

FEDERATION CYNOLOGIQUE INTERNATIONALE (FCI)

13, Place Albert 1er, B - 6530 Thuin (Belgique), tel : ++32.71.59.12.38, fax : ++32.71.59.22.29, internet : <http://www.fci.be>

FCI RAHVUSVAHELISTE TEENISTUSKOERTE TÖÖKATSETE JA RAHVUSVAHELISE JÄLJEKOERTE TÖÖKATSE EESKIRI

Koostatud FCI teenistuskoe komisjoni eestvõtmisel järgneva töörühma poolt:

Frans Jansen (Holland)
Günther Diegel (Saksamaa)
Wilfried Schäpermeier (Saksamaa)
Edgar Scherkl (Saksamaa)
Pierre Walhlström (Rootsi)
Fons Van den Bosch (Belgia)
Robert Marksschläger (Austria)

Käesolev eeskiri on kinnitatud FCI volinike koosoleku poolt Roomas 13.04.2011 ning kehtib alates 01.01.2012.

Kinnitatud EKL volinike koosolekul 30.05.2012

Kehtib Eestis alates 01.07.2012

Sissejuhatus

Koer on olnud inimese kaaslaseks rohkem kui 12 000 aastat. Koer sidus end inimesega ning muutus temast mitmeti sõltuvaks. Sellest tulenevalt lasub inimesel eriti suur vastutus koera heaolu tagamise eest.

Eriti tähtis on koera füüsilise ja vaimse heaolu tagamine tema koolitamisel. On oluline, et koera koheldaks vastutustundega ja laitmatult ning tema suhtes ei rakendataks vägivalda. Enesestmõistetavalt tuleb koerale tagada ka vajalik hooldus – toit, vesi ning tervisekontroll (sh. regulaarne vaktsineerimine ja veterinaarsed ülevaatused). Lisaks eelnevale on elementaarne, et koera sotsialiseeritakse ning tagatakse talle individuaalsetest vajadustest lähtuvad liikumisvõimalused.

Läbi ajaloo on koer inimest abistades täitnud mitmeid erinevaid ülesandeid. Tänapäeval asendab koera sageli tehnika. Seetõttu lasub just koeraomanikul vastutus pakuda koerale asendustegevust, piisavat liikumist ning võimalust inimesega suhelda. Just selleks ongi välja töötatud ühiskonnakõlblikkuse test teenistuskoores töökatsed, jäljekatse ning maastikuala otsingukatse. Koerale tuleks tegevust pakkuda lähtuvalt tema oskustest ning võimetest. Lisaks füüsilisele koormusele peaks tegevus pakkuma rahuldust ka koera õpihimule, tegutsemissoovile ning teistele vajadustele. Just selleks sobivadki erinevad koerapordialad suurepäraselt. Koerad, kellele ei pakuta piisavalt tegevust, otsivad endale ise rakendust ning võivad sellega põhjustada kaaskodanike rahulolematust.

Inimene, kes koolitab oma koera või tegeleb koeraspordiga, peab oma tegevusele pühenduma. Koolitamise eesmärgiks peaks olema inimese ja koera vahelise kooskõla saavutamine. Koera tuleks koolitada viisil, mida koer mõistab. Harmoonia on võimalik vaid siis, kui koerajuht püüab mõista maailma koera “vaatenurgast” ning lähtub koolitamisel koera võimetest.

Inimese moraalseks kohustuseks on koera kasvatada ja piisavalt koolitada. Meetodite valikul tuleks lähtuda käitumisspetsialistide – eriti koerte käitumist uurinud spetsialistide – poolt välja töötatud mudelitest. Eduka kasvatamise ning koolitamise aluseks saavad olla vaid positiivsed ning vägivallavad meetodid. Kõik muud meetodid tuleks jätta kõrvale kui ebasobivad.

Koeraga koos sporti tehes tuleb lähtuda koera võimetest, võistlusvaimust ning koostöösoovist inimesega. Tulemuste saavutamiseks dopingu või julma kohtlemise kasutamine on taunimisväärne. Koerajuht peab tundma oma koera võimeid. Nõuda koeralt tööd, milleks ta võimeline ei ole, on ebaeetiline. Vastutustundlik koerasõber osaleb eksamitel, võistlustel ja treeningutel ainult terve ning töövormis koeraga.

Sisukord

Sissejuhatus.....	2
ÜLDOSA.....	5
Eeskirja kehtivus.....	5
Üldised nõuded.....	5
Eksami- ja võistlushooaeg.....	5
Eksamit või võistlust korraldav organisatsioon/peakorraldaja	5
Kohtunik	6
Eksamil või võistlusel osalejad.....	7
Kaelarihmakohustus / jalutusrihma kaasaskandmine.....	8
Eksami või võistluse katkestamine haiguse/vigastuse tõttu.....	8
Suukorvikohustus.....	9
Osalemisõigus.....	9
Ligipääsetavuskontroll	9
Hindamine.....	10
Diskvalifitseerimine.....	11
Koerajuhipoolne abi koerale.....	12
Töötšempionitiitel.....	12
Võistlusraamat.....	12
Vastutus.....	12
Vaktsineerimine.....	13
Eksami või võistluse toimumise päevad.....	13
Järelvalve.....	13
Autasustamistseremoonia, auhinnad.....	13
Nõuded varrukamehele.....	14
Distsiplinaarõigused.....	17
“TSB” hinnang C-osas (kehtib kõigi astmete kohta)	17
Erinõuded.....	17
Maailmameistrivõistlused (MM).....	18
Ühiskonnakõlblikkusekatse (BH)	20
Teenistuskoerte BC-katse astmed 1-3 (BC-1, BC-2, BC-3).....	26
Teenistuskoerte katse – IPO ZTP (aretuskõlblikkuse test).....	28
Teenistuskoerte eelkatse (IPO-VO).....	36
IPO-1.....	43
IPO-2.....	62
IPO-3.....	82
Jäljekoerte katse 1 FH1.....	105
Jäljekoerte katse 2 FH2.....	108
Rahvusvaheline jäljekoerte katse IPO-FH.....	111
Lisad IPO jaoks.....	114

Rahvusvaheliselt kasutatavad lühendid

FCI – Rahvusvaheline Künoloogia Föderatsioon (prantsuse k. *Federation Cynologique Internationale*)

PL – peakorraldaja (saksa k. *Prüfungsleiter*)

IPO – rahvusvaheline teenistuskoerte töökatsete eeskiri (saksa k. *Internationale Prüfungsordnung*)

HL – varrukamees (saksa k. *Helfer*)

LAO – rahvuslik kennelorganisatsioon (saksa k. *Landes Organisation*)

FL – jäljetegija (saksa k. *Fährtenleger*)

PO – teenistuskoerte töökatsete eeskiri (saksa k. *Prüfungsordnung*)

HF – koerajuht (saksa k. *Hundeführer*)

AKZ – koolitustulemus (saksa k. *Ausbildungskennzeichen*)

HZ – (suuline) käsklus (saksa k. *Hörzeichen*)

LR – kohtunik (saksa k. *Leistungsrichter*)

GST – algasend (saksa k. *Grundstellung*)

RA – kohtunikupoolne märguanne (saksa k. *Richteranweisung*)

Käesolevas eeskirjas toodud käsklused tuleb tõlkimisel asendada rahvusliku kennelorganisatsiooni poolt kasutatavate käsklustega.

Käesoleva eeskirja kehtimahakkamisel muutuvad automaatselt kehtetuks kõik vastavate ala(de) varasemad eeskirjad (sh rahvuslikud BH, FH1 ja FH2 eeskirjad). Tõlkimisel tekkivate kahtluste korral peab lähtuma saksakeelsest originaaltekstist.

ÜLDOSA

Eeskirja kehtivus

Käesolev eeskiri on koostatud FCI töökoerte komisjoni poolt ning kinnitatud FCI volinike koosolekul Roomas (Itaalia) 13.04.2011. Eeskiri kehtib alates 01.01.2012 ning muudab automaatselt kehtetuks kõik varasemad vastava(te) koolitusala(de) eeskirjad (sh rahvuslikud BH, FH1 ja FH2 eeskirjad).

Eeskiri on väljatöötatud saksakeelsena. Tõlke puhul tekkivate kahtluste korral tuleb lähtuda käesoleva eeskirja saksakeelsest originaalversioonist.

Käesolev eeskiri kehtib kõigile FCI liikmes- ning partnerorganisatsioonidele. Kõigi rahvusvaheliste võistluste korraldamisel tuleb lähtuda käesolevast eeskirjast.

Üldised nõuded

Eksamid ja võistlused peavad teenima kahte põhilist eesmärki. Esiteks peaks eksami või võistluse sooritamine näitama konkreetse koera tööomadusi teatud kindla kasutuseesmärgi jaoks. Teiselt poolt peaksid examid ja võistlused andma oma panuse aretustegevusse, võimaldades säilitada või ka suurendada koerte tervist ja töövõimet põlvest põlve. Töökatse sooritamine on ka tõestuseks koera aretusväärtuse kohta.

Rahvuslikel kennelorganisatsioonidel soovitatakse IPO-ga tegelemist soodustada. On eriti oluline, et rahvusvahelisi teenistukoerte võistlusi korraldatakse vastavalt IPO eeskirjadele. Kõik examid ja võistlused tuleb läbi viia vastavalt sportlikele üldpõhimõtetele. Eeskirjad on kohustuslikud kõigi asjassepuutuvate isikute jaoks ja kõik katsel osalejad peavad täitma samasid katsenõudeid. Kõik üritused on avalikud. Ürituse toimumise kohast ning algusajast tuleb üldsust avalikult informeerida.

Eksameid ja võistlusi tuleb korraldada selliselt, et need vastaksid ühe koolitusala terviklikele astmetele (kõik osasooritused) või terviklikele üksikutele osasooritustele. Koolitustulemus on võimalik saada vaid sellisel juhul, kui ühe eksami või võistluse raames sooritatakse edukalt kõik koolitusala vastava astme osasooritused. Saadud koolitustulemust peavad tunnustama kõik FCI liikmesorganisatsioonid.

Riikides, kus nuudiga koormamise test on seadusega keelatud, võib IPO eksami või võistluse viia läbi ilma selle elemendita.

Eksami- ja võistlushooaeg

Käesoleva eeskirjaga reguleeritud eksameid ja võistlusi võib korraldada aastaringset, tingimusel, et ilmastikutingimused seda lubavad ja inimeste ega koerte tervist ja turvalisust ei ohustata. Vastasel juhul on eksamite ja võistluste korraldamine keelatud. Otsuse eksami või võistluse toimumise kohta langetab üritust hindav kohtunik. Rahvuslikul kennelorganisatsioonil on õigus kehtestada eksami- ja võistlushooajale omapoolseid piiranguid.

Eksamit või võistlust korraldav organisatsioon/peakorraldaja

Peakorraldaja vastutab ürituse läbiviimise organisatoorse poole eest. Peakorraldaja tegeleb ja jälgib ürituse kõigi vajalike etappide ettevalmistamist ning läbiviimist. Peakorraldaja vastutab ürituse eeskirjadekohase läbiviimise eest ning peab olema kohtuniku käsutuses kogu ürituse ajal.

Peakorraldaja ei või seega osaleda eksamil või võistlusel koerajuhina ega võtta endale peakorraldaja tööle lisaks muid ülesandeid.

Peakorraldaja vastutab järgneva eest:

- eksami või võistlusega seotud dokumentatsiooni ettevalmistamine ja lubade saamine;
- käesolevast eeskirjast lähtuvatele nõuetele vastavate jäljepõldude leidmine kõigile eksami- või võistlusastmetele;
- kokkulepped jäljepõldude omanike ning võimalike jahialade valdajatega;
- kogenud vabatahtlike, s.h. kaitseosa varrukamehe, jäljetegija, kuulekuseosa inimrühma jt. leidmine;
- eksami või võistluse kuupäeva nõuetekohane registreerimine;
- eeskirjadekohase platsivarustuse ning varrukamehe varustuse olemasolu tagamine;
- kõikide hinnatavate astmete hindamislehtede ja protokollide olemasolu tagamine;
- võistlusraamatute ettevalmistamine;
- tötunnistuse, vaksineerimistunnistuse ning vajadusel nõuetekohase kindlustuslepingu olemasolu kontrollimine.

Peakorraldaja peab kohtunikku teavitama hiljemalt kolm päeva enne eksami või võistluse toimumist selle toimumiskohast, algusajast, eksami või võistluse tüübist ja osalevate koerte arvust ning andma ürituse toimumiskohale jõudmiseks vajalikud juhised. Juhul kui seda nõuet ei täideta, on kohtunikul õigus hindamisest keelduda.

Eksami või võistluse korraldamise luba tuleb kohtunikule esitada enne eksami või võistluse algust.

Kohtunik

IPO hindamisõigust omava kohtuniku võib kutsuda üritust korraldav organisatsioon, kohtuniku võib määrata ka rahvuslik kennelorganisatsioon. Maailmameistrivõistlustele toimub kohtuniku määramine läbi FCI töökoerte komisjoni. Kutsutavate kohtunike arvu üle võib otsustada ürituse korraldaja, kuid igal juhul tuleb arvestada, et üks kohtunik võib hinnata maksimaalselt 36 osasooritust päevas (v.a. maailmameistrivõistlused).

A-katse (FPr) 1-3	vastab ühele osasooritusele
B-katse (Upr) 1-3	vastab ühele osasooritusele
C-katse (SPr) 1-3	vastab ühele osasooritusele
BC-katse (Apr) 1-3	vastab kahele osasooritusele
BH	vastab kahele osasooritusele
IPO-VO	vastab kolmele osasooritusele
IPO-ZTP	vastab kolmele osasooritusele
IPO-1, IPO-2, IPO-3	vastab kolmele osasooritusele
FH1, FH2	vastab kolmele osasooritusele
IPO-FH	vastab kolmele osasooritusele

Märkus: A-, B-, C- ja BC-katsete protokollidesse ja võistlusraamatutesse kandmisel kasutada lühendeid kujul A-1, B-2, BC-3 jne.

Rahvusliku kennelorganisatsiooni poolt kindlaksmääratud suurvõistluste jaoks võib rahvuslik kennelorganisatsioon kehtestada erinõudeid.

Kohtunik ei või hinnata koeri, kes on tema omanduses või valduses; koeri, kelle omanik või valdaja elab kohtunikuga samas leibkonnas; koeri, kelle koerajuhiks eksamil või võistlusel on kohtunikuga samas leibkonnas elav inimene. Eksamil või võistlusel, kus kohtunik hindab, ei või ta osaleda koerajuhina.

Kohtunik ei tohi oma käitumisega mõjutada ega segada koera tööd. Kohtunik vastutab kehtivate eeskirjade õige ja korrektse järgimise eest. Kohtunikul on õigus eksam või võistlus katkestada, juhul kui toimuv on vastuolus temapoolsete juhiste ja ametlike eeskirjadega.

Kohtunikul on õigus diskvalifitseerida koerajuht ebasportliku käitumise, motivatsiooniesemete kaasaskandmise, katse-eeskirjade või loomakaitseaduse rikkumise ning heade tavade eiramise eest. Diskvalifitseerimine tuleb igal juhul märkida võistlusraamatusse koos selle põhjusega. Diskvalifitseerimise korral tühistatakse kõik selle hetkeni antud punktid.

Kohtuniku hinnang on lõplik ning ei kuulu vaidlustamisele. Kohtuniku kritiseerimine võib tuua kaasa eksami- või võistluspaigast minemasaatmise ning lõpuks ka distsiplinaarkaristuse. Põhjendatud juhtudel, mis puudutavad kohtunikupoolset eeskirjade rikkumist, mitte faktilisi otsuseid, võib esitada kaebuse kaheksa päeva jooksul alates rikkumise toimumisest.

Eksamil või võistlusel osalejad

Eksamil või võistlusel osalejad peavad üritusele tähtjaks registreeruma. Koos registreerimisavalduse esitamisega võtab osaleja endale kohustuse tasuda registreerimistasu. Juhul kui registreerunud osaleja ei saa mistahes põhjusel üritusel osaleda, peab ta sellest eksami või võistluse peakorraldajat viivitamatult teavitama. Eksamil või võistlusel osaleja peab täitma kõiki vastavas piirkonnas kehtivaid veterinaar- ja loomakaitseõudeid. Osaleja peab järgima kohtuniku ja peakorraldaja poolt antavaid juhiseid. Koerajuht peab esitama oma koera laitmatul sportlikul moel ning osalema kõigil antud koolitusala osasooritustel, olenemata iga üksiku osasoorituse tulemusest. Exsam või võistlus lõpeb tulemuste teatavakstegemisega (autasustamistseremooniaga) ning võistlusraamatute tagastamisega.

Kohtunikul on õigus eemaldada eksamilt või võistluselt vigastatud või muul põhjusel töövõimetu koer ja seda ka koerajuhi tahte vastaselt. Juhul kui koerajuht katkestab soorituse, tehakse võistlusraamatusse märke "mitterahuldav katkestamise tõttu". Juhul kui koerajuht katkestab soorituse seoses koera märgatava vigastusega või esitab loomaarsti vastavasisulise tõendi, tehakse võistlusraamatusse märke "katkestamine haiguse tõttu". Kohtunikul on õigus diskvalifitseerida koerajuht ebasportliku käitumise, motivatsiooniesemete kaasaskandmise, katse-eeskirjade või loomakaitseaduse rikkumise ning heade tavade eiramise eest. Võistluse või eksami enneaegse katkestamise korral tuleb igal juhul teha võistlusraamatusse vastav märke koos katkestamise põhjusega. Diskvalifitseerimise korral tühistatakse kõik selle hetkeni saadud punktid.

Koerajuht peab kogu eksami või võistluse jooksul kandma kaasas koera jalutusrihma. Samuti peab koer kandma lihtsat üherealist piisavalt avarat mittepooas asendis olevat kettkaelarihma. Kõik teised rihtmud, sh. nahkrihtmud, puugi/kirburihtmud, ogadega kaelarihtmud jms, on keelatud. Käesolev nõue ei kehti BH katsel, kus on lubatud ka teistugused kaelarihmatüübid/traksid.

Exsam või võistlus algab ligipääsetavuse kontrolliga/iseloomutestiga ning lõpeb autasustamis-tseremooniaga. Jalutusrihm võib olla koera eest peidetud, samuti võib koerajuht kanda seda üle oma vasaku õla, nii et kinnitus asub all paremal küljel.

Eeskirjas toodud käsklused tuleb anda tavapärase hääletooniga, lühidalt ning ühesõnaliselt. Käsklused võivad olla mistahes keeles, kuid peavad olema sama tegevuse jaoks alati ühesugused (kehtib kõigi osasoorituste kohta).

Käesolevas eeskirjas toodud käsklused on soovituslikud. Sama tegevuse jaoks tuleb iga kord kasutada sama sõnalist käsklust.

Juhul kui eksamil või võistlusel osaleb ühes astmes mitu osalejat, peab stardijärjekorra kindlaks määrama loosi teel.

Eksami või võistluse toimumiseks peab sellel osalema vähemalt 3 koerajuhti. Kui üks korraldav organisatsioon korraldab samal kuupäeval mitme koolitusala eksamid või võistlused (arvesse lähevad seejuures järgnevad koolitusasad: IPO-VO, IPO-ZTP, IPO-1, IPO-2, IPO-3, FH1, FH2, IPO-FH, PJK), siis peab kõigile eksamitele või võistlustele kokku olema registreerunud vähemalt 3 koerajuhti. Ühe osalejaga eksam või võistlus ei ole lubatud.

Juhul kui koerajuhi puue ei võimalda tal koera juhtida oma vasakul küljel, võib koer püsida koerajuhist paremal pool. Sellisel juhul lähtutakse hindamisel samuti käesolevatest eeskirjadest, asendades eeskirjas toodud vasaku poole läbivalt parema poolega.

Iga koolitusala astet võib korrata nii sageli, kui soovitakse. Astmed tuleb läbida järjekorras 1-2-3. Koer võib osaleda järgmises, kõrgemas astmes vaid juhul, kui ta on eelmises astmes saavutanud koolitustulemuse. Koeraga tuleb alati osaleda kõrgeimas saavutatud astmes, v.a. juhtudel, kui eksam ei ole seotud paremusjärjestuse selgitamisega või kvalifitseerumisega. Erandid on lubatud järgmistel aladel: A-katse, B-katse ja C-katse, juhul kui koer on saavutanud nõutud vanuse ja sooritanud edukalt BH katse.

Kaelarihmakohustus / jalutusrihma kaasaskandmine

Turvalisuse nõuetest lähtuvalt peab koerajuht kogu eksami või võistluse vältel kandma kaasas jalutusrihma. Jalutusrihm võib olla kinnitatud üle koerajuhi õla (kinnitus koeraga võrreldes koerajuhi vastasküljel) või olla peidus. Koeral peab kogu eksami või võistluse jooksul kaelas olema nõuetekohane kaelarihm. Kohtunik peab kõigi osasoorituste ajal jälgima, et kaelarihma kandmise nõuet täidetakse. Kettkaelarihmale ei või olla ogasid ega lisakinnitusi ning see peab olema piisavalt avar. Kirbu/puugirihmad tuleb enne eksamit või võistlust kaelast ära võtta.

Kasutatav kettkaelarihm peab vastama standardnäitajatele, seda eriti kaalu osas. Kahtluste tekkimisel võib kohtunik nõuda kaelarihma vahetamist, kuid see peab toimuma enne osasoorituse algust. Juhul kui kahtlustatakse peidetud ogadega rihma või millegi samaväärse kasutamist, peab kohtunik koera ja koerajuhi eksamilt või võistluselt eemaldama (diskvalifitseerimine).

Sissekanne: "Diskvalifitseeritud ebasportliku käitumise tõttu"

Kõik eelnevalt saavutatud punktid tühistatakse.

BH katsel võib kasutada standardset kaelarihma või trakse.

Jäljeajamisel võib koer lisaks kohustuslikule kettkaelarihmale kanda ka jäljetrakse.

Kui koer saab eksami või võistluse käigus vigastada ja/või tema töövõime on mingil moel piiratud, on kohtunikul õigus lõpetada eksam või võistlus selle koera jaoks ka siis, kui koerajuht sellise otsusega nõus ei ole.

Eksami või võistluse katkestamine haiguse/vigastuse tõttu

Juhul kui eksamil või võistlusel teatatakse koera haigusest, tuleb toimida järgnevalt:

Kui koerajuht teatab pärast osasoorituse läbimist, et koer on haigestunud, suunatakse koer veterinaari juurde, kes väljastab vastavasisulise tõendi. Võistlusraamatusse tehakse märge "katkestatud haiguse tõttu". Kui koerajuht keeldub veterinaari juurde minemast, tehakse märge "mitterahuldav katkestamise tõttu". Veterinaari tõendi võib saata ka eksami- või võistluse järgselt. Juhul kui koerajuht ei esita veterinaari tõendit nelja päeva jooksul alates ürituse toimumisest, jääb võistlusraamatusse märge "mitterahuldav katkestamise tõttu". Võistlusraamat tagastatakse koerajuhile. Juhul kui koerajuht keeldub võistlusraamatut kohtunikule jätmast, tehakse võistlusraamatusse kohe sissekanne "mitterahuldav katkestamise tõttu". Juhul kui võistlusraamat jääb kohtuniku kätte, kannab koerajuht kõik kulud, mis on seotud võistlusraamatu temale tagastamisega.

Märkus: kohtunikul on õigus eemaldada eksamilt või võistluselt koer, kes näib talle haige või vigastatud. Sama kehtib koerte kohta, kes oma vanuse tõttu ei või kehtivat loomakaitseadust arvestades osaleda. Antud juhtudel tehakse võistlusraamatusse märge "katkestatud vigastuse tõttu".

Suukorvikohustus

Avalikus kohas koeraga viibides tuleb järgida iga riigi vastavaid seadusi ja määrusi. Koerajuhid peavad neid reegleid järgima ja võivad sellisel juhul näiteks BH katse linnaosas osaleda ka suukorvi kandva koeraga.

Osalemisõigus

Eksami või võistluse toimumise päevaks peab koer olema jõudnud nõutud vanusesse. Erandid selles osas ei ole lubatud. Eksamil või võistlusel osalemise eeltingimuseks on edukalt sooritatud BH katse vastavalt rahvusliku kennelorganisatsiooni poolt kehtestatud nõuetele.

BH ja IPO-VO	15 kuud
IPO-ZTP	18 kuud
A-katse (FPr) 1-3	15 kuud
B-katse (UPr) 1-3	15 kuud
C-katse (SPr) 1-3	18 kuud
BC-katse (Apr) 1-3	18 kuud
IPO-1	18 kuud
IPO-2	19 kuud
IPO-3	20 kuud
FH1	18 kuud
FH2	18 kuud
IPO-FH	20 kuud

A-katse (FPr) 1-3 all peetakse silmas ainult IPO 1-3 A-osa, B-katse (UPr) 1-3 all peetakse silmas ainult IPO 1-3 B-osa ning C-katse (SPr) 1-3 all peetakse silmas ainult IPO 1-3 C-osa sooritust. Neid võib läbi viia üksikute osasooritustena, ilma et seejuures saaks anda koolitustulemuse FCI liikmesorganisatsioonide mõistes.

Eksamil või võistlusel võivad osaleda kõik koerad olenemata suurusest, tõust või põlvnemistunnistusest. Koer peab olema seisundis, mis võimaldab tal täita IPO eeskirjast tulenevaid nõudeid.

Koerajuht võib osaleda vaid ühel eksamil või võistlusel päevas. Ühel eksamil või võistlusel võib koerajuht osaleda kuni kahe koeraga. Koer saab ühel eksamil või võistlusel saavutada ainult ühe koolitustulemuse, v.a. BH koos IPO-1-ga või BH koos FH1-ga.

Indlevad emased koerad võivad osaleda kõigil eksamitel või võistlustel, kuid neid tuleb hoida teistest osalejatest eraldi. Jäljeosa (A-osa) soorituse võivad nad teha vastavalt ajakavale, ent ülejäänud osasooritused läbivad nad viimastena eksami või võistluse lõpus. Nähtavalt tiineid, imetavaid ja koos kutsikatega olevaid emased ei tohi osalema lubada.

Haiged ja nakkushaiged/nakkuskahtlusega koerad eemaldatakse kõigilt eksamitelt ja võistlustelt.

Ligipääsetavuskontroll

Ligipääsetavuskontrolli läbiviimine

Iga eksami või võistluse alguses, enne esimese osasooritust, peab kohtunik läbi viima koera ligipääsetavuse kontrolli (iseloomutesti). Test peab sisaldama koera märgistuse (tätoveering, kiip vm) kontrollimist. Koer, kes ei läbi ligipääsetavuskontrolli, ei saa eksamil või võistlusel osaleda ning tuleb diskvalifitseerida. Koeraomanikud, kelle koerad on kiibistatud, peavad tagama märgistuse kontrollimiseks vajaliku kiibilugeja olemasolu.

Lisaks jälgib kohtunik koera ligipääsetavust (iseloomu) kogu eksami või võistluse jooksul. Kohtunik peab koheselt diskvalifitseerima koera, kellel ta märkab iseloomuvigasid. Diskvalifitseerimine tuleb kanda võistlusraamatusse koos iseloomuvea nimetamisega.

Ligipääsetavuskontrolli läbiviimine:

1. Ligipääsetavuskontroll tuleb läbi viia tavapärastes tingimustes koera jaoks neutraalsel territooriumil.
2. Iga koerajuht esitab oma koera kohtunikule eraldi.
3. Koer peab olema tavalise jalutusrihma otsas. Rihma tuleb hoida lödvana.
4. Kohtunik peab vältima igasugust provotseerimist. Koer peab lubama end puudutada.

Hindamine:

- α) Koera positiivne käitumine: koer on testimise ajal näiteks neutraalne, enesekindel, rahulik, tähelepanelik, temperamentne, ükskõikne.
- β) Veel aktsepteeritav käitumine: koer on testimise ajal näiteks mõnevõrra ebastabiilne või veidi närviline, veidi ebakindel. Sellised koerad lubatakse võistlusele või eksamile, kuid kohtunik peab neid kogu ürituse vältel hoolega jälgima.
- χ) Koera negatiivne käitumine, iseloomuviga: koer, kes on näiteks arg, ebakindel, hirmunud, paugukartlik, kontrolli alt väljas, hammustav või agressiivne, diskvalifitseeritakse.

Hindamine

Sooritust hinnatakse punktide ja hinnetega (kvalifikatsioon). Hinded ja neile vastavad punktid peavad väljendama iga üksiku elemendi soorituse kvaliteeti.

Punktitabel:

Maksimum-punktid	Võrratu	Väga hea	Hea	Rahuldav	Mitterahuldav
5,0	5,0	4,5	4,0	3,5	3,0 – 0
10,0	10,0	9,5 - 9,0	8,5 - 8,0	7,5 - 7,0	6,5 – 0
15,0	15,0 - 14,5	14,0 - 13,5	13,0 - 12,0	11,5 - 10,5	10,0 – 0
20,0	20,0 - 19,5	19,0 - 18,0	17,5 - 16,0	15,5 - 14,0	13,5 – 0
30,0	30,0 - 29,0	28,5 - 27,0	26,5 - 24,0	23,5 - 21,0	20,5 – 0
35,0	35,0 – 33,0	32,5 – 31,5	31,5 - 28,0	27,5 - 24,5	24,0 – 0
70,0	70,0 - 66,5	66,0 - 63,0	62,5 - 56,0	55,5 - 49,0	48,5 – 0
80,0	80,0 - 76,0	75,5 - 72,0	71,5 - 64,0	63,5 - 56,0	55,5 – 0
100,0	100,0 - 96,0	95,5 - 90,0	89,5 - 80,0	79,5 - 70,0	69,5 – 0

Protsendid:

Hinne	Antud protsent	Mahaarvamine
Võrratu	= vähemalt 96 %	või kuni miinus 4 %
Väga hea	= 95 kuni 90 %	või miinus 5 kuni 10 %

Hea	= 89 kuni 80 %	või miinus 11 kuni 20 %
Rahuldav	= 79 kuni 70 %	või miinus 21 kuni 30 %
Ebapiisav	= alla 70 %	või miinus 31 kuni 100 %

Iga osasoorituse eest tuleb anda täisarv punkte. Komakohtadega punkte võib anda üksikute harjutuste eest. Kui osasoorituse lõpus ei saada punktide liitmisel summaks täisarvu, võib punktisummat ümardada üles- või allapoole, sõltuvalt üldmuljest.

Sama kogupunktisumma korral on otsustavaks C-osa kõrgeim tulemus. Juhul kui ka need on võrdsed, on otsustavaks B-osa kõrgeim tulemus. Kõikide osasoorituste ühesuguse punktisumma korral läheb koht jagamisele.

Diskvalifitseerimine

Koer, kes eksami kestel lahkub koerajuhi juurest või eksami- või võistlusplatsilt ega ei naase kolmanda kutsumise peale, diskvalifitseeritakse.

Diskvalifitseerimise korral tühistatakse kõik eelnevalt antud punktid, sh ka teistest osasooritustest saadud punktid. Võistlusraamatusse ei kanta hindeid ega punkte. Juhul kui kohtunik tuvastab koeral iseloomuvea või koerajuht käitub ebasportlikult (näiteks on alkoholihoobes, kannab kaasas motivatsiooniesemeid ja/või toitu), rikub IPO eeskirju, rikub kehtivaid loomakaitsenõudeid või eirab häid tavasid, siis osaleja diskvalifitseeritakse.

Juhul kui koer väljub koerajuhi kontrolli alt (näiteks küljelt/selja tagant konvoeerimise ajal; koer lahkub eksami- või võistlusplatsilt või koerajuhi juurest ega tule tagasi hiljemalt kolmanda kutsumise peale, koer ei lase kaitsevarrukast lahti, koer hammustab varrukameest tahtlikult mujalt kui kaitsevarrukast), koer ja koerajuht diskvalifitseeritakse.

Käitumine	Tagajärg
• Koerajuhi ebasportlik käitumine (nt kannab kaasas motivatsiooniesemeid ja/või toitu) • IPO eeskirjade rikkumine, kehtivate loomakaitsenõuete rikkumine või heade tavade eiramine; • Keelatud kaelarihma (ogad, kummissisaldusega rihm vm) kasutamise kahtlus Kehtivad kogu eksami või võistluse territooriumil	DISKVALIFITSEERIMINE. Tühistatakse kõik senini saavutatud punktid, hindeid ei anta. NB! Sooritustele ei anta kommentaari!
Ligipääsetavuskontrolli mitteläbimine	DISKVALIFITSEERIMINE iseloomuvea tõttu. Tühistatakse kõik senini saavutatud punktid, hindeid ei anta. NB! Sooritusele ei anta kommentaari!
Koer lahkub koerajuhi juurest või eksami- või võistlusplatsilt ega tule hiljemalt kolmanda kätse peale tagasi	DISKVALIFITSEERIMINE. Tühistatakse kõik senini saavutatud punktid, hindeid ei anta. NB! Sooritustele ei anta kommentaari!

Koerajuhipoolne abi koerale

Tuleb lähtuda tuleb IPO eeskirjas toodud kohustuslikest mahaarvamistest. Juhul kui koerajuht abistab soorituste ajal koera, tuleb seda tähele panna ja hindamisel arvesse võtta.

Hindamine

Eksam või võistlus arvestatakse sooritatuks juhul, kui koer saab iga osasoorituse eest vähemalt 70% võimalikest punktidest.

Maksimumpunktid	Võrratu	Väga hea	Hea	Rahuldav	Mitterahuldav
100 punkti	100-96	95-90	89-80	79-70	69-0
300 punkti	300-286	285-270	269-240	239-210	209-0
200 punkti (APr)	200-192	191-180	179-160	159-140	139-0

Töötšempionitiitel

Tiitli "Rahvusvaheline Töötšempion" (C.I.T.) kinnitab FCI koerajuhi poolt oma rahvusliku kennelorganisatsiooni kaudu esitatud taotluse alusel. CACIT ning Reserv-CACIT (Res-CACIT) omistatakse koertele, kes on osalenud FCI poolt kinnitatud rahvusvahelistel võistlustel ala kõrgeimas astmes. Rahvusvahelise võistluse toimumisest tuleb teavitada kõiki FCI liikmesorganisatsioone. Rahvusvahelist võistlust peavad hindama vähemalt kaks kohtunikku, kellest vähemalt üks ei või olla ürituse toimumismaa kohtunike nimekirjas. CACIT/Res-CACIT omistatakse kohtuniku ettepanekul. CACIT/Res-CACIT võib omistada koertele alljärgnevatel tingimustel:

- Näitusehinne vähemalt hinne "väga hea".
- Võistlustulemus vähemalt "väga hea". CACIT/Res-CACIT ei ole automaatselt seotud koera võistlusel saavutatud kohaga.
- Omistatakse standardijärgselt töökatsenõudega tõugudele (teenistus- ja jäljekoerad), kes kuuluvad F.C.I. poolt tunnustatud tõugude nomenklatuuris rühmadesse 1 (*lamba- ja karjakoerad, v.a. šveitsi alpi karjakoerad*), 2 (*pinšerid ja šnautserid, molossid ja šveitsi alpi karjakoerad*) ja 3 (*terjerid*).

Tiitli "Rahvuslik Töötšempion" nõuded kehtestab rahvuslik kennelorganisatsioon.

Võistlusraamat

Igale eksamil või võistlusel osalevale koerale peab olema väljastatud võistlusraamat. Võistlusraamatu väljastamise reeglid kehtestab koerajuhi kodumaa rahvuslik kennelorganisatsioon. Eksami või võistluse tulemus tuleb igal juhul kanda koera võistlusraamatusse ning kohtunik ja peakorraldaja peavad tulemuse üle kontrollima ja allkirjastama.

Alates 2012. aastast tuleb võistlusraamatusse kindlasti sisse kanda järgnev info: võistlusraamatu number (siiani vabatahtlik); koera nimi ja tõug; koera märgistus (tätoveering, kiip); koeraomaniku nimi, aadress (juhul kui erineb koera omaniku andmetest, siis) koerajuhi nimi; A-osa tulemus; B-osa tulemus; C-osa tulemus; kogupunkti summa; hinne; TSB-hinnang; kohtuniku nimi ja allkiri.

Vastutus

Koera omanik vastutab kõigi koera poolt põhjustatud kehavigastuste ja materiaalsete kahjude eest, seega peab ta olema selles osas kindlustatud. Eksamil või võistlusel toimuva õnnetuse korral vastutab koerajuht enda ning oma

koera eest. Koerajuht järgib kohtuniku ja korraldava klubi poolt antavaid juhiseid omast vabast tahtest ja täidab juhiseid omal vastutusel.

Vaktsineerimine

Nõuetekohane vaktsineerimistõend (vaktsineerimissertifikaat) tuleb esitada kohtunikule või peakorraldajale enne eksami või võistluse algust.

Eksami või võistluse toimumise päevad

Eksameid võib korraldada kõigil nädalapäevadel.

Rahvuslikke ja rahvusvahelisi (CACIT) võistlusi võib korraldada järgnevate reeglite alusel:

a) laupäev, pühapäev ja riigipühad. Võistlused toimuvad reeglina nädalalõpul ja riiklike pühade ajal.

b) reedesed võistlused. Reedel võib võistlust korraldada vaid juhul, kui tegemist on mitmepäevase üritusega.

Märkus: reedesel päeval võib võistlust korraldada vaid juhul, kui üritusele on registreerunud rohkem koeri, kui oleks võimalik hinnata ainult laupäeval ja pühapäeval. Üritus ei või alata enne keskpäeva (12.00). Lubatud maksimaalne osalejate arv IPO/FH koolitusaladel on poole võrra vähem kui eelpool nimetatud (vt peatükk "Kohtunik").

c) riigipühade ajal toimuvad võistlused. Riigipühade ajal kehtivad võistlustele eeltooduga analoogsed nõuded.

Erandid: riigipühade ajal võistluste korraldamisel tuleb lähtuda asukohamaa ning rahvusliku kennelorganisatsiooni poolt kehtestatud piirangutest. Üritusi ei saa korraldada riiklikele pühadele eelnevatel lühendatud tööpäevadel.

Järelvalve

Rahvuslik kennelorganisatsioon võib eksami või võistluse osas läbi viia järelvalvet. Rahvusliku kennelorganisatsiooni poolt määratud ja vastava koolitusala hästi kursis olev isik kontrollib, kas üritus viiakse läbi kehtivatele eeskirjadele ja nõuetele vastavalt. Ka need organisatsioonid, kes on konkreetse eksami või võistluse taotlenud, võivad viia läbi järelvalvet.

Autasustamistseremoonia, auhinnad

Erinevate alade – IPO 1-3, FH1, FH2, IPO-FH, BH – autasustamistseremooniad tuleb korraldada eraldi.

Sama kogupunkti summa korral on IPO 1-3 puhul otsustavaks kõrgeim tulemus C-osas. Juhul kui ka need punkti summad on võrdsed, on otsustavaks B-osa. Kõikides osades ühesuguse punkti summa korral läheb koht jagamisele (sõltumata astmest). Juhul kui kõrgemas astmes koolitustulemust omav koer sooritab 1. või 2. astet, siis paremusjärjestuse määramisel tema tulemust ei arvestata ja järjestamisel paigutatakse ta tahapoole. Üldjuhul peavad kõik osalejad olema autasustamistseremoonial kohal. Eksami või võistluse lõpetamisel toimub kõigepealt autasustamine ja seejärel antakse üle eksami või võistlusega seotud dokumendid.

Nõuded varrukamehele

A) C-osas varrukamehena töötamisel esitatavad nõuded

1. Tuleb järgida IPO eeskirjades ja juhendides esitatud nõudmisi varrukatöö kohta.
2. C-osa varrukamees on eksami või võistluse toimumise päeval kohtuniku abiline.
3. Oma isikliku turvalisuse tagamiseks ja samuti ka kindlustustingimustega seonduvate nõuete tõttu peab varrukamees kandma nii treeninguolukorras kui eksamil ja võistlusel kaitseriietust (kaitsepükse, kaitsejaki, varrukad, kubemekaitset ja vajadusel ka kindaid).
4. Varrukamehe jalanõud peavad olema ilmastikukindlad ning sobima erinevatel pinnastel töötamiseks (stabiilsus ja pinnasega haakumine).
5. Enne C-osa algust juhendab kohtunik varrukameest. Varrukamees peab töötama vastavalt kohtuniku juhistele.
6. Varrukamees peab järgima koerajuhi käsklusi varrukamehe relvitukstegemise osas vastavalt IPO eeskirjadele. Varrukamees peab andma koerajuhile võimaluse võtta koer algasendisse enne küljelt/ selja tagant konvoeerimise alustamist.
7. Eksami võib läbi viia ka vaid ühe varrukamehega. Kui eksamil osaleb ühes astmes 7 või rohkem koera, peab siiski töötama kaks varrukameest. Võistlustel (sh kvalifikatsioonivõistlused, meistrivõistlused jms) peab töötama vähemalt kaks varrukameest. Üks eksamil või võistlusel töötavatest varrukameestest võib kuuluda osalejaga samasse leibkonda.

B) Varrukamehe käitumist puudutavad reeglid

1. Üldised nõuded:

Kohtunik peab eksami või võistluse jooksul hindama osaleva koera koolitustaset ja (niipalju, kui see võimalikuks osutub) koera kvaliteeti (sh. instinktikäitumist, stressitaluvust, enesekindlust ja juhitavust). Kohtunik saab objektiivselt hinnata vaid seda, mida ta eksami või võistluse jooksul kuuleb ja näeb.

Eeltoodu jaoks, eriti eksami või võistluse sportliku olemuse tagamiseks (kõigile osalejatele võrdsete võimaluste pakkumiseks) on hädavajalik, et varrukamehe töö annaks kohtunikule ulatusliku ja selge pildi koera tööst.

Eelnevast tulenevalt ei tohi jätta varrukamehe otsustada, kuidas C-osa läbi viiakse. Veelgi enam – varrukamees peab töötama täpselt eeskirjadega määratud reeglite raames.

Kohtunik peab eksamil või võistlusel kontrollima C-osa kõige tähtsamate hindamiskriteeriumide olemasolu üksikute harjutuste sooritamise kaudu. Nendeks kriteeriumideks on näiteks koormustaluvus, enesekindlus, instinktikäitumine, juhitavus. Jälgida tuleb töötava koera haarde kvaliteeti. Selleks, et koera haarde kvaliteeti saaks näidata, peab varrukamees võimaldama koerale korraliku haarde saamist. Koormustaluvuse hindamiseks on oluline, et varrukamees koera ettenähtud moel koormaks. Varrukamees peab püüdlema kõigi koertega töötades võimalikult ühtlase taseme saavutamise poole, võimaldamaks kohtunikul sooritusi adekvaatselt hinnata.

1. Valvamine ja haukumine

Varrukamees seisab liikumatult ettenähtud varjes, koerajuhi ja koera nägemisulatusest väljas. Kaitsevarukat hoitakse kergelt kõverdatuna ja varrukamehe kehahoiak ei või olla ähvardav. Kaitsevarukat tuleb hoida keha ees kaitseks. Varrukamees peab koera harjutuse “valvamine ja haukumine” kestel rahulikult jälgima, kuid täiendavate ärritite andmine nagu ka koera igasugune abistamine on keelatud. Varrukamees peab hoidma pehmet nuuti otsaga mahasuunatult enda kõrval.

2. Varrukamehe põgenemiskatse takistamine

Peale harjutuse “valvamine ja haukumine” lõpetamist tuleb varrukamees koerajuhi käsul tavapärasel sammul varjest välja ning jääb seisma kohtuniku poolt ettenähtud kohale (põgenemisharjutuse algusena tähistatud koht). Varrukamehe asend peab võimaldama koerajuhil panna koer varrukamehest 5 sammu kaugusele ettenähtud kohale varrukamehe kaitsevarrukapoolisel küljel. Varrukamehe põgenemissuund peab olema koerajuhi jaoks selgelt arusaadav.

Kohtuniku märguandel teeb varrukamees kiiresti otsesuunas edasi joostes põgenemiskatse, kuid tema liigutused ei tohi olla liialdatud ega kontrollimatud. Võimaldamaks koerale optimaalset haardevõimalust, ei tohi kaitsevarrukast liigutada rohkem, kui see tavapärase jooksusammu puhul tavapärane on. Põgenemise ajal ei tohi varrukamees mingil juhul koera poole pöörduda, kuid võib teda silmanurgast jälgida. Varrukamees peab vältima koera eest kaitsevarruka äratõmbamist. Kui koer on kaitsevarrukast haaranud, jätkab varrukamees otse edasi jooksmist, tõmmates liikumise ajal varrukat kehale lähemale.

Põgenemistee pikkuse otsustab kohtunik. Kohtuniku märguande peale lõpetab varrukamees põgenemise. Varrukamehe sujuv töö antud harjutuse ajal annab kohtunikule võimaluse koera soorituse täpseimaks hindamiseks. Varrukamehepoolne abi koerale – näiteks kaitsevarruka ülemäärane pakkumine enne haaramist, häälega ergutamine või pehme nuudiga vastu oma kaitsepükse löömine enne põgenemist või põgenemise ajal, varruka ebapiisav fikseerimine pärast koera haardeseminekut, jooksu aeglustamine põgenemisel või põgenemise lõpetamine kohtunikupoolse korralduseta – ei ole lubatud.

Harjutuse lõpetamise nõudeid vaata p. 8 (kehtib kõigi harjutuste puhul).

4. Rünnaku tõrjumine valvamise ajal

Peale valvamisfaasi ründab varrukamees kohtuniku märguandel koera. Varrukamees teeb pehme nuudiga kaitsevarruka kohal ähvardavaid liigutusi, kuid ei löö koera. Koer peab asuma koheselt, ilma et varrukas liiguks, otse vasturünnakule ja haarama vastupanu osutades varrukast. Varrukamees peab kaitsevarrukast hoidma tihedalt otse oma keha ees. Kui koer on haaranud, asetab varrukamees ta liikumise pealt küljele ning alustab seejärel otsesuunas liikudes koormamisfaasi. Avanemisfaasi ajal (enne haarde saamist) pööramine ei ole lubatud. Varrukamees peab kõiki koeri kandma samas suunas. Kohtunik peab valima seismiseks positsiooni, kust ta saab hinnata kõigi koerte käitumist koormusfaasis, haardetes, lahtilaskmistel ning valvamisfaasis. Koera kandmine koerajuhi poole ei ole lubatud.

Nuudiga koormamise test on lubatud ainult puutega õlgade ja turja piirkonda. Nuudiga koormamise test peab olema kõigi koerte suhtes läbiviidud ühesuguse intensiivsusega. Esimene nuudiga koormamise test toimub koormusfaasi 4.-5. sammul, teine nuudiga koormamise test pärast järgnevat 4-5 sammu. Pärast teist nuudiga koormamise testi peab varrukamees jätkama koera ähvardamist, kuid ilma nuudiga koormamise testideta.

Kohtunik määrab koormusfaasi kestvuse. Kohtuniku märguandel lõpetab varrukamees koera koormamise. Varrukamehe dünaamiline töö antud harjutuse ajal annab kohtunikule võimaluse koera soorituse täpseimaks hindamiseks. Varrukamehepoolne abi koerale – näiteks kaitsevarruka ülemäärane pakkumine, häälega ergutamine või pehme nuudiga vastu oma kaitsepükse löömine enne haaramist, varruka ebapiisav fikseerimine pärast koera haardeseminekut, ebaühtlane intensiivsus koormamise ning nuudiga koormamise testi ajal või iseseisev koormamise lõpetamine, kui koeral on raskusi koormuse talumise osas – ei ole lubatud.

Harjutuse lõpetamise nõudeid vaata p. 8 (kehtib kõigi harjutuste puhul).

5. Selja tagant konvoeerimine (astmetes 2 ja 3).

Selja tagant konvoeerimiseks alustab varrukamees koerajuhi korraldusel tavapärasel sammul liikumist. Konvoeerimisdistants on umbes 30 sammu, täpse pikkuse määrab kohtunik. Konvoeerimise ajal ei tohi varrukamees teha äkilisi liigutusi. Pehme nuut ja varrukas peavad olema asendis, kus nad ei ole koera jaoks lisaärritiks. Eriti oluline on hoida pehmet nuuti nii, et koer seda ei näeks. Varrukamees peab liikuma kõigi koerte puhul ühesuguses tempos.

6. Rünnak koerale selja tagant konvoeerimisel

Rünnak selja tagant konvoeerimiselt toimub liikumise pealt kohtuniku märguandel. Rünnaku alustamisel teeb varrukamees sujuva ümberpöörde suunaga paremale või vasakule ning jookseb otsustavalt koera suunas. Pehme nuudiga tehakse kaitsevarruka kohal ähvardavaid liigutusi. Varrukamees peab koera varrukasse vastu võtma sujuvalt amortiseerides, ilma et ta ise seejuures seisma jääks. Koera vastuvõtmisel peab varrukamees – nii palju kui võimalik – oma keha pöörama, et tasakaalustada koera liikumist. Varruka ülemäärast liigutamist tuleb vältida. Kui koer on haaranud, asetab varrukamees ta liikumise pealt küljele ja alustab seejärel otsesuunas liikudes koormamist. Varrukamees peab kõiki koeri kandma samas suunas. Kohtunik peab valima seismiseks positsiooni, kust ta saab hinnata kõigi koerte käitumist koormusfaasis, haaretes, lahtilaskmistel ning valvamisfaasis. Koera kandmine koerajuhi poole ei ole lubatud.

Kohtunik määrab koormusfaasi kestvuse. Kohtuniku märguandel lõpetab varrukamees koera koormamise. Varrukamehe dünaamiline töö antud harjutuse ajal annab kohtunikule võimaluse koera soorituse täpseimaks hindamiseks. Varrukamehepoolne abi koerale – näiteks tema ülemäärane külgsuunas liikumine enne koera haardesseminekut, kaitsevarruka haaramiseks pakkumine, häälega ergutamine või pehme nuudiga vastu oma kaitsepükse löömine rünnakut alustades, varruka ebapiisav fikseerimine pärast koera haardesseminekut, ebaühtlane intensiivsus koormamise ajal või iseseisev koormamise lõpetamine, kui koeral on raskusi koormuse talumise osas – ei ole lubatud.

Harjutuse lõpetamise nõudeid vaata p. 8 (kehtib kõigi harjutuste puhul).

7. Rünnak koerale liikumise pealt

Kohtuniku märguandel astub varrukamees varjest välja ja jookseb platsi keskjoonele. Seejärel varrukamees pöörab ning jookseb tempot muutmata ähvardavalt karjudes ja pehme nuudiga vehkides otsesuunas koera ja koerajuhi poole.

Varrukamees peab koera varrukasse vastu võtma sujuvalt amortiseerides, ilma et ta ise seejuures seisma jääks. Koera vastuvõtmisel peab varrukamees – nii palju kui võimalik – oma keha pöörama, et tasakaalustada koera liikumist. Mitte mingil juhul ei või varrukamees koerast mööda joosta. Kui koer on haaranud, asetab varrukamees ta liikumise pealt küljele ja alustab seejärel otsesuunas koormamist. Varrukamees peab kõiki koeri kandma samas suunas. Igal juhul tuleb vältida koerast üle jooksmist. Kohtunik peab valima seismiseks positsiooni, kust ta saab hinnata kõigi koerte käitumist koormusfaasis, haaretes, lahtilaskmistel ning valvamisfaasis. Koera kandmine koerajuhi poole ei ole lubatud.

Kohtunik määrab koormusfaasi kestvuse. Kohtuniku märguandel lõpetab varrukamees koera koormamise. Varrukamehe dünaamiline töö antud harjutuse ajal annab kohtunikule võimaluse koera soorituse täpseimaks hindamiseks. Varrukamehepoolne abi koerale – näiteks rünnakukiiruse vähendamine, koera vastuvõtmine seistes, varrukamehe ülemäärane külgsuunas liikumine enne haaramist, koerast mööda jooksmine, kaitsevarruka haaramiseks pakkumine, häälega ergutamine või pehme nuudiga vastu oma kaitsepükse löömine rünnakut alustades, varruka ebapiisav fikseerimine peale koera haardesseminekut, ebaühtlane intensiivsus koormamise ajal või iseseisev koormamise lõpetamine, kui koeral on raskusi koormuse talumise osas – ei ole lubatud.

Harjutuse lõpetamise nõudeid vaata p. 8 (kehtib ühtselt kõigi harjutuste puhul).

8. Kaitseharjutuse lõpetamine

Kõigi kaitseharjutuste lõpetamine tuleb läbi viia selliselt, et kohtunik saaks jälgida koera haardekäitumist, lahtilaskmist ning valvamisfaasi (st. mitte seisma jääda seljaga kohtuniku poole, kohtunikuga peab hoidma silmsidet). Peale kaitseharjutuse lõppemist peab varrukamees vähendama koera suhtes vastupanu ning lõpetama läbi liikumise toimuva stimuleerimise, seejuures varrukaga kätt märgatavalt lõdvestamata. Kaitsevarrukat ei tõsteta üles, vaid hoitakse samas asendis nagu harjutuse toimumise ajal. Varrukamees hoiab pehmet nuuti oma külje vastas, ots allapoole suunatud, koera nägemisulatuses väljas. Lahtilaskmiskäsu täitmiseks ei või varrukamees mingit omapoolset abi osutada. Pärast lahtilaskmist säilitab varrukamees koeraga silmside, täiendavate ärritite andmine ega koera mistahes kujul abistamine ei ole lubatud. Juhul kui koer pärast lahtilaskmist valvamisfaasi ajal ümber varrukamehe keerutab, võib varrukamees tema silmaspidamiseks aeglaselt koeraga kaasa pöörata. Sealjuures tuleb vältida igasuguseid järske liigutusi.

9. Puudulik enesekindlus ja koera läbikukkumine

Juhul kui koer kaitseharjutuses ei haara või laseb koormamisfaasis lahti, peab varrukamees jätkama tema koormamist kuni kohtunik harjutuse katkestab. Sellistes olukordades ei või varrukamees mitte mingil juhul osutada koerale omapoolset abi või harjutust iseseisvalt lõpetada. Juhul kui koer keeldub kaitsevarrukast lahtilaskmast, ei tohi varrukamees teda omapoolse hoiakuga või pehme nuudi liigutustega selleks mõjutada. Koeri, kellel on kalduvus valvamisfaasis varrukamehe juurest lahkuda, ei tohi varrukamees lisastimuleerimise abil enda juures hoida. Kõigi harjutuste ja harjutuseosade puhul peab varrukamees käituma kas aktiivselt või neutraalselt, nii nagu näevad ette IPO eeskirja nõuded. Juhul kui koer valvamisfaasis varrukameest müksab või temast haarab, ei tohi varrukamees teha ühtegi kaitsvat liigutust.

Distsiplinaarõigused

Ürituse peakorraldaja vastutab ürituse toimumise territooriumil korra ja turvalisuse tagamise eest.

Juhul kui korra ja turvalisuse tagamise nõudeid ei täideta, on kohtunik kohustatud ürituse läbiviimise peatama või lõpetama. Juhul kui korraldamisel eksitakse nende raamnõuete, IPO eeskirjade, loomakaitseaduse või heade tavade vastu, lõpetatakse ürituse läbiviimine.

Kohtuniku otsus on lõplik ning ei kuulu vaidlustamisele. Kohtuniku otsuse kritiseerimine võib kaasa tuua eksami- või võistluspaigast minemasaatmise ning lõpuks ka distsiplinaarkaristuse. Põhjendatud juhtudel, mis puudutavad kohtunikupoolset eeskirjade rikkumist, mitte faktilisi otsuseid, võib esitada kaebuse/protesti. Protest peab olema kirjalik ning tuleb esitada kaebuse põhjuse aluseks oleva ürituse eest vastutavale ühingu/organisatsioonile. Protest esitatakse ühingu juhatuse kaudu ja peab olema allkirjastatud protesti esitaja, ühingu juhatuse liikme ning vähemalt ühe tunnistaja poolt. Protesti peab esitama 8 päeva jooksul alates ürituse toimumisest. Protesti vastuvõtmine ei tähenda automaatselt kohtuniku poolt langetatud otsuse ümbervaatamist. Protesti kohta langetab otsuse kohalik kennelorganisatsioon, kes võib protesti edastada FCI töökoerte komisjonile. FCI töökoerte komisjoni otsus on lõplik. Videolõike ei käsitleta tõestusmaterjalina.

“TSB” hinnang C-osas (kehtib kõigi astmete kohta)

“TSB” hinnang peab kirjeldama koera iseloomuomadusi aretusväärtuse hindamiseks. “TSB” hinnang ei mõjuta eksami või võistluse tulemust ega kohta paremusjärjestuses. “TSB” hinnangu saamiseks peab koer läbima vähemalt ühe kaitseharjutuse.

Hinnetega tugevalt väljenduv/võrratu (a), piisav (vh) ja ebapiisav (ng) kirjeldatakse järgmisi omadusi: **instinktikäitumine** (*Triebverlagung*), **enesekindlus** (*Selbstsicherheit*), **koormusetaluvus** (*Belastbarkeit*).

TSB “võrratu” – antakse koerale, kellel on tugev töötahe, selgelt väljenduv instinktikäitumine, sihipärane harjutuste sooritamine, enesekindel olemus, vääramatu keskendumine ning silmapaistvalt suur koormusetaluvus.

TSB “piisav” – antakse koerale, kellel esineb puudujääke töötahtes, instinktikäitumises, enesekindluses, keskendumises ja koormusetaluvuses.

TSB “ebapiisav” – antakse koerale, kelle töötahe, instinktikäitumine, enesekindlus ja koormusetaluvus on puudulikud.

Erinõuded

Rahvuslikul kennelorganisatsioonil on õigus üldosa nõudeid kohandada kohalikele oludele vastavaks, näiteks osalemisõigust, veterinaar-, loomakaitse-, sanitaarnõudeid. Koerajuhid võivad käsklusi anda oma emakeeles.

Maailmameistrivõistlused (MM)

MM tuleb korraldada lähtuvalt FCI poolt kehtestatud kohustuslikest reeglitest. Vastavate eeskirjade avalikustamise ning muutmise kohustus lasub FCI töökoerte komisjonil.

Iseloomutest / ligipääsetavustest

Koera ligipääsetavust tuleb jälgida kogu eksami või võistluse jooksul, sh. autasustamiseremoonial. Juhul kui ürituse jooksul torkab mõni koer silma märkimisväärse iseloomuprobleemiga, tuleb ta diskvalifitseerida ka siis, kui antud koer on selle hetkeni kõigis osasooritustes saavutanud positiivsed tulemused. Juhul kui koer eemaldatakse märkimisväärse iseloomuprobleemi tõttu, tuleb eemaldamise põhjus kanda eksami või võistluse dokumentidesse. Koer diskvalifitseeritakse.

1. Üldpõhimõtted:

- Ligipääsetavustest toimub **enne iga eksamit või võistlust**.
- Test peab toimuma **neutraalsel territooriumil**, mis ei või olla lähedalt seotud võistlusplatsi ega jäljepõldudega.
- Iga koera hinnatakse eraldi.
- Tuleb valida selline aeg, et koer ei peaks kohe peale ligipääsetavustesti alustama jälje- või platsiosa sooritamist.
- Testi ajal peavad koerad olema rihma otsas (lühike rihm, ilma jäljetraksideta). Rihma tuleb hoida lõdvana. Suulisi käsklusi ei või anda.

Testi hindamisel tuleb lähtuda järgnevatest juhistest:

Testi läbiviimine ei või toimuda skemaatiliselt. Kohtunik otsustab testi läbiviimise korra; samas ei tohiks erinevate kohtunike vahel olla väga suuri varieerumisi, kuna mida vähem kohtunik testi läbiviimisse sekkub, seda sujuvamalt ja kindlamalt test möödub.

Läbipääsetavuse hindamine tuleks läbi viia tavakeskonnale võimalikult lähedases ümbruses ning koera ei tohi provotseerida, vastasel juhul on loomulik, et koer reageerib, eriti oluline on vältida selgeid ärriteid. Ligipääsetavuse kontrolli kohustuslik osa on **koera märgistuse kontrollimine**. Iseloomu/ligipääsetavust ei kontrollita mitte ainult ürituse alguses, vaid kogu eksami või võistluse jooksul. Juhul kui kohtunik märkab koeral iseloomuprobleemi olemasolu, võib ta läbi viia täiendava kontrollimise (nt paugukatse). Vajadusel võib seda kontrolli korrata.

2. ID-märgistuse kontroll:

ID-märgistuse kontroll on ligipääsetavustesti kohustuslik osa. Märgistust võib kontrollida visuaalselt (tätoveering) või kiibilugejaga (kiip). Koerad, kellel puudub tõutunnistus ja kes ei ole tätoveeritud, peavad olema kiibistatud. Kohtunik peab tegema eksami või võistluse dokumentidesse märke, et märgistuse kontrollimine on läbi viidud.

Juhul kui tätoveering ei ole täielikult loetav, tuleb arusaadavad numbrid/tähed siiski eksami või võistluse dokumentidesse kanda. Tätoveeringunumber peab vastama koerajuhil poolt registreerimisel esitatud registreerimistunnistuse andmetele. Juhul kui tekib probleeme (näiteks tätoveeringunumber on loetamatu), tuleb vastavasisuline märg teha eksami või võistluse dokumentidesse.

Juhul kui kiibinumbrit ei ole võimalik kasutusel oleva kiibilugejaga tuvastada, tuleb teha eksami või võistluse dokumentidesse vastavasisuline märg. Koer võib eksamil või võistlusel osaleda eeldusel, et suudetakes tõestada (näiteks vastav märg vet. tõendil), et koer on märgistatud oma päritolumaa nõuetele vastavalt.

Koerajuhid, kes on lasknud oma koerale paigaldada kiibi välismaal, või kes on omandanud välismaal kiibistatud koera, peavad eksamil või võistlusel tagama märgistuse kontrollimiseks vajaliku kiibilugeja olemasolu. Koer, kelle ID-märgistust ei ole võimalik selgelt kindlaks teha, ei saa võistlusel ega eksamil osaleda.

3. Ligipääsetavustesti tulemused:

Positiivne tulemus = läbitud:

- koer on enesekindel;
- koer on rahulik, kindel ning tähelepanelik;
- koer on ergas ning tähelepanelik;
- koer on ükskõikne ning heatahtlik.

Piiripealne juhus = erilist edasist jälgimist nõudev:

- koer on rahutu, kuid ei ole agressiivne ning käitumine eksami või võistluse ajal on siiski tasakaalukas;
- koer on veidi ärevil, kuid muutub eksami või võistluse ajal siiski rahulikumaks.

Koerad, kes ei või eksamil või võistlusel osaleda:

- ebakindlad, hirmunud ning inimesega kontakti vältivad;
- närvilised, agressiivsed, ähvardavad, arg-agressiivsed;
- agressiivsed, ründavad.

4. Sissekanded:

Juhul kui koer tuleb eksamilt või võistluselt eemaldada iseloomuprobleemide tõttu, tuleb võistlusraamatusse teha märge "diskvalifitseeritud iseloomuprobleemide tõttu". Kõik selle hetkeni antud punktid tühistatakse.

Punkte ei anta ka sellisel juhul, kui need olid juba eelnevalt välja kuulutatud.

5. Eemaldamine:

Juhul kui koer ei läbi ligipääsetavustesti iseloomuprobleemi tõttu, tuleb ta eksamilt või võistluselt kõrvaldada. Eelnevaga seonduvate otsuste ning tagajärgede üle otsustab kohalik kennelorganisatsioon.

Paugukartlikud koerad:

Eelkõige tuleb silmas pidada, et laskude peale agressiivseks muutuvad koerad ei kuulu paugukartlike koerte hulka. Agressiivset käitumist tuleb hinnata ligipääsetavustesti raames. Paugukartlik koer tuleb kohe eksamilt või võistluselt kõrvaldada. **Koerale ei anta soorituse eest punkte.**

Mida peetakse silmas paugukartlikkuse all?

Näited:

- koer tõuseb püsti, on hirmunud ja jookseb ära;
- koer jookseb eelnevalt kirjeldatult käitudes omaniku juurde;
- koer näitab üles paanilist hirmu ja üritab platsilt lahkuda või lahkub platsilt;
- koer näitab üles paanilist hirmu ja jookseb sihitult ringi.

Hindamisel tuleb jõuda selgusele, et tegemist ei ole kooolitusveaga ning antud käskluse mittetäitmine (näiteks häiritud olukorras lamamiselt püsti tõusmine jms) on kindlasti seotud pauguga.

Kahtluse korral peab kohtunik paugukindluse kindlaks määrama sellisel moel, et ta palub koerajuhil koera rihma otsa panna ja tulistab seejärel umbes 15 sammu kaugusel koerast veel mõned korrad. Koer peab sel ajal seisma lõdva rihma otsas.

Ühiskonnakõlblikkusekatse (BH)

Kõik eksamid ja võistlused tuleb läbi viia vastavalt sportlikele üldpõhimõtetele. BH katsete korraldamisel ja neil osalemisel tuleb lähtuda edaspidi täpsemalt väljatoodud juhistest. Eeskirjad on kohustuslikud kõigi asjassepuutuvate isikute jaoks ja kõik katsel osalejad peavad täitma samasid katsenõudeid.

Kõik üritused on avalikud. Ürituse toimumise kohast ning algusajast tuleb üldsust avalikult informeerida. Üritus on ametlik vaid juhul, kui toimumismaa rahvuslik kennelorganisatsioon on ürituse toimumiseks ametlikult loa andnud. Kõik rahvuslikud kennelorganisatsioonid on kohustatud neid raamnõudeid järgima.

Üldised nõuded:

Osaleda võivad kõik koerad tõust ja suurusest olenemata. **Vanuse alampiir on 15 kuud.** BH katse läbiviimiseks peab sellel osalema vähemalt 3 koerajuhti. Ühel kohtunikul on päevas maksimaalselt lubatud hinnata **18 BH katsel osalejat**, osasooritusi tohib olla kokku maksimaalselt 36.

Ligipääsetavusest:

Enne BH katsele pääsemist peavad kõik koerad läbima ligipääsetavusekontrolli, mille jooksul kontrollitakse ka koera ID-märgistust (tätoveering või kiip). Koerad, kes ei ole identifitseeritavad, ei saa üritusel osaleda. Ligipääsetavuse hindamine toimub lisaks ka jooksvalt kogu ürituse ajal. Koerad, kes ligipääsetavuse kontrolli ei läbi, eemaldatakse katselt.

Hindamine:

Koerad, kes ei saavuta BH katse A-osas ("BH katse koolitusplatsil") nõutud 70% võimalikest punktidest, ei saa osa võtta katse B-osast ("BH katse liikluses"). Katse lõpus ei anta tulemust punktides, vaid kohtunik teeb teatavaks, kas katse on "sooritatud" või "mitte-sooritatud". Katse on sooritatud siis, kui A-osas saavutatakse vähemalt 70% võimalikest punktidest ja B-osas hindab kohtunik kõik harjutused piisavalt hästi sooritatuks. Kui ürituse korraldaja soovib, on kohtunikul lubatud siiski osalejad autasustamis-tseremoonial paremusjärjestusse panna.

BH katse koolitustulemus ei ole FCI liikmesorganisatsioonide jaoks samaväärne IPO tulemusega ega anna vastavaid õigusi näitustel, aretuskontrollides ja aretuses osalemiseks. BH katse uuesti sooritamiseks ei ole ajalisi piiranguid. Iga BH katse tulemus, olenemata katse sooritamisest või mitte-sooritamisest, tuleb kanda koera võistlusraamatusse.

A) BH katse koolitusplatsil (kogupunkti summa: 60 punkti)

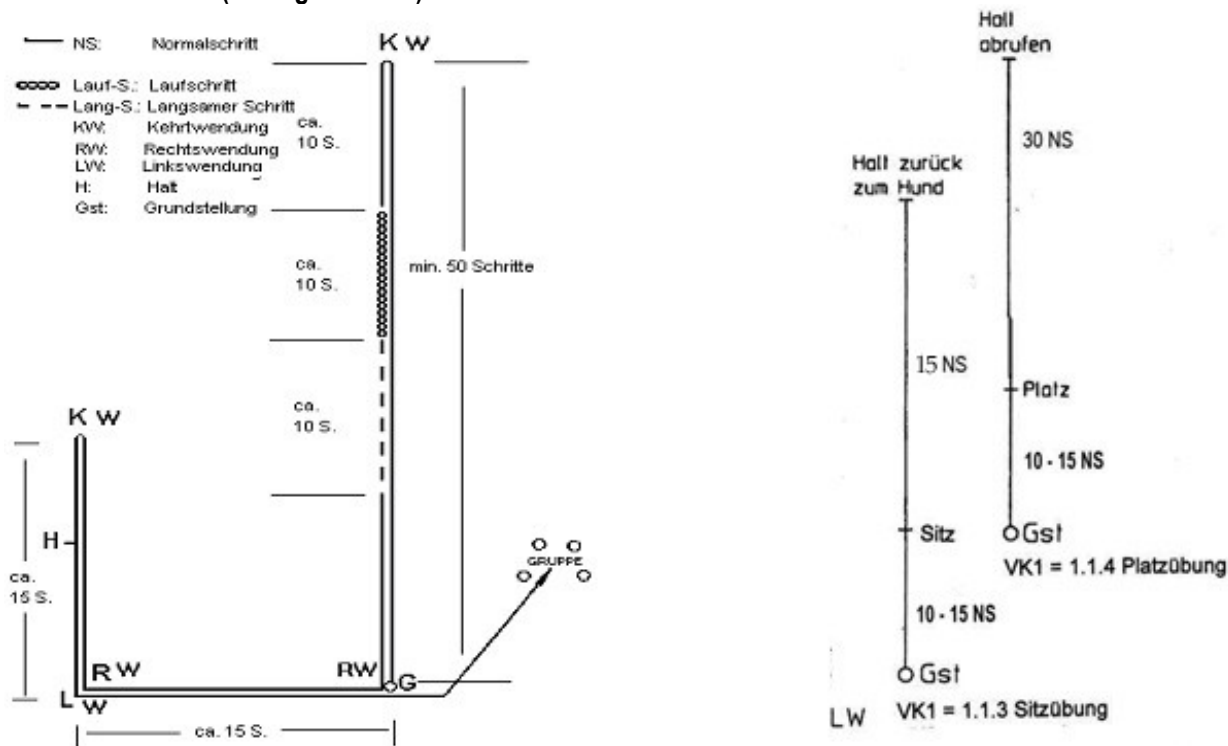
Maksimumpunktid	Võrratu	Väga hea	Hea	Rahuldav	Mitterahuldav
60 punkti	58-60 p	54-57 p	48-53 p	42-47 p	0-41 p

Iga harjutus algab ja lõpeb algasendiga. Algasendis istub koer otse, rahulikult ja tähelepanelikult koerajuhi vasakul küljel, nii et koera õlg ja koerajuhi põlv on kohakuti. Enne harjutuse alustamist on algasendit lubatud võtta ainult üks kord. Algasendis seisab koerajuht sportlikult. Harkisjalu seismine ei ole lubatud. Eelneva harjutuse lõpus võetud algasendit võib kasutada järgmise harjutuse algasendiks. Koerajuhipoolne kehaga antav abi ei ole lubatud ja juhul kui seda kasutatakse, järgneb punktide mahaarvamine. Motivatsiooniesemete ja mänguasjade kaasaskandmine ei ole lubatud. Kui koerajuht ei ole füüsilise puude tõttu võimeline mõnda harjutust nõuetekohaselt sooritama, siis on ta kohustatud sellest enne katse algust kohtunikku informeerima. Kui koerajuhi füüsilise puude tõttu ei saa koer liikuda tema vasakul küljel, siis võib koer soorituste ajal liikuda analoogselt koerajuhi paremal küljel.

Kohtunik annab märku iga harjutuse alustamiseks. Kõik ülejäänud, nagu pöörded, peatumised, tempomuutused jms., tehakse ilma kohtuniku märguandeta. Koerajuhil on samas lubatud kohtunikult neid märguandeid küsida.

Koera kiitmine on lubatud pärast iga harjutuse lõpetamist. Seejärel võib koerajuht võtta uue algasendi. Koera kiitmise ja uue harjutuse alustamise vahele peab jääma selgelt eristatav vahe (umbes 3 sekundit). Harjutuste vahepeal peab koer käima koerajuhi kõrval.

Skeem: kõrvalkäik (rihmaga/rihmata)

Harjutuse alguses ja lõpus võetakse algasend samas punktis ("G"). Inimrühmas peab koerajuht minema ümber ühe inimese vasakult ja ümber teise paremalt ringi.

1. Rihmaga kõrvalkäik (15 punkti)

Käsklus kõrvalkäimiseks

(nt „kõrval“).

Koeral peab olema loomakaitseõuetele vastav standardne kaelarihm või traksid, mille külge on kinnitatud jalutusrihm. Algasend tuleb võtta selleks hetkeks, kui teine osalev koerajuht on võtnud algasendi harjutuse "lamamine häiritud olukorras" sooritamiseks. Sellest hetkest algab mõlema koera töö hindamine.

Saades käskluse kõrvalkäimiseks peab rihma otsas olev koer algasendist liikuma hakates koerajuhile rõõmsalt järgnema. Kaelarihm ei tohi olla poovas asendis.

Harjutuse alguses liigub koerajuht peatumata 50 sammu otse edasi, teeb ümberpöörde ning pärast veel 10-15 sammu näitab jooksu ja aeglast liikumist (kumbagi vähemalt 10 sammu, tempomuutusel on lubatud anda käsklus kõrvalkäimiseks). Üleminekul jooksult aeglasele kõnnile ei ole vahesammud lubatud. Erinevad liikumiskiirused peavad üksteisest selgelt eristuma. Tavapärase kiirusega liikudes peab koerajuht vastavalt liikumiskeemile tegema vähemalt kaks parem-, ühe vasak- ning kaks ümberpööret ning pärast teist ümberpööret peatuma. Koer peab kogu harjutuse ajal püsima koerajuhi vasakul küljel, õlg kohakuti koerajuhi põlvega, ta ei tohi koerajuhist ette minna, maha jääda ega külgsuunas eemale kalduda.

Koerajuht peab tavapärase kõnnitempoga liikudes pärast teist ümberpööret vähemalt ühe korra peatuma (vt skeemi).

Koerajuht võib anda käskluse kõrvalkäimiseks vaid liikumist alustades ja liikumiskiirust muutes. Kui koerajuht peatub, peab koer ilma koerajuhipoolse mõjutuseta kiiresti istuma. Koerajuht ei tohi algasendis oma asendit muuta ja eriti tuleb silmas pidada, et koerajuht ei läheks ise koera kõrvale, näiteks juhul, kui koer peaks temast eemale istuma jääma. Jalutusrihma tuleb hoida kogu harjutuse jooksul vasakus käes ja rihm peab olema lõdvalt. Harjutuse lõpus liigub koerajuht koos koeraga kohtuniku märguandel vähemalt neljast inimesest koosnevasse liikuvasse inimrühma.

Kui koer jääb maha, liigub ette või kaldub külgsuunas kõrvale, siis seda loetakse veaks. Samuti on viga see, kui koerajuht aeglustab pööretel oma liikumist.

Inimrühm

Liikuvat inimrühma peab koerajuht läbima nii rihmaga kui rihmata kõrvalkäigu harjutustes. Inimrühmas peab koerajuht minema ümber ühe inimese vasakult ja ümber teise paremalt ringi (näiteks 8-kujuline liikumine) ning vähemalt korra ühe inimese lähedal peatuma. Kohtuniku märguandel lahkub koerajuht koos koeraga inimrühmast ning võtab harjutuse lõpetamisel algasendi. Koera kiitmine pärast inimrühmast lahkumist on lubatud alles siis, kui koerajuht on võtnud harjutuse lõpus algasendi.

Ümberpööre (180°)

Ümberpööret sooritades peab koerajuht pöörama 180 kraadi ühe koha peal vasakule. Ümberpöörde jaoks on võimalikud 2 erinevat varianti:

- koer läheb parempöördega ümber koerajuhi ringi
- koer pöörab koha peal 180 kraadi vasakule

Ühe eksami või võistluse ajal on võimalik vaid üks eelnimetatud variantidest.

2. Rihmata kõrvalkäik (15 punkti)

Käsklus kõrvalkäimiseks (nt „kõrval“).

Kohtuniku korralduse peale võtab koerajuht algasendis istuvalt koeralt jalutusrihma ära. Koerajuht kinnitab rihma üle oma õla või paneb selle taskusse (mõlemal juhul koera suhtes vastaspoolele). Koerajuht liigub koos rihmata kõrval käiva koeraga kohe uuesti läbi inimrühma, peatudes seal vähemalt ühe korra. Pärast inimrühmast lahkumist võtab koerajuht hetkeks algasendi ja alustab seejärel rihmata kõrvalkäiku analoogselt 1. harjutusega.

3. Istuma jäämine (10 punkti)

Käsklused järgnevate tegevuste jaoks: *kõrvalkäimine, istumine* (nt „kõrval“, „istu“)

Koerajuht alustab algasendist koos rihmata kõrval kõndiva koeraga liikumist. Pärast 10-15 sammu koerajuht peatub, võtab algasendi ja annab koerale käskluse *istumiseks* ning liigub seejärel veel 15 sammu edasi. Ta peatub ja pöörab kohe ümber oma koera poole. Kohtuniku märguandel tuleb koerajuht tagasi koera juurde ja jääb tema paremale küljele seisma, võttes algasendi. Juhul kui koer istumise asemel lamab või jääb seisma, võetakse maha 5 punkti.

4. Lamama jäämine ja juurdetulek (10 punkti)

Käsklused järgnevate tegevuste jaoks: *kõrvalkäimine, lamamine, juurdetulemine, algasendisse minek* (nt „kõrval“, „lama“, „siia“, „kõrval(e)“)

Koerajuht annab käskluse kõrvalkäimiseks ja alustab algasendist koos rihmata kõrval kõndiva koeraga liikumist. Pärast 10-15 sammu koerajuht peatub, võtab algasendi ja annab koerale käskluse lamamiseks ning liigub seejärel

veel 30 sammu edasi. Ta pöörab kohe ümber oma koera poole ja jääb rahulikult seisma. Kohtuniku märguandel kutsub koerajuht koera enda juurde. Koer peab tulema koerajuhi juurde rõõmsalt ja kiires tempos ja istuma tihedalt tema ette. Saades käskluse algasendisse minekuks, peab koer tulema koerajuhi kõrvale istuma. Juhul kui koer lamamise asemel istub või jääb seisma, kuid tuleb samas veatult koerajuhi juurde, võetakse maha 5 punkti.

5. Lamamine häiritud olukorras (10 punkti)

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *lamamine, istuma tõusmine* (nt „lama“, „istu“)

Enne seda, kui teine osalev koerajuht alustab 1. harjutust, võtab koerajuht koeralt jalutusrihma ära ja paneb ta *lamamise* käsklusega korrektsest algasendist kohtuniku poolt ettenähtud kohale lamama. Koera juurde ei jäeta jalutusrihma ega ühtegi muud eset. Koerajuht eemaldub koera juurest eksami- või võistlusplatsi piires tagasi vaatamata vähemalt 30 sammu ning jääb rahulikult seisma seljaga koera poole nii, et koer teda näeb. Koer peab koerajuhipoolsete mõjutusteta rahulikult lamama, kuni teine koer on sooritanud harjutused 1-4. Kohtuniku märguandel läheb koerajuht koera juurde ning jääb tema paremale küljele seisma. Koerajuht annab umbes 3 sekundi pärast kohtuniku märguandel koerale käsu *istuma tõusmiseks*, mille peale peab koer kiiresti ning otse koerajuhi kõrvale algasendisse istuma tõusma.

Koerajuhi rahutut käitumist nagu ka muul kujul varjatult antavat abi, koera rahutut lamamist nagu ka ennetavat istuma või püsti tõusmist koerajuhi lähenedes hinnatakse vastavalt. Juhul kui koer seisab või istub, kuid jääb ettenähtud kohale, antakse osalised punktid. Juhul kui koer liigub ettenähtud kohast rohkem kui 3 meetrit eemale enne, kui teine koer on lõpetanud 2. harjutuse, antakse harjutuse eest 0 punkti. Juhul kui koer liigub ettenähtud kohast rohkem kui 3 meetrit pärast seda, kui teine koer on lõpetanud 2. harjutuse, antakse osalised punktid. Juhul kui koer liigub talle järele tulevale koerajuhile vastu, alandatakse hinnet kuni 3 punkti võrra.

B) BH katse liikluses

Üldist:

Järgnevad harjutused viiakse läbi sobivas avalikus piirkonnas väljaspool koolitusplatsi. Kohtunik määrab koos peakorraldajaga kindlaks selle, kus ja kuidas avatud liiklusruumis (teed, tänavad või platsid) harjutused läbi viiakse. Katse läbiviimine ei tohi segada tavainimeste liiklemist.

B-osa läbiviimiseks peab olema varutud piisavalt aega. Koerte arvu tõttu ei tohi eksami nõudeid lihtsustada.

B-osa harjutuste eest punkte ei anta. Tulemuse saamine sõltub sellest, millise üldmulje jätab koera suhtumine liiklusesse/inimestesse.

Järgnevalt kirjeldatud harjutused on soovituslikud ja kohtunik võib neid sobitada olemasolevate tingimustega. Kohtunikul on ebaselgete hindamisjuhtude korral õigus harjutusi korrata või varieerida.

Katse kulg:

1. Kohtumine inimrühmaga:

Kohtuniku märguandel alustab koerajuht koos rihma otsas oleva koeraga liikumist ettenähtud tänavaosa kõnniteel. Kohtunik järgneb koerale sobival kaugusel.

Koer peab lödva rihma otsas innukalt koerajuhiga kaasa liikuma, püsidest tema vasakul küljel, õlg kohakuti koerajuhi põlvega.

Koer peab mööduvatesse inimestesse ja liiklusvahenditesse suhtuma ükskõikselt.

Selle harjutuse ajal jookseb koerajuhi eest läbi jooksja (kokkulepitud abiline). Koer peab suhtuma jooksjasse ükskõikselt ja rahulikult.

Seejärel liiguvad koerajuht ja koer läbi hajutatult seisva, vähemalt 6 inimesest koosneva inimrühma. Üks inimestest kõnetab koerajuhti ning tervitab teda kättpidi. Koer peab koerajuhi käskluse peale tema kõrvale istuma või lamama ja olema vestluse ajal rahulik.

2. Kohtumine jalgratturiga:

Koerajuht liigub rihma otsas oleva koeraga mööda teed. Neile läheneb selja tagant jalgrattur (kokkulepitud abiline), kes helistab möödumisel rattakella. Jalgrattur sõidab edasi, pöörab seejärel koerajuhist ja koerast eemal olles ümber ning sõidab koerale ja koerajuhile vastu, helistades veelkord rattakella. Möödasõidul peab jälgima, et koer jääks jalgratturi ja koerajuhi vahele.

Rihma otsas olev koer peab jalgratturisse ükskõikselt suhtuma.

3. Kohtumine autodega:

Koerajuht möödub rihma otsas oleva koeraga mitmest autost. Sel ajal käivitatakse üks auto, teise auto juurde jõudes lüüakse selle uks kinni. Koerajuht ja koer jätkavad liikumist. Nende kõrval peatub auto. Auto aken tehakse lahti ning koerajuhilt küsitakse midagi. Koer peab sel ajal koerajuhi käskluse peale istuma või lamama. Koer peab suhtuma autodesse ja liiklushelidesse rahulikult ja ükskõikselt.

4. Kohtumine jooksjatega või rulluisutajatega:

Koerajuht liigub rihma otsas oleva koeraga mööda vähese liiklusega teed. Neist möödub vähemalt kaks tagantpoolt tulevat jooksjat (kokkulepitud abilised), ilma et nad oma tempot muudaksid. Kui jooksjad on kaugenenud, sörgib koerale ja koerajuhile vastu veel üks jooksjas, kes möödub neist tempot muutmata. Koer ei pea korrektselt koerajuhi kõrval käima, kuid ta ei tohi häirida mööduvaid ega vastutulevaid inimesi. Koerajuht võib jooksjate möödumise ajaks käskida koera istuma või lamama. Jooksjate asemel võib koerast ja koerajuhist mööduda kummaski suunas ka üks või kaks rulluisutajat.

5. Kohtumine teiste koertega:

Koer peab käituma rahulikult, kui temast möödub teine koer koos koerajuhiga. Teine koer ja koerajuht võivad läheneda selja tagant või tulla vastu. Koerajuht võib korrata käsklust kõrvalpüsimiseks või käskida koeral teise koera möödumise ajal istuda või lamada.

6. Koera käitumine liikluse keskele lühiajaliselt rihmastatuna üksijäetuna ja suhtumine teistesse loomadesse:

Kohtuniku märguandel liigub koerajuht koos rihma otsas oleva koeraga keskmise liiklustihedusega tänava kõnniteel. Mõne aja pärast jääb koerajuht kohtuniku märguandel seisma ja kinnitab koera jalutusrihma aia või posti või muu taolise külge.

Koerajuht lahkub koera nägemisulatusest, sisenedes poodi või majja.

Koer võib seista, istuda või lamada.

Ajal, mil koerajuht on ära, möödub koerast inimene (kokkulepitud abiline) koos rihma otsas oleva koeraga umbes viie sammu kauguselt.

Üksijäetud koer peab käituma rahulikult kogu koerajuhi äraoleku aja. Ta peab laskma teisel koeral (kes ei tohi haukuda) mööduda, ilma et ta käituks ründavalt (tugev rihma tirimine, pidev haukumine). Kohtuniku märguandel toob koerajuht koera ära.

Märkus:

On eksamit hindava kohtuniku otsustada, kas iga koer sooritab terve liiklusosa ("B") järjest või sooritavad kõik koerad ühe elemendi ning siirduvad seejärel järgmisesse kohta edasi järgmist elementi sooritama.

Teenistuskoerte BC-katse astmed 1-3 (BC-1, BC-2, BC-3)**Maksimaalne punktide arv: 200**

Teenistuskoerte BC-katse kolm astet koosnevad vastavalt IPO-1, IPO-2 või IPO-3 astmete B- ja C-osadest. Antud alal puudub jäljeosa.

BC-katse koolitustulemus ei ole FCI liikmesorganisatsioonide jaoks samaväärne IPO tulemusega ega anna vastavaid õigusi näitustel, aretuskontrollides ja aretuses osalemiseks.

Maksimumpunktid	Võrratu	Väga hea	Hea	Rahuldav	Mitterahuldav
200 punkti	191 - 200	180 - 190	160 - 179	140 - 159	0 - 139

A-katse astmed 1-3 (A-1, A-2, A-3)

A-katse kolm astet koosnevad vastavalt IPO-1, IPO-2 või IPO-3 astmete A-osadest. A-katse eksameid/võistlusi võib läbi viia juhul, kui IPO ja/või FH eksamil/võistlusel stardib vähemalt kolm osalejat. Koerajuht võib ise otsustada, millises astmes ta oma koeraga osaleda soovib.

A-katse koolitustulemus ei ole FCI liikmesorganisatsioonide jaoks samaväärne IPO tulemusega ega anna vastavaid õigusi näitustel, aretuskontrollides ja aretuses osalemiseks.

Maksimumpunktid	Võrratu	Väga hea	Hea	Rahuldav	Mitterahuldav
100 punkti	96 - 100	90 - 95	80 - 89	70 - 79	0 - 69

A-katse astmeid ei pea sooritama tingimata järjekorras 1-2-3 (st koer võib osaleda järgmises, kõrgemas astmes ka siis, kui ta ei ole läbinud eelmisi astmeid).

B-katse astmed 1-3 (B-1, B-2, B-3)

B-katse kolm astet koosnevad vastavalt IPO-1, IPO-2 või IPO-3 astmete B-osadest. B-katse eksameid/võistlusi võib läbi viia juhul, kui IPO ja/või FH eksamil/võistlusel stardib vähemalt kolm osalejat. Koerajuht võib ise otsustada, millises astmes ta oma koeraga osaleda soovib.

B-katse koolitustulemus ei ole FCI liikmesorganisatsioonide jaoks samaväärne IPO tulemusega ega anna vastavaid õigusi näitustel, aretuskontrollides ja aretuses osalemiseks.

Maksimumpunktid	Võrratu	Väga hea	Hea	Rahuldav	Mitterahuldav
100 punkti	96 - 100	90 - 95	80 - 89	70 - 79	0 - 69

B-katse astmeid ei pea sooritama tingimata järjekorras 1-2-3 (st koer võib osaleda järgmises, kõrgemas astmes ka siis, kui ta ei ole läbinud eelmisi astmeid).

C-katse astmed 1-3 (C-1, C-2, C-3)

C-katse kolm astet koosnevad vastavalt IPO-1, IPO-2 või IPO-3 astmete C-osadest. C-katse eksameid/võistlusi võib läbi viia juhul, kui IPO ja/või FH eksamil/võistlusel stardib vähemalt kolm osalejat. Koerajuht võib ise otsustada, millises astmes ta oma koeraga osaleda soovib.

C-katse koolitustulemus ei ole FCI liikmesorganisatsioonide jaoks samaväärne IPO tulemusega ega anna vastavaid õigusi näitustel, aretuskontrollides ja aretuses osalemiseks.

Märkus: võistluste korraldamine ainult C-osas ei ole lubatud.

Maksimumpunktid	Võrratu	Väga hea	Hea	Rahuldav	Mitterahuldav
100 Points	96 - 100	90 - 95	80 - 89	70 - 79	0 - 69

Kaitsekatse astmeid ei pea sooritama tingimata järjekorras – 1-2-3 (st koer võib osaleda järgmises, kõrgemas astmes ka siis, kui ta ei ole läbinud eelmisi astmeid).

Teenistuskoerte katse – IPO ZTP (aretuskõlblikkuse test)

IPO-ZTP koosneb järgnevatest osasooritustest:

A-osa	100 punkti
B-osa	100 punkti
C-osa	100 punkti
Kokku:	300 punkti

Osalemisõigus:

Eksami või võistluse toimumise päevaks peab koer olema jõudnud nõutud vanusesse. Erandid selles osas ei ole lubatud. Eksamil või võistlusel osalemise eeltingimuseks on edukalt sooritatud BH test vastavalt rahvusliku kennelorganisatsiooni poolt kehtestatud nõuetele.

IPO ZTP "A-osa" - jälg:

Jälje teeb koerajuht, vähemalt 300 sammu, 3 sirget, 2 nurka (umbes 90 kraadi), 2 koerajuhile kuuluvat jäljeeset, vähemalt 20 minutit vana, jälje läbitöötamiseks aega 15 minutit.

Jäljel püsimine:	79 punkti
Esemed (11+10):	21 punkti
Kokku:	100 punkti

Juhul kui koer ei leia ühtegi eset, võib osasoorituse maksimumhindeks olla „rahuldav“.

Üldised nõuded:

Kohtunik või jäljekoordinaator määrab olemasoleva jäljepõllu asetust arvestades kindlaks jälgede kulgemise. Jäljed tuleb maha panna erinevalt. Ei ole lubatud, et näiteks esemed ja nurgad paikneksid igal jäljel üksteisest samal kaugusel. Jälje alguspunkt tuleb selgelt tähistada algusmärgiga, mis torgatakse maasse jälje alguspunktist vahetult vasakule.

Osalemisjärjekord loositakse kohtuniku juuresolekul.

Jäljetegija (= koerajuht) peab enne jälje mahapanekut näitama kohtunikule või jäljekoordinaatorile jäljeesemeid. Kasutada tohib ainult tugevat koerajuhi lõhna omavaid esemeid (olnud vähemalt 30 minutit koerajuhi käes). Jäljetegija (= koerajuht) jääb hetkeks jälje alguspunkti (lõhnapadjale) seisma ja liigub seejärel tavapärase sammuga ettenähtud suunas. Nurgad tehakse samuti tavapärase sammuga (vaata joonist). Esimene jäljeese asetatakse jäljele vähemalt 100 sammu järel esimesel või teisel sirgel, teine jäljeese asetatakse viimase sirge lõppu. Jäljeeset ei või panna vähem kui 20 sammu enne või pärast nurka. Jäljeesemed tuleb jäljele asetada liikumise pealt. Pärast viimase jäljeeseme mahapanekut peab jäljetegija liikuma veel mõned sammud otse edasi. Ühel jäljel tuleb kasutada erinevaid jäljeesemeid (materjal: näiteks nahk, tekstiil, puit).

Esemed peavad olema umbes 10 cm pikad, 2-3 cm laiad ja 0,5-1 cm paksud. Nende värv ei tohi maastiku omast silmatorkavalt erineda. Koer ei tohi jälje mahapanekut näha.

Koera jäljel töötamise ajal ei ole kohtunikul ja teda saatvatel isikutel lubatud minna piirkonda, kus koerajuhil ja koeral on õigus jäljel töötada.

a) Üks suuline käsklus: *otsimiseks* (nt: „jälg“).

Suulist käsklust *otsimiseks* on lubatud anda jälje alguses ja pärast esimest eset.

b) Sooritamise: koerajuht valmistab koera jäljetöoks ette. Koer võib töötada ilma rihmata või 10 m pikkuse jäljenööri otsas. Jäljeajamise ajal võib 10 m pikkune jäljenöör kulgeda üle koera selja, küljelt või esi- ja/või tagajalgade vahelt läbi. Jäljenööri võib kinnitada otse mittepooas asendis oleva kaelarihma külge või jäljerakmete kinnitusaasa külge (lubatud on rinnarakmed või Böttger-rakmed ilma lisarihmadeta).

Kohtuniku kutsel läheb koerajuht koos koeraga kohtuniku juurde raporteerima. Raporteerimise ajal peab koer olema algasendis. Koerajuht teavitab kohtunikku, kas koer võtab jäljeesemed üles või näitab neid. Enne jäljetööd, jäljetööd alustades ja jäljetöö kestel peab vältima igasugust jõulist mõjutamist. Kohtuniku märguandel tuuakse koer aeglaselt ja rahulikult alguspunkti ja pannakse jäljele. Koer peab võtma lõhna jälje algusest intensiivselt ja rahulikult, nina maapinna lähedal. Koer peab seejärel ajama jälge ühtlases tempos, intensiivselt, nina maapinna lähedal. Koerajuht järgneb koerale 10 m kaugusel jäljenööri lõpus. Vabalt (rihmata) töötava koera puhul tuleb samuti 10-meetrist vahemaad säilitada. Jäljenöör võib lõdvalt rippuda, kui koerajuht seda käest ei lase ning koeraga ettenähtud vahemaad säilitab.

Nurgad peab koer läbi töötama kindlalt. Pärast nurga läbimist peab koer jätkama jäljetööd eelneva jäljeajamisega samas tempos.

Leides eseme, peab koer ilma koerajuhipoolse mõjutuseta selle üles võtma või seda veenvalt näitama. Eset üles võttes on koeral lubatud seista, istuda või tuua see koerajuhile. Jäljeesemega edasiliikumine või selle üles võtmine lamades on viga.

Jäljeesemete näitamine võib toimuda seistes, istudes või lamades. Näitamisasendite vaheldumine erinevate esemete näitamisel on lubatud. Kui koer on eset näidanud või selle üles võtnud, asetab koerajuht jäljenööri maha ja läheb koera juurde. Jäljeeset üles tõstes näitab koerajuht, et koer on eseme leidnud. Seejärel võtab koerajuht jäljenööri uuesti kätte ja saadab koera uuesti jälge ajama. Pärast jäljetöö lõpetamist peab leitud esemeid kohtunikule näitama.

c) Hindamine: jälje läbitöötamise kiirus ei ole hindamiskriteeriumiks seni, kuni koer töötab jäljel intensiivselt, ühtlaselt ja veenvalt ning ilmutab positiivset suhtumist jäljetöösse. Kui koer kontrollib jälje asetust jäljelt lahkumata, siis seda ei loeta veaks. Jäljel ekslemine, maapinnast kõrgel asetsev nina, loomulike vajaduste rahuldamine, nurkades keerutamine, koera pidev julgustamine koerajuhi poolt, koerajuhipoolne abi koerale jäljeajamisel või esemete näitamisel (jäljenööri kaudu või suuliselt), vigane jäljeesemete ülesvõtmine, vigane jäljeesemete näitamine ning valenäitamine (eset ei ole või leitud ese ei ole jäljetegija pandud) on vead ning neid hinnatakse vastavalt. Jäljetöö katkestatakse, kui koer eemaldub jäljest rohkem kui ühe jäljenööri pikkuse võrra. Kui koer soovib jäljelt lahkuda ning koerajuht teda selles osas takistab, annab kohtunik koerajuhile korralduse koerale järgneda. Koerajuht peab kohtuniku korraldusele alluma. Kui koerajuht keeldub kohtuniku korraldust täitmast, jäljetöö katkestatakse.

Juhul kui koer ei jõua jälje lõppu 15 minuti jooksul alates jäljetöö algusest, katkestab kohtunik jäljetöö. Katkestamise hetkeni toimunud jäljetööd hinnatakse.

Juhul kui koer näitab ühe jälje kestel mõlemat võimalikku liiki esemetööd, st võtab esemeid üles ja näitab esemeid, siis see on viga. Hinnatakse vaid neid jäljeesemeid, mis on näidatud/üles võetud koerajuhi poolt raporteerimisel ettekantud viisil.

Valenäitamist arvestatakse vastava sirge hindamisel.

Näitamata või üles võtmata jäetud esemete eest punkte ei anta.

Punktide/hinnete jaotamine jäljel püsimise eest iga üksiku sirge peale peab peegeldama vastava sirge pikkust ja raskusastet. Iga sirge hindamisel antakse hinne ja punktid.

Kui koer ei aja jälge (koer seisab pikalt ühel kohal ja ei otsi jälge), võib kohtunik jäljetöö katkestada ka siis, kui koer asub veel jälje peal.

IPO ZTP "B-osa" - kuulekus:

Harjutus 1: rihmaga kõrvalkäik	25 punkti
Harjutus 2: liikumise pealt istumine	15 punkti
Harjutus 3: lamama jäämine ja juurdetulek	20 punkti
Harjutus 4: toomine tasasel maal	20 punkti
Harjutus 5: tõkke ületamine	10 punkti
Harjutus 6: lamamine häiritud olukorras	10 punkti
Kokku:	100 punkti

Üldised nõuded:

Kohtunik annab loa iga harjutuse alustamiseks. Kõik ülejäänu, nagu pöörded, peatumised, tempomuutused jms., tehakse ilma kohtuniku märguandeta.

Suulised käsklused on ära toodud käesolevates eeskirjades. Suulised käsklused on tavapärase hääletooniga antavad lühikesed ühesõnalised käsklused. Käsklusi võib anda mistahes keeles. Sama tegevuse jaoks tuleb alati kasutada sama käsklust. Kui koer ei soorita harjutust või selle osa pärast kolmandat käsklust, harjutus katkestatakse ja punkte selle eest ei anta.

Juurdekutsumisel on lubatud kasutada *juurdetulemise* käskluse asemel koera nime. Koera nime kasutamist koos ükskõik millise suulise käsklusega loetakse lisakäskluse andmiseks.

Algasendis istub koer tihedalt ja otse koerajuhi vasakul küljel nii, et koera õlg ja koerajuhi põlv on kohakuti. Iga harjutus algab ja lõppeb algasendiga. Harjutust alustades on algasendit lubatud võtta ainult üks kord. Pärast iga harjutuse lõpetamist on lubatud koera lühidalt kiita. Kiitmine on lubatud ainult algasendis. Pärast koera kiitmist võib koerajuht võtta uue algasendi. Igal juhul peab koera kiitmise ja uue harjutuse alustamise vahele jääma selgelt eristatav vahe (umbes 3 sekundit).

Algasendist liikuma hakates järgneb nn sissejuhatav osa. Koerajuht peab liikuma edasi vähemalt 10, kuid mitte rohkem kui 15 sammu, enne kui annab käskluse harjutuse sooritamiseks. Nende harjutuse osade vahele, kus koer tuleb ette istuma ja seejärel kõrvale algasendisse, samuti nendel juhtudel, kus koerajuht pöördub tagasi istuva, seisva või lamava koera juurde, tuleb enne järgmise käskluse andmist jätta selge paus (u 3 sekundit). Koerajuht võib koera juurde tagasi pöördudes astuda koera kõrvale otse eest või minna ringiga koera selja tagant.

Harjutustevahelisel ajal, kui osalejal on vaja eksami- või võistlusplatsil liikuda, peab koer kõndima rihmata koerajuhi kõrval. Viskehantlit võtma minnes peab koer samuti koerajuhiga kaasas olema. Koerajuhil ei ole lubatud koera vabastada ega temaga mängida.

Ümberpöörde peab koerajuht tegema suunaga vasakule. Koer võib minna koerajuhi tagant ringi või püsida kogu pöörde vältel tema kõrval. Kõik ümberpöörded kogu eksami või võistluse jooksul tuleb sooritada samal viisil.

Pärast ees istumist võib koer minna algasendisse koerajuhi tagant ringi või pöördega otse eest.

Mitteelastne tõke peab olema 80 cm kõrge ning 150 cm lai. Ühe eksami või võistluse ajal peavad kõik koerad ületama samasid tõkkeid.

Toomisharjutuste sooritamisel on lubatud vaid puust viskehantlid (kaaluga 650 g). Kõik osalejad peavad kasutama samasid korraldaja poolt ettenähtud viskehantleid. Enne ükskõik millist toomisharjutust ei või viskehantlit koerale suhu hoida anda.

Juhul kui koerajuht unustab mõne harjutuse tervikuna sooritamata, tuletab kohtunik talle seda meelde. Punktiarvestust see ei mõjuta.

Algasendi võtmisel on lubatud anda üks käsklus *istumiseks*.

1. Rihmaga kõrvalkäik**25 punkti**

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *kõrvalkäimine* (nt "kõrval")

b) Harjutuse sooritamine: koerajuht läheb rihma otsas oleva koeraga kohtuniku juurde, võtab algasendi ning raporteerib. Saades käskluse *kõrvalkäimiseks*, peab algasendis koerajuhi kõrval istunud koer tähelepanelikult ja rõõmsalt koerajuhile järgnema. Koera õlg peab olema pidevalt kohakuti koerajuhi vasaku põlvega. Rihm ei tohi olla pingul. Harjutuse alguses liigub koerajuht peatumata 50 sammu otse edasi, teeb ümberpöörde ning pärast veel 10-15 sammu sooritamist näitab jooksu ja aeglast liikumist (kumbagi vähemalt 10 sammu). Üleminekul jooksult aeglasele kõnnile ei ole vahesammud lubatud. Erinevad liikumiskiirused peavad üksteisest selgelt eristuma.

Kui koera ja koerajuht liiguvad esimesel sirgel, lastakse koerast minimaalselt 15 sammu kauguselt 5-sekundilise vahega kaks lasku (kaliiber: 6 mm). Koer peab jääma laskude suhtes ükskõikseks. Tavapärase kiirusega liikudes peab koerajuht tegema vähemalt kaks parem-, ühe vasak- ning kaks ümberpööret ning pärast teist ümberpööret peatuma. Ümberpöörde (180 kraadi sama koha peal) peab koerajuht tegema suunaga vasakule (jälgida skeemi). Ümberpöörde jaoks on võimalikud 2 erinevat varianti:

- koer läheb parempöördega ümber koerajuhi ringi;
- koer pöörab koha peal 180 kraadi vasakule.

Ühe eksami või võistluse ajal on võimalik vaid üks eelnimetatud variantidest.

Peatuda tuleb vähemalt üks kord tavapärase sammuga liikumise ajal (pärast teist ümberpööret – vt. skeemi).

Kohtuniku märguandel läheb koerajuht koos koeraga vähemalt neljast inimesest koosnevasse liikuvasse inimirühma. Inimirühmas peab koerajuht vähemalt korra peatuma. Kohtunik võib vajadusel nõuda koerajuhilt inimirühma uuesti läbimist. Koerajuht lahkuks koos koeraga inimirühmast, võtab algasendi ning võtab koeralt rihma ära.

c) Hindamine: koerajuhist ette liikumist, külgsuunas eemaldumist, mahajäämist, lisakäske, kehakeelega antavat abi, koerapoolset tähelepanematust ja/või koera survestatud olekut hinnatakse vastavalt.

2. Liikumise pealt istumine**15 punkti**

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *kõrvalkäimine, istumine* (nt "kõrval", "istu")

b) Harjutuse sooritamine: koerajuht alustab korrektsest algasendist koos rihmata kõrval kõndiva koeraga liikumist. Pärast 10-15 sammu annab koerajuht peatumata, liikumiskiirust muutmata ja tagasi vaatamata koerale käskluse „istumiseks”. Käskluse peale peab koer koheselt ja liikumissuunas istuma. Pärast käsklust liigub koerajuht veel 15 sammu edasi, peatub ja pöörab kohe ümber oma istuva koera poole. Kohtuniku märguandel tuleb koerajuht tagasi koera juurde ja jääb tema paremale küljele seisma.

c) Hindamine: vigasid ettevalmistavas osas, aeglast istumist, rahutut ja mittetähelepanelikku istumist hinnatakse vastavalt. Juhul kui koer istumise asemel lamab või jääb seisma, võetakse maha 10 punkti.

3. Lamama jäämine ja juurdetulek**20 punkti**

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *kõrvalkäimine, lamamine, juurdetulemine, algasendisse minek* (nt "kõrval", "lama", „siia“, „kõrval(e)“)

b) Harjutuse sooritamine: koerajuht alustab korrektsest algasendist koos rihmata kõrval kõndiva koeraga liikumist. Pärast 10-15 sammu annab koerajuht peatumata, liikumiskiirust muutmata ja tagasi vaatamata koerale käskluse lamamiseks. Käskluse peale peab koer koheselt ja liikumissuunas lamama. Pärast käsklust liigub koerajuht veel 30 sammu edasi, peatub ja pöörab kohe ümber oma koera poole. Kohtuniku märguandel kutsub koerajuht koera

juurdetulemise käsklust või koera nime kasutades enda juurde. Koer peab tulema rõõmsalt, kiirelt ja otsejoones koerajuhi juurde ning istuma tihedalt ja otse koerajuhi ette. Pärast käsklust algasendisse minekuks läheb koer kiirelt koerajuhi kõrvale, istudes otse koerajuhi vasakule küljele nii, et tema õlg on kohakuti koerajuhi põlvega.

c) Hindamine: vigasid ettevalmistavas osas, aeglast lamamist, rahutut lamamist, aeglast juurdetulekut nagu ka juurdetulekul aeglustamist, koerajuhi harkisjalgset seismist, vigasid ees istumisel ja harjutuse lõpetamisel hinnatakse vastavalt. Juhul kui koer lamamise asemel istub või jääb seisma, võetakse maha 13 punkti.

4. Toomine tasasel maal

20 punkti

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *toomine*, *loovutamine*, *algasendisse minek* (nt „too“, „anna“, „kõrval(e)“)

b) Harjutuse sooritamise: koerajuht viskab korrektsest algasendist viskehantli (650 gr kaaluv puust hantel) umbes 10 meetri kaugusele. Käskluse *toomiseks* tohib anda alles siis, kui viskehantel on liikumatult paigale jäänud. Koerajuhi kõrvale vabalt ja rahulikult istunud koer peab pärast *toomise* käsklust kiiresti ja otsejoones viskehantlini jooksmas, selle koheselt üles võtma ning kiiresti ja otsejoones koerajuhile tooma. Koer peab istuma tihedalt ja otse koerajuhi ette, hoides viskehantlit rahulikult suus nii kaua, kuni koerajuht selle pärast umbes 3-sekundilist pausi *loovutamise* käsklusega temalt ära võtab.

Koerajuht peab seejärel hoidma viskehantlit rahulikult oma paremas allapoole väljasirutatud käes. Pärast käsklust *algasendisse minekuks* läheb koer kiirelt koerajuhi kõrvale, istudes otse koerajuhi vasakule küljele nii, et tema õlg on kohakuti koerajuhi põlvega. Koerajuht peab kogu harjutuse vältel seisma ühel ja samal kohal.

c) Hindamine: vigasid algasendis, aeglast viskehantlile järele jooksmist, vigasid ülesvõtmisel, aeglast tagasitulekut, viskehantli pillamist, viskehantliga mängimist või selle närimist, koerajuhi harkisjalu seismist, vigasid ees istumisel ja harjutuse lõpetamisel hinnatakse vastavalt.

Viskehantli liiga lähedale viskamist ja koerajuhipoolset abi, ilma et ta oma kohalt liiguks, arvestatakse hinnangus samuti. Kui koerajuht lahkub oma kohalt enne harjutuse lõppu, hinnatakse harjutus „mitterahuldavaks“. Juhul kui koer ei too viskehantlit ära, antakse harjutuse eest 0 punkti.

5. Tõkke ületamine (80 cm)

10 punkti

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *hüppamine*, *juurdetulemine*, *algasendisse minek* (nt „hopp“, „siia“, „kõrval(e)“)

b) Harjutuse sooritamise: koerajuht võtab koos koeraga algasendi vähemalt 5 sammu kaugusel tõkkest. Seejärel liigub koerajuht teisele poole tõket ja jääb seisma vähemalt 5 meetri kaugusel tõkkest. Saades käskluse *hüppamiseks*, peab koer ületama tõkke seda riivamata ja tulema *juurdetulemise* käskluse peale tihedalt ja otse koerajuhi ette istuma. Pärast käsklust *algasendisse minekuks* läheb koer kiirelt koerajuhi kõrvale, istudes otse koerajuhi vasakule küljele nii, et tema õlg on kohakuti koerajuhi põlvega. Harjutuse lõpus pannakse koer rihma otsa.

c) Hindamine: vigast algasendit, kõhklevat hüppamist, vigasid ees istumisel ja harjutuse lõpetamisel ning koerajuhipoolset abi hinnatakse vastavalt. Juhul kui koer riivab tõket, võetakse maha kuni 2 punkti, tõkkele toetamise eest kuni 4 punkti. Kui koer ei hüppa üle tõkke, antakse harjutuse eest 0 punkti.

6. Lamamine häiritud olukorras

10 punkti

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *lamamine*, *istuma tõusmine* (nt „lama“, „istu“)

b) Harjutuse sooritamise: enne seda, kui teine koer alustab B-osa sooritamist, läheb koerajuht rihma otsas oleva koeraga kohtuniku poolt määratud punkti, võtab algasendi ning eemaldab koeralt jalutusrihma. Seejärel annab koerajuht koerale käskluse lamamiseks. Koera juurde ei jäeta jalutusrihma ega ühtegi muud

eset. Koerajuht eemaldub tagasi vaatamata koera juurest eksami- või võistlusplatsi piires vähemalt 20 sammu ning jääb rahulikult seisma seljaga koera poole, olles koera jaoks nähtaval. Koer peab koerajuhipoolsete mõjutusteta rahulikult lamama, kuni teine koer on sooritanud harjutused 1-5. Kohtuniku märguandel läheb koerajuht koera juurde ning jääb tema parema küljele seisma. Koerajuht annab kohtuniku märguandel koerale käsu istuma tõusmiseks, mille peale peab koer kiiresti ning otse koerajuhi kõrvale algasendisse istuma tõusma. Koer pannakse rihma otsa.

c) Hindamine: koerajuhi rahutut käitumist nagu ka muul kujul varjatult antavat abi, koera rahutut lamamist nagu ka ka ennetavat istuma või püsti tõusmist koerajuhi lähenedes hinnatakse vastavalt. Juhul kui koer seisab või istub, kuid jääb ettenähtud kohale, antakse osalised punktid. Juhul kui koer liigub ettenähtud kohast rohkem kui 3 meetrit eemale enne, kui teine koer on lõpetanud 3. harjutuse, antakse harjutuse eest 0 punkti.

IPO ZTP "C-osa" – kaitse:

Harjutus 1: valvamine ja haukumine	15 punkti
Harjutus 2: liikumine varje suunas ja rünnak koerajuhile	10+30 punkti
Harjutus 3: rünnak koerajuhile ja koerale	40 punkti
Harjutus 4: konvoeerimine	5 punkti
Kokku:	100 punkti

1. Valvamine ja haukumine

15 punkti

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *otsimine* (nt "otsi")

b) Harjutuse sooritamine: varrukamees asub koera eest varjatult varjes, mis jääb koerajuhist ja koerast umbes 20 sammu kaugusele. Kohtuniku märguandel võtab koerajuht koeralt rihma ära ja saadab ta *otsimise* käsklusega ja/või käemärgiga varjesse. Koera peab varrukameest aktiivselt ja tähelepanelikult valvama ja jätkuvalt haukuma. Koer ei või varrukamehe vastu üles hüpata ega temast kinni haarata. Kohtuniku märguandel läheb koerajuht koheselt koera juurde ja võtab ta kaelarihmast kinni. Pärast varrukamehe varjest väljumist pannakse koer rihma otsa ja võetakse varjes algasend.

c) Hindamine: puudujääke jätkuva, pealetükkiva haukumise ja jõulise valvamise osas hinnatakse vastavalt. Varrukamehe segamise, näiteks tema müksamine, tema vastu üleshüppamine vms eest tuleb maha võtta kuni 3 punkti, tugeva haaramise eest kuni 12 punkti. Juhul kui koer ei jää varrukamehe juurde, antakse harjutuse eest osalised punktid, mis vastavad "mitterahuldavale" hindele. Juhul kui koer ei hakka varrukameest valvama, C-osa katkestatakse.

2. Liikumine varje suunas ja rünnak koerajuhile:

**liikumine – 10 punkti,
rünnaku tõrjumine – 30 punkti**

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *rünnaku tõrjumine, lahtilaskmine, kõrvalkäimine* (nt "võta", "anna", "kõrval")

b) Harjutuse sooritamine: kohtuniku märguandel võtab koerajuht ettenähtud kohas (umbes 30 sammu kaugusel varjest) algasendi ning eemaldab koeralt jalutusrihma.

Kohtuniku märguandel hakkab koerajuht koos rihmata kõrval kõndiva koeraga varje poole liikuma. Koer peab käima tihedalt koerajuhi kõrval. Kui koerajuht ja koer on jõudnud varjest umbes 10 sammu kaugusele, väljub varrukamees kohtuniku märguande peale varjest ja ründab koerajuhti ja koera ähvardavalt karjudes. Koer peab kohe kindlalt ja energiliselt rünnaku tõrjuma, haarates tugevalt ja täishaardega varrukast. Kui koer on haaranud, viib varrukamees läbi

2 nuudiga koormamise testi. Nuudiga koormamise test on lubatud ainult puutega õlgade ja turja piirkonda. Koer võib sel ajal haarata ainult varrukast.

Koerajuht ei tohi oma kohalt liikuda. Rünnaku tõrjumise ajal on koerajuhil lubatud koera häälega julgustada.

Kohtuniku märguandel lõpetab varrukamees ründamise ja jääb rahulikult seisma. Pärast varrukamehe paigalejäämist peab koer iseseisvalt või *lahtilaskmise* käskluse peale varrukast lahti laskma ja varrukameest valvama.

Kui koer ei lase pärast esimest lubatud käsklust lahti, võib koerajuht kohtuniku märguandel anda veel kuni kaks lisakäsklust *lahtilaskmiseks*. Juhul kui koer ei lase lahti ka pärast kolmandat käsklust (üks lubatud käsklus ja kaks lisakäsklust), järgneb diskvalifitseerimine. *Lahtilaskmise* käsklust andes peab koerajuht seisma rahulikult ilma koera mõjutamata.

Kohtuniku märguande peale läheb koerajuht tavapärasel sammul otseteed pidi koera juurde ning võtab ta käsklusega *algasendisse minekuks* algasendisse.

c) Hindamine: puudujääke oluliste hindamiskriteeriumide osas – energiline kaitsmine jõulise haaramisega, täielik ja rahulik haare, mis püsib kuni lahtilaskmiseni, pärast lahtilaskmist tähelepanelik valvamine tihedalt varrukamehe juures – hinnatakse vastavalt. Juhul kui koer ei kannata koormust välja, laseb kaitsevarrukast lahti ja laseb ennast eemale tõrjuda, C-osa katkestatakse.

Juhul kui koer lahkub valvamise ajal varrukamehe juurest või koerajuht annab käskluse, et koer varrukamehe juurde jääks, hinnatakse harjutus "mitterahuldavaks".

Juhul kui koer lahkub varje poole liikumise ajal koerajuhi kõrvalt, tuleb seda harjutuse osa korrata ja selle eest antakse 0 punkti. Kui koer eemaldub ka teist korda, tuleb välja kuulutada "diskvalifitseerimine" ja C-osa sooritamine lõpetatakse.

3. Rünnak koerajuhile ja koerale

40 punkti

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *rünnaku tõrjumine*, *lahtilaskmine*, *algasendisse minek*, *kõrvalkäimine* (nt "võta", "anna", "kõrval(e)", "kõrval")

b) Harjutuse sooritamine: koerajuht hoiab koera kaelarihmast kinni, kuid ei või koera seejuures ergutada. Kohtuniku märguandel eemaldub varrukamees tavapärasel sammul koera ning koerajuhi juurest. Umbes 40 sammu järel pöörab varrukamees ümber koerajuhi poole ning ründab ähvardavalt karjades ja selgelt ähvardavaid liigutusi tehes koerajuhti ja koera. Kui varrukamees on umbes 30 sammu kaugusel, laseb koerajuht kohtuniku märguandel koera koos käsklusega *rünnaku tõrjumiseks* lahti. Koer peab varrukamehe rünnaku kõhklematult peatama, haarates energiliselt ja jõuliselt. Koer võib hammustada ainult varrukamehe kaitsevarrukast. Koerajuht ei tohi oma kohalt lahkuda. Kohtuniku märguandel jääb varrukamees seisma. Pärast varrukamehe paigalejäämist peab koer varrukast kohe lahti laskma. Koerajuht võib anda ühe käskluse *lahtilaskmiseks* iseseisvalt mõistliku ajavahemiku jooksul.

Kui koer ei lase pärast esimest lubatud käsklust lahti, võib koerajuht kohtuniku märguandel anda veel kuni kaks lisakäsklust *lahtilaskmiseks*. Juhul kui koer ei lase lahti ka pärast kolmandat käsklust (üks lubatud käsklus ja kaks lisakäsklust), järgneb diskvalifitseerimine. *Lahtilaskmise* käsklust andes peab koerajuht seisma rahulikult ilma koera mõjutamata. Pärast lahtilaskmist peab koer jääma tihedalt varrukamehe juurde ning teda tähelepanelikult valvama. Kohtuniku märguande peale läheb koerajuht tavapärasel sammul otseteed pidi koera juurde ning võtab ta käsklusega *algasendisse minekuks* algasendisse. Koerajuht paneb koera rihma otsa.

c) Hindamine: puudujääke oluliste hindamiskriteeriumide osas – energiline kaitsmine jõulise haaramisega, täielik ja rahulik haare, mis püsib kuni lahtilaskmiseni, pärast lahtilaskmist tähelepanelik valvamine tihedalt varrukamehe juures – hinnatakse vastavalt.

Juhul kui koer lahkub valvamise ajal varrukamehe juurest või koerajuht annab käskluse, et koer varrukamehe juurde jääks, hinnatakse harjutus "mitterahuldavaks".

4. Konvoeerimine**5 punkti**

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *kõrvalkäimine* (nt "kõrval")

b) Harjutuse sooritamine: järgneb varrukamehe küljelt konvoeerimine kohtuniku juurde umbes 10 sammu pikkusel distantil. Lubatud on anda üks käsklus *kõrvalkäimiseks*. Koer peab liikuma varrukamehe ja koerajuhi vahel. Konvoeerimise ajal peab koer varrukameest tähelepanelikult jälgima. Seejuures ei või ta varrukameest segada, tema vastu üles hüpata ega temast kinni haarata. Kohtuniku ette jõudes grupp peatub ja koerajuht raporteerib C-osa sooritamise lõpetamisest.

c) Hindamine: puudujääke oluliste hindamiskriteeriumide osas – varrukamehe tähelepanelik jälgimine, täpne kõrvalkäik lõdva rihma otsas – hinnatakse vastavalt.

Teenistuskoerte eelkatse (IPO-VO)

IPO-VO koosneb järgnevatest osasooritustest:

A-osa	100 punkti
B-osa	100 punkti
C-osa	100 punkti
Kokku:	300 punkti

Osalemisõigus:

Eksami või võistluse toimumise päevaks peab koer olema jõudnud nõutud vanusesse. Erandid selles osas ei ole lubatud. Eksamil või võistlusel osalemise eeltingimuseks on edukalt sooritatud BH test vastavalt rahvusliku kennelorganisatsiooni poolt kehtestatud nõuetele. IPO-VO koosneb kolmest osasooritusest ning sellest tulenevalt võib kohtunik hinnata päevas maksimaalselt 12 IPO-VO sooritust.

Üldised nõuded:

See IPO-1 eelkatse on töötatud välja FCI töökoerte komisjoni poolt. Seda katset võib kasutada:

1. Näitusel kasutusklassi registreerimiseks vajaliku töötulemusena, kui Eesti Kennelliit on vastava töu jaoks sellise tingimuse kinnitanud.
2. Eelkatsena enne IPO-1 astmes osalemist. IPO-VO sooritamine enne IPO-1 on vabatahtlik.

IPO-VO eeskiri on algselt väljatöötatud saksakeelsena. Tõlke puhul tekkivate kahtluste korral tuleb lähtuda käesoleva eeskirja saksakeelsest originaalversioonist.

Juhul kui käesolevas eeskirjas ei ole eriliselt välja toodud teisiti, kehtivad kõik alates 1.01.2012 kehtiva IPO eeskirja "Üldosa" nõuded.

Ligipääsetavustest:

Enne katse algust peab kohtunik kontrollima koera ligipääsetavust (iseloomu), vt täpsemalt peatükist "Iseloomutest/ ligipääsetavusest".

IPO-VO "A-osa" – jälg:

Jälje teeb koerajuht, vähemalt 200 sammu, 2 sirget, 1 nurk (umbes 90 kraadi), 1 koerajuhile kuuluv jäljeese, jälg aetakse vahetult pärast selle mahapanekut, jälje läbitöötamiseks aega 10 minutit.

Algus:	10 punkti
Jäljel püsimine:	59 (29+30) punkti
Nurk:	10 punkti
Ese:	21 punkti
Kokku:	100 punkti

Juhul kui koer ei leia eset, võib osasoorituse maksimumhindeks olla „rahuldav“.

Üldised nõuded:

Jälje alguspunkt tuleb selgelt tähistada algusmärgiga, mis torgatakse maasse jälje alguspunktist vahetult vasakule.

Jäljetegija (= koerajuht) peab näitama jäljeeset kohtunikule või jäljekoordinaatorile enne jälje mahapanekut. Kasutada tohib ainult tugevat koerajuhi lõhna omavat eset (olnud vähemalt 30 minutit koerajuhi käes), mis on umbes 15 cm pikk, 3-5 cm lai ja umbes 1 cm paks ja sobib värvi poolest jäljemaastikuga. Jäljetegija (= koerajuht) jääb hetkeks jälje alguspunkti (lõhnapadjale) seisma ja liigub seejärel tavapärase sammuga ettenähtud suunas. Nurk tehakse samuti tavapärase sammuga (vaata joonist), jäljeese asetatakse jälje lõppu.

Koera jäljel töötamise ajal ei ole kohtunikul ja teda saatvatel isikutel lubatud minna piirkonda, kus koerajuhil ja koeral on õigus jäljel töötada.

a) Üks suuline käsklus: *otsimiseks* (nt: „jalg“)

b) Sooritamine: koerajuht valmistab koera jäljetööks ette. Koer võib töötada ilma rihmata või 10 m pikkuse jäljenööri otsas. Jäljeajamise ajal võib 10 m pikkune jäljenõör kulgeda üle koera selja, küljelt või esi- ja/või tagajalgade vahelt läbi. Jäljenööri võib kinnitada otse mittepoovas asendis oleva kaelarihma külge või jäljerakmete kinnitusaasa külge (lubatud on rinnarakmed või Böttger-rakmed ilma lisarihmadeta). Kohtuniku kutsel läheb koerajuht koos koeraga kohtuniku juurde raporteerima. Raporteerimise ajal peab koer olema algasendis. Koerajuht teavitab kohtunikku, kas koer võtab jäljeeseme üles või näitab seda. Enne jäljetööd, jäljetööd alustades ja jäljetöö kestel vältima igasugust jõulist mõjutamist.

Kohtuniku märguandel tuuakse koer aeglaselt ja rahulikult alguspunkti ja pannakse jäljele. Koera lühidalt istuma panemine enne jäljealgust (u. 2 m) on lubatud. Koer peab võtma lõhna jäljealgusest rahulikult ja intensiivselt, nina maapinna lähedal. Koer peab jälge ajama ühtlases tempos, intensiivselt, nina maapinna lähedal. Koerajuht järgneb koerale 10 m kaugusel jäljenööri lõpus. Vabalt (rihmata) töötava koera puhul tuleb samuti 10-meetrist vahemaad säilitada. Jäljenõör võib lõdvalt rippuda, kui koerajuht seda käest ei lase ning koeraga ettenähtud vahemaad säilitab. Koer peab nurga läbi töötama kindlalt. Leides jäljeeseme, peab koer selle kohe ilma koerajuhipoolse mõjutuseta üles võtma või seda veenvalt näitama. Eset üles võttes on koeral lubatud seista, istuda või tuua see seismajäänud koerajuhile. Jäljeesemega edasiliikumine või selle üles võtmine lamades on viga. Jäljeesemete näitamine võib toimuda seistes, istudes või lamades. Kui koer on eset näidanud või selle üles võtnud, asetab koerajuht jäljenööri maha ja läheb koera juurde. Jäljeeset üles tõstes näitab koerajuht, et koer on eseme leidnud.

c) Hindamine: jälje läbitöötamise kiirus ei ole hindamiskriteeriumiks seni, kuni koer töötab jäljel intensiivselt, ühtlaselt ja veenvalt ning ilmutab positiivset suhtumist jäljetöösse. Kui koer kontrollib jälje asetust jäljelt lahkumata, siis seda ei loeta veaks. Jäljel ekslemine, maapinnast kõrgel asetsev nina, loomulike vajaduste rahuldamine, nurkades keerutamine, koera pidev julgustamine koerajuhi poolt, koerajuhipoolne abi koerale jäljeajamisel või esemete näitamisel (jäljenööri kaudu või suuliselt), vigane jäljeesemete ülesvõtmine, vigane jäljeesemete näitamine ning valenäitamine (eset ei ole või leitud ese ei ole jäljetegija pandud) on vead ning neid hinnatakse vastavalt. Jäljetöö katkestatakse, kui koer eemaldub jäljest rohkem kui ühe jäljenööri pikkuse võrra. Kui koer soovib jäljelt lahkuda ning koerajuht teda selles osas takistab, annab kohtunik koerajuhile korralduse koerale järgneda. Koerajuht peab kohtuniku korraldusele alluma. Kui koerajuht keeldub kohtuniku korraldust täitmast, jäljetöö katkestatakse. Juhul kui koer ei jõua jälje lõppu 10 minuti jooksul pärast jäljetöö alustamist, katkestab kohtunik jäljetöö. Katkestamise hetkeni toimunud jäljetööd hinnatakse.

Iga sirge hindamisel antakse punktid ja hinne. Kui koer ei otsi (koer seisab ühel kohal ega otsi jälge), võib kohtunik jäljetöö katkestada ka siis, kui koer veel jäljel asub.

IPO-VO "B-osa" - kuulekus:

Harjutus 1: rihmaga kõrvalkäik	30 punkti
Harjutus 2: rihmata kõrvalkäik	20 punkti
Harjutus 3: lamama jäämine ja juurdetulek	15 punkti
Harjutus 4: toomine tasasel maal	10 punkti
Harjutus 5: tõkke ületamine	10 punkti
Harjutus 6: lamamine häiritud olukorras	15 punkti
Kokku:	100 punkti

Üldised nõuded:

Algasendi võtmisel on lubatud anda üks käsklus *istumiseks*.

1. Rihmaga kõrvalkäik**30 punkti**

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *kõrvalkäimine* (nt "kõrval")

b) Harjutuse sooritamine: koerajuht läheb rihma otsas oleva koeraga kohtuniku juurde, võtab algasendi ning rapoorteerib. Saades käskluse *kõrvalkäimiseks*, peab algasendis koerajuhi kõrval istunud koer tähelepanelikult ja rõõmsalt koerajuhile järgnema. Koera õlg peab olema pidevalt kohakuti koerajuhi vasaku põlvega. Rihm ei tohi olla pingul. Harjutuse alguses liigub koerajuht peatumata 30 sammu otse edasi ja teeb seejärel ümberpöörde. Pärast ümberpööret peab koerajuht tegema vähemalt ühe parem- ja ühe vasakpöörde. Kui koera ja koerajuht liiguvad esimesel sirgel, lastakse neist minimaalselt 15 sammu kauguselt 5-sekundilise vahega kaks lasku (kaliiber: 6 mm). Koer peab jääma laskude suhtes ükskõikseks. Kohtuniku märguandel läheb koerajuht vähemalt neljast inimesest koosnevasse liikuvasse inimrühma. Inimrühmas peab koerajuht koos koeraga vähemalt korra peatuma. Seejärel lahkeb koerajuht koos koeraga inimrühmast, võtab algasendi ning võtab koeralt jalutusrihma ära.

c) Hindamine: koerajuhist ette liikumist, külgsuunas eemaldumist, mahajäämist, lisakäske, kehakeelega antavat abi, koerapoolset tähelepanematust ja/või koera survestatud olekut hinnatakse vastavalt.

2. Rihmata kõrvalkäik**20 punkti**

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *kõrvalkäimine* (nt "kõrval")

b) Harjutuse sooritamine: saades käskluse *kõrvalkäimiseks*, peab algasendis koerajuhi kõrval istunud koer tähelepanelikult ja rõõmsalt koerajuhile järgnema. Koera õlg peab olema pidevalt kohakuti koerajuhi vasaku põlvega. Harjutuse alguses liigub koerajuht peatumata 30 sammu otse edasi ja teeb seejärel ümberpöörde. Pärast ümberpööret peab koerajuht tegema vähemalt ühe parem- ja ühe vasakpöörde. Harjutuse lõpus jääb koerajuht seisma ja võtab algasendi.

c) Hindamine: koerajuhist ette liikumist, külgsuunas eemaldumist, mahajäämist, aeglast või kõhklevat istumist, lisakäske, kehakeelega antavat abi, koerapoolset tähelepanematust ja/või koera survestatud olekut hinnatakse vastavalt.

3. Lamama jäämine ja juurdetulek**15 punkti**

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *kõrvalkäimine*, *lamamine*, *juurdetulemine*, *algasendisse minek* (nt "kõrval", "lama", "süü", "kõrval(e)")

b) Harjutuse sooritamine: Koerajuht alustab algasendist koos rihmata kõrval kõndiva koeraga liikumist. Pärast 10-15 sammu annab koerajuht peatumata, liikumiskiirust muutmata ja tagasi vaatamata koerale käskluse lamamiseks. Käskluse peale peab koer koheselt lamama. Pärast käsklust liigub koerajuht veel umbes 15 sammu edasi, peatub ja

pöörab kohe ümber oma rahulikult lamava koera poole. Kohtuniku märguandel kutsub koerajuht koera juurdetulemise käsklust ja/või koera nime kasutades enda juurde. Koer peab tulema rõõmsalt, kiirelt ja otsejoones koerajuhi juurde ning istuma tihedalt ja otse koerajuhi ette. Pärast käsklust algasendisse minekuks läheb koer kiirelt koerajuhi kõrvale, istudes otse koerajuhi vasakule küljele nii, et tema õlg on kohakuti koerajuhi põlvega. Koer pannakse rihma otsa.

c) Hindamine: vigasid ettevalmistavas osas, aeglast lamamist, rahutut lamamist, aeglast juurdetulekut, koerajuhi harkisalgset seismist, vigasid ees istumisel ja harjutuse lõpetamisel hinnatakse vastavalt. Juhul kui koer lamamise asemel istub või jääb seisma, võetakse maha 7 punkti.

4. Toomine tasasel maal

10 punkti

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *toomine, loovutamine, algasendisse minek* (nt „too“, „anna“, „kõrval(e)“)

b) Harjutuse sooritamine: algasendis võetakse koeralt rihm ära. Koerajuht viskab temale kuuluva eseme vähemalt 5 sammu kaugusele. Käskluse *toomiseks* tohib anda alles siis, kui ese on liikumatult paigale jäänud. Koerajuhi kõrvale vabalt ja rahulikult istunud koer peab pärast „toomise“ käsklust kiiresti ja otsejoones esemeni jooksuma, selle koheselt üles võtma ning kiiresti ja otsejoones koerajuhile tooma. Koer peab istuma tihedalt ja otse koerajuhi ette, hoides eset rahulikult suus nii kaua, kuni koerajuht selle pärast umbes 3-sekundilist pausi *loovutamise* käsklusega temalt ära võtab. Pärast käsklust *algasendisse minekuks* läheb koer kiirelt koerajuhi kõrvale, istudes otse koerajuhi vasakule küljele nii, et tema õlg on kohakuti koerajuhi põlvega. Koerajuht peab kogu harjutuse vältel seisma ühel ja samal kohal. Harjutuse lõpus pannakse koer rihma otsa.

c) Hindamine: vigasid algasendis, aeglast esemele järele jooksmist, vigasid ülesvõtmisel, aeglast tagasitulekut, eseme pillamist, esemega mängimist või selle närimist, koerajuhi harkisjalu seismist, vigasid ees istumisel ja harjutuse lõpetamisel hinnatakse vastavalt. Kui koerajuht lahkub oma kohalt enne harjutuse lõppu, hinnatakse harjutus „mitterahuldavaks“. Juhul kui koer ei too eset ära, antakse harjutuse eest 0 punkti.

5. Tõkke ületamine (80 cm)

10 punkti

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *hüppamine, juurdetulemine, tagasihüppamine, algasendisse minek* (nt „hopp“, „siia“, „hopp“, „kõrval(e)“)

b) Harjutuse sooritamine: koerajuht võtab koos koeraga algasendi vähemalt 5 sammu kaugusel tõkkest ja eemaldab koeralt rihma. Koerajuhi kõrvale vabalt ja rahulikult istunud koer peab pärast hüppamise käsklust hüppama üle tõkke seda riivamata ja seejärel *juurdetulemise* ja *tagasihüppamise* käskluste peale koheselt ilma tõket riivamata tagasi hüppama ning tulema tihedalt ja otse koerajuhi ette istuma. Pärast käsklust *algasendisse minekuks* läheb koer kiirelt koerajuhi kõrvale, istudes otse koerajuhi vasakule küljele nii, et tema õlg on kohakuti koerajuhi põlvega. Hüppamise käsklust andes võib koerajuht 2 sammu koeraga kaasa liikuda. Harjutuse lõpus pannakse koer rihma otsa.

c) Hindamine: vigast algasendit, kõhklevat hüppamist, vigasid ees istumisel ja harjutuse lõpetamisel ning koerajuhipoolset abi hinnatakse vastavalt. Juhul kui koer riivab tõket, võetakse maha kuni 1 punkt hüppe kohta, tõkkele toetamise eest kuni 2 punkti hüppe kohta.

6. Lamamine häiritud olukorras

15 punkti

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *lamamine, istuma tõusmine* (nt „lama“, „istu“)

b) Harjutuse sooritamine: enne seda, kui teine koer alustab B-osa sooritamist, läheb koerajuht rihma otsas oleva koeraga kohtuniku poolt määratud punkti, võtab algasendi ning eemaldab koeralt jalutusrihma. Seejärel annab koerajuht koerale käskluse *lamamiseks*. Koera juurde ei jäeta jalutusrihma ega ühtegi muud eset. Koerajuht eemaldub tagasi vaatamata koera juurest eksami- või võistlusplatsi piires vähemalt 20 sammu ning jääb rahulikult seisma seljaga koera poole, olles koera jaoks nähtaval. Koer peab koerajuhipoolsete mõjutusteta rahulikult lamama, kuni teine koer

on sooritanud harjutused 1-3. Kohtuniku märguandel läheb koerajuht koera juurde ning jääb tema parema küljele seisma. Koerajuht annab kohtuniku märguandel koerale käsu *istuma tõusmiseks*, mille peale peab koer kiiresti ning otse koerajuhi kõrvale algasendisse istuma tõusma. Koer pannakse rihma otsa.

c) Hindamine: koerajuhi rahutut käitumist nagu ka muul kujul varjatult antavat abi, koera rahutut lamamist nagu ka ka ennetavat istuma või püsti tõusmist koerajuhi lähenedes hinnatakse vastavalt. Juhul kui koer seisab või istub, kuid jääb ettenähtud kohale, antakse osalised punktid. Juhul kui koer liigub ettenähtud kohast rohkem kui 3 meetrit eemale enne, kui teine koer on lõpetanud 3. harjutuse, antakse harjutuse eest 0 punkti.

IPO-VO "C-osa" – kaitse

Harjutus 1: valvamine ja haukumine	15 punkti
Harjutus 2: varrukamehe põgenemiskatse takistamine	30 punkti
Harjutus 3: rünnak koerajuhile ja koerale	50 punkti
Harjutus 4: konvoeerimine	5 punkti
Kokku:	100 punkti

Üldised nõuded:

Juhul kui käesolevas eeskirjas ei ole eriliselt välja toodud teisiti, kehtivad kõik alates 1.01.2012 kehtiva IPO eeskirja "Üldosa" nõuded.

TSB-hinnangut ei anta. Varrukamees kasutab koera ähvardamisel pehmet nuuti, kuid ei löö koera.

Käskluse *lahtilaskmiseks* võib anda iga kaitseharjutuse jooksul üks kord. Lahtilaskmise hindamiseks vaata järgnevat tabelit:

Aeglane lahtilaskmine	1. lisakäsklus, millele järgneb kohene lahtilaskmine	1. lisakäsklus, millele järgneb aeglane lahtilaskmine	2. lisakäsklus, millele järgneb kohene lahtilaskmine	2. lisakäsklus, millele järgneb aeglane lahtilaskmine	Koer ei lase lahti pärast 2. lisakäsklust, lisamõjutused
0,5-3,0	3,0	3,5-6,0	6,0	6,5-9,0	diskvalifitseerimine

1. Valvamine ja haukumine

15 punkti

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *otsimine* (nt "otsi")

b) Harjutuse sooritamine: varrukamees asub koera eest varjatult varjes, mis jääb koerajuhist ja koerast umbes 20 sammu kaugusele. Kohtuniku märguandel võtab koerajuht koeralt rihma ära ja saadab ta *otsimise* käsklusega ja/või käemärgiga varjesse. Koera peab varrukameest aktiivselt ja tähelepanelikult valvama ja jätkuvalt haukuma. Koer ei või varrukamehe vastu üles hüpata ega temast kinni haarata. Kohtuniku märguandel läheb koerajuht koheselt koera juurde ja võtab ta kaelarihmast kinni.

c) Hindamine: puudujääke jätkuva, pealetükkivas haukumise ja jõulise valvamise osas hinnatakse vastavalt. Varrukamehe segamise, näiteks tema müksamine, tema vastu üleshüppamine vms eest tuleb maha võtta kuni 3 punkti, tugeva haaramise eest kuni 12 punkti. Juhul kui koer ei jää varrukamehe juurde, antakse harjutuse eest osalised punktid, mis vastavad "mitterahuldavale" hindele. Juhul kui koer ei hakka varrukameest valvama, C-osa katkestatakse.

2. Varrukamehe põgenemiskatse takistamine**30 punkti**

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *rünnaku tõrjumine, lahtilaskmine* (nt "võta", "anna")

b) Harjutuse sooritamine: koerajuht hoiab koera kaelarihmast kinni. Varrukamees väljub varjest ning püüab põgeneda. Kohtuniku märguandel laseb koerajuht koera koos *rünnaku tõrjumise* käsklusega lahti. Koer peab iseseisvalt ja efektiivselt põgenemiskatset takistama, haarates energiliselt ja jõuliselt. Koer võib hammustada ainult varrukamehe kaitsevarrukast. Kohtuniku märguandel jääb varrukamees seisma. Pärast varrukamehe paigalejäämist peab koer varrukast kohe lahti laskma. Koerajuht võib anda ühe käskluse *lahtilaskmiseks* iseseisvalt mõistliku ajavahemiku jooksul.

Kui koer ei lase pärast esimest lubatud käsklust lahti, võib koerajuht kohtuniku märguandel anda veel kuni kaks lisakäsklust *lahtilaskmiseks*. Juhul kui koer ei lase lahti ka pärast kolmandat käsklust (üks lubatud käsklus ja kaks lisakäsklust), järgneb diskvalifitseerimine. *Lahtilaskmise* käsklust andes peab koerajuht seisma rahulikult ilma koera mõjutamata. Pärast lahtilaskmist peab koer jääma tihedalt varrukamehe juurde ning teda tähelepanelikult valvama. Kohtuniku märguandel läheb koerajuht koera juurde ja võtab koeral kaelarihmast kinni.

c) Hindamine: puudujääke oluliste hindamiskriteeriumide osas – kiire ja energiline reageerimine ja järgimine, jõuline haaramine ja efektiivne põgenemiskatse takistamine rahuliku täishaardega, mis püsib kuni lahtilaskmiseni, tähelepanelik valvamine tihedalt varrukamehe juures – hinnatakse vastavalt. Juhul kui koer ei takista põgenemist varrukast kinni haarates ja haardes püsides umbes 20 sammu jooksul, C-osa katkestatakse.

3. Rünnak koerajuhile ja koerale**50 punkti**

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *rünnaku tõrjumine, lahtilaskmine, algasendisse minek, kõrvalkäimine* (nt "võta", "anna", "kõrval(e)", "kõrval")

b) Harjutuse sooritamine: koerajuht hoiab koera kaelarihmast kinni, kuid ei või koera seejuures ergutada. Kohtuniku märguandel eemaldub varrukamees tavapärasel sammul koera ning koerajuhi juurest. Umbes 20 sammu järel pöörab varrukamees ümber koerajuhi poole ning ründab ähvardavalt karjudes ja selgelt ähvardavaid liigutusi tehes koerajuhti ja koera. Koerajuht laseb koera lahti koos käsklusega *rünnaku tõrjumiseks*. Koer peab varrukamehe rünnaku kõhklematult peatama, haarates energiliselt ja jõuliselt. Koer võib hammustada ainult varrukamehe kaitsevarrukast. Koerajuht ei tohi oma kohalt lahkuda. Kohtuniku märguandel jääb varrukamees seisma. Pärast varrukamehe paigalejäämist peab koer varrukast kohe lahti laskma. Koerajuht võib anda ühe käskluse "lahtilaskmiseks" iseseisvalt mõistliku ajavahemiku jooksul.

Kui koer ei lase pärast esimest lubatud käsklust lahti, võib koerajuht kohtuniku märguandel anda veel kuni kaks lisakäsklust *lahtilaskmiseks*. Kui koer ei lase lahti ka pärast kolmandat käsklust (üks lubatud käsklus ja kaks lisakäsklust), järgneb diskvalifitseerimine. *Lahtilaskmise* käsklust andes peab koerajuht seisma rahulikult ilma koera mõjutamata. Pärast lahtilaskmist peab koer jääma tihedalt varrukamehe juurde ning teda tähelepanelikult valvama. Kohtuniku märguande peale läheb koerajuht tavapärasel sammul otseteed pidi koera juurde ning võtab ta käsklusega *algasendisse minekuks* algasendisse. Koerajuht paneb koera rihma otsa.

c) Hindamine: puudujääke oluliste hindamiskriteeriumide osas – energiline kaitsmine jõulise haaramisega, täielik ja rahulik haare, mis püsib kuni lahtilaskmiseni, pärast lahtilaskmist tähelepanelik valvamine tihedalt varrukamehe juures – hinnatakse vastavalt.

Juhul kui koer lahkub valvamise ajal varrukamehe juurest või koerajuht annab käskluse, et koer varrukamehe juurde jääks, hinnatakse harjutus "mitterahuldavaks".

4. Konvoeerimine

5 punkti

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *kõrvalkäimine* (nt "kõrval")

b) Harjutuse sooritamiseks: järgneb varrukamehe küljelt konvoeerimine kohtuniku juurde umbes 10 sammu pikkusel distantil. Lubatud on anda üks käsklus *kõrvalkäimiseks*. Koer peab liikuma varrukamehe ja koerajuhi vahel. Konvoeerimise ajal peab koer varrukameest tähelepanelikult jälgima. Seejuures ei või ta varrukameest segada, tema vastu üles hüpata ega temast kinni haarata. Kohtuniku ette jõudes grupp peatub ja koerajuht raporteerib C-osa sooritamise lõpetamisest.

c) Hindamine: puudujääke oluliste hindamiskriteeriumide osas – varrukamehe tähelepanelik jälgimine, täpne kõrvalkäik lõdva rihma otsas – hinnatakse vastavalt.

IPO-1

IPO-1 koosneb järgnevatest osasooritustest:

A-osa	100 punkti
B-osa	100 punkti
C-osa	100 punkti
Kokku:	300 punkti

Osalemistingimused:

Eksami või võistluse toimumise päevaks peab koer olema jõudnud nõutud vanusesse. Erandid selles osas ei ole lubatud. Eksamil või võistlusel osalemise eeltingimuseks on edukalt sooritatud BH test vastavalt rahvusliku kennelorganisatsiooni poolt kehtestatud nõuetele.

IPO-1 „A-osa“ – jälg:

Jälje teeb koerajuht, vähemalt 300 sammu, 3 sirget, 2 nurka (umbes 90 kraadi), 2 koerajuhile kuuluvat jäljeeset, vähemalt 20 minutit vana, jälje läbitöötamiseks aega 15 minutit

Jäljel püsimine:	79 punkti
Esemed:	21 punkti (11+10)
Kokku:	100 punkti

Juhul kui koer ei leia ühtegi eset, võib osasoorituse maksimumhindeks olla „rahuldav“.

Üldised nõuded:

Kohtunik või jäljekoordinaator määrab olemasoleva jäljepõllu asetust arvestades kindlaks jälgede kulgemise. Jäljed tuleb maha panna erinevalt. Ei ole lubatud, et näiteks esemed ja nurgad paikneksid igal jäljel üksteisest samal kaugusel. Jälje alguspunkt tuleb selgelt tähistada algusmärgiga, mis torgatakse maasse jälje alguspunktist vahetult vasakule.

Jälgede mahapanemise järjekord loositakse kohtuniku juuresolekul.

Jäljepõllud:

Jäljeosa läbiviimise jaoks on lubatud igasugune looduslik pinnas, näit. rohumaa, küntud põld, metsaalune.

Silmaga nähtavaid jälgi tuleks vältida nii palju kui võimalik. Kõigis eksami- või võistlusastmetes on jälgede olemasolevale jäljepõllule sobitamisel võimalik pinnasemuutus.

Jälgede mahapanek:

Kohtuniku või jäljekoordinaatori kohustuseks on:

- jälje kulgemise kindlaksmääramine;
- jäljetegijate juhendamine;
- jälgede mahapanemise kontrollimine.

Iga jälje kulgemine tuleb sobitada kasutatava jäljepõllu asetusega.

Jälg tuleb maha panna tavapärase sammuga. Jäljetegijapoolne abi, kasutades tavapärasest erinevat sammu sirgetel, nurkades või esemetel, ei ole kogu jälje ulatuses lubatud.

Jäljetegija (= koerajuht) peab näitama jäljeesemeid kohtunikule või jäljekoordinaatorile enne jälje mahapanekut. Kasutada tohib ainult tugevat koerajuhi lõhna omavaid esemeid (olnud vähemalt 30 minutit koerajuhi käes). Jäljetegija (= koerajuht) jääb hetkeks jälje alguspunkti (lõhnapadjale) seisma ja liigub seejärel tavapärase sammuga ettenähtud suunas. Sirged tuleb teha tavapärase sammuga, jälge katkestamata või samme rõhutamata. Kahe sirge vahele peab jääma vähemalt 30 sammu.

Nurgad tuleb teha samuti tavapärase sammuga, seejuures jälgides, et koeral peab olema võimalus jätkata tööd järgmisel sirgel ilma vahepealse katkestusega (vt. joonist). Samme ei tohi rõhutada ega jälge katkestada. Koer ei tohi jälje mahapanekut näha.

Jäljeesemete jäljele asetamine:

Esimene jäljeese asetatakse jäljele vähemalt 100 sammu järel esimesel või teisel sirgel, teine jäljeese asetatakse viimase sirge lõppu. Jäljeeset ei või panna vähem kui 20 sammu enne või pärast nurka. Jäljeesemed tuleb asetada jäljele liikumise pealt. Pärast viimase jäljeeseme mahapanekut peab jäljetegija liikuma veel mõned sammud otse edasi.

Jäljeesemed:

Kasutada tohib ainult tugevat koerajuhi lõhna omavaid esemeid (olnud vähemalt 30 minutit koerajuhi käes). Ühel jäljel tuleb kasutada erinevaid jäljeesemeid (materjal: näiteks nahk, tekstiil, puit). Esemed peavad olema umbes 10 cm pikad, 2-3 cm laiad ja 0,5-1 cm paksud. Nende värv ei tohi maastiku omast silmatorkavalt erineda.

IPO 2. ja 3. astme ning FH eksamitel/võistlustel tuleb jäljeesemed nummerdada. Jäljeesemete numbrid peavad vastama jäljenumbriks.

Koera jäljel töötamise ajal ei ole kohtunikul ja teda saatvatel isikutel lubatud minna piirkonda, kus koerajuhil ja koeral on õigus jäljel töötada.

Käsklused:

a) üks suuline käsklus: *otsimiseks* (nt: „jälg“).

Suuline käsklus *otsimiseks* on lubatud anda jälje alguses, jäljele saatmisel pärast esimest eset või juhul, kui koer teeb valenäitamise.

Jälje läbitöötamine ja jäljetöö hindamine:

b) Sooritamine: koerajuht valmistab koera jäljetööks ette. Koer võib töötada ilma rihmata või 10 m pikkuse jäljenööri otsas. Jäljeajamise ajal võib 10 m pikkune jäljenäär kulgeda üle koera selja, küljelt või esi- ja/või tagajalgade vahelt läbi. Jäljenööri võib kinnitada otse mittepoavas asendis oleva kaelarihma külge või jäljerakmete kinnitusaasa külge (lubatud on rinnarakmed või Böttger-rakmed ilma lisarihmadeta). Kohtuniku kutsel läheb koerajuht koos koeraga kohtuniku juurde raporteerima. Raporteerimise ajal peab koer olema algasendis. Koerajuht teavitab kohtunikku, kas koer võtab jäljeeseme üles või näitab seda. Enne jäljetööd, jäljetööd alustades ja jäljetöö kestel peab vältima igasugust jõulist mõjutamist.

Jäljenäär peab olema vähemalt 10-meetrine. Kohtunik võib jäljenööri pikkust, kaelarihma ning jäljetrakse kontrollida ainult enne jäljetöö algust. „Flexi“-tüüpi rullrihmad ei ole lubatud.

Jäljealgus (lõhnapadi):

Kohtuniku märguandel tuuakse koer aeglaselt ja rahulikult alguspunkti ja pannakse jäljele. Koera lühidalt istuma panemine enne jäljealgust (u. 2 m) on lubatud.

Koer peab alustama jäljetööd iseseisvalt (sama kehtib jäljetöö uuesti alustamisel pärast jäljeeseme leidmist). Jäljenöör peab võimaldama koerajuhile teatava "mänguruumi".

Koer peab võtma lõhna jäljealgusest rahulikult ja intensiivselt, nina maapinna lähedal. Lõhna ülesvõtmine peab toimuma koerajuhipoolse abita (v.a. käsklus *otsimiseks*). Lõhnapadja kontrollimisel ei ole ajalist piirangut; kohtunik peab otsustama lõhna ülesvõtmise intensiivsuse üle selle järgi, kuidas koer esimese sirge alusosas käitub.

Juhul kui koer töötab jäljealguse läbi kolmel korral, kuid ei suuda leida jälje kulgemise suunda, jäljetöö lõpetatakse.

Koer peab jälge ajama ühtlases tempos, intensiivselt, nina maapinna lähedal. Koerajuht järgneb koerale 10 m kaugusel jäljenööri lõpus. Vabalt (rihmata) töötava koera puhul tuleb samuti 10-meetrist vahemaad säilitada. Jäljenöör võib lõdvalt rippuda, kui koerajuht seda käest ei lase ning koeraga ettenähtud vahemaad säilitab. Vastu maapinda puutumine ei ole viga.

Jäljetöö:

Koer peab jälge ajama intensiivselt, kestvalt ning võimalikult ühtlases tempos (sõltuvalt pinnasest ja jälje raskusastmest). Koerajuht ei pea liikuma koera järel täpselt mööda jälge. Kiirus, millega jälg läbi töötatakse, ei ole hindamiskriteeriumiks seni, kuni jäljel töötatakse ühtlaselt ja veenvalt.

Nurgad:

Nurgad peab koer läbi töötama kindlalt. Kui koer kontrollib jälje asetust jäljelt lahkumata, siis seda ei loeta veaks. Nurkades keerutamine on viga. Pärast nurga läbimist peab koer jätkama jäljetööd eelneva jäljeajamisega samas tempos. Nurkade läheduses peab koerajuht püüdma säilitada nõutud vahemaad enda ja koera vahel.

Jäljeesemete näitamine või üles võtmine:

Leides eseme, peab koer selle ilma koerajuhipoolse mõjutuseta kohe üles võtma või seda veenvalt näitama. Eset üles võttes on koeral lubatud seista, istuda või tuua see seismajäänud koerajuhile. Jäljeesemega edasilikumine või selle üles võtmine lamades on viga. Jäljeesemete näitamine võib toimuda seistes, istudes või lamades. Näitamisasendite vaheldumine erinevate esemete näitamisel on lubatud.

Veidi viltu lamamine eseme juures ei ole viga, jäljeeseme kõrvale lamamine või tugevalt koerajuhi poole pöördumine on vead. Jäljeesemed, mis leitakse tugeva koerajuhipoolse abiga (näiteks juhul, kui koer ei näita eset, kuid koerajuht kasutab jäljenöörist mõjutamist või suulist käsklust, et takistada koeral jäljeajamise jätkamist), loetakse ületatuks.

Kui koer on eset näidanud või selle üles võtnud, asetab koerajuht jäljenööri maha ja läheb koera juurde. Jäljeeset üles tõstes näitab koerajuht, et koer on eseme leidnud. Jäljeesemete üles võtmine ja näitamine samal jäljel on viga.

Igasugune jäljeesemega edasilikumine ja jäljeeseme üles võtmine lamades on vead. Juhul kui koer toob eseme ära, ei või koerajuht koerale vastu liikuda.

Kui koerajuht läheb jäljeeseme vastuvõtmiseks või ülestõstmiseks koera juurde, peab ta jääma koera kõrvale seisma.

Koer peab jääma rahulikult eseme näitamise või ülesvõtmise asendisse, kuni koerajuht annab talle käskluse jäljetöö jätkamiseks. Sellest asendist võtab koerajuht kaelarihma/jäljetraksid lähedalt jäljenöörist kinni ning saadab koera *otsimise* käsklusega uuesti jälge ajama.

Jäljelt lahkumine:

Juhul kui koer soovib jäljelt lahkuda ning koerajuht teda selles takistab, annab kohtunik koerajuhile korralduse koerale järgneda. Koerajuht peab kohtuniku korraldusele alluma. Jäljetöö katkestatakse hiljemalt siis, kui koer eemaldub jäljest rohkem kui ühe jäljenööri pikkuse (rihmata jälge ajava koera puhul rohkem kui 10 m) või kui koerajuht keeldub täitmast kohtuniku korraldust ega järgne koerale.

Koera kiitmine:

Koera vaoshoitud kiitmine jäljel on lubatud ainult IPO-VO ning IPO-1 astmetes, kuid seda ei või teha nurkades. Kiidusõna ei või sisaldada *otsimise* käsklust. Koera võib lühidalt kiita esemetel enne või pärast seda, kui koerajuht on tõstnud kää ja näidanud eset.

Lõppraport:

Pärast jäljeajamise lõppu peab koerajuht leitud esemeid kohtunikule näitama. Viimase eseme näitamise järel ning enne lõppraportit ning soorituse eest antavate punktide teatavakstegemist kohtuniku poolt ei või koeraga mängida ega teda sõõta. Lõppraporti ajal peab koer püsima algasendis.

Hindamine:

A-osa hindamine algab hetkest, kui koer pannakse jäljele.

Koer peab töötama jäljel veenvalt, intensiivselt ja jätkuvalt ning olema nõuetekohaselt koolitatud.

Koerajuht peab tema ees olevale ülesandele keskenduma ning kaasa töötama. Ta peab suutma õigesti tõlgendada oma koera reaktsioone, keskenduma tööle ning mitte laskma ümbritsevatel kõrvalistel teguritel end häirida.

Kohtunik peab lisaks koera ja koerajuhi tööle jälgima ka üldpilti – pinnaseolusid, ilmastikuolusid, võimalikke ristuvaid jälgi ning ajafaktorit – ning ta peab tööle hinnangu andmisel neid ka arvesse võtma.

- jäljel püsimine (näiteks jäljetöö tempo sirgetel, enne ja pärast nurki, enne ja pärast esemeid).
- koera koolitustase (näiteks hektiline jäljealgus, surutud olek, vältimiskäitumise pakkumine).
- koerajuhipoolne lubamatu abi;
- jäljeajamist raskendavad asjaolud:
 - jäljepõllu pinnas (pinnast kattev taimestik, liiv, maastiku vaheldumine, sõnnik).;
 - tuul;
 - metsloomarajad;
 - ilm (palavus, külm, vihm, lumi);
 - vahelduvad ilmastikutingimused.

Jäljetööle hinnangu andmisel peab arvestama eeltoodud kriteeriumeid.

Pärast seda, kui koerajuht on jäljeajamiseks valmis koeraga töö alustamiseks raporteerinud, peab kohtunik valima jäljetöö jälgimiseks positsiooni, kust ta näeb nii jäljetööd kui märkab võimalikke koerajuhipoolseid mõjutusi ning kuuleb koerajuhi poolt antavaid suulisi käsklusi.

Positsiooni valimisel peaks silmas pidama ka seda, et kohtunik ei satuks piirkonda, kus koeral on õigus jäljel töötada ning arvestama koerajuhi isikliku ruumi vajadust. Kohtunik peab suutma jälgida kogu jäljetööd.

Kohtunik peab hindama seda, millise innukuse ja millise enesekindlusega või vastavalt ebakindluse või vältimisega koer oma töösse suhtub.

Jälje läbitootamise kiirus ei ole hindamiskriteeriumiks seni, kuni koer töötab jäljel intensiivselt, ühtlaselt ja veenvalt ning ilmutab positiivset suhtumist jäljetöösse.

Kui koer kontrollib jälje asetust jäljelt lahkumata, siis seda ei loeta veaks. Jäljel ekslemine, maapinnast kõrgel asetsev nina, loomulike vajaduste rahuldamine, nurkades keerutamine, koera pidev julgustamine koerajuhi poolt, koerajuhipoolne abi koerale jäljeajamisel või esemete näitamisel (jäljenööri kaudu või suuliselt), vigane jäljeesemete ülesvõtmine, vigane jäljeesemete näitamine ning valenäitamine (eset ei ole või leitud ese ei ole jäljetegija pandud) on vead ning neid hinnatakse vastavalt (igaüks kuni - 4 punkti).

Jäljel tugevalt ekslemine, puuduva intensiivsusega jäljeajamine, tormates jäljeajamine, loomulike vajaduste rahuldamine, hiirte otsimine jm taoline alandab igaüks punktisummat kuni 8 punkti võrra.

Jäljetöö katkestatakse, kui koer eemaldub jäljest rohkem kui ühe jäljenööri pikkuse võrra. Kui koer soovib jäljelt lahkuda ning koerajuht teda selles osas takistab, annab kohtunik koerajuhile korralduse koerale järgneda. Koerajuht peab kohtuniku korraldusele alluma. Kui koerajuht keeldub kohtuniku korraldust täitmast, jäljetöö katkestatakse.

Juhul kui koer ei jõua jälje lõppu eeskirjaga ettenähtud maksimaalse aja jooksul (1. ja 2. astmes 15 minutiga, 3. astmes 20 minutiga alates jäljetöö algusest) katkestab kohtunik jäljetöö. Katkestamise hetkeni toimunud jäljetööd hinnatakse.

Juhul kui koer näitab ühe jälje kestel mõlemat võimalikku liiki esemetööd, st võtab esemeid üles ja näitab esemeid, siis see on viga. Hinnatakse vaid neid jäljeesemeid, mis on näidatud/üles võetud koerajuhi poolt raporteerimisel ettekantud viisil.

Jäljeeseme ebakorrekse üles võtmise või näitamise või valenäitamise eest (eset ei ole või leitud ese ei ole jäljetegija pandud) võib antavat punktisummat vähendada kuni 4 punkti võrra. (Kui koerajuht läheb pärast valenäitamist koera juurde ja saadab koera sealt uuesti jäljele. Juhul kui koerajuht annab käskluse jäljeajamise jätkamiseks jäljenööri lõpus püsites, ilma et ta eelnevalt koera juurde oleks läinud, vähendatakse punktisummat 2 punkti võrra.)

Leidmata jäänud jäljeesemete eest punkte ei anta. Juhul kui ühtegi jäljetegija poolt jäljele asetatud eset ei leita, saab A-osa hindeks olla maksimaalselt "rahuldav". Siinjuures juures tuleb eriliselt arvesse võtta fakti, et koerajuht ei saa sooritada harjutust "esemelt uuesti jäljele saatmine".

Kui koer püüab jäljetöö ajal hakata taga ajama nähtavale ilmunud metsloomi, võib koerajuht püüda koera kontrolli alla saada, andes käskluse *lamamiseks*. Kohtuniku märguandel tuleb jäljetööd jätkata. Juhul kui see ei õnnestu, jäljetöö lõpetatakse (hinnang: diskvalifitseeritud kontrolli alt väljumise tõttu).

Katkestamine/diskvalifitseerimine:

Käitumine	Tagajärg
Koer saadetakse 3 korda edutult jäljealgsuupiirkonnast tööle	Katkestamine
- Kõikides astmetes: koer eemaldub jäljelt rohkem kui ühe jäljenööri pikkuse võrra või koerajuht ei allu kohtuniku korraldusele jäljelt eemaldunud koerale järgneda; - koer ei jõua eeskirjas ettenähtud aja jooksul jälje lõppu: 1. astmes 15 minutit alates jäljetöö algusest.	Katkestamine , selle hetkeni toimunud tööd hinnatakse HINNANG KUNI KATKESTAMISENI!
- koer võtab jäljeeseme üles ning keeldub seda loovutamast;	DISKVALIFITSEERIMINE kontrolli alt väljumise tõttu!

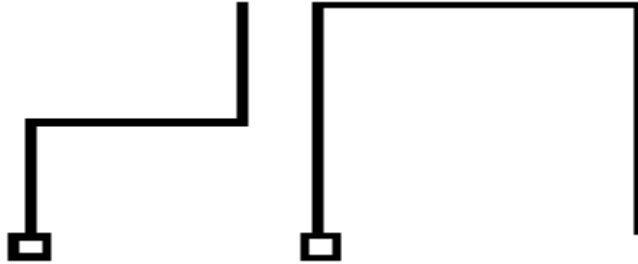

- koer läheb metsloomale järele ning ei allu jäljetöö jätkamiseks antud käsule

Jäljeskeemid:

Alltoodud jäljeskeeme võib kasutada ka peegelpildis.

IPO-1 ja IPO-2

IPO-1 "B-osa" – kuulekus:

Harjutus 1:	rihmata kõrvalkäik	20 punkti
Harjutus 2:	liikumisel istuma jäämine	10 punkti
Harjutus 3:	lamama jäämine ja juurdetulek	10 punkti
Harjutus 4:	toomine tasasel maal	10 punkti
Harjutus 5:	toomine üle tõkke	15 punkti
Harjutus 6:	toomine üle A-tõkke	15 punkti
Harjutus 7:	edasisaatmine ja lamamine	10 punkti
Harjutus 8:	lamamine häiritud olukorras	10 punkti
Kokku:		100 punkti

Üldised nõuded:

IPO-1 sooritusel läheb koerajuht rihma otsas oleva koeraga kohtuniku juurde, võtab algasendi, raporteerib ning eemaldab seejärel koeralt jalutusrihma.

On eriti oluline jälgida, et osalev koer oleks enesekindel ja tunneks tööst rõõmu.

Kõigis harjutustes peab koer töötama rõõmuga ning koerajuhile keskendunult. Hindamisel tuleb lisaks töörõõmule arvesse võtta ka koera soorituste korrektsust ning see peab iseenestmõistetavalt ka harjutuste hinnetes kajastuma.

Juhul kui koerajuht unustab mõne harjutuse tervikuna sooritamata, tuleb kohtunik talle seda meelde. Punkte selle eest maha ei võeta. Harjutuseosade tegemata jätmine mõjutab harjutuse eest antavat hinnet.

Kasutatava varustuse nõuetelevastavust peab kohtunik kontrollima hiljemalt enne kuulekusosa algust. Varustus peab vastama IPO-eeskirjades sätestatule.

Harjutuste "rihmata kõrvalkäik" ning "lamamine häiritud olukorras" sooritamise ajal kasutatava stardipüstoli kaliiber peab olema 6 mm.

Kohtunik annab märku iga harjutuse alustamiseks. Kõik ülejäänud, nagu pöörded, peatumised, tempomuutused jms, tehakse ilma kohtuniku märguandeta.

Suulised käsklused on ära toodud käesolevates eeskirjades. Suulised käsklused on tavapärase hääletooniga antavad lühikesed ühesõnalised käsklused. Käsklusi võib anda mistahes keeles. Sama tegevuse jaoks tuleb alati kasutada ühte ja sama käsklust. Kui koer ei soorita harjutust või selle osa pärast kolmandat käsklust, harjutus katkestatakse ja punkte selle eest ei anta. Juurdekutsumisel on lubatud kasutada *juurdetulemise* käskluse asemel koera nime. Koera nime kasutamist koos ükskõik millise suulise käsklusega loetakse lisakäskluse andmiseks.

Harjutuse alustamine:

Kohtunik annab märku iga harjutuse alustamiseks.

Algasend:

Algasend „rihmata kõrvalkäigu“ harjutuse alustamiseks peab olema võetud selleks hetkeks, kui teine osalev koerajuht on oma koeraga võtnud algasendi harjutuse "lamamine häiritud olukorras" sooritamiseks. Sellest hetkest algab mõlema koera töö hindamine.

Iga harjutus algab ja lõppeb algasendiga. Algasendis peab koerajuht seisma sportlikult. Harkseis ei ole ühegi harjutuse juures lubatud.

Algasendis, mida on lubatud võtta ainult ühel korral edasisuunas liikumiselt, peab koer istuma tihedalt, otse, rahulikult ja tähelepanelikult koerajuhi vasakul küljel nii, et koera õlg ja koerajuhi põlv on kohakuti. Harjutust alustades on algasendit lubatud võtta ainult üks kord. Koera lühidalt kiitmine on lubatud ainult pärast harjutuse lõpetamist ja ainult algasendis. Pärast koera kiitmist võib koerajuht võtta uue algasendi. Igal juhul peab koera kiitmise ja uue harjutuse alustamise vahele jääma selgelt eristatav vahe (umbes 3 sekundit).

Algasendist liikuma hakates järgneb nn sissejuhatav osa. Koerajuht peab liikuma edasi vähemalt 10, kuid mitte rohkem kui 15 sammu, enne kui annab käskluse harjutuse sooritamiseks. Nende harjutuse osade vahele, kus koer tuleb ette istuma ja seejärel kõrvale algasendisse, samuti nendel juhtudel, kus koerajuht pöördub tagasi istuva, seisva või lamava koera juurde, tuleb enne järgmise käskluse andmist jätta selge paus (u 3 sekundit). Koerajuht võib koera juurde tagasi pöördudes astuda koera kõrvale otse eest või minna ringiga koera selja tagant.

Vead algasendis ning ettevalmistavas osas peavad kajastuma harjutuse eest antavas hinnangus.

Harjutustevahelisel ajal, kui osalejal on vaja eksami- või võistlusplatsil liikuda, peab koer kõndima rihmata koerajuhi kõrval. Viskehantlit võtma minnes peab koer samuti koerajuhiga kaasas olema. Koerajuhil ei ole lubatud koera vabastada ega temaga mängida.

Ümberpöörde peab koerajuht tegema suunaga vasakule. Koer võib minna koerajuhi tagant ringi või püsida kogu pöörde vältel tema kõrval. Kõik ümberpöörded kogu eksami või võistluse jooksul tuleb sooritada samal viisil.

Pärast ees istumist võib koer minna algasendisse koerajuhi tagant ringi või pöördega otse eest.

Mitteelastne tõke peab olema 100 cm kõrge ning 150 cm lai. A-tõke koosneb kahest ülevalt teineteise külge kinnitatud ronimistugedega seinast, mis peavad kumbki olema 150 cm lai ning 191 cm kõrge. Ronimisseinte maapoolsed otsas peavad teineteisest olema asetatud sellisele kaugusele, et A-tõkke kõrguseks oleks 180 cm. A-tõkke mõlemad kaldseinad peavad olema kaetud libisemiskindla materjaliga. Kaldseinte ülemisse poolde kinnitatakse 3 ronimistuge (läbimõõduga 24/48 mm). Ühe eksami või võistluse ajal peavad kõik koerad ületama samasid tõkkeid.

Toomisharjutuste sooritamisel on lubatud vaid puust viskehantlid. Kõik osalejad peavad kasutama samasid korraldaja poolt ettenähtud viskehantleid. Enne ükskõik millist toomisharjutust ei või viskehantlit koerale suhu hoida anda.

Harjutuste osadeks jagamine:

2-osalised harjutused nagu "liikumiselt istuma jäämine", "lamama jäämine ja juurdetulek", "liikumiselt seisma jäämine", "jooksult seisma jäämine" võib jagada osadeks, et oleks võimalik anda iga harjutuse osa kohta sõltumatu hinnang. Osadeks jagamine toimub järgnevalt:

a) algasend, sissejuhatav osa, asendi võtmine = 5 punkti

b) edasine sooritus kuni harjutuse lõpuni = 5 punkti

Iga harjutuse hindamisel tuleb tähelepanelikult jälgida koera käitumist alates algasendist kuni harjutuse lõpetamiseni.

Lisakäsklused:

Kui koer ei soorita harjutust pärast kolmandat käsklust, antakse kogu harjutuse eest mitterahuldav hinne (0 punkti). Kui koer sooritab harjutuse osa alles pärast kolmandat käsklust, võib harjutuse eest anda maksimaalselt kõrgeima "mitterahuldava" hinde.

Juurdekutsumisel on lubatud kasutada koera nime *juurdetulemise* käskluse asemel. Koera nime kasutamist koos ükskõik millise suulise käsklusega loetakse lisakäskluse andmiseks.

Hindamine: 1. lisakäsklus: harjutuse osa hindeks "rahuldav"
2. lisakäsklus: harjutuse osa hindeks "mitterahuldav".

Näide: 5-punktine harjutus:
1. lisakäsklus: "rahuldav" 5-st punktist = -1,5 punkti
2. lisakäsklus: "mitterahuldav" 5-st punktist = -2,5 punkti

Nende harjutuse osade vahele, kus koer tuleb ette istuma ja seejärel kõrvale algasendisse, samuti nendel juhtudel, kus koerajuht pöördub tagasi istuva, seisva või lamava koera juurde, tuleb enne järgmise käskluse andmist jätta selge paus (u 3 sekundit).

1. Rihmata kõrvalkäik

20 punkti

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *kõrvalkäimine* (nt "kõrval")

Koerajuhil lubatud käsklust anda ainult liikumist alustades ja tempomuutustel.

b) Harjutuse sooritamine: koerajuht läheb rihma otsas oleva koeraga kohtuniku juurde, võtab algasendi ning raporteerib. Kohtuniku loal läheb koerajuht rihmata kõrvalkäiva koeraga harjutuse alguspunkti ja võtab algasendi. Kohtuniku märguandel alustab koerajuht harjutuse sooritamist. Saades käskluse *kõrvalkäimiseks*, peab algasendis koerajuhi kõrval otse istunud koer tähelepanelikult, rõõmsalt ja otse koerajuhile järgnema ning koerajuhi seisma jäämisel iseseisvalt, kiiresti ning otse istuma. Koera õlg peab olema pidevalt kohakuti koerajuhi vasaku põlvega. Harjutuse alguses liigub koerajuht peatumata 50 sammu otse edasi, teeb ümberpöörde ning pärast veel 10-15 sammu näitab jooksu ja aeglast liikumist (kumbagi vähemalt 10 sammu). Üleminekul jooksult aeglasele kõnnile ei ole vahesammud lubatud. Erinevad liikumiskiirused peavad üksteisest selgelt eristuma. Tavapärase kiirusega liikudes peab koerajuht tegema vähemalt kaks parem-, ühe vasak- ning kaks ümberpööret ning pärast teist ümberpööret peatuma. Ümberpöörde (180 kraadi sama koha peal) peab koerajuht tegema suunaga vasakule (jälgida skeemi). Ümberpöörde jaoks on võimalikud 2 erinevat varianti:

- koer läheb parempöördega ümber koerajuhi ringi;
- koer pöörab koha peal 180 kraadi vasakule.

Ühe eksami või võistluse ajal on võimalik vaid üks eelnimetatud variantidest.

Koerajuht peab tavapärase kõnnitempoga liikudes pärast teist ümberpööret vähemalt ühe korra peatuma (vt skeemi).

Koera õlg peab olema kohakuti koerajuhi vasaku põlvega; koer ei tohi koerajuhist ette liikuda, maha jääda ega külgsuunas kõrvale kalduda. Ümberpöörde peab koerajuht tegema suunaga vasakule. Kui koer ja koerajuht liiguvad esimesel sirgel, lastakse neist minimaalselt 15 sammu kauguselt 5-sekundilise vahega kaks lasku (kaliiber: 6 mm). Koer peab jääma laskude suhtes üksikõikseks. Juhul kui koer on paugukartlik, ta diskvalifitseeritakse ning kõik seni antud punktid tühistatakse. Harjutuse lõpus liigub koerajuht koos koeraga kohtuniku märguandel vähemalt neljast inimesest koosnevasse liikuvasse inimrühma. Inimrühmas peab koerajuht minema ümber ühe inimese vasakult ja ümber teise paremalt ringi ning vähemalt korra peatuma. Kohtunik võib vajadusel nõuda koerajuhilt inimrühma uuesti läbimist. Kohtuniku märguandel lahkub koerajuht koos koeraga inimrühmast ning võtab harjutuse lõpetamisel algasendi, mis on ka järgneva harjutuse algasendiks.

c) Hindamine: koerajuhist ette liikumist, külgsuunas eemaldumist, mahajäämist, aeglast või kõhklevat istumist, lisakäske, kehakeelega antavat abi, koerapoolset tähelepanematust kõikidel liikumiskiirustel ja pööretel ja/või koera survestatud olekut hinnatakse vastavalt.

2. Liikumise pealt istumine**10 punkti**

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *kõrvalkäimine, istumine* (nt "kõrval", "istu")

b) Harjutuse sooritamine: koerajuht alustab korrektsest algasendist koos rihmata kõrval kõndiva koeraga liikumist. Ettevalmistavas osas peab koer tähelepanelikult, rõõmsalt, kiirelt ja keskendunult koerajuhiga kaasa liikuma, püüdes otse koerajuhi põlve kõrval. Pärast 10-15 sammu annab koerajuht peatumata, liikumiskiirust muutmata ja tagasi vaatamata koerale käskluse *istumiseks*. Käskluse peale peab koer koheselt ja liikumissuunas istuma. Pärast käsklust liigub koerajuht veel 15 sammu edasi, peatub ja pöörab kohe ümber oma rahulikult ja tähelepanelikult istuva koera poole. Kohtuniku märguandel tuleb koerajuht tagasi koera juurde ja jääb tema paremale küljele seisma. Koerajuht võib läheneda koerale eest või minna koera tagant ringi.

c) Hindamine: vigasid algasendis, ettevalmistavas osas, aeglast istumist, rahutut ja mittetähelepanelikku istumist hinnatakse vastavalt. Juhul kui koer istumise asemel lamab või jääb seisma, võetakse maha 5 punkti. Teisi vigasid tuleb sel juhul täiendavalt arvesse võtta.

3. Lamama jäämine ja juurdetulek**10 punkti**

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *kõrvalkäimine, lamamine, juurdetulemine, algasendisse minek* (nt "kõrval", "lama", "siia", "kõrval(e)")

b) Harjutuse sooritamine: koerajuht alustab korrektsest algasendist koos rihmata kõrval kõndiva koeraga liikumist. Ettevalmistavas osas peab koer tähelepanelikult, rõõmsalt, kiirelt ja keskendunult koerajuhiga kaasa liikuma, püüdes otse koerajuhi põlve kõrval. Pärast 10-15 sammu annab koerajuht peatumata, liikumiskiirust muutmata ja tagasi vaatamata koerale käskluse *lamamiseks*. Käskluse peale peab koer koheselt ja liikumissuunas lamama. Pärast käsklust liigub koerajuht veel 30 sammu edasi, peatub ja pöörab kohe ümber oma rahulikult ja tähelepanelikult lamava koera poole. Kohtuniku märguandel kutsub koerajuht koera *juurdetulemise* käsklust või koera nime kasutades enda juurde. Koer peab tulema rõõmsalt, kiirelt ja otsejoones koerajuhi juurde ning istuma tihedalt ja otse koerajuhi ette. Pärast käsklust *algasendisse minekuks* läheb koer kiirelt koerajuhi kõrvale, istudes otse koerajuhi vasakule küljele nii, et tema õlg on kohakuti koerajuhi põlvega.

c) Hindamine: vigasid algasendis, ettevalmistavas osas, aeglast lamamist, rahutut lamamist, aeglast juurdetulekut nagu ka juurdetulekul aeglustamist, koerajuhi harkisjalgsel seismist, vigasid ees istumisel ja harjutuse lõpetamisel hinnatakse vastavalt. Juhul kui koer lamamise asemel istub või jääb seisma, võetakse maha 5 punkti. Teisi vigasid tuleb sel juhul täiendavalt arvesse võtta.

4. Toomine tasasel maal**10 punkti**

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *toomine, loovutamine, algasendisse minek* (nt "too", "anna", "kõrval(e)")

b) Harjutuse sooritamine: koerajuht viskab korrektsest algasendist viskehantli (650 gr kaaluv puust hantel) umbes 10 meetri kaugusele. Käskluse *toomiseks* tohib anda alles siis, kui viskehantel on liikumatult paigale jäänud. Koerajuht ei tohi oma algasendit muuta. Koerajuhi kõrval vabalt ja rahulikult istunud koer peab pärast *toomise* käsklust kiiresti ja otsejoones viskehantlini jooksmata, selle koheselt üles võtma ning kiiresti ja otsejoones koerajuhile tooma. Koer peab istuma tihedalt ja otse koerajuhi ette, hoides viskehantlit rahulikult suus nii kaua, kuni koerajuht selle pärast umbes 3-sekundilist pausi *loovutamise* käsklusega temalt ära võtab. Koerajuht peab seejärel hoidma viskehantlit rahulikult oma paremas allapoole väljasirutatud käes. Pärast käsklust *algasendisse minekuks* läheb koer kiirelt koerajuhi kõrvale, istudes otse koerajuhi vasakule küljele nii, et tema õlg on kohakuti koerajuhi põlvega. Koerajuht peab kogu harjutuse vältel seisma ühel ja samal kohal.

c) Hindamine: vigasid algasendis, aeglast viskehantlile järele jooksmist, vigasid ülesvõtmisel, aeglast tagasitulekut, viskehantli pillamist, viskehantliga mängimist või selle närimist, koerajuhi harkisjalu seismist, vigasid ees istumisel ja

harjutuse lõpetamisel hinnatakse vastavalt. Kui koerajuht lahkub oma kohalt enne harjutuse lõppu, hinnatakse harjutus "mitterahuldavaks". Juhul kui koer ei too viskehantlit ära, on antakse harjutuse eest 0 punkti.

5. Toomine üle tõkke (100 cm)**15 punkti**

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *hüppamine, toomine, loovutamine, algasendisse minek* (nt „hopp“, „too“, „anna“, „kõrval(e)“)

b) Harjutuse sooritamine: koerajuht võtab koos koeraga algasendi vähemalt 5 sammu kaugusel tõkkest. Koerajuht viskab korrektsest algasendist viskehantli (650 gr kaaluv puust hantel) üle 100 cm kõrguse tõkke. Käskluse *hüppamiseks* tohib anda alles siis, kui viskehantel on liikumatult paigale jäänud. Koerajuhi kõrval vabalt ja rahulikult istunud koer peab pärast *hüppamise* ja *toomise* käsklusi (käskluse *toomiseks* peab andma hüppe ajal) hüppama üle tõkke seda puudutamata, jooksmata kiiresti ja otsejoones viskehantlini, selle koheselt üles võtma, seejärel kohe tõket puudutamata tagasi hüppama ning viskehantli kiiresti ja otsejoones koerajuhile tooma. Koer peab istuma tihedalt ja otse koerajuhi ette, hoides viskehantlit rahulikult suus nii kaua, kuni koerajuht selle pärast umbes 3-sekundilist pausi *loovutamise* käsklusega temalt ära võtab. Koerajuht peab seejärel hoidma viskehantlit rahulikult oma paremas allapoole väljasirutatud käes. Pärast käsklust *algasendisse minekuks* läheb koer kiirelt koerajuhi kõrvale, istudes otse koerajuhi vasakule küljele nii, et tema õlg on kohakuti koerajuhi põlvega. Koerajuht peab kogu harjutuse vältel seisma ühel ja samal kohal.

c) Hindamine: vigast algasendit, aeglast, jõuetut hüppamist viskehantlile järele minnes, vigast ülesvõtmist, aeglast, jõuetut tagasihüppamist viskehantli pillamist, viskehantliga mängimist või selle närimist, koerajuhi harkisjalu seismist, vigasid ees istumisel ja harjutuse lõpetamisel hinnatakse vastavalt. Juhul kui koer riivab tõket, võetakse maha kuni 1 punkt hüppe kohta, tõkkele toetamise eest kuni 2 punkti hüppe kohta.

Punktide jagunemine üle tõkke toomise harjutuses:

Minekuhüpe	Toomine	Tagasihüpe
5 punkti	5 punkti	5 punkti

Harjutuse **osade eest on punkte võimalik anda** ainult juhul, kui 3 harjutuse osast (minekuhüpe – toomine – tagasihüpe) on sooritatud vähemalt üks hüpe ja **toomise osa**.

Veatud hüpped ja toomine = 15 punkti

Mineku- või tagasihüpe sooritamata, eseme toomine veatu = 10 punkti

Mineku- ja tagasihüpe veatud, viskehantel toomata = 0 punkti

Kui viskehantel maandub tõkke suhtes liiga kaugele küljele või on koerale halvasti nähtav, on koerajuhil võimalus kohtuniku loal või soovitusel viskehantlit ilma punkte kaotamata uuesti visata. Koer peab sellisel juhul istuma jääma. Juhul kui koer järgneb koerajuhile ja möödub tõkkest, on harjutuse hindeks 0. Juhul kui koer lahkub algasendist, kuid ei möödu tõkkest, alandatakse harjutuse hinnet ühe hinde võrra.

Igasugust koerajuhipoolset abi, ilma et ta oma asendit muudaks, hinnatakse vastavalt. Juhul kui koerajuht lahkub oma kohalt enne harjutuse lõppu, hinnatakse harjutus "mitterahuldavaks". Kui koer hüppab minekuhüppel tõkke pikali, harjutust korratatakse, seejuures antakse esimese hüppe eest hindeks „madal mitterahuldav“ (- 4p). Kui koer ei anna viskehantlit koerajuhile ära pärast kolmandat käsklust, siis **peab koera diskvalifitseerima** ja ta ei saa jätkata B-osa sooritamist.

6. Toomine üle A-tõkke (180 cm)**15 punkti**

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *hüppamine, toomine, loovutamine, algasendisse minek* (nt „hopp“, „too“, „anna“, „kõrval(e)“)

b) Harjutuse sooritamise: koerajuht võtab koos koeraga algasendi vähemalt 5 sammu kaugusel A-tökkest. Koerajuht viskab korrektsest algasendist viskehantli (650 gr kaaluv puust hantel) üle A-tökke. Käskluse *hüppamiseks* tohib anda alles siis, kui viskehantel on liikumatult paigale jäänud. Koerajuhi kõrval vabalt ja rahulikult istunud koer peab pärast *hüppamise* ja *toomise* käsklusi (käskluse *toomiseks* peab andma hüppe ajal) üle A-tökke ronima, kiiresti ja otsejoones viskehantlini jooksmata, selle koheselt üles võtma, seejärel kohe üle A-tökke tagasi ronima ning viskehantli kiiresti ja otsejoones koerajuhile tooma. Koer peab istuma tihedalt ja otse koerajuhi ette, hoides viskehantlit rahulikult suus nii kaua, kuni koerajuht selle pärast umbes 3-sekundilist pausi *loovutamise* käsklusega temalt ära võtab. Koerajuht peab seejärel hoidma viskehantlit rahulikult oma paremas allapoole väljasirutatud käes. Pärast käsklust *algasendisse minekuks* läheb koer kiirelt koerajuhi kõrvale, istudes otse koerajuhi vasakule küljele nii, et tema õlg on kohakuti koerajuhi põlvega. Koerajuht peab kogu harjutuse vältel seisma ühel ja samal kohal.

c) Hindamine: vigast algasendit, aeglast, jõuetut hüppamist viskehantlile järele minnes, vigast ülesvõtmist, aeglast, jõuetut tagasihüppamist, viskehantli pillamist, viskehantliga mängimist või selle närimist, koerajuhi harkisjalu seismist, vigasid ees istumisel ja harjutuse lõpetamisel hinnatakse vastavalt.

Punktide jagunemine üle A-tökke toomise harjutuses:

Minekuhüpe	Toomine	Tagasihüpe
5 punkti	5 punkti	5 punkti

Harjutuse **osade eest on punkte võimalik anda** ainult juhul, kui 3 harjutuse osast (minekuhüpe – toomine – tagasihüpe) on sooritatud vähemalt üks hüpe ja **toomise osa**.

Veatud hüpped ja toomine = 15 punkti
Mineku- või tagasihüpe sooritamata, eseme toomine veatu = 10 punkti
Mineku- ja tagasihüpe veatud, viskehantel toomata = 0 punkti

Kui viskehantel maandub tökke suhtes liiga kaugale küljele või on koerale halvasti nähtav, on koerajuhil võimalus kohtuniku loal või soovitusel viskehantlit ilma punkte kaotamata uuesti visata. Koer peab sellisel juhul istuma jääma. Juhul kui koer järgneb koerajuhile ja möödub tökkest, on harjutuse hindeks 0. Juhul kui koer lahkub algasendist, kuid ei möödu tökkest, alandatakse harjutuse hinnet ühe hinde võrra.

Igasugust koerajuhipoolset abi, ilma et ta oma asendit muudaks, hinnatakse vastavalt. Juhul kui koerajuht lahkub oma kohalt enne harjutuse lõppu, hinnatakse harjutus “mitterahuldavaks”.

Kui koer ei anna viskehantlit koerajuhile ära pärast kolmandat käsklust, siis **peab koera diskvalifitseerima** ja ta ei saa jätkata B-osa sooritamist.

7. Edasisaatmine ja lamamine

10 punkti

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *edasisaatmine*, *lamamine*, *istuma tõusmine* (nt „edasi“, „lama“, „istu“)

b) Harjutuse sooritamise: koerajuht alustab korrektsest algasendist koos rihmata kõrval kõndiva koeraga liikumist ettenähtud suunas. Pärast 10-15 sammu annab koerajuht käskluse *edasisaatmiseks*, tõstes samaaegselt kae üles. Seejärel jääb koerajuht seisma. Koer peab eemalduma sihikindlalt, sirgjooneliselt ja kiirelt vähemalt 30 sammu osutatud suunas. Kohtuniku märguandel annab koerajuht koerale käsu *lamamiseks*, mille peale koer peab koheselt lamama. Koerajuht võib kätt suundanäitavalt üleval hoida hetkeni, kuni koer on lamanud. Kohtuniku märguandel läheb koerajuht koera juurde ning astub tema kõrvale. Kohtuniku märguandel annab koerajuht u. 3 sekundi möödumisel käsu istuma *tõusmiseks*, mille peale koer peab kiiresti ja otse koerajuhi kõrvale algasendisse istuma tõusma.

c) Hindamine: vigasid ettevalmistavas osas, koerajuhi kaasajooksmist, koera aeglast eemaldumist, tugevat kaldumist külgsuunas, liiga vähest eemaldumist, kõhklevat või liiga varajast lamamist, rahutut lamamist, nagu ka ennetavat

istuma või püsti tõusmist koerajuhi lähenedes hinnatakse vastavalt. Lisaabi, näiteks *edasisaatmise* või *lamamise* käsklusi andes, arvestatakse hindamisel samuti.

Pärast seda, kui koer on ettenähtud kaugusele eemaldunud, annab kohtunik koerajuhile märku koera lamama käskimiseks. Juhul kui koer käskude peale ei peatu, antakse harjutuse eest 0 punkti.

esimene lisakäsklus lamamiseks: -1,5 punkti;

teine lisakäsklus lamamiseks: -2,5 punkti;

koer peatub, kuid ei lama ka teise lisakäskluse peale: -3,5 punkti

Teisi vigasid tuleb lisaks arvesse võtta. Juhul kui koer läheb lamamiskohalt ära või tuleb koerajuhi juurde tagasi, antakse harjutuse eest 0 punkti.

8. Lamamine häiritud olukorras

10 punkti

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *lamamine*, *istuma tõusmine* (nt „lama“, „istu“)

b) Harjutuse sooritamine: enne seda, kui teine koer alustab B-osa sooritamist, läheb koerajuht koos koeraga kohtniku poolt määratud punkti ja võtab korrektse algasendi. Seejärel annab koerajuht koerale käskluse *lamamiseks*. Koera juurde ei jäeta jalutusrihma ega ühtegi muud eset. Koerajuht eemaldub tagasi vaatamata koera juurest eksami- või võistlusplatsi piires vähemalt 30 sammu ning jääb rahulikult seisma seljaga koera poole, olles koera jaoks nähtaval. Koer peab koerajuhipoolsete mõjutusteta rahulikult lamama, kuni teine koer on sooritanud harjutused 1-6. Kohtniku märguandel läheb koerajuht koera juurde ning jääb tema parema küljele seisma. Umbes 3 sekundi möödudes annab koerajuht kohtniku märguandel koerale käsu *istuma tõusmiseks*, mille peale peab koer kiiresti ning otse koerajuhi kõrvale algasendisse istuma tõusma.

c) Hindamine: koerajuhi rahutut käitumist nagu ka muul kujul varjatult antavat abi, koera rahutut lamamist, nagu ka ennetavat istuma või püsti tõusmist koerajuhi lähenedes hinnatakse vastavalt. Kui koer seisab või istub, kuid jääb ettenähtud kohale, antakse osalised punktid. Juhul kui koer liigub ettenähtud kohast rohkem kui 3 meetrit eemale enne, kui teine koer on lõpetanud 3. harjutuse, antakse harjutuse eest 0 punkti. Juhul kui koer liigub ettenähtud kohast rohkem kui 3 meetrit pärast seda, kui paaris töötav koer on lõpetanud 3. harjutuse, antakse osalised punktid. Juhul kui koer liigub talle järele tulevale koerajuhile vastu, alandatakse hinnet kuni 3 punkti võrra.

IPO-1 "C-osa" – kaitse:

Harjutus 1: varrukamehe otsimine risteldes	5 punkti
Harjutus 2: valvamine ja haukumine	10 punkti
Harjutus 3: varrukamehe põgenemiskatse takistamine	20 punkti
Harjutus 4: rünnaku tõrjumine valvamise ajal	35 punkti
Harjutus 5: rünnak koerale liikumise pealt	30 punkti
Kokku	100 punkti

Üldised nõuded:

C-osa sooritamise jaoks sobivale platsile peab olema püstitatud vahelduva asetusega 6 varjet – 3 kummalegi platsipoolle (vt. skeemi). Kasutatavad platsitähistused peavad olema selgelt nähtavad nii koerajuhile, kohtunikule kui varrukamehele.

Varrukamees/varrukamehe varustus

Varrukamees peab olema varustatud kaitseriietuse, kaitsevarruka ja pehme nuudiga. Varrukas peab olema kiilukujulise esiosaga ning varrukate peab olema valmistatud naturaalsel värvi džuudist.

Kui see on koera jälgimiseks vajalik, ei pea varrukamees valvamisfaasis tingimata liikumatult seisma. Ta ei tohi aga seista ähvardavalt ega teha kaitsevaid liigutusi. Varrukamees peab hoidma kaitsevarukat keha ees kaitseks. Koerajuht otsustab, millisel viisil ta varrukamehe käest pehme nuudi ära võtab.

Eksami või võistluse kõigis astmetes võib kasutada ka vaid ühte varrukameest. Kui samas astmes osaleb vähemalt 7 koera, peab igal juhul töötama kaks varrukameest. Kõigil samas astmes osalejatel peab olema võimalus töötada sama varrukamehega/varrukameestega.

Ühekordne varrukamehe vahetamine on lubatud juhul, kui antud varrukamees osaleb samal üritusel ka koerajuhina.

Raporteerimine:

- Raporteerimiseks võtab koerajuht koos rihma otsas oleva koeraga kohtuniku ees algasendi.
- Pärast raporteerimist võtab ta algasendi harjutuse "varrukamehe otsimine risteldes" alustamiseks ning võtab koeralt jalutusrihma ära.
- Algasendist saadetakse koer pärast kohtunikult loa saamist ristlema.

Märkus:

Juhul kui koerajuhil ei ole võimalik nõuetekohaselt raporteerida (näiteks koer väljub tema kontrolli alt ning jookseb varrukamehe juurde varjesse või mööda platsi ringi) on koerajuhil lubatud tema tagasikutsumiseks anda kolm käsklust.

Juhul kui koer ka pärast kolmandat käsklust ei allu, C-osa katkestatakse ning koer diskvalifitseeritakse põhjendusega "diskvalifitseeritud kontrolli alt väljumise tõttu".

Koerad, kes väljuvad koerajuhil kontrolli alt, kes ei lase kaitseharjutuste ajal kaitsevarrukast lahti või lasevad lahti alles pärast koerajuhipoolset aktiivset mõjutust või kes haaravad mujalt kui ettenähtud kaitsevarrukast, peab diskvalifitseerima. "TSB"-hinnangut ei anta.

Platsitähised:

IPO eeskirjas ettenähtud platsitähised peavad olema nii koerajuhile, kohtunikule kui varrukamehele selgelt nähtavad. Need platsitähised on:

- koht, kus koerajuht seisab koera varjest välja kutsudes;
- harjutuse "varrukamehe põgenemiskatse takistamine" jaoks varrukamehe põgenemistee algus- ning lõpp-punkt;
- koht, kuhu koer lamama pannakse enne "varrukamehe põgenemiskatse takistamise" harjutust;
- koht, kus koerajuht seisab harjutuse "rännak koerale liikumise pealt" alguses.

Kui koer ei suuda kaitseharjutust sooritada või laseb ennast eemale tõrjuda, siis C-osa katkestatakse. Osasoorituse eest ei anta hinnet, kuid peab andma TSB-hinnangu.

Käskluse *lahtilaskmiseks* võib anda iga kaitseharjutuse jooksul üks kord. Lahtilaskmise hindamiseks vaata järgnevat tabelit:

Aeglane lahtilaskmine	1. lisakäsklus, millele järgneb kohene lahtilaskmine	1. lisakäsklus, millele järgneb aeglane lahtilaskmine	2. lisakäsklus, millele järgneb kohene lahtilaskmine	2. lisakäsklus, millele järgneb aeglane lahtilaskmine	Koer ei lase lahti pärast 2. lisakäsklust, lisamõjutused
0,5-3,0	3,0	3,5-6,0	6,0	6,5-9,0	diskvalifitseerimine

1. Varrukamehe otsimine risteldes**5 punkti**

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *otsimine*, *juurdetulemine* (nt "otsi", "siia") (käsklust *juurdetulemiseks* on lubatud kasutada ka koos koera nimega).

b) Harjutuse sooritamise: varrukamees asub koera eest varjatult viimases varjes. Koerajuht võtab koos rihma otsas oleva koeraga neljanda ja viienda varje vahel algasendi, nii et oleks võimalik teha kaks külgpöiget. Seejärel võtab ta koeralt jalutusrihma ära. Kohtuniku märguandel algab C-osa sooritamine. Pärast lühikest *otsimise* käsklust ja käemärki, mida antakse parema või vasaku käega ning mis võib olla korduv, peab koer kiiresti koerajuhist eemalduma, jooksma sihikindlalt viienda varjeni ning tegema tihedalt ja tähelepanelikult ringi ümber selle.

Kui koer on külgpöike sooritanud, kutsub koerajuht ta käsklusega *juurdetulemiseks* enda poole ja saadab seejärel uuesti *otsimise* käsku kasutades liikumise pealt edasi varjesse, kus asub varrukamees. Koerajuht liigub tavapärasest kõnnitempos mööda kujuteldavat keskjoont, millelt ta ristlemise ajal lahkuda ei tohi. Koer peab asuma kogu aeg koerajuhist eespool. Kui koer jõuab varjesse, milles on varrukamees, peab koerajuht seisma jääma, suulised käsklused ega käemärgid ei ole siis enam lubatud.

c) Hindamine: puudujääke juhtimises, varjete ristlemise kiiruse või sihipärasuse osas, nagu ka tiheduse ja tähelepanelikkuse osas varje ümber liikumisel hinnatakse vastavalt.

Vigadeks loetakse:

- harjutuse alustamisel ei võeta rahulikku ja tähelepanelikku algasendit
- lisakäsklused või -käemärgid
- platsi mõttelisest keskjoonest kõrvalekaldumine
- tavapärasest kõnnitempost erinev liikumine
- ristlemisel varjest liiga kaugelt möödumine
- iseseisev varjete ristlemine ilma koerajuhi käsklustele reageerimata
- koer ei tee varje ümber ringi või ei tee ringi tähelepanelikult
- koer peaks olema paremini juhtitav või kontrollitav

Juhul kui koer ei leia seni märkamatuks jäänud varrukameest ka kolmandal korral pärast viimasesse varjesse saatmist, tuleb kaitseosa lõpetada. Kui koerajuht võtab ristlemise harjutuse jooksul koera käsuga algasendisse, loetakse kaitseosa samuti lõpetatuks ("katkestamine" – punkte ei anta; kõik eelnevate osade punktid jäävad kehtima). TSB-hinnangut ei anta.

2. Valvamine ja haukumine

10 punkti

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *juurdetulemine*, *algasendisse minek* või *kõrvalkäimine* (nt "siia", "kõrvale" või "kõrval") Käsklus *juurdetulemiseks* tuleb koos käsklusega *algasendisse minekuks* või *kõrvalkäimiseks* ilma vahepeal pausi tegemata.

b) Harjutuse sooritamine: koer peab varrukameest aktiivselt ja tähelepanelikult valvama ning jätkuvalt haukuma. Koer ei või varrukamehe vastu üles hüpata ega temast kinni haarata. Pärast seda, kui koer on umbes 20 sekundit haukunud, läheb koerajuht kohtuniku märguande peale varjele juurde ning jääb sellest umbes viie sammu kaugusele seisma. Kohtuniku märguandel kutsub koerajuht koera enda juurde algasendisse. Alternatiivina on koerajuhil lubatud minna koera kõrvale ning pärast *kõrvalkäimise* käskluse andmist liikuda koos rihmata kõrvalkäiva koeraga punkti, mis on tähistatud koera varjest välja kutsumise jaoks. Mõlemat varianti hinnatakse ühtemoodi.

Kohtuniku loal kutsub koerajuht varrukamehe varjest välja. Varrukamees läheb tema jaoks tähistatud põgenemispositsioonile. Koer peab sellel ajal rahulikult korrektses algasendis istuma ning olema tähelepanelik.

c) Hindamine: puudujääke jätkuva, pealetükkivas haukumise ja jõulise valvamise osas kuni käskluse saamiseni ning kohtuniku ja läheneva koerajuhil poolt mitte mõjutada laskmist hinnatakse vastavalt. Jätkuva haukumise eest antakse 5 punkti. Kui koer haugub nõrgalt, võetakse maha 2 punkti. Kui koer ei haugu, kuid püsib aktiivselt ja tähelepanelikult valvates varrukamehe juures, võetakse maha 5 punkti. Varrukamehe segamise, näiteks tema müksamine, tema vastu üleshüppamine vms eest tuleb maha võtta kuni 2 punkti, tugeva haaramise eest kuni 9 punkti.

Kui koer haarab varjes olles kaitsevarrukast ja ei lase iseseisvalt lahti, saab koerajuht korralduse varje juurde tulla ja sellest 5 sammu kaugusel seisma jääda. Koerajuhil on lubatud kutsuda koera enda juurde üks kord, kasutades käsklusi *juurdetulemiseks* ja *algasendisse minekuks*, mis tuleb anda koos, vahepeal pausi tegemata. Käsklust *lahtilaskmiseks* anda ei tohi. Juhul kui koer ei tule, siis koer ja koerajuht diskvalifitseeritakse. Juhul kui koer tuleb, hinnatakse harjutus "madala mitterahuldava" hindegas (-9 punkti).

Kui koer haarab (mitte ei müksa) tahtlikult mujalt kui kaitsevarrukast, siis ta diskvalifitseeritakse.

Kui koer lahkub varrukamehe juurest enne, kui kohtunik on andnud koerajuhile märku keskjoonelt lahkumiseks, võib koera veelkord varrukameest otsima saata.

Juhul kui koer jääb nüüd varrukameest valvama, võib C-osa jätkuda, harjutuse "valvamine ja haukumine" hindeks on sellegipoolest "madal mitterahuldav" (- 9 punkti). Juhul kui koer ei lähe varrukameest otsima või lahkub taas varrukamehe juurest, C-osa katkestatakse. Juhul kui koer tuleb varjele lähenevale koerajuhile vastu või tuleb enne ärakutsumist koerajuhil juurde, antakse harjutuse eest osalised punktid, mis vastavad "mitterahuldavale" hindele.

Haukumise hindamine:

Jätkuva haukumise eest antakse 5 punkti. Nõrga haukumise (ei ole pealetükkiv, mitteenergiline) ja pauside tegemise eest võetakse maha kuni 2 punkti. Kui koer valvab tähelepanelikult, kuid ei haugu, on kohustuslik maha võtta 5 punkti.

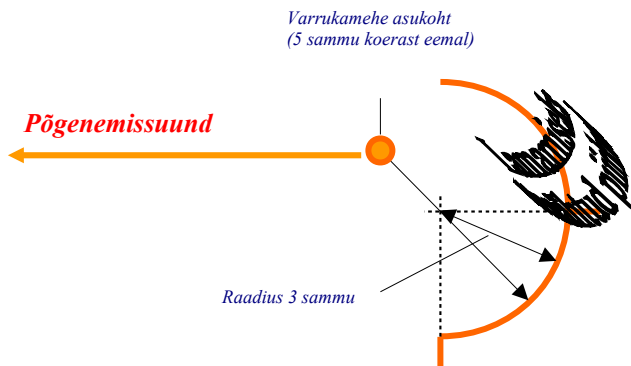
3. Varrukamehe põgenemiskatse takistamine

20 punkti

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *kõrvalkäimine*, *lamamine*, *rünnaku tõrjumine*, *lahtilaskmine* (nt "kõrval", "lama", "võta"/"peata", "anna")

b) Harjutuse sooritamine: pärast kohtuniku märguannet kutsub koerajuht varrukamehe varjest välja. Varrukamees läheb tavapärasel sammul põgenemiskatse alustamiseks tähistatud punkti. Kohtuniku märguandel liigub koerajuht rihmata kõrvalkõndiva koeraga lamapanemiseks tähistatud punkti. Koer peab rihmata kõrval kõndides olema rõõmus, tähelepanelik ja keskendunud ning püsima otse koerajuhi põlve kõrval. Enne *lamamise* käsklust peab koer algasendis otse, rahulikult ja tähelepanelikult istuma. Saades käskluse *lamamiseks*, peab koer otsejoones ja kiiresti lamama ning püsima lamades rahulikult ja kindlalt, olles varrukamehe suhtes tähelepanelik.

Vahemaa koera ja varrukamehe vahel on 5 sammu. Koerajuht jätab koera lamamisasendis valvama ja liigub varjesse. Koerajuht säilitab silmside koera, varrukamehe ja kohtunikuga.

Kohtuniku märguandel üritab varrukamees põgeneda. Koerajuhi samaaegse *rünnaku tõrjumise* käskluse peale stardib koer varrukamehe põgenemiskatset peatama.

Koer peab põgenemist kõhklematult ja domineerides efektiivselt takistama, haarates energiliselt ja jõuliselt. Koer võib hammustada ainult varrukamehe kaitsevarrukast. Kohtuniku märguandel jääb varrukamees seisma. Pärast varrukamehe paigalejäämist peab koer **pärast üleminekufaasi** varrukast lahti laskma. Koerajuht võib anda ühe käskluse *lahtilaskmiseks* iseseisvalt mõistliku ajavahemiku jooksul.

Kui koer ei lase pärast esimest lubatud käsklust lahti, võib koerajuht kohtuniku märguandel anda veel kuni kaks lisakäsklust *lahtilaskmiseks*. Juhul kui koer ei lase lahti ka pärast kolmandat käsklust (üks lubatud käsklus ja kaks lisakäsklust), järgneb diskvalifitseerimine. *Lahtilaskmise* käsklust andes peab koerajuht seisma rahulikult ilma koera mõjutamata. Pärast lahtilaskmist peab koer jääma tihedalt varrukamehe juurde ning teda tähelepanelikult valvama.

c) Hindamine: Puudujääke oluliste hindamiskriteeriumide osas – domineeriv käitumine, kiire ja energiline reageerimine ja järgimine, jõuline haaramine ja efektiivne põgenemiskatse takistamine rahuliku haardega, mis püsib kuni lahtilaskmiseni, tähelepanelik valvamine tihedalt varrukamehe juures – hinnatakse vastavalt.

Juhul kui koer jääb lamama või ei takista põgenemist varrukast kinni haarates ja haardes püsides umbes 20 sammu jooksul, C-osa katkestatakse.

Kui koer järgneb põgenevale varrukamehele ilma koerajuhi käskluseta, alandatakse harjutuse hinnet ühe hinde võrra (-1 punkt). Kui koer on valvamisfaasis veidi tähelepanematu ja/või segab kergelt varrukameest, alandatakse hinnet ühe hinde võrra; juhul kui koer valvab varrukameest väga tähelepanematu või segab teda tugevalt, alandatakse hinnet kahe hinde võrra. Kui koer ei valva varrukameest, kuid püsib tema juures, alandatakse hinnet kolme hinde võrra. Juhul kui koer tuleb varrukamehe juurest ära või koerajuht annab käskluse, et koer varrukamehe juurde jääks, C-osa katkestatakse.

4. Rännaku tõrjumine valvamise ajal

35 punkti

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *lahtilaskmine*, *algasendisse minek* (nt "anna", "kõrval(e)")

b) Harjutuse sooritamine: pärast umbes 5-sekundilist valvamisfaasi ründab varrukamees kohtuniku märguandel koera. Ilma ühegi koerajuhipoole mõjutuseta peab koer ennast energilise ja jõulise haardega efektiivselt kaitsma. Koer võib haarata ainult kaitsevarrukast. Varrukamees peab koera koormama oma liikumisega kandmisel ja pehme nuudiga ähvardades. Koormamise ajal tuleb erilist tähelepanu pöörata koera aktiivsusele ning stabiilsusele. Viiakse läbi kaks nuudiga koormamise testi. Koer võib sel ajal haarata ainult varrukamehe kaitsevarrukast. Nuudiga koormamise test on lubatud ainult puutega õlgade ja turja piirkonda. Koer ei tohi lasta ennast koormamisest mõjutada ja peab näitama kogu kaitseharjutuse jooksul täielikku, energilist ja eelkõige püsivat haaret. Kohtuniku märguandel jääb varrukamees seisma. Pärast varrukamehe paigalejäämist peab koer **pärast üleminekufaasi** varrukast lahti laskma. Koerajuht võib anda ühe käskluse *lahtilaskmiseks* iseseisvalt mõistliku ajavahemiku jooksul

Kui koer ei lase pärast esimest lubatud käsklust lahti, võib koerajuht kohtuniku märguandel anda veel kuni kaks lisakäsklust *lahtilaskmiseks*. Juhul kui koer ei lase lahti ka pärast kolmandat käsklust (üks lubatud käsklus ja kaks lisakäsklust), järgneb diskvalifitseerimine. *Lahtilaskmise* käsklust andes peab koerajuht seisma rahulikult ilma koera mõjutamata. Pärast lahtilaskmist peab koer jääma tihedalt varrukamehe juurde ning teda tähelepanelikult valvama. Kohtuniku märguande peale läheb koerajuht tavapärasel sammul otseteed pidi koera juurde ning võtab ta käsklusega *algasendisse minekuks* algasendisse. Varrukamehelt pehmet nuuti ära ei võeta.

c) Hindamine: Puudujääke oluliste hindamiskriteeriumide osas – kiire ja jõuline haaramine, täielik ja rahulik haare, mis püsib kuni lahtilaskmiseni, pärast lahtilaskmist tähelepanelik valvamine tihedalt varrukamehe juures – hinnatakse vastavalt. Juhul kui koer ei kannata koormust välja, laseb kaitsevarrukast lahti ja laseb ennast eemale tõrjuda, C-osa katkestatakse.

Kui koer on valvamisfaasis veidi tähelepanematu ja/või segab kergelt varrukameest, alandatakse hinnet ühe hinde võrra; juhul kui koer valvab varrukameest väga tähelepanematult või segab teda tugevalt, alandatakse hinnet kahe hinde võrra. Kui koer ei valva varrukameest, kuid püsib tema juures, alandatakse hinnet kolme hinde võrra. Juhul kui koer tuleb lähenevale koerajuhile vastu, hinnatakse harjutus "mitterahuldavaks". Juhul kui koer lahkub varrukamehe juurest enne, kui kohtunik on koerajuhile andnud märku koera juurde minna või koerajuht annab käskluse, et koer varrukamehe juurde jääks, C-osa katkestatakse.

5. Rännak koerale liikumise pealt

35 punkti

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *istumine*, *rännaku tõrjumine*, *lahtilaskmine*, *algasendisse minek*, *kõrvalkäimine* (nt "istu", "võta", "anna", "kõrval(e)", "kõrval")

b) Harjutuse sooritamine: koerajuht läheb koos koeraga tähistatud punkti, mis asub platsi keskjoonel esimese varjega kohakuti. Rihmata kõrval käies peab koer olema koerajuhi suhtes tähelepanelik, rõõmus ja keskendunud. Koer püsib korrektses asendis otse koerajuhi põlve kõrval. Esimese varjega kohakuti jõudes jääb koerajuht seisma ning pöörab ümber. Käsklusega *istumiseks* võetakse koer algasendisse. Koer peab istuma otse, rahulikult ning varrukamehe suhtes tähelepanelikult. Koerajuht võib koera kaelarihmast kinni hoida, kuid ei tohi teda seejuures ergutada. Kohtuniku märguandel astub pehme nuudiga varustatud varrukamees varjest välja ja jookseb platsi keskjooneni.

Keskjoonele jõudes pöördub varrukamees koerajuhi poole ning ründab jooksupot muutmata ähvardavalt karjades ja selgelt ähvardavaid liigutusi tehes koerajuhti ja koera. Niipea, kui varrukamees on jõudnud koerajuhist ja koerast umbes 40 kuni 30 sammu kaugusele, laseb koerajuht kohtuniku märguandel koera käsklusega *rännaku tõrjumiseks* lahti. Koer peab ühekordse *rännaku tõrjumise* käskluse peale varrukamehe rännaku kõhklematult, domineerivalt ja efektiivselt peatama.

Koer võib haarata ainult varrukamehe kaitsevarrukast. Koerajuht ei tohi oma kohalt lahkuda.

Koer ei tohi lasta ennast koormamisest mõjutada ja peab näitama kogu kaitseharjutuse jooksul täielikku, energilist ja eelkõige püsivat haaret. Kohtuniku märguandel jääb varrukamees seisma. Pärast varrukamehe paigalejäämist peab

koer **pärast üleminekufaasi** varrukast lahti laskma. Koerajuht võib anda ühe käskluse *lahtilaskmiseks* iseseisvalt mõistliku ajavahemiku jooksul

Kui koer ei lase pärast esimest lubatud käsklust lahti, võib koerajuht kohtuniku märguandel anda veel kuni kaks lisakäsklust *lahtilaskmiseks*. Juhul kui koer ei lase lahti ka pärast kolmandat käsklust (üks lubatud käsklus ja kaks lisakäsklust), järgneb diskvalifitseerimine. *Lahtilaskmise* käsklust andes peab koerajuht seisma rahulikult ilma koera mõjutamata. Pärast lahtilaskmist peab koer jääma tihedalt varrukamehe juurde ning teda tähelepanelikult valvama. Kohtuniku märguande peale läheb koerajuht tavapärasel sammul otseteed pidi koera juurde ning võtab ta käsklusega *algasendisse minekuks* algasendisse. Pehmet nuut võetakse varrukamehelt ära.

Järgneb umbes 20 sammu pikkune varrukamehe küljelt konvoeerimine kohtuniku juurde. Lubatud on anda üks käsklus *kõrvalkäimiseks*. Koer peab liikuma varrukamehe ja koerajuhi vahel. Konvoeerimise ajal peab koer varrukameest tähelepanelikult jälgima. Seejuures ei või ta varrukameest segada, tema vastu üles hüpata ega temast kinni haarata. Kohtuniku ette jõudes grupp peatub, koerajuht annab pehme nuudi kohtunikule üle ja raporteerib C-osa sooritamise lõpetamisest.

Pärast lõppraportit eemaldub koerajuht kohtuniku märguandel koos koeraga seisvast varrukamehest umbes 5 sammu, võtab algasendi, paneb koera rihma otsas ja läheb temaga kohale, kus kohtunik annab sooritusele kommentaarid. Seejärel lahkub varrukamees kohtuniku märguandel platsilt.

c) Hindamine: puudujääke oluliste hindamiskriteeriumide osas – energiline kaitsmine jõulise haaramisega, täielik ja rahulik haare, mis püsib kuni lahtilaskmiseni, pärast lahtilaskmist tähelepanelik valvamine tihedalt varrukamehe juures – hinnatakse vastavalt.

Kui koer on valvamisfaasis veidi tähelepanematu ja/või segab kergelt varrukameest, alandatakse hinnet ühe hinde võrra; juhul kui koer valvab varrukameest väga tähelepanematult või segab teda tugevalt, alandatakse hinnet kahe hinde võrra. Kui koer ei valva varrukameest, kuid püsib tema juures, alandatakse hinnet kolme hinde võrra. Juhul kui koer tuleb lähenevale koerajuhile vastu, hinnatakse harjutus "mitterahuldavaks". Juhul kui koer lahkub varrukamehe juurest enne, kui kohtunik on koerajuhile andnud märku koera juurde minna või koerajuht annab käskluse, et koer varrukamehe juurde jääks, C-osa katkestatakse.

IPO-2

IPO-2 koosneb järgnevatest osasooritustest:

A-osa	100 punkti
B-osa	100 punkti
C-osa	100 punkti
Kokku:	300 punkti

IPO-2 „A-osa“ – jälg:

Võõras jälg, vähemalt 400 sammu, 3 sirget, 2 nurka (umbes 90 kraadi), 2 jäljeeset, vähemalt 30 minutit vana, jälje läbitöötamiseks aega 15 minutit

Jäljel püsimine:	79 punkti
Esemed:	21 punkti (11+10)
Kokku:	100 punkti

Juhul kui koer ei leia ühtegi eset, võib osasoorituse maksimumhindeks olla „rahuldav“.

Üldised nõuded:

Kohtunik või jäljekoordinaator määrab olemasoleva jäljepõllu asetust arvestades kindlaks jälgede kulgemise. Jäljed tuleb maha panna erinevalt. Ei ole lubatud, et näiteks esemed ja nurgad paikneksid igal jäljel üksteisest samal kaugusel. Jälje alguspunkt tuleb selgelt tähistada algusmärgiga, mis torgatakse maasse jälje alguspunktist vahetult vasakule.

Stardijärjekord loositakse pärast jälgede mahapanekut kohtuniku juuresolekul.

Jäljepõllud:

Jäljeosa läbiviimise jaoks on lubatud igasugune looduslik pinnas, näit. rohumaa, küntud põld, metsaalune.

Silmaga nähtavaid jälgi tuleks vältida nii palju kui võimalik. Kõigis eksami või võistlusastmetes on jälgede olemasolevale jäljepõllule sobitamisel võimalik pinnasemuutus.

Jälgede mahapanek:

Kohtuniku või jäljekoordinaatori kohustuseks on:

- jälje kulgemise kindlaksmääramine;
- jäljetegijate juhendamine;
- jälgede mahapanemise kontrollimine.

Iga jälje kulgemine tuleb sobitada kasutatava jäljepõllu asetusega.

Jälg tuleb maha panna tavapärase sammuga. Jäljetegijapoolne abi, kasutades tavapärasest erinevat sammu sirgetel, nurkades või esemetel, ei ole kogu jälje ulatuses lubatud.

Erilist tähelepanu tuleb pöörata sellele, et jäljetegija(te)l (alates 2. astmest) peab olema jälgede tegemise osas eelnev kogemus.

Jäljetegija peab näitama jäljeesemeid kohtunikule või jäljekoordinaatorile enne jälje mahapanekut. Jäljetegija jääb hetkeks jälje alguspunkti (lõhnapadjale) seisma ja liigub seejärel tavapärase sammuga ettenähtud suunas. Sirged tuleb teha tavapärase sammuga, jälge katkestamata või samme rõhutamata. Kahe sirge vahele peab jääma vähemalt 30 sammu.

Nurgad tuleb teha samuti tavapärase sammuga, seejuures jälgides, et koeral peab olema võimalik jätkata tööd järgmisel sirgel ilma vahepealse katkestuseta (vt. joonist). Samme ei tohi rõhutada ega jälge katkestada. Koer ja koerajuht ei tohi jälje mahapanekut näha.

Jäljeesemete jäljele asetamine:

Esimene jäljeese asetatakse jäljele vähemalt 100 sammu järel esimesel või teisel sirgel, teine jäljeese asetatakse viimase sirge lõppu. Jäljeeset ei või panna vähem kui 20 sammu enne või pärast nurka. Jäljeesemed tuleb asetada jäljele liikumise pealt. Peale viimase jäljeeseme mahapanekut peab jäljetegija liikuma veel mõned sammud otse edasi.

Jäljeesemed:

Kasutada tohib ainult tugevat jäljetegija lõhna omavaid esemeid (olnud vähemalt 30 minutit jäljetegija käes). Ühel jäljel tuleb kasutada erinevaid jäljeesemeid (materjal: näiteks nahk, tekstiil, puit). Esemed peavad olema umbes 10 cm pikad, 2-3 cm laiad ja 0,5-1 cm paksud. Nende värv ei tohi maastiku omast silmatorkavalt erineda.

IPO 2. ja 3. astme ning FH eksamitel või võistlustel tuleb jäljeesemed nummerdada. Jäljeesemete numbrid peavad vastama jäljenumbri.

Koera jäljel töötamise ajal ei ole jäljetegijal, kohtunikul ega teda saatvatel isikutel lubatud minna piirkonda, kus koerajuhil ja koeral on õigus jäljel töötada.

Käsklused:

a) Üks suuline käsklus: *otsimiseks* (nt: „jalg“).

Suuline käsklus *otsimiseks* on lubatud anda jälje alguses, jäljele saatmisel pärast esimest eset või juhul, kui koer teeb valenäitamise.

Jälje läbitöötamine ja jäljetöö hindamine:

b) Sooritamise: koerajuht valmistab koera jäljetööks ette. Koer võib töötada ilma rihmata või 10 m pikkuse jäljenööri otsas. Jäljeajamise ajal võib 10 m pikkune jäljenöör kulgeda üle koera selja, küljelt või esi- ja/või tagajalgade vahelt läbi. Jäljenööri võib kinnitada otse mittepooas asendis oleva kaelarihma külge või jäljerakmete kinnitusaasa külge (lubatud on rinnarakmed või Böttger-rakmed ilma lisarihmadata). Kohtuniku kutsel läheb koerajuht koos koeraga kohtuniku juurde raporteerima. Raporteerimise ajal peab koer olema algasendis. Koerajuht teavitab kohtunikku, kas koer võtab jäljeeseme üles või näitab seda. Enne jäljetööd, jäljetööd alustades ja jäljetöö kestel peab vältima igasugust jõulist mõjutamist.

Jäljenöör peab olema vähemalt 10-meetrine. Kohtunik võib jäljenööri pikkust, kaelarihma ning jäljetrakse kontrollida ainult enne jäljetöö algust. „Flexi“-tüüpi rullrihmad ei ole lubatud.

Jäljealgus (lõhnapadi):

Kohtuniku märguandel tuuakse koer aeglaselt ja rahulikult alguspunkti ja pannakse jäljele. Koera lühidalt istuma panemine enne jäljealgust (u. 2 m) on lubatud.

Koer peab alustama jäljetööd iseseisvalt (sama kehtib jäljetöö uuesti alustamisel pärast jäljeeseme näitamist). Jäljenöör peab võimaldama koerajuhile teatava "mänguruumi".

Koer peab võtma lõhna jäljealgusest rahulikult ja intensiivselt, nina maapinna lähedal. Lõhna ülesvõtmine peab toimuma koerajuhipoolse abiga (v.a. käsklus *otsimiseks*). Lõhnapadja kontrollimisel ei ole ajalist piirangut; kohtunik peab otsustama lõhna ülesvõtmise intensiivsuse üle selle järgi, kuidas koer esimese sirge algusosas käitub.

Juhul kui koer töötab jäljealguse läbi kolmel korral, kuid ei suuda leida jälje kulgemise suunda, jäljetöö lõpetatakse.

Koer peab jälge ajama ühtlases tempos, intensiivselt, nina maapinna lähedal. Koerajuht järgneb koerale 10 m kaugusel jäljenööri lõpus. Vabalt (rihmata) töötava koera puhul tuleb samuti 10-meetrist vahemaad säilitada. Jäljenöör võib lõdvalt rippuda, kui koerajuht seda käest ei lase ning koeraga ettenähtud vahemaad säilitab. Vastu maapinda puutumine ei ole viga.

Jäljetöö:

Koer peab ajama jälge intensiivselt, kestvalt ning võimalikult ühtlases tempos (sõltuvalt pinnasest ja jälje raskusastmest). Koerajuht ei pea liikuma koera järel täpselt mööda jälge. Kiirus, millega jälg läbi töötatakse, ei ole hindamiskriteeriumiks seni, kuni jäljel töötatakse ühtlaselt ja veenvalt.

Nurgad:

Nurgad peab koer läbi töötama kindlalt. Kui koer kontrollib jälje asetust jäljelt lahkumata, siis seda ei loeta veaks. Nurkades keerutamine on viga. Pärast nurga läbimist peab koer jätkama jäljetööd eelneva jäljeajamisega samas tempos. Nurkade läheduses peab koerajuht püüdma säilitada nõutud vahemaad enda ja koera vahel.

Jäljeesemete näitamine või üles võtmine:

Leides eseme, peab koer selle ilma koerajuhipoolse mõjutuseta kohe üles võtma või seda veenvalt näitama. Eset üles võttes on koeral lubatud seista, istuda või tuua see seismajäänud koerajuhile. Jäljeesemega edasiliikumine või selle üles võtmine lamades on viga. Jäljeesemete näitamine võib toimuda seistes, istudes või lamades. Näitamisasendite vaheldumine erinevate esemete näitamisel on lubatud.

Veidi viltu lamamine eseme juures ei ole viga, jäljeeseme kõrvale lamamine või tugevalt koerajuhi poole pöördumine on vead. Jäljeesemed, mis leitakse tugeva koerajuhipoolse abiga (näiteks juhul, kui koer ei näita eset, kuid koerajuht kasutab jäljenööri mõjutamist või suulist käsklust, et takistada koeral jäljeajamise jätkamist), loetakse ületatuks.

Veidi viltu lamamine eseme juures ei ole viga, jäljeeseme kõrvale lamamine või tugevalt koerajuhi poole pöördumine on vead. Jäljeesemed, mis leitakse tugeva koerajuhipoolse abiga (näiteks juhul, kui koer ei näita eset, kuid koerajuht kasutab jäljenööri mõjutamist või suulist käsklust, et takistada koeral jäljeajamise jätkamist), loetakse ületatuks.

Kui koer on eset näidanud või selle üles võtnud, asetab koerajuht jäljenööri maha ja läheb koera juurde. Jäljeeset üles tõstes näitab koerajuht, et koer on eseme leidnud. Jäljeesemete üles võtmine ja näitamine samal jäljel on viga.

Igasugune jäljeesemega edasiliikumine ja jäljeeseme üles võtmine lamades on vead. Juhul kui koer toob eseme ära, ei või koerajuht koerale vastu liikuda.

Kui koerajuht läheb jäljeesese vastuvõtmiseks või ülestõstmiseks koera juurde, peab ta jääma koera kõrvale seisma.

Koer peab jääma rahulikult eseme näitamise või ülesvõtmise asendisse, kuni koerajuht annab talle käskluse jäljetöö jätkamiseks. Sellest asendist võtab koerajuht kaelarihma/jäljetraksid lähedalt jäljenööri kinni ning saadab koera *otsimise* käsklusega uuesti jälge ajama.

Jäljelt lahkumine:

Juhul kui koer soovib jäljelt lahkuda ning koerajuht teda selles takistab, annab kohtunik koerajuhile korralduse koerale järgneda. Koerajuht peab kohtuniku korraldusele alluma. Jäljetöö katkestatakse hiljemalt siis, kui koer eemaldub jäljest rohkem kui ühe jäljenööri pikkuse (rihmata jälge ajava koera puhul rohkem kui 10 m) või kui koerajuht keeldub täitmast kohtuniku korraldust ega järgne koerale.

Koera kiitmine:

Koera vaashoitud kiitmine jäljel on lubatud ainult IPO-VO ning IPO-1 astmetes, kuid seda ei või teha nurkades. Kiidusõna ei või sisaldada *otsimise* käsklust. Koera võib lühidalt kiita esemetel enne või pärast seda, kui koerajuht on tõstnud kae ja näidanud eset.

Lõppraport:

Pärast jäljeajamise lõppu peab koerajuht leitud esemeid kohtunikule näitama. Viimase eseme näitamise järel ning enne lõppraportit ning soorituse eest antavate punktide teatavakstegemist kohtuniku poolt ei või koeraga mängida ega teda sööta. Lõppraporti ajal peab koer püsima algasendis.

Hindamine:

A-osa hindamine algab hetkest, kui koer jäljele pannakse.

Koer peab töötama jäljel veenvalt, intensiivselt ja jätkuvalt ning olema nõuetekohaselt koolitatud.

Koerajuht peab tema ees olevale ülesandele keskenduma ning kaasa töötama. Ta peab suutma õigesti tõlgendada oma koera reaktsioone, keskenduma tööle ning mitte laskma ümbritsevatel kõrvalistel teguritel end häirida.

Kohtunik peab lisaks koera ja koerajuhi tööle jälgima ka üldpilti – pinnaseolusid, ilmastikuolusid, võimalikke ristuvaid jälgi ning ajafaktorit – ning ta peab tööle hinnangu andmisel neid ka arvesse võtma.

- jäljel püsimine (näiteks jäljetöö tempo sirgetel, enne ja pärast nurki, enne ja pärast esemeid).
- koera koolitustase (näiteks hektiline jäljealgus, surutud olek, vältimiskäitumise pakkumine).
- koerajuhipoolne lubamatu abi;
- jäljeajamist raskendavad asjaolud:
 - jäljepõllu pinnas (pinnast kattev taimeistik, liiv, maastiku vaheldumine, sõnnik).;
 - tuul;
 - metsloomarajad;
 - ilm (palavus, külm, vihm, lumi);
 - vahelduvad ilmastikutingimused.

Jäljetööle hinnangu andmisel peab arvestama eeltoodud kriteeriumeid.

Pärast seda, kui koerajuht on jäljeajamiseks valmis koeraga töö alustamiseks raporteerinud, peab kohtunik valima jäljetöö jälgimiseks positsiooni, kust ta näeb nii jäljetööd kui märkab võimalikke koerajuhipoolseid mõjutusi ning kuuleb koerajuhi poolt antavaid suulisi käsklusi.

Positsiooni valimisel peaks silmas pidama ka seda, et kohtunik ei satuks piirkonda, kus koeral on õigus jäljel töötada ning arvestama koerajuhi isikliku ruumi vajadust. Kohtunik peab suutma jälgida kogu jäljetööd.

Kohtunik peab hindama seda, millise innukuse ja millise enesekindlusega või vastavalt ebakindluse või vältimisega koer oma töösse suhtub.

Jälje läbitöötamise kiirus ei ole hindamiskriteeriumiks seni, kuni koer töötab jäljel intensiivselt, ühtlaselt ja veenvalt ning ilmutab positiivset suhtumist jäljetöösse.

Kui koer kontrollib jälje asetust jäljelt lahkumata, siis seda ei loeta veaks. Jäljel ekslemine, maapinnast kõrgel asetsev nina, loomulike vajaduste rahuldamine, nurkades keerutamine, koera pidev julgustamine koerajuhi poolt, koerajuhipoolne abi koerale jäljeajamisel või esemete näitamisel (jäljenööri kaudu või suuliselt), vigane jäljeesemete ülesvõtmine, vigane jäljeesemete näitamine ning valenäitamine (eset ei ole või leitud eseme ei ole jäljetegija pandud) on vead ning neid hinnatakse vastavalt (igaüks kuni - 4 punkti).

Jäljel tugevalt ekslemine, puuduva intensiivsusega jäljeajamine, tormates jäljeajamine, loomulike vajaduste rahuldamine, hiirte otsimine jms taoline alandab igaüks punktisummat kuni 8 punkti võrra.

Jäljetöö katkestatakse, kui koer eemaldub jäljest rohkem kui ühe jäljenööri pikkuse võrra. Kui koer soovib jäljelt lahkuda ning koerajuht teda selles osas takistab, annab kohtunik koerajuhile korralduse koerale järgneda. Koerajuht peab kohtuniku korraldusele alluma. Kui koerajuht keeldub kohtuniku korraldust täitmast, jäljetöö katkestatakse.

Juhul kui koer ei jõua jälje lõppu eeskirjaga ettenähtud maksimaalse aja jooksul (1. ja 2. astmes 15 minutiga, 3. astmes 20 minutiga alates jäljetöö algusest) katkestab kohtunik jäljetöö. Katkestamise hetkeni toimunud jäljetööd hinnatakse.

Juhul kui koer näitab ühe jälje kestel mõlemat võimalikku liiki esemetööd, st võtab esemeid üles ja näitab esemeid, siis see on viga. Hinnatakse vaid neid jäljeesemeid, mis on näidatud/üles võetud koerajuhi poolt raporteerimisel ettekantud viisil.

Jäljeeseme ebakorrekse üles võtmise või näitamise või valenäitamise eest (eset ei ole või leitud eseme ei ole jäljetegija pandud) võib antavat punktisummat vähendada kuni 4 punkti võrra. (Kui koerajuht läheb pärast valenäitamist koera juurde ja saadab koera sealt uuesti jäljele. Juhul kui koerajuht annab käskluse jäljeajamise jätkamiseks jäljenööri lõpus püsites, ilma et ta eelnevalt koera juurde oleks läinud, vähendatakse punktisummat 2 punkti võrra.)

Leidmata jäänud jäljeesemete eest punkte ei anta. Juhul kui ühtegi jäljetegija poolt jäljele asetatud eset ei leita, saab A-osa hindeks olla maksimaalselt "rahuldav". Siinjuures juures tuleb eriliselt arvesse võtta fakti, et koerajuht ei saa sooritada harjutust "esemelt uuesti jäljele saatmine".

Kui koer püüab jäljetöö ajal hakata taga ajama nähtavale ilmunud metsloomi, võib koerajuht püüda koera kontrolli alla saada, andes käskluse *lamamiseks*. Kohtuniku märguandel tuleb jäljetööd jätkata. Juhul kui see ei õnnestu, jäljetöö lõpetatakse (hinnang: diskvalifitseeritud kontrolli alt väljumise tõttu).

Katkestamine/diskvalifitseerimine:

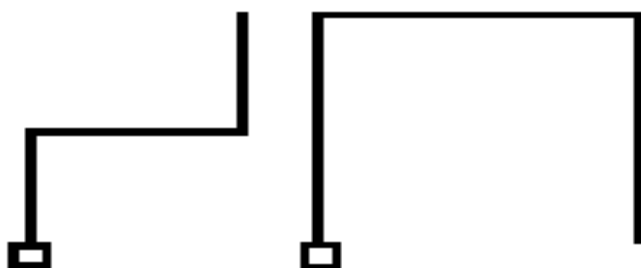
Käitumine	Tagajärg
Koer saadetakse 3 korda edutult jäljealguspiirkonnast tööle	Katkestamine
- Kõikides astmetes: koer eemaldub jäljelt rohkem kui ühe jäljenööri pikkuse võrra või koerajuht ei allu kohtuniku korraldusele jäljelt eemaldunud koerale järgneda;	Katkestamine , selle hetkeni toimunud tööd hinnatakse HINNANG KUNI KATKESTAMISENI!

- koer ei jõua eeskirjas ettenähtud aja jooksul jälje lõppu: 2. astmes 15 minutit alates jäljetöö algusest.	
- koer võtab jäljeeseme üles ning keeldub seda loovutamast; - koer läheb metsloomale järele ning ei allu jäljetöö jätkamiseks antud käsule	DISKVALIFITSEERIMINE kontrolli alt väljumise tõttu!

Jäljeskeemid:

Alltoodud jäljeskeeme võib kasutada ka peegelpildis.

IPO-2 "B-osa" – kuulekus:

Harjutus 1:	rihmata kõrvalkäik	10 punkti
Harjutus 2:	liikumisel istuma jäämine	10 punkti
Harjutus 3:	lamama jäämine ja juurdetulek	10 punkti
Harjutus 4:	liikumisel seisma jäämine	10 punkti
Harjutus 5:	toomine tasasel maal	10 punkti
Harjutus 6:	toomine üle tõkke	15 punkti
Harjutus 7:	toomine üle A-tõkke	15 punkti
Harjutus 8:	edasisaatmine ja lamamine	10 punkti
Harjutus 9:	lamamine häiritud olukorras	10 punkti
Kokku:		100 punkti

Üldised nõuded:

IPO-2 sooritusel läheb koerajuht rihmata kõrval käiva koeraga kohtuniku juurde, võtab algasendi ja raporteerib.

On eriti oluline jälgida, et osalev koer oleks enesekindel ja tunneks tööst rõõmu.

Kõigis harjutustes peab koer töötama rõõmuga ning koerajuhile keskendunult. Hindamisel tuleb lisaks töörõõmule arvesse võtta ka koera soorituste korrektsust ning see peab iseenestmõistetavalt ka harjutuste hinnetes kajastuma.

Juhul kui koerajuht unustab mõne harjutuse tervikuna sooritamata, tuleb kohtunik talle seda meelde. Punkte selle eest maha ei võeta. Harjutuseosade tegemata jätmine mõjutab harjutuse eest antavat hinnet.

Kasutatava varustuse nõuetelevastavust peab kohtunik kontrollima hiljemalt enne kuulekusosa algust. Varustus peab vastama IPO-eeskirjades sätestatule.

Harjutuste "rihmata kõrvalkäik" ning "lamamine häiritud olukorras" sooritamise ajal kasutatava stardipüstoli kaliiber peab olema 6 mm.

Kohtunik annab märku iga harjutuse alustamiseks. Kõik ülejäänud, nagu pöörded, peatumised, tempomuutused jms., tehakse ilma kohtuniku märguandeta.

Suulised käsklused on ära toodud käesolevates eeskirjades. Suulised käsklused on tavapärase hääletooniga antavad lühikesed ühesõnalised käsklused. Käsklusi võib anda mistahes keeles. Sama tegevuse jaoks tuleb alati kasutada ühte ja sama käsklust. Kui koer ei soorita harjutust või selle osa pärast kolmandat käsklust, harjutus katkestatakse ja punkte selle eest ei anta. Juurdekutsumisel on lubatud kasutada *juurdetulemise* käskluse asemel koera nime. Koera nime kasutamist koos ükskõik millise suulise käsklusega loetakse lisakäskluse andmiseks.

Harjutuse alustamine:

Kohtunik annab märku iga harjutuse alustamiseks.

Algasend:

Algasend „rihmata kõrvalkäigu“ harjutuse alustamiseks peab olema võetud selleks hetkeks, kui teine osalev koerajuht on oma koeraga võtnud algasendi harjutuse "lamamine häiritud olukorras" sooritamiseks. Sellest hetkest algab mõlema koera töö hindamine.

Iga harjutus algab ja lõppeb algasendiga. Algasendis peab koerajuht seisma sportlikult. Harkseis ei ole ühegi harjutuse juures lubatud.

Algasendis, mida on lubatud võtta ainult ühel korral edasisuunas liikumiselt, peab koer istuma tihedalt, otse, rahulikult ja tähelepanelikult koerajuhi vasakul küljel nii, et koera õlg ja koerajuhi põlv on kohakuti. Harjutust alustades on algasendit lubatud võtta ainult üks kord. Koera lühidalt kiitmine on lubatud ainult pärast harjutuse lõpetamist ja ainult algasendis. Pärast koera kiitmist võib koerajuht võtta uue algasendi. Igale juhul peab koera kiitmise ja uue harjutuse alustamise vahele jääma selgelt eristatav vahe (umbes 3 sekundit).

Algasendist liikuma hakates järgneb nn sissejuhatav osa. Koerajuht peab liikuma edasi vähemalt 10, kuid mitte rohkem kui 15 sammu, enne kui annab käskluse harjutuse sooritamiseks. Nende harjutuse osade vahele, kus koer tuleb ette istuma ja seejärel kõrvale algasendisse, samuti nendel juhtudel, kus koerajuht pöörduv tagasi istuva, seisva või lamava koera juurde, tuleb enne järgmise käskluse andmist jätta selge paus (u 3 sekundit). Koerajuht võib koera juurde tagasi pöördudes astuda koera kõrvale otse eest või minna ringiga koera selja tagant.

Vead algasendis ning ettevalmistavas osas peavad kajastuma harjutuse eest antavas hinnangus.

Harjutustevahelisel ajal, kui osalejale on vaja eksami- või võistlusplatsil liikuda, peab koer kõndima rihmata koerajuhi kõrval. Viskehantlit võtma minnes peab koer samuti koerajuhiga kaasas olema. Koerajuhil ei ole lubatud koera vabastada ega temaga mängida.

Ümberpöörde peab koerajuht tegema suunaga vasakule. Koer võib minna koerajuhi tagant ringi või püsida kogu pöörde vältel tema kõrval. Kõik ümberpöörded kogu eksami või võistluse jooksul tuleb sooritada samal viisil.

Pärast ees istumist võib koer minna algasendisse koerajuhi tagant ringi või pöördega otse eest.

Mitteelastne tõke peab olema 100 cm kõrge ning 150 cm lai. A-tõke koosneb kahest ülevalt teineteise külge kinnitatud ronimistugedega seinast, mis peavad kumbki olema 150 cm lai ning 191 cm kõrge. Ronimisseinte maapoolsed otsas peavad teineteisest olema asetatud sellisele kaugusele, et A-tõkke kõrguseks oleks 180 cm. A-tõkke mõlemad kaldseinad peavad olema kaetud libisemiskindla materjaliga. Kaldseinte ülemisse poolde kinnitatakse 3 ronimistuge (läbimõõduga 24/48 mm). Ühe eksami või võistluse ajal peavad kõik koerad ületama samasid tõkkeid.

Toomisharjutuste sooritamisel on lubatud vaid puust viskehantlid, mis on ettenähtud kaaluga (tasasel maal – 1000 g, üle tõkke ja A-tõkke toomisega 650 g). Kõik osalejad peavad kasutama samasid korraldaja poolt ettenähtud viskehantleid. Enne üksikõik millist toomisharjutust ei või viskehantlit koerale suhu hoida anda.

Algasend „rihmata kõrvalkäigu“ harjutuse alustamiseks peab olema võetud selleks hetkeks, kui teine koerajuht on jõudnud koos koeraga püsilamamise kohta ja võtnud seal algasendi.

Harjutuste osadeks jagamine:

2-osalist harjutust nagu „liikumisel istuma jäämine“, „lamama jäämine ja juurdetulek“, „liikumisel seisma jäämine“, „jooksult seisma jäämine“ võib jagada osadeks, et oleks võimalik anda iga harjutuse osa kohta sõltumatu hinnang. Osadeks jagamine toimub järgnevalt:

a) algasend, sissejuhatav osa, asendi võtmine = 5 punkti

b) edasine sooritus kuni harjutuse lõpuni = 5 punkti

Iga harjutuse hindamisel tuleb tähelepanelikult jälgida koera käitumist alates algasendist kuni harjutuse lõpetamiseni.

Lisakäsklused:

Kui koer ei soorita harjutust pärast kolmandat käsklust, antakse kogu harjutuse eest mitterahuldav hinne (0 punkti). Kui koer sooritab harjutuse osa alles pärast kolmandat käsklust, võib harjutuse eest anda maksimaalselt kõrgeima „mitterahuldava“ hinde.

Juurdekutsumisel on lubatud kasutada koera nime *juurdetulemise* käskluse asemel. Koera nime kasutamist koos üksikõik millise suulise käsklusega loetakse lisakäskluse andmiseks.

Hindamine: 1. lisakäsklus: harjutuse osa hindeks "rahuldav"
2. lisakäsklus: harjutuse osa hindeks "mitterahuldav".

Näide: 5-punktine harjutus:
1. lisakäsklus: "rahuldav" 5-st punktist = -1,5 punkti
2. lisakäsklus: "mitterahuldav" 5-st punktist = -2,5 punkti

Nende harjutuse osade vahele, kus koer tuleb ette istuma ja seejärel kõrvale algasendisse, samuti nendel juhtudel, kus koerajuht pöördub tagasi istuva, seisva või lamava koera juurde, tuleb enne järgmise käskluse andmist jätta selge paus (u 3 sekundit).

1. Rihmata kõrvalkäik

10 punkti

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *kõrvalkäimine* (nt "kõrval")

Koerajuhil lubatud käsklust anda ainult liikumist alustades ja tempomuutustel.

b) Harjutuse sooritamine: koerajuht läheb rihmata kõrvale käiva koeraga kohtuniku juurde, võtab algasendi ning raporteerib. Kohtuniku loal läheb koerajuht rihmata kõrvalkäiva koeraga harjutuse alguspunkti ja võtab algasendi. Kohtuniku märguandel alustab koerajuht harjutuse sooritamist. Saades käskluse *kõrvalkäimiseks*, peab algasendis koerajuhi kõrvale otse istunud koer tähelepanelikult, rõõmsalt ja otse koerajuhile järgnema ning koerajuhi seisma jäämisel iseseisvalt, kiiresti ning otse istuma. Koera õlg peab olema pidevalt kohakuti koerajuhi vasaku põlvega. Harjutuse alguses liigub koerajuht peatumata 50 sammu otse edasi, teeb ümberpöörde ning pärast veel 10-15 sammu näitab jooksu ja aeglast liikumist (kumbagi vähemalt 10 sammu). Üleminekul jooksult aeglasele kõnnile ei ole vahesammud lubatud. Erinevad liikumiskiirused peavad üksteisest selgelt eristuma. Tavapärase kiirusega liikudes peab koerajuht tegema vähemalt kaks parem-, ühe vasak- ning kaks ümberpööret ning pärast teist ümberpööret peatuma. Ümberpöörde (180 kraadi sama koha peal) peab koerajuht tegema suunaga vasakule (jälgid skeemi). Ümberpöörde jaoks on võimalikud 2 erinevat varianti:

- koer läheb parempöördega ümber koerajuhi ringi;
- koer pöörab koha peal 180 kraadi vasakule.

Ühe eksami või võistluse ajal on võimalik vaid üks eelnimetatud variantidest.

Koerajuht peab tavapärase kõnnitempoga liikudes pärast teist ümberpööret vähemalt ühe korra peatuma (vt skeemi).

Koera õlg peab olema kohakuti koerajuhi vasaku põlvega; koer ei tohi koerajuhist ette liikuda, maha jääda ega külgsuunas kõrvale kalduda. Ümberpöörde peab koerajuht tegema suunaga vasakule. Kui koer ja koerajuht liiguvad esimesel sirgel, lastakse neist minimaalselt 15 sammu kauguselt 5-sekundilise vahega kaks lasku (kaliiber: 6 mm). Koer peab jääma laskude suhtes ükskõikseks. Juhul kui koer on paugukartlik, ta diskvalifitseeritakse ning kõik seni antud punktid tühistatakse. Harjutuse lõpus liigub koerajuht koos koeraga kohtuniku märguandel vähemalt neljast inimesest koosnevasse liikuvasse inimirühma. Inimirühmas peab koerajuht minema ümber ühe inimese vasakult ja ümber teise paremalt ringi ning vähemalt korra peatuma. Kohtunik võib vajadusel nõuda koerajuhilt inimirühma uuesti läbimist. Koerajuht lahkuab koos koeraga inimirühmast ja võtab harjutuse lõpetamisel algasendi, mis on ka järgneva harjutuse algasendiks.

c) hindamine: koerajuhist ette liikumist, külgsuunas eemaldumist, mahajäämist, aeglast või kõhklevat istumist, lisakäske, kehakeelega antavat abi, koerapoolset tähelepanematust kõikidel liikumiskiirustel ja pööretel ja/või koera survestatud olekut hinnatakse vastavalt.

2. Liikumise pealt istumine**10 punkti**

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *kõrvalkäimine, istumine* (nt "kõrval", "istu")

b) Harjutuse sooritamine: koerajuht alustab korrektsest algasendist koos rihmata kõrval kõndiva koeraga liikumist. Ettevalmistavas osas peab koer tähelepanelikult, rõõmsalt, kiirelt ja keskendunult koerajuhiga kaasa liikuma, püüdes otse koerajuhi põlve kõrval. Pärast 10-15 sammu annab koerajuht peatumata, liikumiskiirust muutmata ja tagasi vaatamata koerale käskluse *istumiseks*. Käskluse peale peab koer koheselt ja liikumissuunas istuma. Pärast käsklust liigub koerajuht veel 15 sammu edasi, peatub ja pöörab kohe ümber oma rahulikult ja tähelepanelikult istuva koera poole. Kohtuniku märguandel tuleb koerajuht tagasi koera juurde ja jääb tema paremale küljele seisma. Koerajuht võib läheneda koerale eest või minna koera tagant ringi.

c) Hindamine: vigasid algasendis, ettevalmistavas osas, aeglast istumist, rahutut ja mittetähelepanelikku istumist hinnatakse vastavalt. Juhul kui koer istumise asemel lamab või jääb seisma, võetakse maha 5 punkti. Teisi vigasid tuleb sel juhul täiendavalt arvesse võtta.

3. Lamama jäämine ja juurdetulek**10 punkti**

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *kõrvalkäimine, lamamine, juurdetulemine, algasendisse minek* (nt "kõrval", "lama", "siia", "kõrval(e)")

b) Harjutuse sooritamine: koerajuht alustab korrektsest algasendist koos rihmata kõrval kõndiva koeraga liikumist. Ettevalmistavas osas peab koer tähelepanelikult, rõõmsalt, kiirelt ja keskendunult koerajuhiga kaasa liikuma, püüdes otse koerajuhi põlve kõrval. Pärast 10-15 sammu annab koerajuht peatumata, liikumiskiirust muutmata ja tagasi vaatamata koerale käskluse *lamamiseks*. Käskluse peale peab koer koheselt ja liikumissuunas lamama. Pärast käsklust liigub koerajuht veel 30 sammu edasi, peatub ja pöörab kohe ümber oma rahulikult ja tähelepanelikult lamava koera poole. Kohtuniku märguandel kutsub koerajuht koera *juurdetulemise* käsklust või koera nime kasutades enda juurde. Koer peab tulema rõõmsalt, kiirelt ja otsejoones koerajuhi juurde ning istuma tihedalt ja otse koerajuhi ette. Pärast käsklust *algasendisse minekuks* läheb koer kiirelt koerajuhi kõrvale, istudes otse koerajuhi vasakule küljele nii, et tema õlg on kohakuti koerajuhi põlvega.

c) Hindamine: vigasid ettevalmistavas osas, aeglast lamamist, rahutut lamamist, aeglast juurdetulekut nagu ka juurdetulekul aeglustamist, koerajuhi harkisjalgset seismist, vigasid ees istumisel ja harjutuse lõpetamisel hinnatakse vastavalt. Juhul kui koer lamamise asemel istub või jääb seisma, võetakse maha 5 punkti. Teisi vigasid tuleb sel juhul täiendavalt arvesse võtta.

4. Liikumiselt seisma jäämine**10 punkti**

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *kõrvalkäimine, seisma jäämine, istumine* (nt "kõrval", "seisa", "istu")

b) Harjutuse sooritamine: koerajuht alustab korrektsest algasendist koos rihmata kõrval kõndiva koeraga liikumist. Ettevalmistavas osas peab koer tähelepanelikult, rõõmsalt, kiirelt ja keskendunult koerajuhiga kaasa liikuma, püüdes otse koerajuhi põlve kõrval. Pärast 10-15 sammu annab koerajuht peatumata, liikumiskiirust muutmata ja tagasi vaatamata koerale käskluse *seisma jäämiseks*. Käskluse peale peab koer koheselt ja liikumissuunas seisma jääma. Pärast käsklust liigub koerajuht veel 15 sammu edasi, peatub ja pöörab kohe ümber oma rahulikult ja tähelepanelikult seisva koera poole. Kohtuniku märguandel tuleb koerajuht tagasi koera juurde ja jääb tema paremale küljele seisma. Umbes 3 sekundi pärast annab koerajuht kohtuniku märguandel koerale käskluse *istumiseks*, mille peale koer peab kiiresti ja otse istuma.

c) Hindamine: vigasid ettevalmistavas osas, koerajuhile järele liikumist, rahutut seismist, mitte-tähelepanelikku seismist, rahutut käitumist, kui koerajuht koera juurde tuleb, aeglast istumist harjutuse lõpus hinnatakse vastavalt. Juhul kui koer seismise asemel istub või lamab, võetakse maha 5 punkti. Teisi vigasid tuleb sel juhul täiendavalt arvesse võtta.

5. Toomine tasasel maal**10 punkti**

- a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *toomine, loovutamine, algasendisse minek* (nt „too“, „anna“, „kõrval(e)“)
- b) Harjutuse sooritamine: koerajuht viskab korrektsest algasendist viskehantli (1000 gr kaaluv puust hantel) umbes 10 meetri kaugusele. Käskluse *toomiseks* tohib anda alles siis, kui viskehantel on liikumatult paigale jäänud. Koerajuht ei tohi oma algasendit muuta. Koerajuhi kõrval vabalt ja rahulikult istunud koer peab pärast *toomise* käsklust kiiresti ja otsejoones viskehantlini jooksma, selle koheselt üles võtma ning kiiresti ja otsejoones koerajuhile tooma. Koer peab istuma tihedalt ja otse koerajuhi ette, hoides viskehantlit rahulikult suus nii kaua, kuni koerajuht selle pärast umbes 3-sekundilist pausi *loovutamise* käsklusega temalt ära võtab. Koerajuht peab seejärel hoidma viskehantlit rahulikult oma paremas allapoole väljasirutatud käes. Pärast käsklust *algasendisse minekuks* läheb koer kiirelt koerajuhi kõrvale, istudes otse koerajuhi vasakule küljele nii, et tema õlg on kohakuti koerajuhi põlvega. Koerajuht peab kogu harjutuse vältel seisma ühel ja samal kohal.
- c) Hindamine: vigasid algasendis, aeglast viskehantlile järele jooksmist, vigasid ülesvõtmisel, aeglast tagasitulekut, viskehantli pillamist, viskehantliga mängimist või selle närimist, koerajuhi harkisjalu seismist, vigasid ees istumisel ja harjutuse lõpetamisel hinnatakse vastavalt. Kui koerajuht lahkub oma kohalt enne harjutuse lõppu, hinnatakse harjutus „mitterahuldavaks“. Juhul kui koer ei too viskehantlit ära, on antakse harjutuse eest 0 punkti.

6. Toomine üle tõkke (100 cm)**15 punkti**

- a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *hüppamine, toomine, loovutamine, algasendisse minek* (nt „hopp“, „too“, „anna“, „kõrval(e)“)
- b) Harjutuse sooritamine: koerajuht võtab koos koeraga algasendi vähemalt 5 sammu kaugusel tõkkest. Koerajuht viskab korrektsest algasendist viskehantli (650 gr kaaluv puust hantel) üle 100 cm kõrguse tõkke. Käskluse *hüppamiseks* tohib anda alles siis, kui viskehantel on liikumatult paigale jäänud. Koerajuhi kõrval vabalt ja rahulikult istunud koer peab pärast *hüppamise* ja *toomise* käsklusi (käskluse *toomiseks* peab andma hüppe ajal) hüppama üle tõkke seda puudutamata, jooksma kiiresti ja otsejoones viskehantlini, selle koheselt üles võtma, seejärel kohe tõket puudutamata tagasi hüppama ning viskehantli kiiresti ja otsejoones koerajuhile tooma. Koer peab istuma tihedalt ja otse koerajuhi ette, hoides viskehantlit rahulikult suus nii kaua, kuni koerajuht selle pärast umbes 3-sekundilist pausi *loovutamise* käsklusega temalt ära võtab. Koerajuht peab seejärel hoidma viskehantlit rahulikult oma paremas allapoole väljasirutatud käes. Pärast käsklust *algasendisse minekuks* läheb koer kiirelt koerajuhi kõrvale, istudes otse koerajuhi vasakule küljele nii, et tema õlg on kohakuti koerajuhi põlvega. Koerajuht peab kogu harjutuse vältel seisma ühel ja samal kohal.
- c) Hindamine: vigast algasendit, aeglast, jõuetut hüppamist viskehantlile järele minnes, vigast ülesvõtmist, aeglast, jõuetut tagasihüppamist, viskehantli pillamist, viskehantliga mängimist või selle närimist, koerajuhi harkisjalu seismist, vigasid ees istumisel ja harjutuse lõpetamisel hinnatakse vastavalt. Juhul kui koer riivab tõket, võetakse maha kuni 1 punkt hüppe kohta, tõkkele toetamise eest kuni 2 punkti hüppe kohta.

Punktide jagunemine üle tõkke toomise harjutuses:

Minekuhüpe	Toomine	Tagasihüpe
5 punkti	5 punkti	5 punkti

Harjutuse **osade eest on punkte võimalik anda** ainult juhul, kui 3 harjutuse osast (minekuhüpe – toomine – tagasihüpe) on sooritatud vähemalt üks hüpe ja **toomise osa**.

Veatud hüpped ja toomine	= 15 punkti
Mineku- või tagasihüpe sooritamata, eseme toomine veatu	= 10 punkti
Mineku- ja tagasihüpe veatud, viskehantel toomata	= 0 punkti

Kui viskehantel maandub tõkke suhtes liiga kaugele küljele või on koerale halvasti nähtav, on koerajuhil võimalus kohtuniku loal või soovitusel viskehantlit ilma punkte kaotamata uuesti visata. Koer peab sellisel juhul istuma jääma. Juhul kui koer järgneb koerajuhile ja möödub tõkkest, on harjutuse hindeks 0. Juhul kui koer lahkub algasendist, kuid ei möödu tõkkest, alandatakse harjutuse hinnet ühe hinde võrra.

Igasugust koerajuhipoolset abi, ilma et ta oma asendit muudaks, hinnatakse vastavalt. Juhul kui koerajuht lahkub oma kohalt enne harjutuse lõppu, hinnatakse harjutus "mitterahuldavaks". Kui koer hüppab minekuhüppel tõkke pikali, harjutust korratakse, seejuures antakse esimese hüppe eest hindeks „madal mitterahuldav“ (- 4p). Kui koer ei anna viskehantlit koerajuhile ära pärast kolmandat käsklust, siis **peab koera diskvalifitseerima** ja ta ei saa jätkata B-osa sooritamist.

7. Toomine üle A-tõkke (180 cm)

15 punkti

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *hüppamine, toomine, loovutamine, algasendisse minek* (nt „hopp“, „too“, „anna“, „kõrval(e)“)

b) Harjutuse sooritamine: koerajuht võtab koos koeraga algasendi vähemalt 5 sammu kaugusel A-tõkkest. Koerajuht viskab korrektsest algasendist viskehantli (650 gr kaaluv puust hantel) üle A-tõkke. Käskluse *hüppamiseks* tohib anda alles siis, kui viskehantel on liikumatult paigale jäänud. Koerajuhi kõrval vabalt ja rahulikult istunud koer peab pärast *hüppamise* ja *toomise* käsklusi (käskluse *toomiseks* peab andma hüppe ajal) üle A-tõkke ronima, kiiresti ja otsejoones viskehantlini jooksmata, selle koheselt üles võtma, seejärel kohe üle A-tõkke tagasi ronima ning viskehantli kiiresti ja otsejoones koerajuhile tooma. Koer peab istuma tihedalt ja otse koerajuhi ette, hoides viskehantlit rahulikult suus nii kaua, kuni koerajuht selle pärast umbes 3-sekundilist pausi *loovutamise* käsklusega temalt ära võtab. Koerajuht peab seejärel hoidma viskehantlit rahulikult oma paremas allapoole väljasirutatud käes. Pärast käsklust *algasendisse minekuks* läheb koer kiirelt koerajuhi kõrvale, istudes otse koerajuhi vasakule küljele nii, et tema õlg on kohakuti koerajuhi põlvega. Koerajuht peab kogu harjutuse vältel seisma ühel ja samal kohal.

c) Hindamine: vigast algasendit, aeglast, jõuetut hüppamist viskehantlile järele minnes, vigast ülesvõtmist, aeglast, jõuetut tagasihüppamist, viskehantli pillamist, viskehantliga mängimist või selle närimist, koerajuhi harkisjalu seismist, vigasid ees istumisel ja harjutuse lõpetamisel hinnatakse vastavalt.

Punktide jagunemine üle A-tõkke toomise harjutuses:

Minekuhüpe	Toomine	Tagasihüpe
5 punkti	5 punkti	5 punkti

Harjutuse **osade eest on punkte võimalik anda** ainult juhul, kui 3 harjutuse osast (minekuhüpe – toomine – tagasihüpe) on sooritatud vähemalt üks hüpe ja **toomise osa**.

Veatud hüpped ja toomine	= 15 punkti
Mineku- või tagasihüpe sooritamata, eseme toomine veatu	= 10 punkti
Mineku- ja tagasihüpe veatud, viskehantel toomata	= 0 punkti

Kui viskehantel maandub tõkke suhtes liiga kaugele küljele või on koerale halvasti nähtav, on koerajuhil võimalus kohtuniku loal või soovitusel viskehantlit ilma punkte kaotamata uuesti visata. Koer peab sellisel juhul istuma jääma. Juhul kui koer järgneb koerajuhile ja möödub tõkkest, on harjutuse hindeks 0. Juhul kui koer lahkub algasendist, kuid ei möödu tõkkest, alandatakse harjutuse hinnet ühe hinde võrra.

Igasugust koerajuhipoolset abi, ilma et ta oma asendit muudaks, hinnatakse vastavalt. Juhul kui koerajuht lahkub oma kohalt enne harjutuse lõppu, hinnatakse harjutus "mitterahuldavaks".

Kui koer ei anna viskehantlit koerajuhile ära pärast kolmandat käsklust, siis **peab koera diskvalifitseerima** ja ta ei saa jätkata B-osa sooritamist.

8. Edasisaatmine ja lamamine**10 punkti**

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *edasisaatmine*, *lamamine*, *istuma tõusmine* (nt „edasi“, „lama“, „istu“)

b) Harjutuse sooritamine: koerajuht alustab korrektest algasendist koos rihmata kõrvale kõndiva koeraga liikumist ettenähtud suunas. Pärast 10-15 sammu annab koerajuht käskluse *edasisaatmiseks*, tõstes samaaegselt käe üles. Seejärel jääb koerajuht seisma. Koer peab eemalduma sihikindlalt, sirgjooneliselt ja kiirelt vähemalt 30 sammu osutatud suunas. Kohtuniku märguandel annab koerajuht koerale käsu *lamamiseks*, mille peale koer peab koheselt lamama. Koerajuht võib kätt suundanäitavalt üleval hoida hetkeni, kuni koer on lamanud. Kohtuniku märguandel läheb koerajuht koera juurde ning astub tema kõrvale. Kohtuniku märguandel annab koerajuht u. 3 sekundi möödumisel käsu *istuma tõusmiseks*, mille peale koer peab kiiresti ja otse koerajuhi kõrvale algasendisse istuma tõusma.

c) Hindamine: vigasid ettevalmistavas osas, koerajuhi kaasajooksmist, koera aeglast eemaldumist, tugevat kaldumist külgsuunas, liiga vähest eemaldumist, kõhklevat või liiga varajast lamamist, rahutut lamamist, nagu ka ennetavat istuma või püsti tõusmist koerajuhi lähenedes hinnatakse vastavalt. Lisaabi, näiteks *edasisaatmise* või *lamamise* käsklusi andes, arvestatakse hindamisel samuti.

Pärast seda, kui koer on ettenähtud kaugusele eemaldunud, annab kohtunik koerajuhile märku koera lamama käskimiseks. Juhul kui koer käskude peale ei peatu, antakse harjutuse eest 0 punkti.

- esimene lisakäsklus lamamiseks: -1,5 punkti;
- teine lisakäsklus lamamiseks: -2,5 punkti;
- koer peatub, kuid ei lama ka teise lisakäskluse peale: -3,5 punkti

Teisi vigasid tuleb lisaks arvesse võtta. Juhul kui koer läheb lamamiskohalt ära või tuleb koerajuhi juurde tagasi, antakse harjutuse eest 0 punkti.

9. Lamamine häiritud olukorras**10 punkti**

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *lamamine*, *istuma tõusmine* (nt „lama“, „istu“)

b) Harjutuse sooritamine: enne seda, kui teine koer alustab B-osa sooritamist, läheb koerajuht koos koeraga kohtuniku poolt määratud punkti ja võtab korrekse algasendi. Seejärel annab koerajuht koerale käskluse *lamamiseks*. Koera juurde ei jäeta jalutusrihma ega ühtegi muud eset. Koerajuht eemaldub tagasi vaatamata koera juurest eksami- või võistlusplatsi piires vähemalt 30 sammu ning jääb rahulikult seisma seljaga koera poole, olles koera jaoks nähtaval. Koer peab koerajuhipoolsete mõjutusteta rahulikult lamama, kuni teine koer on sooritanud harjutused 1-7. Kohtuniku märguandel läheb koerajuht koera juurde ning jääb tema parema küljele seisma. Umbes 3 sekundi möödudes annab koerajuht kohtuniku märguandel koerale käsu *istuma tõusmiseks*, mille peale koer peab kiiresti ning otse koerajuhi kõrvale algasendisse istuma tõusma.

c) Hindamine: koerajuhi rahutut käitumist nagu ka muul kujul varjatult antavat abi, koera rahutut lamamist, nagu ka ennetavat istuma või püsti tõusmist koerajuhi lähenedes hinnatakse vastavalt. Kui koer seisab või istub, kuid jääb ettenähtud kohale, antakse osalised punktid. Juhul kui koer liigub ettenähtud kohast rohkem kui 3 meetrit eemale enne, kui teine koer on lõpetanud 4. harjutuse, antakse harjutuse eest 0 punkti. Juhul kui koer liigub ettenähtud kohast rohkem kui 3 meetrit pärast seda, kui paaris töötav koer on lõpetanud 4. harjutuse, antakse osalised punktid. Juhul kui koer liigub talle järele tulevale koerajuhile vastu, alandatakse hinnet kuni 3 punkti võrra.

IPO-2 "C-osa" – kaitse:

Harjutus 1: varrukamehe otsimine risteldes

5 punkti

Harjutus 2: valvamine ja haukumine	10 punkti
Harjutus 3: varrukamehe põgenemiskatse takistamine	10 punkti
Harjutus 4: rünnaku tõrjumine valvamise ajal	20 punkti
Harjutus 5: selja tagant konvoeerimine	5 punkti
Harjutus 6: rünnak koerale selja tagant konvoeerimise ajal	30 punkti
Harjutus 7: rünnak koerale liikumise pealt	20 punkti
Kokku	100 punkti

Üldised nõuded:

C-osa sooritamise jaoks sobivale platsile peab olema püstitatud vahelduva asetusega 6 varjet – 3 kummalegi platsipoolle (vt. skeemi). Kasutatavad platsitähistused peavad olema selgelt nähtavad nii koerajuhile, kohtunikule kui varrukamehele.

Varrukamees/varrukamehe varustus

Varrukamees peab olema varustatud kaitseriietuse, kaitsevarruka ja pehme nuudiga. Varrukas peab olema kiilukujulise esiosaga ning varrukate peab olema valmistatud naturaalsel värvi džuudist.

Kui see on koera jälgimiseks vajalik, ei pea varrukamees valvamisfaasis tingimata liikumatult seisma. Ta ei tohi aga seista ähvardavalt ega teha kaitsvaid liigutusi. Varrukamees peab hoidma kaitsevarukat keha ees kaitseks. Koerajuht otsustab, millisel viisil ta varrukamehe käest pehme nuudi ära võtab.

Eksami või võistluse kõigis astmetes võib kasutada ka vaid ühte varrukameest. Kui samas astmes osaleb vähemalt 7 koera, peab igal juhul töötama kaks varrukameest. Kõigil samas astmes osalejatel peab olema võimalus töötada sama varrukamehega/varrukameestega.

Ühekordne varrukamehe vahetamine on lubatud juhul, kui antud varrukamees osaleb samal üritusel ka koerajuhina.

Raporteerimine:

- Raporteerimiseks võtab koerajuht koos rihmata oleva koeraga kohtuniku ees algasendi.
- Pärast raporteerimist võtab ta harjutuse “varrukamehe otsimine risteldes” jaoks algasendi.
- Algasendist saadetakse koer pärast kohtunikult loa saamist ristlema.

Märkus:

Juhul kui koerajuhil ei ole võimalik nõuetekohaselt raporteerida (näiteks koer väljub tema kontrolli alt ning jookseb varrukamehe juurde varjesse või mööda platsi ringi) on koerajuhil lubatud tema tagasikutsumiseks anda kolm käsklust.

Juhul kui koer ka pärast kolmandat käsklust ei allu, C-osa katkestatakse ning koer diskvalifitseeritakse põhjendusega “diskvalifitseeritud kontrolli alt väljumise tõttu”.

Koerad, kes väljuvad koerajuhil kontrolli alt, kes ei lase kaitseharjutuste ajal kaitsevarrukast lahti või lasevad lahti alles pärast koerajuhipoolset aktiivset mõjutust või kes haaravad mujalt kui ettenähtud kaitsevarrukast, peab diskvalifitseerima. “TSB”-hinnangut ei anta.

Platsitähised:

IPO eeskirjas ettenähtud platsitähised peavad nii koerajuhile, kohtunikule kui varrukamehele olema selgelt nähtavad. Need platsitähised on:

- koht, kus koerajuht seisab koera varjest välja kutsudes;
- harjutuse "varrukamehe põgenemiskatse takistamine" jaoks varrukamehe põgenemistee algus- ning lõpp-punkt;
- koht, kuhu koer lamama pannakse enne "varrukamehe põgenemiskatse takistamise" harjutust;
- koht, kus koerajuht seisab harjutuse "rännak koerale liikumise pealt" alguses.

Juhul kui koer ei suuda kaitseharjutust sooritada või laseb ennast eemale tõrjuda, siis C-osa katkestatakse. Osasoorituse eest ei anta hinnet, kuid peab andma TSB-hinnangu.

Käskluse *lahtilaskmiseks* võib anda iga kaitseharjutuse jooksul üks kord. Lahtilaskmise hindamiseks vaata järgnevat tabelit:

Aeglane lahtilaskmine	1. lisakäsklus, millele järgneb kohene lahtilaskmine	1. lisakäsklus, millele järgneb aeglane lahtilaskmine	2. lisakäsklus, millele järgneb kohene lahtilaskmine	2. lisakäsklus, millele järgneb aeglane lahtilaskmine	Koer ei lase lahti pärast 2. lisakäsklust, lisamõjutused
0,5-3,0	3,0	3,5-6,0	6,0	6,5-9,0	diskvalifitseerimine

1. Varrukamehe otsimine risteldes

5 punkti

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *otsimine, juurdetulemine* (nt "otsi", "sia")

(käsklust *juurdetulemiseks* on lubatud kasutada ka koos koera nimega).

b) Harjutuse sooritamine: varrukamees asub koera eest varjatult viimases varjes. Koerajuht võtab koos koeraga teise ja kolmanda varje vahel algasendi, nii et oleks võimalik teha neli külgpöiget. Kohtuniku märguandel algab C-osa sooritamine.

Pärast lühikest *otsimise* käsklust ja käemärki, mida antakse parema või vasaku käega ning mis võib olla korduv, peab koer kiiresti koerajuhist eemalduma, jooksma sihikindlalt osutatud varjeni ning tegema tihedalt ja tähelepanelikult ringi ümber selle.

Kui koer on külgpöike sooritanud, kutsub koerajuht ta käsklusega *juurdetulemiseks* enda poole ja saadab seejärel uuesti *otsimise* käsku kasutades liikumise pealt edasi järgmisse varjesse.

Koerajuht liigub tavapärasest kõnnitempos mööda platsi kujuteldavat keskjoont, millelt ta ristlemise ajal lahkuda ei tohi. Koer peab asuma kogu aeg koerajuhist eespool. Kui koer jõuab varjesse, milles on varrukamees, peab koerajuht seisma jääma, suulised käsklused ega käemärgid ei ole siis enam lubatud.

c) Hindamine: puudujääke juhtimises, varjete ristlemise kiiruse või sihipärasuse osas, nagu ka tiheduse ja tähelepanelikkuse osas varje ümber liikumisel hinnatakse vastavalt.

Vigadeks loetakse:

- harjutuse alustamisel ei võeta rahulikku ja tähelepanelikku algasendit
- lisakäsklused või -käemärgid
- platsi mõttelisest keskjoonest kõrvalekaldumine
- tavapärasest kõnnitempost erinev liikumine
- ristlemisel varjest liiga kaugelt möödumine
- iseseisev varjete ristlemine ilma koerajuhi käsklustele reageerimata

- koer ei tee varje ümber ringi või ei tee ringi tähelepanelikult
- koer peaks olema paremini juhtitav või kontrollitav

Juhul kui koer ei leia seni märkamatuks jäänud varrukameest ka kolmandal korral pärast viimasesse varjesse saatmist, tuleb kaitseosa lõpetada. Juhul kui koerajuht võtab ristlemise harjutuse jooksul koera käsuga algasendisse, loetakse kaitseosa samuti lõpetatuks ("katkestamine" – punkte ei anta; kõik eelnevate osade punktid jäävad kehtima). TSB-hinnangut ei anta.

2. Valvamine ja haukumine

10 punkti

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *juurdetulemine, algasendisse minek* (nt "siia", "kõrval(e)")

Käsklus *juurdetulemiseks* tuleb koos käsklusega *algasendisse minekuks* ilma vahepeal pausi tegemata.

b) Harjutuse sooritamine: koer peab varrukameest aktiivselt ja tähelepanelikult valvama ning jätkuvalt haukuma. Koer ei või varrukamehe vastu üles hüpata ega temast kinni haarata. Pärast seda, kui koer on umbes 20 sekundit haukunud, läheb koerajuht kohtuniku märguande peale varjele juurde ning jääb sellest umbes viie sammu kaugusele seisma. Kohtuniku märguandel kutsub koerajuht koera enda juurde algasendisse.

Kohtuniku loal kutsub koerajuht varrukamehe varjest välja. Varrukamees läheb tema jaoks tähistatud põgenemispositsioonile. Koer peab sellel ajal rahulikult korrektses algasendis istuma ning olema tähelepanelik.

c) Hindamine: puudujääke jätkuva, pealetükkivas haukumise ja jõulise valvamise osas kuni käskluse saamiseni ning kohtuniku ja läheneva koerajuhi poolt mitte mõjutada laskmist hinnatakse vastavalt. Jätkuva haukumise eest antakse 5 punkti. Kui koer haugub nõrgalt, võetakse maha 2 punkti. Kui koer ei haugu, kuid püsib aktiivselt ja tähelepanelikult valvates varrukamehe juures, võetakse maha 5 punkti. Varrukamehe segamise, näiteks tema müksamine, tema vastu üleshüppamine vms eest tuleb maha võtta kuni 2 punkti, tugeva haaramise eest kuni 9 punkti.

Kui koer haarab varjes olles kaitsevarrukast ja ei lase iseseisvalt lahti, saab koerajuht korralduse varje juurde tulla ja sellest 5 sammu kaugusel seisma jääda. Koerajuhil on lubatud kutsuda koera enda juurde üks kord, kasutades käsklusi *juurdetulemiseks* ja *algasendisse minekuks*, mis tuleb anda koos, vahepeal pausi tegemata. Käsklust *lahtilaskmiseks* anda ei tohi. Juhul kui koer ei tule, siis koer ja koerajuht diskvalifitseeritakse. Juhul kui koer tuleb, hinnatakse harjutus "madala mitterahuldava" hindega (-9 punkti).

Kui koer haarab (mitte ei müksa) tahtlikult mujalt kui kaitsevarrukast, siis ta diskvalifitseeritakse.

Kui koer lahkub varrukamehe juurest enne, kui kohtunik on andnud koerajuhile märku keskjoonelt lahkumiseks, võib koera veelkord varrukameest otsima saata.

Juhul kui koer jääb nüüd varrukameest valvama, võib C-osa jätkuda, harjutuse "valvamine ja haukumine" hindeks on sellegipoolest "madal mitterahuldav" (- 9 punkti). Juhul kui koer ei lähe varrukameest otsima või lahkub taas varrukamehe juurest, C-osa katkestatakse. Juhul kui koer läheb varjele lähenevale koerajuhile vastu või tuleb enne ärakutsumist koerajuhi juurde, antakse harjutuse eest osalised punktid, mis vastavad "mitterahuldavale" hindele.

Haukumise hindamine:

Jätkuva haukumise eest antakse 5 punkti. Nõrga haukumise (ei ole pealetükkiv, mitteenergiline) ja pauside tegemise eest võetakse maha 2 kuni punkti. Kui koer valvab tähelepanelikult, kuid ei haugu, on kohustuslik maha võtta 5 punkti.

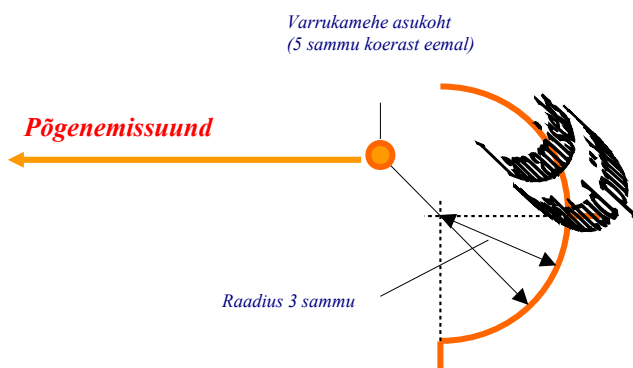
3. Varrukamehe põgenemiskatse takistamine

10 punkti

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *kõrvalkäimine, lamamine, rünnaku tõrjumine, lahtilaskmine* (nt "kõrval", "lama", "võta"/"edasi", "anna")

b) Harjutuse sooritamine: pärast kohtuniku märguannet kutsub koerajuht varrukamehe varjest välja. Varrukamees läheb tavapärasel sammul põgenemiskatse alustamiseks tähistatud punkti. Kohtuniku märguandel liigub koerajuht rihmata kõrvakõndiva koeraga lamapanemiseks tähistatud punkti. Koer peab rihmata kõrval kõndides olema rõõmus, tähelepanelik ja keskendunud ning püsima otse koerajuhi põlve kõrval. Enne *lamamise* käsklust peab koer algasendis otse, rahulikult ja tähelepanelikult istuma. Saades käskluse *lamamiseks*, peab koer otsejoones ja kiiresti lamama ning püsima lamades rahulikult ja kindlalt, olles varrukamehe suhtes tähelepanelik.

Vahemaa koera ja varrukamehe vahel on 5 sammu. Koerajuht jätab koera lamamisasendis valvama ja liigub varjesse. Koerajuht säilitab silmside koera, varrukamehe ja kohtunikuga.

Kohtuniku märguandel üritab varrukamees põgeneda. Koerajuhi samaaegse *rünnaku tõrjumise* käskluse peale stardib koer varrukamehe põgenemiskatset peatama.

Koer peab põgenemist kõhklematult ja domineerides efektiivselt takistama, haarates energiliselt ja jõuliselt. Koer võib hammustada ainult varrukamehe kaitsevarrukast. Kohtuniku märguandel jääb varrukamees seisma. Pärast varrukamehe paigalejäämist peab koer **pärast üleminekufaasi** varrukast lahti laskma. Koerajuht võib anda ühe käskluse *lahtilaskmiseks* iseseisvalt mõistliku ajavahemiku jooksul.

Kui koer ei lase pärast esimest lubatud käsklust lahti, võib koerajuht kohtuniku märguandel anda veel kuni kaks lisakäsklust *lahtilaskmiseks*. Juhul kui koer ei lase lahti ka pärast kolmandat käsklust (üks lubatud käsklus ja kaks lisakäsklust), järgneb diskvalifitseerimine. *Lahtilaskmise* käsklust andes peab koerajuht seisma rahulikult ilma koera mõjutamata. Pärast lahtilaskmist peab koer jääma tihedalt varrukamehe juurde ning teda tähelepanelikult valvama.

c) Hindamine: Puudujääke oluliste hindamiskriteeriumide osas – domineeriv käitumine, kiire ja energiline reageerimine ja järgimine, jõuline haaramine ja efektiivne põgenemiskatse takistamine rahuliku haardega, mis püsib kuni lahtilaskmiseni, tähelepanelik valvamine tihedalt varrukamehe juures – hinnatakse vastavalt.

Juhul kui koer jääb lamama või ei takista põgenemist varrukast kinni haarates ja haardes püsides umbes 20 sammu jooksul, C-osa katkestatakse.

Kui koer järgneb põgenevale varrukamehele ilma koerajuhi käskluseta, alandatakse harjutuse hinnet ühe hinde võrra (-1 punkt). Kui koer on valvamisfaasis veidi tähelepanematu ja/või segab kergelt varrukameest, alandatakse hinnet ühe hinde võrra; juhul kui koer valvab varrukameest väga tähelepanematu või segab teda tugevalt, alandatakse hinnet kahe hinde võrra. Kui koer ei valva varrukameest, kuid püsib tema juures, alandatakse hinnet kolme hinde võrra. Juhul kui koer tuleb varrukamehe juurest ära või koerajuht annab käskluse, et koer varrukamehe juurde jääks, C-osa katkestatakse.

4. Rünnaku tõrjumine valvamise ajal

20 punkti

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *lahtilaskmine*, *algasendisse minek* (nt "anna", "kõrval(e)")

b) Harjutuse sooritamine: pärast umbes 5-sekundilist valvamisfaasi ründab varrukamees kohtuniku märguandel koera. Ilma ühegi koerajuhipoolse mõjutuseta peab koer ennast energilise ja jõulise haardega efektiivselt kaitsma. Koer võib haarata ainult kaitsevarrukast. Varrukamees peab koera koormama oma liikumisega kandmisel ja pehme nuudiga ähvardades. Koormamise ajal tuleb erilist tähelepanu pöörata koera aktiivsusele ning stabiilsusele. Viiakse läbi kaks nuudiga koormamise testi. Koer võib sel ajal haarata ainult varrukamehe kaitsevarrukast. Nuudiga koormamise test on lubatud ainult puutega õlgade ja turja piirkonda. Koer ei tohi lasta ennast koormamisest mõjutada ja peab näitama kogu kaitseharjutuse jooksul täielikku, energilist ja eelkõige püsivat haaret. Kohtuniku märguandel jääb varrukamees seisma. Pärast varrukamehe paigalejäämist peab koer **pärast üleminekufaasi** varrukast lahti laskma. Koerajuht võib anda ühe käskluse *lahtilaskmiseks* iseseisvalt mõistliku ajavahemiku jooksul

Kui koer ei lase pärast esimest lubatud käsklust lahti, võib koerajuht kohtuniku märguandel anda veel kuni kaks lisakäsklust *lahtilaskmiseks*. Juhul kui koer ei lase lahti ka pärast kolmandat käsklust (üks lubatud käsklus ja kaks lisakäsklust), järgneb diskvalifitseerimine. *Lahtilaskmise* käsklust andes peab koerajuht seisma rahulikult ilma koera mõjutamata. Pärast lahtilaskmist peab koer jääma tihedalt varrukamehe juurde ning teda tähelepanelikult valvama. Kohtuniku märguande peale läheb koerajuht tavapärasel sammul otseteed pidi koera juurde ning võtab ta käsklusega "algasendisse minekuks" algasendisse. Varrukamehelt pehmet nuuti ära ei võeta.

c) Hindamine: Puudujääke oluliste hindamiskriteeriumide osas – kiire ja jõuline haaramine, täielik ja rahulik haare, mis püsib kuni lahtilaskmiseni, pärast lahtilaskmist tähelepanelik valvamine tihedalt varrukamehe juures – hinnatakse vastavalt. Juhul kui koer ei kannata koormust välja, laseb kaitsevarrukast lahti ja laseb ennast eemale tõrjuda, C-osa katkestatakse.

Kui koer on valvamisfaasis veidi tähelepanematu ja/või segab kergelt varrukameest, alandatakse hinnet ühe hinde võrra; juhul kui koer valvab varrukameest väga tähelepanematult või segab teda tugevalt, alandatakse hinnet kahe hinde võrra. Kui koer ei valva varrukameest, kuid püsib tema juures, alandatakse hinnet kolme hinde võrra. Juhul kui koer tuleb lähenevale koerajuhile vastu, hinnatakse harjutus "mitterahuldavaks". Juhul kui koer lahkub varrukamehe juurest enne, kui kohtunik on koerajuhile andnud märku koera juurde minna või koerajuht annab käskluse, et koer varrukamehe juurde jääks, C-osa katkestatakse.

5. Selja tagant konvoeerimine

5 punkti

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *kõrvalkäimine* (lubatud on ka käsklus *konvoeerimiseks*) (nt "kõrval"/"transport")

b) Harjutuse sooritamine: pärast 4. harjutuse lõpetamist järgneb varrukamehe selja tagant konvoeerimine umbes 30 sammu pikkusel distantsil. Konvoeerimisteeconna pikkuse määrab kohtunik. Koerajuht annab varrukamehele korralduse enda ees liikuma hakata ning järgneb talle rihmata kõrval käiva koeraga viie sammu kaugusel. Koer peab varrukameest tähelepanelikult jälgima. 5-sammulist vahemaad tuleb hoida kogu harjutuse jooksul.

c) Hindamine: Puudujääke oluliste hindamiskriteeriumide osas – varrukamehe tähelepanelik jälgimine, täpne kõrvalkäik, 5-sammulise vahemaa hoidmine – hinnatakse vastavalt.

6. Rünnak koerale selja tagant konvoeerimisel

30 punkti

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *lahtilaskmine*, *kõrvalkäimine* (nt "anna", "kõrval")

b) Harjutuse sooritamine: selja tagant konvoeerimise ajal ründab varrukamees kohtuniku märguandel liikumise pealt koera. Ilma ühegi koerajuhipoolse mõjutuseta peab koer ennast energilise ja jõulise haardega efektiivselt kaitsma.

Koer võib haarata ainult kaitsevarrukast. Kohe, kui koer on kaitsevarrukast haaranud, peab koerajuht seisma jääma. Kohtuniku märguandel jääb varrukamees seisma. Pärast varrukamehe paigalejäämist peab koer **pärast üleminekufaasi** varrukast lahti laskma. Koerajuht võib anda ühe käskluse *lahtilaskmiseks* iseseisvalt mõistliku ajavahemiku jooksul.

Kui koer ei lase pärast esimest lubatud käsklust lahti, võib koerajuht kohtuniku märguandel anda veel kuni kaks lisakäsklust *lahtilaskmiseks*. Juhul kui koer ei lase lahti ka pärast kolmandat käsklust (üks lubatud käsklus ja kaks lisakäsklust), järgneb diskvalifitseerimine. *Lahtilaskmise* käsklust andes peab koerajuht seisma rahulikult ilma koera mõjutamata. Pärast lahtilaskmist peab koer jääma tihedalt varrukamehe juurde ning teda tähelepanelikult valvama. Kohtuniku märguande peale läheb koerajuht tavapärasel sammul otseteed pidi koera juurde ning võtab ta käsklusega *algasendisse minekuks* algasendisse. Pehmet nuut võetakse varrukamehelt ära.

Järgneb umbes 20 sammu pikkune varrukamehe küljelt konvoeerimine kohtuniku juurde. Lubatud on anda üks käsklus *kõrvalkäimiseks*. Koer peab liikuma varrukamehe ja koerajuhi vahel. Konvoeerimise ajal peab koer varrukameest tähelepanelikult jälgima. Seejuures ei või ta varrukameest segada, tema vastu üles hüpata ega temast kinni haarata. Kohtuniku ette jõudes grupp peatub, koerajuht annab pehme nuudi kohtunikule üle ja raporteerib C-osa 1. osa sooritamise lõpetamisest.

c) Hindamine: Puudujääke oluliste hindamiskriteeriumide osas – kiire ja jõuline haaramine, täielik ja rahulik haare, mis püsib kuni lahtilaskmiseni, pärast lahtilaskmist tähelepanelik valvamine tihedalt varrukamehe juures – hinnatakse vastavalt.

Kui koer on valvamisfaasis veidi tähelepanematu ja/või segab kergelt varrukameest, alandatakse hinnet ühe hinde võrra; juhul kui koer valvab varrukameest väga tähelepanematult või segab teda tugevalt, alandatakse hinnet kahe hinde võrra. Kui koer ei valva varrukameest, kuid püsib tema juures, alandatakse hinnet kolme hinde võrra. Juhul kui koer tuleb lähenevale koerajuhile vastu, hinnatakse harjutus "mitterahuldavaks". Juhul kui koer lahkub varrukamehe juurest enne, kui kohtunik on koerajuhile andnud märku koera juurde minna või koerajuht annab käskluse, et koer varrukamehe juurde jääks, C-osa katkestatakse.

7. Rünnak koerale liikumise pealt

20 punkti

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *istumine*, *rünnaku tõrjumine*, *lahtilaskmine*, *algasendisse minek*, *kõrvalkäimine* (nt "istu", "võta", "anna", "kõrval(e)", "kõrval")

b) Harjutuse sooritamine: koerajuht läheb koos koeraga tähistatud punkti, mis asub platsi keskjoonel esimese varjega kohakuti. Rihmata kõrval käies peab koer olema koerajuhi suhtes tähelepanelik, rõõmus ja keskendunud. Koer püsib korrektses asendis otse koerajuhi põlve kõrval. Esimese varjega kohakuti jõudes jääb koerajuht seisma ning pöörab ümber. Käsklusega *istumiseks* võetakse koer algasendisse. Koer peab istuma otse, rahulikult ning varrukamehe suhtes tähelepanelikult. Koerajuht võib koera kaelarihmast kinni hoida, kuid ei tohi teda seejuures ergutada. Kohtuniku märguandel astub pehme nuudiga varustatud varrukamees varjest välja ja jookseb platsi keskjooneni.

Keskjoonele jõudes pöördub varrukamees koerajuhi poole ning ründab jooksutempot muutmata ähvardavalt karjades ja selgelt ähvardavaid liigutusi tehes koerajuhti ja koera. Niipea, kui varrukamees on jõudnud koerajuhist ja koerast umbes 50 kuni 40 sammu kaugusele, laseb koerajuht kohtuniku märguandel koera käsklusega *rünnaku tõrjumiseks* lahti. Koer peab ühekordse *rünnaku tõrjumise* käskluse peale varrukamehe rünnaku kõhklematult, domineerivalt ja efektiivselt peatama.

Koer võib haarata ainult varrukamehe kaitsevarrukast. Koerajuht ei tohi oma kohalt lahkuda.

Koer ei tohi lasta ennast koormamisest mõjutada ja peab näitama kogu kaitseharjutuse jooksul täielikku, energilist ja eelkõige püsivat haaret. Kohtuniku märguandel jääb varrukamees seisma. Pärast varrukamehe paigalejäämist peab koer **pärast üleminekufaasi** varrukast lahti laskma. Koerajuht võib anda ühe käskluse *lahtilaskmiseks* iseseisvalt mõistliku ajavahemiku jooksul

Kui koer ei lase pärast esimest lubatud käsklust lahti, võib koerajuht kohtuniku märguandel anda veel kuni kaks lisakäsklust *lahtilaskmiseks*. Juhul kui koer ei lase lahti ka pärast kolmandat käsklust (üks lubatud käsklus ja kaks lisakäsklust), järgneb diskvalifitseerimine. *Lahtilaskmise* käsklust andes peab koerajuht seisma rahulikult ilma koera mõjutamata. Pärast lahtilaskmist peab koer jääma tihedalt varrukamehe juurde ning teda tähelepanelikult valvama. Kohtuniku märguande peale läheb koerajuht tavapärasel sammul otseteed pidi koera juurde ning võtab ta käsklusega *algasendisse minekuks* algasendisse. Pehmet nuut võetakse varrukamehelt ära.

Järgneb umbes 20 sammu pikkune varrukamehe küljelt konvoeerimine kohtuniku juurde. Lubatud on anda üks käsklus *kõrvalkäimiseks*. Koer peab liikuma varrukamehe ja koerajuhi vahel. Konvoeerimise ajal peab koer varrukameest tähelepanelikult jälgima. Seejuures ei või ta varrukameest segada, tema vastu üles hüpata ega temast kinni haarata. Kohtuniku ette jõudes grupp peatub, koerajuht annab pehme nuudi kohtunikule üle ja raporteerib C-osa sooritamise lõpetamisest.

Pärast lõppraportit eemaldub koerajuht kohtuniku märguandel koos koeraga seisvast varrukamehest umbes 5 sammu, võtab algasendi, paneb koera rihma otsas ja läheb temaga kohale, kus kohtunik annab sooritusele kommentaarid. Seejärel lahkub varrukamees kohtuniku märguandel platsilt.

c) Hindamine: Puudujääke oluliste hindamiskriteeriumide osas – energiline kaitsmine jõulise haaramisega, täielik ja rahulik haare, mis püsib kuni lahtilaskmiseni, pärast lahtilaskmist tähelepanelik valvamine tihedalt varrukamehe juures – hinnatakse vastavalt.

Kui koer on valvamisfaasis veidi tähelepanematu ja/või segab kergelt varrukameest, alandatakse hinnet ühe hinde võrra; juhul kui koer valvab varrukameest väga tähelepanematult või segab teda tugevalt, alandatakse hinnet kahe hinde võrra. Kui koer ei valva varrukameest, kuid püsib tema juures, alandatakse hinnet kolme hinde võrra. Juhul kui koer tuleb lähenevale koerajuhile vastu, hinnatakse harjutus "mitterahuldavaks". Juhul kui koer lahkub varrukamehe juurest enne, kui kohtunik on koerajuhile andnud märku koera juurde minna või koerajuht annab käskluse, et koer varrukamehe juurde jääks, C-osa katkestatakse.

IPO-3

IPO-3 koosneb järgnevatest osasooritustest:

A-osa	100 punkti
B-osa	100 punkti
C-osa	100 punkti
Kokku:	300 punkti

IPO-3 „A-osa“ – jälg:

Võõras jälg, vähemalt 600 sammu, 5 sirget, 4 nurka (umbes 90 kraadi), 3 jäljeaset, vähemalt 60 minutit vana, jälje läbitöötamiseks aega 20 minutit

Jäljel püsimine:	79 punkti
Esemed:	21 punkti (7+7+7)
Kokku:	100 punkti

Juhul kui koer ei leia ühtegi eset, võib osasoorituse maksimumhindeks olla „rahuldav“.

Üldised nõuded:

Kohtunik või jäljekoordinaator määrab olemasoleva jäljepõllu asetust arvestades kindlaks jälgede kulgemise. Jäljed tuleb maha panna erinevalt. Ei ole lubatud, et näiteks esemed ja nurgad paikneksid igal jäljel üksteisest samal kaugusel. Jälje alguspunkt tuleb selgelt tähistada algusmärgiga, mis torgatakse maasse jälje alguspunktist vahetult vasakule.

Stardijärjekord loositakse pärast jälgede mahapanekut kohtuniku juuresolekul.

Jäljepõllud:

Jäljeosa läbiviimise jaoks on lubatud igasugune looduslik pinnas, näit. rohumaa, küntud põld, metsaalune.

Silmaga nähtavaid jälgi tuleks vältida nii palju kui võimalik. Kõigis eksami või võistlusastmetes on jälgede olemasolevale jäljepõllule sobitamisel võimalik pinnasemuutus.

Jälgede mahapanek:

Kohtuniku või jäljekoordinaatori kohustuseks on:

- jälje kulgemise kindlaksmääramine;
- jäljetegijate juhendamine;
- jälgede mahapanemise kontrollimine.

Iga jälje kulgemine tuleb sobitada kasutatava jäljepõllu asetusega.

Jälg tuleb maha panna tavapärase sammuga. Jäljetegijapoolne abi, kasutades tavapärasest erinevat sammu sirgetel, nurkades või esemetel, ei ole kogu jälje ulatuses lubatud.

Erilist tähelepanu tuleb pöörata sellele, et jäljetegija(te)l peab olema jälgede tegemise osas eelnev kogemus.

Jäljetegija peab näitama jäljeesemeid kohtunikule või jäljekoordinaatorile enne jälje mahapanekut. Jäljetegija jääb hetkeks jälje alguspunkti (lõhnapadjale) seisma ja liigub seejärel tavapärase sammuga ettenähtud suunas. Sirged tuleb teha tavapärase sammuga, jälge katkestamata või samme rõhutamata. Kahe sirge vahele peab jääma vähemalt 30 sammu.

Nurgad tuleb teha samuti tavapärase sammuga, seejuures jälgides, et koeral peab olema võimalik jätkata tööd järgmisel sirgel ilma vahepealse katkestuseta (vt. joonist). Samme ei tohi rõhutada ega jälge katkestada. Koer ja koerajuht ei tohi jälje mahapanekut näha.

Jäljeesemete jäljele asetamine:

Esimene jäljeese asetatakse jäljele vähemalt 100 sammu järel esimesel või teisel sirgel. Teine jäljeese asukohta määrab kohtunik, kolmas jäljeese asetatakse viimase sirge lõppu. Jäljeeset ei või panna vähem kui 20 sammu enne või pärast nurka. Jäljeesemed tuleb asetada jäljele liikumise pealt. Peale viimase jäljeese mahapanekut peab jäljetegija liikuma veel mõned sammud otse edasi.

Jäljeesemed:

Kasutada tohib ainult tugevat jäljetegija lõhna omavaid esemeid (olnud vähemalt 30 minutit jäljetegija käes). Ühel jäljel tuleb kasutada erinevaid jäljeesemeid (materjal: näiteks nahk, tekstiil, puit). Esemed peavad olema umbes 10 cm pikad, 2-3 cm laiad ja 0,5-1 cm paksud. Nende värv ei tohi maastiku omast silmatorkavalt erineda.

IPO 2. ja 3. astme ning FH eksamitel/võistlustel tuleb jäljeesemed nummerdada. Jäljeesemete numbrid peavad vastama jäljenumbri.

Koera jäljel töötamise ajal ei ole jäljetegijal, kohtunikul ega teda saatvatel isikutel lubatud minna piirkonda, kus koerajuhil ja koeral on õigus jäljel töötada.

Käsklused:

a) Üks suuline käsklus: *otsimiseks* (nt: „jalg“)

Suuline käsklus *otsimiseks* on lubatud anda jälje alguses, jäljele saatmisel pärast eset või juhul, kui koer teeb valenäitamise.

Jälje läbitöötamine ja jäljetöö hindamine:

b) Sooritamine: koerajuht valmistab koera jäljetööks ette. Koer võib töötada ilma rihmata või 10 m pikkuse jäljenööri otsas. Jäljeajamise ajal võib 10 m pikkune jäljenäär kulgeda üle koera selja, küljelt või esi- ja/või tagajalgade vahelt läbi. Jäljenööri võib kinnitada otse mittepooivas asendis oleva kaelarihma külge või jäljerakmete kinnitusaasa külge (lubatud on rinnarakmed või Böttger-rakmed ilma lisarihmadata). Kohtuniku kutsel läheb koerajuht koos koeraga kohtuniku juurde raporteerima. Raporteerimise ajal peab koer olema algasendis. Koerajuht teavitab kohtunikku, kas koer võtab jäljeese üles või näitab seda. Enne jäljetööd, jäljetööd alustades ja jäljetöö kestel peab vältima igasugust jõulist mõjutamist.

Jäljenäär peab olema vähemalt 10-meetrine. Kohtunik võib jäljenööri pikkust, kaelarihma ning jäljetrakse kontrollida ainult enne jäljetöö algust. „Flexi“-tüüpi rullrihmad ei ole lubatud.

Jäljealgus (lõhnapadi):

Kohtuniku märguandel tuuakse koer aeglaselt ja rahulikult alguspunkti ja pannakse jäljele. Koera lühidalt istuma panemine enne jäljealgust (u. 2 m) on lubatud.

Koer peab alustama jäljetööd iseseisvalt (sama kehtib jäljetöö uuesti alustamisel pärast jäljeeseme näitamist). Jäljenõör peab võimaldama koerajuhile teatava "mänguruumi".

Koer peab võtma lõhna jäljealgusest rahulikult ja intensiivselt, nina maapinna lähedal. Lõhna ülesvõtmine peab toimuma koerajuhipoolse abiga (v.a. käsklus *otsimiseks*). Lõhnapadja kontrollimisel ei ole ajalist piirangut; kohtunik peab otsustama lõhna ülesvõtmise intensiivsuse üle selle järgi, kuidas koer esimese sirge algusosas käitub.

Juhul kui koer töötab jäljealguse läbi kolmel korral, kuid ei suuda leida jälje kulgemise suunda, jäljetöö lõpetatakse.

Koer peab jälge ajama ühtlases tempos, intensiivselt, nina maapinna lähedal. Koerajuht järgneb koerale 10 m kaugusel jäljenööri lõpus. Vabalt (rihmata) töötava koera puhul tuleb samuti 10-meetrist vahemaad säilitada. Jäljenõör võib lõdvalt rippuda, kui koerajuht seda käest ei lase ning koeraga ettenähtud vahemaad säilitab. Vastu maapinda puutumine ei ole viga.

Jäljetöö:

Koer peab ajama jälge intensiivselt, kestvalt ning võimalikult ühtlases tempos (sõltuvalt pinnasest ja jälje raskusastmest). Koerajuht ei pea liikuma koera järel täpselt mööda jälge. Kiirus, millega jälg läbi töötatakse, ei ole hindamiskriteeriumiks seni, kuni jäljel töötatakse ühtlaselt ja veenvalt.

Nurgad:

Nurgad peab koer läbi töötama kindlalt. Kui koer kontrollib jälje asetust jäljelt lahkumata, siis seda ei loeta veaks. Nurkades keerutamine on viga. Pärast nurga läbimist peab koer jätkama jäljetööd eelneva jäljeajamisega samas tempos. Nurkade läheduses peab koerajuht püüdma säilitada nõutud vahemaad enda ja koera vahel.

Jäljeesemete näitamine või üles võtmine:

Leides eseme, peab koer selle ilma koerajuhipoolse mõjutuseta kohe üles võtma või seda veenvalt näitama. Eset üles võttes on koeral lubatud seista, istuda või tuua see seismajäänud koerajuhile. Jäljeesemega edasiliikumine või selle üles võtmine lamades on viga. Jäljeesemete näitamine võib toimuda seistes, istudes või lamades. Näitamisasendite vaheldumine erinevate esemete näitamisel on lubatud.

Veidi viltu lamamine eseme juures ei ole viga, jäljeeseme kõrvale lamamine või tugevalt koerajuhi poole pöördumine on vead. Jäljeesemed, mis leitakse tugeva koerajuhipoolse abiga (näiteks juhul, kui koer ei näita eset, kuid koerajuht kasutab jäljenõörist mõjutamist või suulist käsklust, et takistada koeral jäljeajamise jätkamist), loetakse ületatuks.

Veidi viltu lamamine eseme juures ei ole viga, jäljeeseme kõrvale lamamine või tugevalt koerajuhi poole pöördumine on vead. Jäljeesemed, mis leitakse tugeva koerajuhipoolse abiga (näiteks juhul, kui koer ei näita eset, kuid koerajuht kasutab jäljenõörist mõjutamist või suulist käsklust, et takistada koeral jäljeajamise jätkamist), loetakse ületatuks.

Kui koer on eset näidanud või selle üles võtnud, asetab koerajuht jäljenööri maha ja läheb koera juurde. Jäljeeset üles tõstes näitab koerajuht, et koer on eseme leidnud. Jäljeesemete üles võtmine ja näitamine samal jäljel on viga.

Igasugune jäljeesemega edasiliikumine ja jäljeeseme üles võtmine lamades on vead. Juhul kui koer toob eseme ära, ei või koerajuht koerale vastu liikuda.

Kui koerajuht läheb jäljeeseme vastuvõtmiseks või ülestõstmiseks koera juurde, peab ta jääma koera kõrvale seisma.

Koer peab jääma rahulikult eseme näitamise või ülesvõtmise asendisse, kuni koerajuht annab talle käskluse jäljetöö jätkamiseks. Sellest asendist võtab koerajuht kaelarihma/jäljetraksid lähedalt jäljenõõrist kinni ning saadab koera *otsimise* käsklusega uuesti jälge ajama.

Jäljelt lahkumine:

Juhul kui koer soovib jäljelt lahkuda ning koerajuht teda selles takistab, annab kohtunik koerajuhile korralduse koerale järgneda. Koerajuht peab kohtuniku korraldusele alluma. Jäljetöö katkestatakse hiljemalt siis, kui koer eemaldub jäljest rohkem kui ühe jäljenõõri pikkuse (rihmata jälge ajava koera puhul rohkem kui 10 m) või kui koerajuht keeldub täitmast kohtuniku korraldust ega järgne koerale.

Koera kiitmine:

Koera vaoshoitud kiitmine jäljel on lubatud ainult IPO-VO ning IPO-1 astmetes, kuid seda ei või teha nurkades. Kiidusõna ei või sisaldada *otsimise* käsklust. Koera võib lühidalt kiita esemetel enne või pärast seda, kui koerajuht on tõstnud kae ja näidanud eset.

Lõppraport:

Pärast jäljeajamise lõppu peab koerajuht leitud esemeid kohtunikule näitama. Viimase eseme näitamise järel ning enne lõppraportit ning soorituse eest antavate punktide teatavakstegemist kohtuniku poolt ei või koeraga mängida ega teda sööta. Lõppraporti ajal peab koer püsima algasendis.

Hindamine:

A-osa hindamine algab hetkest, kui koer jäljele pannakse.

Koer peab töötama jäljel veenvalt, intensiivselt ja jätkuvalt ning olema nõuetekohaselt koolitatud.

Koerajuht peab tema ees olevale ülesandele keskenduma ning kaasa töötama. Ta peab suutma õigesti tõlgendada oma koera reaktsioone, keskenduma tööle ning mitte laskma ümbritsevatel kõrvalistel teguritel end häirida.

Kohtunik peab lisaks koera ja koerajuhi tööle jälgima ka üldpilti – pinnaseolusid, ilmastikuolusid, võimalikke ristuvaid jälgi ning ajafaktorit – ning ta peab tööle hinnangu andmisel neid ka arvesse võtma.

- jäljel püsimine (näiteks jäljetöö tempo sirgetel, enne ja pärast nurki, enne ja pärast esemeid).
- koera koolitustase (näiteks hektiline jäljealgus, surutud olek, vältimiskäitumise pakkumine).
- koerajuhipoolne lubamatu abi;
- jäljeajamist raskendavad asjaolud:
 - jäljepõllu pinnas (pinnast kattev taimestik, liiv, maastiku vaheldumine, sõnnik).;
 - tuul;
 - metsloomarajad;
 - ilm (palavus, külm, vihm, lumi);
 - vahelduvad ilmastikutingimused.

Jäljetööle hinnangu andmisel peab arvestama eeltoodud kriteeriumeid.

Pärast seda, kui koerajuht on jäljeajamiseks valmis koeraga töö alustamiseks raporteerinud, peab kohtunik valima jäljetöö jälgimiseks positsiooni, kust ta näeb nii jäljetööd kui märkab võimalikke koerajuhipoolseid mõjutusi ning kuuleb koerajuhi poolt antavaid suulisi käsklusi.

Positsiooni valimisel peaks silmas pidama ka seda, et kohtunik ei satuks piirkonda, kus koeral on õigus jäljel töötada ning arvestama koerajuhi isikliku ruumi vajadust. Kohtunik peab suutma jälgida kogu jäljetööd.

Kohtunik peab hindama seda, millise innukuse ja millise enesekindlusega või vastavalt ebakindluse või vältimisega koer oma töösse suhtub.

Jälje läbitöötamise kiirus ei ole hindamiskriteeriumiks seni, kuni koer töötab jäljel intensiivselt, ühtlaselt ja veenvalt ning ilmutab positiivset suhtumist jäljetöösse.

Kui koer kontrollib jälje asetust jäljelt lahkumata, siis seda ei loeta veaks. Jäljel ekslemine, maapinnast kõrgel asetsev nina, loomulike vajaduste rahuldamine, nurkades keerutamine, koera pidev julgustamine koerajuhi poolt, koerajuhipoolne abi koerale jäljeajamisel või esemete näitamisel (jäljenööri kaudu või suuliselt), vigane jäljeesemete ülesvõtmine, vigane jäljeesemete näitamine ning valenäitamine (eset ei ole või leitud eseme ei ole jäljetegija pandud) on vead ning neid hinnatakse vastavalt (igaüks kuni - 4 punkti).

Jäljel tugevalt ekslemine, puuduva intensiivsusega jäljeajamine, tormates jäljeajamine, loomulike vajaduste rahuldamine, hiirte otsimine jm taoline alandab igaüks punktisummat kuni 8 punkti võrra.

Jäljetöö katkestatakse, kui koer eemaldub jäljest rohkem kui ühe jäljenööri pikkuse võrra. Kui koer soovib jäljelt lahkuda ning koerajuht teda selles osas takistab, annab kohtunik koerajuhile korralduse koerale järgneda. Koerajuht peab kohtuniku korraldusele alluma. Kui koerajuht keeldub kohtuniku korraldust täitmast, jäljetöö katkestatakse.

Juhul kui koer ei jõua jälje lõppu eeskirjaga ettenähtud maksimaalse aja jooksul (1. ja 2. astmes 15 minutiga, 3. astmes 20 minutiga alates jäljetöö algusest) katkestab kohtunik jäljetöö. Katkestamise hetkeni toimunud jäljetööd hinnatakse.

Juhul kui koer näitab ühe jälje kestel mõlemat võimalikku liiki esemetööd, st võtab esemeid üles ja näitab esemeid, siis see on viga. Hinnatakse vaid neid jäljeesemeid, mis on näidatud/üles võetud koerajuhi poolt raporteerimisel ettekantud viisil.

Jäljeeseme ebakorrekse üles võtmise või näitamise või valenäitamise eest (eset ei ole või leitud eseme ei ole jäljetegija pandud) võib antavat punktisummat vähendada kuni 4 punkti võrra. (Kui koerajuht läheb pärast valenäitamist koera juurde ja saadab koera sealt uuesti jäljele. Juhul kui koerajuht annab käskluse jäljeajamise jätkamiseks jäljenööri lõpus püsites, ilma et ta eelnevalt koera juurde oleks läinud, vähendatakse punktisummat 2 punkti võrra.)

Leidmata jäänud jäljeesemete eest punkte ei anta. Juhul kui ühtegi jäljetegija poolt jäljele asetatud eset ei leita, saab A-osa hindeks olla maksimaalselt "rahuldav". Siinjuures juures tuleb eriliselt arvesse võtta fakti, et koerajuht ei saa sooritada harjutust "esemelt uuesti jäljele saatmine".

Kui koer püüab jäljetöö ajal hakata taga ajama nähtavale ilmunud metsloomi, võib koerajuht püüda koera kontrolli alla saada, andes käskluse *lamamiseks*. Kohtuniku märguandel tuleb jäljetööd jätkata. Juhul kui see ei õnnestu, jäljetöö lõpetatakse (hinnang: diskvalifitseeritud kontrolli alt väljumise tõttu).

Katkestamine/diskvalifitseerimine:

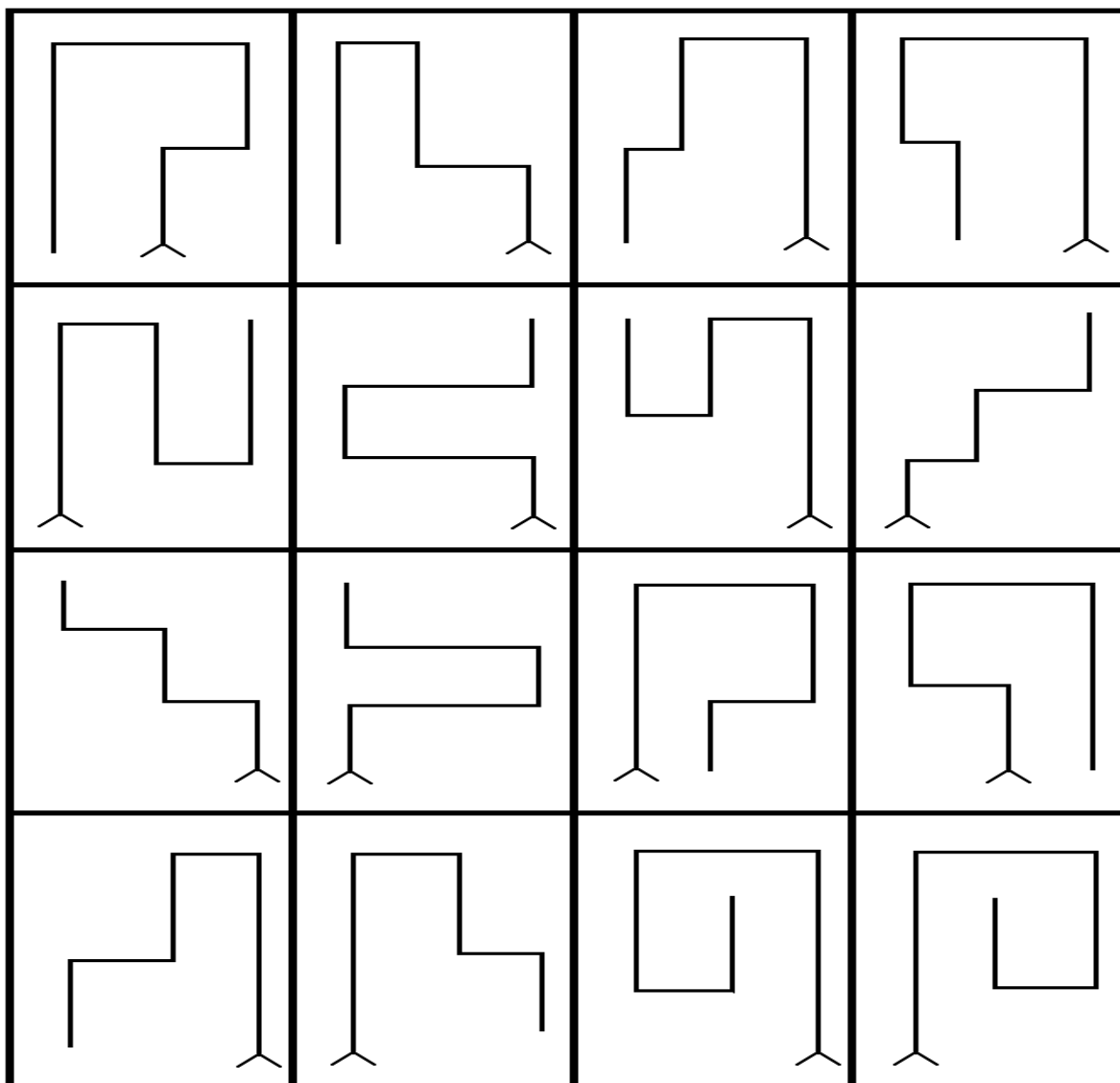
Käitumine	Tagajärg
Koer saadetakse 3 korda edutult jäljealiguspiirkonnast tööle	Katkestamine
- Kõikides astmetes: koer eemaldub jäljelt rohkem kui ühe jäljenööri pikkuse võrra või koerajuht ei allu	Katkestamine, selle hetkeni toimunud tööd hinnatakse HINNANG KUNI KATKESTAMISENI!

kohtuniku korraldusele järgelt eemaldunud koerale järgneda; - koer ei jõua eeskirjas ettenähtud aja jooksul jälje lõppu: 3. astmes 20 minutit alates jäljetöö algusest.	
- koer võtab jäljeeseme üles ning keeldub seda loovutamast; - koer läheb metsloomale järele ning ei allu jäljetöö jätkamiseks antud käsule	DISKVALIFITSEERIMINE kontrolli alt väljumise tõttu!

Jäljeskeemid:

Alltoodud jäljeskeeme võib kasutada ka peegelpildis.

IPO-3

FCI Regulations 2012

Lk 88 / 117

IPO-3 "B-osa" – kuulekus:

Harjutus 1:	rihmata kõrvalkäik	10 punkti
Harjutus 2:	liikumiselt istuma jäämine	10 punkti
Harjutus 3:	lamama jäämine ja juurdetulek	10 punkti
Harjutus 4:	jooksult seisma jäämine	10 punkti
Harjutus 5:	toomine tasasel maal	10 punkti
Harjutus 6:	toomine üle tõkke	15 punkti
Harjutus 7:	toomine üle A-tõkke	15 punkti
Harjutus 8:	edasisaatmine ja lamamine	10 punkti
Harjutus 9:	lamamine häiritud olukorras	10 punkti
Kokku:		100 punkti

Üldised nõuded:**Üldosa:**

IPO-3 sooritusel läheb koerajuht rihmata kõrval käiva koeraga kohtuniku juurde, võtab algasendi ja raporteerib.

On eriti oluline jälgida, et osalev koer oleks enesekindel ja tunneks tööst rõõmu.

Kõigis harjutustes peab koer töötama rõõmuga ning koerajuhile keskendunult. Hindamisel tuleb lisaks töö rõõmule arvesse võtta ka koera soorituste korrektsust ning see peab iseenestmõistetavalt ka harjutuste hinnetes kajastuma.

Juhul kui koerajuht unustab mõne harjutuse tervikuna sooritamata, tuleb kohtunik talle seda meelde. Punkte selle eest maha ei võeta. Harjutuseosade tegemata jätmine mõjutab harjutuse eest antavat hinnet.

Kasutatava varustuse nõuetelevastavust peab kohtunik kontrollima hiljemalt enne kuulekusosa algust. Varustus peab vastama IPO-eeskirjades sätestatule.

Harjutuste "rihmata kõrvalkäik" ning "lamamine häiritud olukorras" sooritamise ajal kasutatava stardipüstoli kaliiber peab olema 6 mm.

Kohtunik annab märku iga harjutuse alustamiseks. Kõik ülejäänud, nagu pöörded, peatumised, tempomuutused jms, tehakse ilma kohtuniku märguandeta.

Suulised käsklused on ära toodud käesolevates eeskirjades. Suulised käsklused on tavapärase hääletooniga antavad lühikesed ühesõnalised käsklused. Käsklusi võib anda mistahes keeles. Sama tegevuse jaoks tuleb alati kasutada ühte ja sama käsklust. Kui koer ei soorita harjutust või selle osa pärast kolmandat käsklust, harjutus katkestatakse ja punkte selle eest ei anta. Juurdekutsumisel on lubatud kasutada *juurdetulemise* käskluse asemel koera nime. Koera nime kasutamist koos ükskõik millise suulise käsklusega loetakse lisakäskluse andmiseks.

Harjutuse alustamine:

Kohtunik annab märku iga harjutuse alustamiseks.

Algasend:

Algasend „rihmata kõrvalkäigu“ harjutuse alustamiseks peab olema võetud selleks hetkeks, kui teine osalev koerajuht on oma koeraga võtnud algasendi harjutuse "lamamine häiritud olukorras" sooritamiseks. Sellest hetkest algab mõlema koera töö hindamine.

Iga harjutus algab ja lõppeb algasendiga. Algasendis peab koerajuht seisma sportlikult. Harkseis ei ole ühegi harjutuse juures lubatud.

Algasendis, mida on lubatud võtta ainult ühel korral edasisuunas liikumiselt, peab koer istuma tihedalt, otse, rahulikult ja tähelepanelikult koerajuhi vasakul küljel nii, et koera õlg ja koerajuhi põlv on kohakuti. Harjutust alustades on algasendit lubatud võtta ainult üks kord. Koera lühidalt kiitmine on lubatud ainult pärast harjutuse lõpetamist ja ainult algasendis. Pärast koera kiitmist võib koerajuht võtta uue algasendi. Igal juhul peab koera kiitmise ja uue harjutuse alustamise vahele jääma selgelt eristatav vahe (umbes 3 sekundit).

Algasendist liikuma hakates järgneb nn sissejuhatav osa. Koerajuht peab liikuma edasi vähemalt 10, kuid mitte rohkem kui 15 sammu, enne kui annab käskluse harjutuse sooritamiseks. Nende harjutuse osade vahele, kus koer tuleb ette istuma ja seejärel kõrvale algasendisse, samuti nendel juhtudel, kus koerajuht pöördub tagasi istuva, seisva või lamava koera juurde, tuleb enne järgmise käskluse andmist jätta selge paus (u 3 sekundit). Koerajuht võib koera juurde tagasi pöördudes astuda koera kõrvale otse eest või minna ringiga koera selja tagant.

Vead algasendis ning ettevalmistavas osas peavad kajastuma harjutuse eest antavas hinnangus.

Harjutustevahelisel ajal, kui osalejal on vaja eksami- või võistlusplatsil liikuda, peab koer kõndima rihmata koerajuhi kõrval. Viskehantlit võtma minnes peab koer samuti koerajuhiga kaasas olema. Koerajuhil ei ole lubatud koera vabastada ega temaga mängida.

Ümberpöörde peab koerajuht tegema suunaga vasakule. Koer võib minna koerajuhi tagant ringi või püsida kogu pöörde vältel tema kõrval. Kõik ümberpöörded kogu eksami või võistluse jooksul tuleb sooritada samal viisil.

Pärast ees istumist võib koer minna algasendisse koerajuhi tagant ringi või pöördega otse eest.

Mitteelastne tõke peab olema 100 cm kõrge ning 150 cm lai. A-tõke koosneb kahest ülevalt teineteise külge kinnitatud ronimistugedega seinast, mis peavad kumbki olema 150 cm lai ning 191 cm kõrge. Ronimisseinte maapoolsed otsas peavad teineteisest olema asetatud sellisele kaugusele, et A-tõkke kõrguseks oleks 180 cm. A-tõkke mõlemad kaldseinad peavad olema kaetud libisemiskindla materjaliga. Kaldseinte ülemisse poolde kinnitatakse 3 ronimistuge (läbimõõduga 24/48 mm). Ühe eksami või võistluse ajal peavad kõik koerad ületama samasid tõkkeid.

Toomisharjutuste sooritamisel on lubatud vaid puust viskehantlid, mis on ettenähtud kaaluga (tasasel maal – 2000 g, üle tõkke ja A-tõkke toomisel 650 g). Kõik osalejad peavad kasutama samasid korraldaja poolt ettenähtud viskehantleid. Enne ükskõik millist toomisharjutust ei või viskehantlit koerale suhu hoida anda.

Algasend „rihmata kõrvalkäigu“ harjutuse alustamiseks peab olema võetud selleks hetkeks, kui teine koerajuht on jõudnud koos koeraga püsilamamise kohta ja võtnud seal algasendi.

Harjutuste osadeks jagamine:

2-osalised harjutused nagu “liikumiselt istuma jäämine”, “lamama jäämine ja juurdetulek”, “liikumiselt seisma jäämine”, “jooksult seisma jäämine” võib jagada osadeks, et oleks võimalik anda iga harjutuse osa kohta sõltumatu hinnang. Osadeks jagamine toimub järgnevalt:

a) algasend, sissejuhatav osa, asendi võtmine = 5 punkti

b) edasine sooritus kuni harjutuse lõpuni = 5 punkti

Iga harjutuse hindamisel tuleb tähelepanelikult jälgida koera käitumist alates algasendist kuni harjutuse lõpetamiseni.

Lisakäsklused:

Kui koer ei soorita harjutust pärast kolmandat käsklust, antakse kogu harjutuse eest mitterahuldav hinne (0 punkti). Kui koer sooritab harjutuse osa alles pärast kolmandat käsklust, võib harjutuse eest anda maksimaalselt kõrgeima “mitterahuldava” hinde.

Juurdekutsumisel on lubatud kasutada koera nime *juurdetulemise* käskluse asemel. Koera nime kasutamist koos ükskõik millise suulise käsklusega loetakse lisakäskluse andmiseks.

Hindamine: 1. lisakäsklus: harjutuse osa hindeks "rahuldav"
2. lisakäsklus: harjutuse osa hindeks "mitterahuldav".

Näide: 5-punktine harjutus:
1. lisakäsklus: "rahuldav" 5-st punktist = -1,5 punkti
2. lisakäsklus: "mitterahuldav" 5-st punktist = -2,5 punkti

Nende harjutuse osade vahele, kus koer tuleb ette istuma ja seejärel kõrvale algasendisse, samuti nendel juhtudel, kus koerajuht pöördub tagasi istuva, seisva või lamava koera juurde, tuleb enne järgmise käskluse andmist jätta selge paus (u 3 sekundit).

Algasend „rihmata kõrvalkäigu“ harjutuse alustamiseks peab olema võetud selleks hetkeks, kui teine koerajuht on jõudnud koos koeraga püsilamamise kohta ja võtnud seal algasendi.

1. Rihmata kõrvalkäik

10 punkti

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *kõrvalkäimine* (nt "kõrval")

Koerajuhil lubatud käsklust anda ainult liikumist alustades ja tempomuutustel.

b) Harjutuse sooritamine: koerajuht läheb rihmata kõrvale käiva koeraga kohtuniku juurde, võtab algasendi ning raporteerib. Kohtuniku loal läheb koerajuht rihmata kõrvalkäiva koeraga harjutuse alguspunkti ja võtab algasendi. Kohtuniku märguandel alustab koerajuht harjutuse sooritamist. Saades käskluse *kõrvalkäimiseks*, peab algasendis koerajuhi kõrvale otse istunud koer tähelepanelikult, rõõmsalt ja otse koerajuhile järgnema ning koerajuhi seisma jäämisel iseseisvalt, kiiresti ning otse istuma. Koera õlg peab olema pidevalt kohakuti koerajuhi vasaku põlvega. Harjutuse alguses liigub koerajuht peatumata 50 sammu otse edasi, teeb ümberpöörde ning pärast veel 10-15 sammu näitab jooksu ja aeglast liikumist (kumbagi vähemalt 10 sammu). Üleminekul jooksult aeglasele kõnnile ei ole vahesammud lubatud. Erinevad liikumiskiirused peavad üksteisest selgelt eristuma. Tavapärase kiirusega liikudes peab koerajuht tegema vähemalt kaks parem-, ühe vasak- ning kaks ümberpööret ning pärast teist ümberpööret peatuma. Ümberpööride (180 kraadi sama koha peal) peab koerajuht tegema suunaga vasakule (jälgida skeemi). Ümberpööride jaoks on võimalikud 2 erinevat varianti:

- koer läheb parempöördega ümber koerajuhi ringi;
- koer pöörab koha peal 180 kraadi vasakule.

Ühe eksami või võistluse ajal on võimalik vaid üks eelnimetatud variantidest.

Koerajuht peab tavapärase kõnnitempoga liikudes pärast teist ümberpööret vähemalt ühe korra peatuma (vt skeemi).

Koera õlg peab olema kohakuti koerajuhi vasaku põlvega; koer ei tohi koerajuhist ette liikuda, maha jääda ega külgsuunas kõrvale kalduda. Ümberpööride peab koerajuht tegema suunaga vasakule. Kui koer ja koerajuht liiguvad esimesel sirgel, lastakse neist minimaalselt 15 sammu kauguselt 5-sekundilise vahega kaks lasku (kaliiber: 6 mm). Koer peab jääma laskude suhtes ükskõikseks. Juhul kui koer on paugukartlik, ta diskvalifitseeritakse ning kõik seni antud punktid tühistatakse. Harjutuse lõpus liigub koerajuht koos koeraga kohtuniku märguandel vähemalt neljast inimesest koosnevasse liikuvasse inimrühma. Inimrühmas peab koerajuht minema ümber ühe inimese vasakult ja ümber teise paremalt ringi ning vähemalt korra peatuma. Kohtunik võib vajadusel nõuda koerajuhilt inimrühma uuesti läbimist. Koerajuht lahkuab koos koeraga inimrühmast ja võtab harjutuse lõpetamisel algasendi, mis on ka järgneva harjutuse algasendiks.

c) hindamine: koerajuhist ette liikumist, külgsuunas eemaldumist, mahajäämist, aeglast või kõhklevat istumist, lisakäske, kehakeelega antavat abi, koerapoolset tähelepanematust kõikidel liikumiskiirustel ja pööretel ja/või koera survestatud olekut hinnatakse vastavalt.

2. Liikumise pealt istumine

10 punkti

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *kõrvalkäimine, istumine* (nt "kõrval", "istu")

b) Harjutuse sooritamise: koerajuht alustab korrektsest algasendist koos rihmata kõrval kõndiva koeraga liikumist. Ettevalmistavas osas peab koer tähelepanelikult, rõõmsalt, kiirelt ja keskendunult koerajuhiga kaasa liikuma, püüdes otse koerajuhi põlve kõrval. Pärast 10-15 sammu annab koerajuht peatumata, liikumiskiirust muutmata ja tagasi vaatamata koerale käskluse *istumiseks*. Käskluse peale peab koer koheselt ja liikumissuunas istuma. Pärast käsklust liigub koerajuht veel 15 sammu edasi, peatub ja pöörab kohe ümber oma rahulikult ja tähelepanelikult istuva koera poole. Kohtuniku märguandel tuleb koerajuht tagasi koera juurde ja jääb tema paremale küljele seisma. Koerajuht võib läheneda koerale eest või minna koera tagant ringi.

c) Hindamine: vigasid algasendis, ettevalmistavas osas, aeglast istumist, rahutut ja mittetähelepanelikku istumist hinnatakse vastavalt. Juhul kui koer istumise asemel lamab või jääb seisma, võetakse maha 5 punkti. Teisi vigasid tuleb sel juhul täiendavalt arvesse võtta.

3. Lamama jäämine ja juurdetulek

10 punkti

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *kõrvalkäimine, lamamine, juurdetulemine, algasendisse minek* (nt "kõrval", "lama", „siia“, „kõrval(e)“)

b) Harjutuse sooritamise: koerajuht alustab korrektsest algasendist koos rihmata kõrval kõndiva koeraga liikumist. Pärast 10-15 sammu tavalises kõnnitempos järgneb 10-15 sammu joostes. Seejärel annab koerajuht peatumata, liikumiskiirust muutmata ja tagasi vaatamata koerale käskluse *lamamiseks*. Käskluse peale peab koer koheselt ja liikumissuunas lamama. Pärast käsklust jookseb koerajuht veel 30 sammu edasi, peatub ja pöörab kohe ümber oma rahulikult ja tähelepanelikult lamava koera poole. Kohtuniku märguandel kutsub koerajuht koera *juurdetulemise* käsklust või koera nime kasutades enda juurde. Koer peab tulema rõõmsalt, kiirelt ja otsejoones koerajuhi juurde ning istuma tihedalt ja otse koerajuhi ette. Pärast käsklust *algasendisse minekuks* läheb koer kiirelt koerajuhi kõrvale, istudes otse koerajuhi vasakule küljele nii, et tema õlg on kohakuti koerajuhi põlvega.

c) Hindamine: vigasid ettevalmistavas osas, aeglast lamamist, rahutut lamamist, aeglast juurdetulekut nagu ka juurdetulekul aeglustamist, koerajuhi harkisjalgset seismist, vigasid ees istumisel ja harjutuse lõpetamisel hinnatakse vastavalt. Juhul kui koer lamamise asemel istub või jääb seisma, võetakse maha 5 punkti. Teisi vigasid tuleb sel juhul täiendavalt arvesse võtta.

4. Jooksult seisma jäämine

10 punkti

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *kõrvalkäimine, seisma jäämine, juurdetulemine, algasendisse minek* (nt "kõrval", "seisa", „siia“, „kõrval(e)“)

b) Harjutuse sooritamise: koerajuht alustab korrektsest algasendist koos rihmata kõrval kõndiva koeraga joostes liikumist. Pärast 10-15 jooksusammu annab koerajuht peatumata, jooksukiirust muutmata ja tagasi vaatamata koerale käskluse *seisma jäämiseks*. Käskluse peale peab koer koheselt ja liikumissuunas seisma jääma. Pärast käsklust jookseb koerajuht veel 30 sammu edasi, peatub ja pöörab kohe ümber oma rahulikult ja tähelepanelikult seisva koera poole. Kohtuniku märguandel kutsub koerajuht koera *juurdetulemise* käsklust või koera nime kasutades enda juurde. Koer peab tulema rõõmsalt, kiirelt ja otsejoones koerajuhi juurde ning istuma tihedalt ja otse koerajuhi ette. Pärast käsklust *algasendisse minekuks* läheb koer kiirelt koerajuhi kõrvale, istudes otse koerajuhi vasakule küljele nii, et tema õlg on kohakuti koerajuhi põlvega.

c) Hindamine: vigasid ettevalmistavas osas, koerajuhile järele liikumist, rahutut seismist, mittetähelepanelikku seismist, järgi liikumist aeglast juurdetulekut nagu ka juurdetulekul aeglustamist, koerajuhi harkisjalgsel seismist, vigasid ees istumisel ja harjutuse lõpetamisel hinnatakse vastavalt. Juhul kui koer seismise asemel istub või lamab, võetakse maha 5 punkti. Teisi vigasid tuleb sel juhul täiendavalt arvesse võtta.

5. Toomine tasasel maal

10 punkti

- a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *toomine*, *loovutamine*, *algasendisse minek* (nt „too“, „anna“, „kõrval(e)“)
- b) Harjutuse sooritamine: koerajuht viskab korrektsest algasendist viskehantli (2000 gr kaaluv puust hantel) umbes 10 meetri kaugusele. Käskluse *toomiseks* tohib anda alles siis, kui viskehantel on liikumatult paigale jäänud. Koerajuht ei tohi oma algasendit muuta. Koerajuhi kõrval vabalt ja rahulikult istunud koer peab pärast *toomise* käsklust kiiresti ja otsejoones viskehantlini jooksmata, selle koheselt üles võtma ning kiiresti ja otsejoones koerajuhile tooma. Koer peab istuma tihedalt ja otse koerajuhi ette, hoides viskehantlit rahulikult suus nii kaua, kuni koerajuht selle pärast umbes 3-sekundilist pausi *loovutamise* käsklusega temalt ära võtab. Koerajuht peab seejärel hoidma viskehantlit rahulikult oma paremas allapoole väljasirutatud käes. Pärast käsklust *algasendisse minekuks* läheb koer kiirelt koerajuhi kõrvale, istudes otse koerajuhi vasakule küljele nii, et tema õlg on kohakuti koerajuhi põlvega. Koerajuht peab kogu harjutuse vältel seisma ühel ja samal kohal.
- c) Hindamine: vigasid algasendis, aeglast viskehantlile järele jooksmist, vigasid ülesvõtmisel, aeglast tagasitulekut, viskehantli pillamist, viskehantliga mängimist või selle närimist, koerajuhi harkisjalu seismist, vigasid ees istumisel ja harjutuse lõpetamisel hinnatakse vastavalt. Kui koerajuht lahkub oma kohalt enne harjutuse lõppu, hinnatakse harjutus „mitterahuldavaks“. Juhul kui koer ei too viskehantlit ära, on antakse harjutuse eest 0 punkti.

6. Toomine üle tõkke (100 cm)

15 punkti

- a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *hüppamine*, *toomine*, *loovutamine*, *algasendisse minek* (nt „hopp“, „too“, „anna“, „kõrval(e)“)
- b) Harjutuse sooritamine: koerajuht võtab koos koeraga algasendi vähemalt 5 sammu kaugusel tõkkest. Koerajuht viskab korrektsest algasendist viskehantli (650 gr kaaluv puust hantel) üle 100 cm kõrguse tõkke. Käskluse *hüppamiseks* tohib anda alles siis, kui viskehantel on liikumatult paigale jäänud. Koerajuhi kõrval vabalt ja rahulikult istunud koer peab pärast *hüppamise* ja *toomise* käsklusi (käskluse **toomiseks** peab andma hüppe ajal) hüppama üle tõkke seda puudutamata, jooksmata kiiresti ja otsejoones viskehantlini, selle koheselt üles võtma, seejärel kohe tõket puudutamata tagasi hüppama ning viskehantli kiiresti ja otsejoones koerajuhile tooma. Koer peab istuma tihedalt ja otse koerajuhi ette, hoides viskehantlit rahulikult suus nii kaua, kuni koerajuht selle pärast umbes 3-sekundilist pausi *loovutamise* käsklusega temalt ära võtab. Koerajuht peab seejärel hoidma viskehantlit rahulikult oma paremas allapoole väljasirutatud käes. Pärast käsklust *algasendisse minekuks* läheb koer kiirelt koerajuhi kõrvale, istudes otse koerajuhi vasakule küljele nii, et tema õlg on kohakuti koerajuhi põlvega. Koerajuht peab kogu harjutuse vältel seisma ühel ja samal kohal.
- c) Hindamine: vigast algasendit, aeglast, jõuetut hüppamist viskehantlile järele minnes, vigast ülesvõtmist, aeglast, jõuetut tagasihüppamist, viskehantli pillamist, viskehantliga mängimist või selle närimist, koerajuhi harkisjalu seismist, vigasid ees istumisel ja harjutuse lõpetamisel hinnatakse vastavalt. Juhul kui koer riivab tõket, võetakse maha kuni 1 punkt hüppe kohta, tõkkele toetamise eest kuni 2 punkti hüppe kohta.

Punktide jagunemine üle tõkke toomise harjutuses:

Minekuhüpe	Toomine	Tagasihüpe
5 punkti	5 punkti	5 punkti

Harjutuse **osade eest on punkte võimalik anda** ainult juhul, kui 3 harjutuse osast (minekuhüpe – toomine – tagasihüpe) on sooritatud vähemalt üks hüpe ja **toomise osa**.

Veatud hüpped ja toomine = 15 punkti
Mineku- või tagasihüpe sooritamata, eseme toomine veatu = 10 punkti
Mineku- ja tagasihüpe veatud, viskehantel toomata = 0 punkti

Kui viskehantel maandub tõkke suhtes liiga kaugale küljele või on koerale halvasti nähtav, on koerajuhil võimalus kohtuniku loal või soovitusel viskehantlit ilma punkte kaotamata uuesti visata. Koer peab sellisel juhul istuma jääma. Juhul kui koer järgneb koerajuhile ja möödub tõkkest, on harjutuse hindeks 0. Juhul kui koer lahkub algasendist, kuid ei möödu tõkkest, alandatakse harjutuse hinnet ühe hinde võrra.

Igasugust koerajuhipoolset abi, ilma et ta oma asendit muudaks, hinnatakse vastavalt. Juhul kui koerajuht lahkub oma kohalt enne harjutuse lõppu, hinnatakse harjutus „mitterahuldavaks“. Kui koer hüppab minekuhüppel tõkke pikali, harjutust korratakse, seejuures antakse esimese hüppe eest hindeks „madal mitterahuldav“ (- 4p). Kui koer ei anna viskehantlit koerajuhile ära pärast kolmandat käsklust, siis **peab koera diskvalifitseerima** ja ta ei saa jätkata B-osa sooritamist.

7. Toomine üle A-tõkke (180 cm)

15 punkti

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *hüppamine, toomine, loovutamine, algasendisse minek* (nt „hopp“, „too“, „anna“, „kõrval(e)“)

b) Harjutuse sooritamine: koerajuht võtab koos koeraga algasendi vähemalt 5 sammu kaugusel A-tõkkest. Koerajuht viskab korrektest algasendist viskehantli (650 gr kaaluv puust hantel) üle A-tõkke. Käskluse *hüppamiseks* tohib anda alles siis, kui viskehantel on liikumatult paigale jäänud. Koerajuhi kõrval vabalt ja rahulikult istunud koer peab pärast *hüppamise* ja *toomise* käsklusi (käskluse *toomiseks* peab andma hüppe ajal) üle A-tõkke ronima, kiiresti ja otsejoones viskehantlini jooksmata, selle koheselt üles võtma, seejärel kohe üle A-tõkke tagasi ronima ning viskehantli kiiresti ja otsejoones koerajuhile tooma. Koer peab istuma tihedalt ja otse koerajuhi ette, hoides viskehantlit rahulikult suus nii kaua, kuni koerajuht selle pärast umbes 3-sekundilist pausi *loovutamise* käsklusega temalt ära võtab. Koerajuht peab seejärel hoidma viskehantlit rahulikult oma paremas allapoole väljasirutatud käes. Pärast käsklust *algasendisse minekuks* läheb koer kiirelt koerajuhi kõrvale, istudes otse koerajuhi vasakule küljele nii, et tema õlg on kohakuti koerajuhi põlvega. Koerajuht peab kogu harjutuse vältel seisma ühel ja samal kohal.

c) Hindamine: vigast algasendit, aeglast, jõuetut hüppamist viskehantlile järele minnes, vigast ülesvõtmist, aeglast, jõuetut tagasihüppamist, viskehantli pillamist, viskehantliga mängimist või selle närimist, koerajuhi harkisjalu seismist, vigasid ees istumisel ja harjutuse lõpetamisel hinnatakse vastavalt.

Punktide jagunemine üle A-tõkke toomise harjutuses:

Minekuhüpe	Toomine	Tagasihüpe
5 punkti	5 punkti	5 punkti

Harjutuse **osade eest on punkte võimalik anda** ainult juhul, kui 3 harjutuse osast (minekuhüpe – toomine – tagasihüpe) on sooritatud vähemalt üks hüpe ja **toomise osa**.

Veatud hüpped ja toomine = 15 punkti
Mineku- või tagasihüpe sooritamata, eseme toomine veatu = 10 punkti
Mineku- ja tagasihüpe veatud, viskehantel toomata = 0 punkti

Kui viskehantel maandub tõkke suhtes liiga kaugale küljele või on koerale halvasti nähtav, on koerajuhil võimalus kohtuniku loal või soovitusel viskehantlit ilma punkte kaotamata uuesti visata. Koer peab sellisel juhul istuma jääma.

Juhul kui koer järgneb koerajuhile ja möödub tõkkest, on harjutuse hindeks 0. Juhul kui koer lahkub algasendist, kuid ei möödu tõkkest, alandatakse harjutuse hinnet ühe hinde võrra.

Igasugust koerajuhipoolset abi, ilma et ta oma asendit muudaks, hinnatakse vastavalt. Juhul kui koerajuht lahkub oma kohalt enne harjutuse lõppu, hinnatakse harjutus "mitterahuldavaks".

Kui koer ei anna viskehantliit koerajuhile ära pärast kolmandat käsklust, siis **peab koera diskvalifitseerima** ja ta ei saa jätkata B-osa sooritamist.

8. Edasisaatmine ja lamamine

10 punkti

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *edasisaatmine*, *lamamine*, *istuma tõusmine* (nt „edasi“, „lama“, „istu“)

b) Harjutuse sooritamine: koerajuht alustab korrektsest algasendist koos rihmata kõrvale kõndiva koeraga liikumist ettenähtud suunas. Pärast 10-15 sammu annab koerajuht käskluse *edasisaatmiseks*, tõstes samaaegselt käe üles. Seejärel jääb koerajuht seisma. Koer peab eemalduma sihikindlalt, sirgjooneliselt ja kiirelt vähemalt 30 sammu osutatud suunas. Kohtuniku märguandel annab koerajuht koerale käsu *lamamiseks*, mille peale koer peab koheselt lamama. Koerajuht võib kätt suundanäitavalt üleval hoida hetkeni, kuni koer on lamanud. Kohtuniku märguandel läheb koerajuht koera juurde ning astub tema kõrvale. Kohtuniku märguandel annab koerajuht u. 3 sekundi möödumisel käsu *istuma tõusmiseks*, mille peale koer peab kiiresti ja otse koerajuhile kõrvale algasendisse istuma tõusma.

c) Hindamine: vigasid ettevalmistavas osas, koerajuhile kaasajooksmist, koera aeglast eemaldumist, tugevat kaldumist külgsuunas, liiga vähest eemaldumist, kõhklevat või liiga varajast lamamist, rahutut lamamist, nagu ka ennetavat istuma või püsti tõusmist koerajuhile lähenedes hinnatakse vastavalt. Lisaabi, näiteks *edasisaatmise* või *lamamise* käsklusi andes, arvestatakse hindamisel samuti.

Pärast seda, kui koer on ettenähtud kaugusele eemaldunud, annab kohtunik koerajuhile märku koera lamama käskimiseks. Juhul kui koer käskude peale ei peatu, antakse harjutuse eest 0 punkti.

- esimene lisakäsklus lamamiseks: -1,5 punkti;
- teine lisakäsklus lamamiseks: -2,5 punkti;
- koer peatub, kuid ei lama ka teise lisakäskluse peale: -3,5 punkti

Teisi vigasid tuleb lisaks arvesse võtta. Juhul kui koer läheb lamamiskohalt ära või tuleb koerajuhile juurde tagasi, antakse harjutuse eest 0 punkti.

9. Lamamine häiritud olukorras

10 punkti

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *lamamine*, *istuma tõusmine* (nt „lama“, „istu“)

b) Harjutuse sooritamine: enne seda, kui teine koer alustab B-osa sooritamist, läheb koerajuht koos koeraga kohtuniku poolt määratud punkti ja võtab korrektse algasendi. Seejärel annab koerajuht koerale käskluse *lamamiseks*. Koera juurde ei jäeta jalutusrihma ega ühtegi muud eset. Koerajuht eemaldub tagasi vaatamata koera juurest eksami- või võistlusplatsi piires vähemalt 30 sammu ning lahkub koera vaateväljast (varjesse). Koer peab koerajuhipoolsete mõjutusteta rahulikult lamama, kuni teine koer on sooritanud harjutused 1-7. Kohtuniku märguandel läheb koerajuht koera juurde ning jääb tema parema küljele seisma. Umbes 3 sekundi möödudes annab koerajuht kohtuniku märguandel koerale käsu *istuma tõusmiseks*, mille peale koer peab kiiresti ning otse koerajuhile kõrvale algasendisse istuma tõusma.

c) Hindamine: koerajuhile rahutut käitumist nagu ka muul kujul varjatult antavat abi, koera rahutut lamamist, nagu ka ennetavat istuma või püsti tõusmist koerajuhile lähenedes hinnatakse vastavalt. Kui koer seisab või istub, kuid jääb ettenähtud kohale, antakse osalised punktid. Juhul kui koer liigub ettenähtud kohast rohkem kui 3 meetrit eemale enne, kui teine koer on lõpetanud 6. harjutuse, antakse harjutuse eest 0 punkti. Juhul kui koer liigub ettenähtud kohast

rohkem kui 3 meetrit pärast seda, kui paaris töötav koer on lõpetanud 6. harjutuse, antakse osalised punktid. Juhul kui koer liigub talle järele tulevale koerajuhile vastu, alandatakse hinnet kuni 3 punkti võrra.

IPO-3 "C-osa" – kaitse:

Harjutus 1: varrukamehe otsimine risteldes	10 punkti
Harjutus 2: valvamine ja haukumine	10 punkti
Harjutus 3: varrukamehe põgenemiskatse takistamine	10 punkti
Harjutus 4: rünnaku tõrjumine valvamise ajal	20 punkti
Harjutus 5: selja tagant konvooerimine	5 punkti
Harjutus 6: rünnak koerale selja tagant konvooerimise ajal	15 punkti
Harjutus 7: rünnak koerale liikumise pealt	10 punkti
Harjutus 8: rünnaku tõrjumine valvamise ajal	20 punkti
Kokku	100 punkti

Üldised nõuded:

C-osa sooritamise jaoks sobivale platsile peab olema püstitatud vahelduva asetusega 6 varjet – 3 kummalegi platsipoolle (vt. skeemi). Kasutatavad platsitähistused peavad olema selgelt nähtavad nii koerajuhile, kohtunikule kui varrukamehele.

Varrukamees/varrukamehe varustus:

Varrukamees peab olema varustatud kuuluvad kaitseriietuse, kaitsevarruka ja pehme nuudiga. Varrukas peab olema kiilukujulise esiosaga ning varrukakate peab olema valmistatud naturaalsel värvi džuudist.

Kui see on koera jälgimiseks vajalik, ei pea varrukamees valvamisetaapis tingimata liikumatult seisma. Ta ei tohi aga seista ähvardavalt ega teha kaitsvaid liigutusi. Varrukamees peab hoidma kaitsevarrukat keha ees kaitseks. Koerajuht otsustab, millisel viisil ta varrukamehe käest pehme nuudi ära võtab.

Eksami/võistluse kõigis astmetes võib kasutada ka vaid ühte varrukameest. Kui samas astmes osaleb vähemalt 7 koera, peab igal juhul töötama kaks varrukameest. Kõigil samas astmes osalejatel peab olema võimalus töötada sama varrukamehega/varrukameestega.

Ühekordne varrukamehe vahetamine on lubatud juhul, kui antud varrukamees osaleb samal üritusel ka koerajuhina.

Üldised nõuded:

C-osa sooritamise jaoks sobivale platsile peab olema püstitatud vahelduva asetusega 6 varjet – 3 kummalegi platsipoolle (vt. skeemi). Kasutatavad platsitähistused peavad olema selgelt nähtavad nii koerajuhile, kohtunikule kui varrukamehele.

Varrukamees/varrukamehe varustus

Varrukamees peab olema varustatud kaitseriietuse, kaitsevarruka ja pehme nuudiga. Varrukas peab olema kiilukujulise esiosaga ning varrukakate peab olema valmistatud naturaalsel värvi džuudist.

Kui see on koera jälgimiseks vajalik, ei pea varrukamees valvamisfaasis tingimata liikumatult seisma. Ta ei tohi aga seista ähvardavalt ega teha kaitsvaid liigutusi. Varrukamees peab hoidma kaitsevarrukat keha ees kaitseks. Koerajuht otsustab, millisel viisil ta varrukamehe käest pehme nuudi ära võtab.

Eksami või võistluse kõigis astmetes võib kasutada ka vaid ühte varrukameest. Kui samas astmes osaleb vähemalt 7 koera, peab igal juhul töötama kaks varrukameest. Kõigil samas astmes osalejatel peab olema võimalus töötada sama varrukamehega/varrukameestega.

Ühekordne varrukamehe vahetamine on lubatud juhul, kui antud varrukamees osaleb samal üritusel ka koerajuhina.

Raporteerimine:

- a) Raporteerimiseks võtab koerajuht koos rihmata oleva koeraga kohtuniku ees algasendi.
- b) Pärast raporteerimist võtab ta harjutuse “varrukamehe otsimine risteldes” jaoks algasendi.
- c) Algasendist saadetakse koer pärast kohtunikult loa saamist ristlema.

Märkus:

Juhul kui koerajuhil ei ole võimalik nõuetekohaselt raporteerida (näiteks koer väljub tema kontrolli alt ning jookseb varrukamehe juurde varjesse või mööda platsi ringi) on koerajuhil lubatud tema tagasikutsumiseks anda kolm käsklust.

Juhul kui koer ka pärast kolmandat käsklust ei allu, C-osa katkestatakse ning koer diskvalifitseeritakse põhjendusega “diskvalifitseeritud kontrolli alt väljumise tõttu”.

Koerad, kes väljuvad koerajuhi kontrolli alt, kes ei lase kaitseharjutuste ajal kaitsevarrukast lahti või lasevad lahti alles pärast koerajuhipoolset aktiivset mõjutust või kes haaravad mujalt kui ettenähtud kaitsevarrukast, peab diskvalifitseerima. “TSB”-hinnangut ei anta.

Platsitähised:

IPO eeskirjas ettenähtud platsitähised peavad nii koerajuhile, kohtunikule kui varrukamehele olema selgelt nähtavad. Need platsitähised on:

- koht, kus koerajuht seisab koera varjest välja kutsudes;
- harjutuse “varrukamehe põgenemiskatse takistamine” jaoks varrukamehe põgenemistee algus- ning lõpp-punkt;
- koht, kuhu koer lamama pannakse enne “varrukamehe põgenemiskatse takistamise” harjutust;
- koht, kus koerajuht seisab harjutuse “rännak koerale liikumise pealt” alguses.

Juhul kui koer ei suuda kaitseharjutust sooritada või laseb ennast eemale tõrjuda, siis C-osa katkestatakse. Osasoorituse eest ei anta hinnet, kuid peab andma TSB-hinnangu.

Käskluse *lahtilaskmiseks* võib anda iga kaitseharjutuse jooksul üks kord. Lahtilaskmise hindamiseks vaata järgnevat tabelit:

Aeglane lahtilaskmine	1. lisakäsklus, millele järgneb kohene lahtilaskmine	1. lisakäsklus, millele järgneb aeglane lahtilaskmine	2. lisakäsklus, millele järgneb kohene lahtilaskmine	2. lisakäsklus, millele järgneb aeglane lahtilaskmine	Koer ei lase lahti pärast 2. lisakäsklust, lisamõjutused
0,5-3,0	3,0	3,5-6,0	6,0	6,5-9,0	diskvalifitseerimine

1. Varrukamehe otsimine risteldes**10 punkti**

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *otsimine, juurdetulemine* (nt "otsi", "siia")

(käsklust *juurdetulemiseks* on lubatud kasutada ka koos koera nimega).

b) Harjutuse sooritamine: varrukamees asub koera eest varjatult viimases varjes. Koerajuht võtab koos koeraga algasendi esimeset varjest eespool, nii et oleks võimalik teha kuus külgpõiget. Kohtuniku märguandel algab C-osa sooritamine.

Pärast lühikest *otsimise* käsklust ja käemärki, mida antakse parema või vasaku käega ning mis võib olla korduv, peab koer kiiresti koerajuhist eemalduma, jooksma sihikindlalt osutatud varjeni ning tegema tihedalt ja tähelepanelikult ringi ümber selle.

Kui koer on külgpõike sooritanud, kutsub koerajuht ta käsklusega *juurdetulemiseks* enda poole ja saadab seejärel uuesti *otsimise* käsku kasutades liikumise pealt edasi järgmisse varjesse.

Koerajuht liigub tavapärases kõnnitempos mööda platsi kujuteldavat keskjoont, millelt ta ristlemise ajal lahkuda ei tohi. Koer peab asuma kogu aeg koerajuhist eespool. Kui koer jõuab varjesse, milles on varrukamees, peab koerajuht seisma jääma, suulised käsklused ega käemärgid ei ole siis enam lubatud.

c) Hindamine: puudujääke juhtimises, varjete ristlemise kiiruse või sihipärasuse osas, nagu ka tiheduse ja tähelepanelikkuse osas varje ümber liikumisel hinnatakse vastavalt.

Vigadeks loetakse:

- harjutuse alustamisel ei võeta rahulikku ja tähelepanelikku algasendit
- lisakäsklused või -käemärgid
- platsi mõttelisest keskjoonest kõrvalekaldumine
- tavapärasest kõnnitempost erinev liikumine
- ristlemisel varjest liiga kaugelt möödumine
- iseseisev varjete ristlemine ilma koerajuhi käsklustele reageerimata
- koer ei tee varje ümber ringi või ei tee ringi tähelepanelikult
- koer peaks olema paremini juhtitav või kontrollitav

Juhul kui koer ei leia seni märkamatuks jäänud varrukameest ka kolmandal korral pärast viimasesse varjesse saatmist, tuleb kaitseosa lõpetada. Juhul kui koerajuht võtab ristlemise harjutuse jooksul koera käsuga algasendisse, loetakse kaitseosa samuti lõpetatuks ("katkestamine" – punkte ei anta; kõik eelnevate osade punktid jäävad kehtima). TSB-hinnangut ei anta.

2. Valvamine ja haukumine**10 punkti**

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *juurdetulemine, algasendisse minek* (nt "siia", "kõrval(e)")

Käsklust *juurdetulemiseks* tuleb koos käsklusega *algasendisse minekuks* ilma vahepeal pausi tegemata.

b) Harjutuse sooritamine: koer peab varrukameest aktiivselt ja tähelepanelikult valvama ning jätkuvalt haukuma. Koer ei või varrukamehe vastu üles hüpata ega temast kinni haarata. Pärast seda, kui koer on umbes 20 sekundit haukunud, läheb koerajuht kohtuniku märguande peale varjele juurde ning jääb sellest umbes viie sammu kaugusele seisma. Kohtuniku märguandel kutsub koerajuht koera enda juurde algasendisse.

Kohtuniku loal kutsub koerajuht varrukamehe varjest välja. Varrukamees läheb tema jaoks tähistatud põgenemispositsioonile. Koer peab sellel ajal rahulikult korrektses algasendis istuma ning olema tähelepanelik.

c) Hindamine: puudujääke jätkuva, pealetükkivas haukumise ja jõulise valvamise osas kuni käskluse saamiseni ning kohtuniku ja läheneva koerajuhi poolt mitte mõjutada laskmist hinnatakse vastavalt. Jätkuva haukumise eest antakse 5 punkti. Kui koer haugub nõrgalt, võetakse maha 2 punkti. Kui koer ei haugu, kuid püsib aktiivselt ja tähelepanelikult

valvates varrukamehe juures, võetakse maha 5 punkti. Varrukamehe segamise, näiteks tema müksamine, tema vastu üleshüppamine vms eest tuleb maha võtta kuni 2 punkti, tugeva haaramise eest kuni 9 punkti.

Kui koer haarab varjes olles kaitsevarrukast ja ei lase iseseisvalt lahti, saab koerajuht korralduse varje juurde tulla ja sellest 5 sammu kaugusel seisma jääda. Koerajuhil on lubatud kutsuda koera enda juurde üks kord, kasutades käsklusi *juurdetulemiseks* ja *algasendisse minekuks*, mis tuleb anda koos, vahepeal pausi tegemata. Käsklust *lahtilaskmiseks* anda ei tohi. Juhul kui koer ei tule, siis koer ja koerajuht diskvalifitseeritakse. Juhul kui koer tuleb, hinnatakse harjutus "madala mitterahuldava" hindega (-9 punkti).

Kui koer haarab (mitte ei müksa) tahtlikult mujalt kui kaitsevarrukast, siis ta diskvalifitseeritakse.

Kui koer lahkub varrukamehe juurest enne, kui kohtunik on andnud koerajuhile märku keskjoonelt lahkumiseks, võib koera veelkord varrukameest otsima saata.

Juhul kui koer jääb nüüd varrukameest valvama, võib C-osa jätkuda, harjutuse "valvamine ja haukumine" hindeks on sellegipoolest "madal mitterahuldav" (- 9 punkti). Juhul kui koer ei lähe varrukameest otsima või lahkub taas varrukamehe juurest, C-osa katkestatakse. Juhul kui koer läheb varjele lähenevale koerajuhile vastu või tuleb enne ärakutsumist koerajuhi juurde, antakse harjutuse eest osalised punktid, mis vastavad "mitterahuldavale" hindele.

Haukumise hindamine:

Jätkuva haukumise eest antakse 5 punkti. Nõrga haukumise (ei ole pealetükkiv, mitteenergiline) ja pauside tegemise eest võetakse maha 2 kuni punkti. Kui koer valvab tähelepanelikult, kuid ei haugu, on kohustuslik võtta maha 5 punkti.

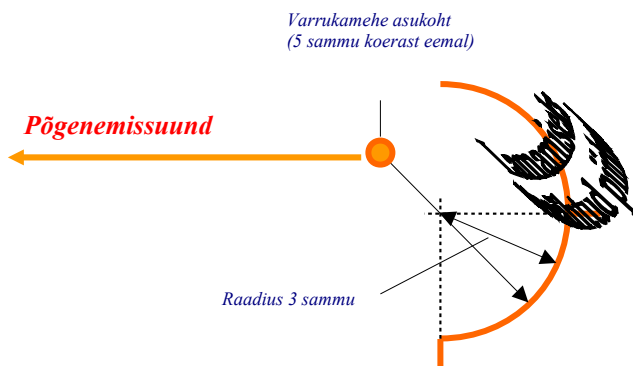
3. Varrukamehe põgenemiskatse takistamine

10 punkti

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *kõrvalkäimine*, *lamamine*, *rünnaku tõrjumine*, *lahtilaskmine* (nt "kõrval", "lama", "võta"/"edasi", "anna")

b) Harjutuse sooritamise: pärast kohtuniku märguannet kutsub koerajuht varrukamehe varjest välja. Varrukamees läheb tavapärasel sammul põgenemiskatse alustamiseks tähistatud punkti. Kohtuniku märguandel liigub koerajuht rihmata kõrvalkõndiva koeraga lamapanemiseks tähistatud punkti. Koer peab rihmata kõrval kõndides olema rõõmus, tähelepanelik ja keskendunud ning püsima otse koerajuhi põlve kõrval. Enne *lamamise* käsklust peab koer algasendis otse, rahulikult ja tähelepanelikult istuma. Saades käskluse *lamamiseks*, peab koer otsejoones ja kiiresti lamama ning püsima lamades rahulikult ja kindlalt, olles varrukamehe suhtes tähelepanelik.

Vahemaa koera ja varrukamehe vahel on 5 sammu. Koerajuht jätab koera lamamisasendis valvama ja liigub varjesse. Koerajuht säilitab silmside koera, varrukamehe ja kohtunikuga.

Kohtuniku märguandel üritab varrukamees põgeneda. Koerajuhi samaaegse *rünnaku tõrjumise* käskluse peale stardib koer varrukamehe põgenemiskatset peatama.

Koer peab põgenemist kõhklematult ja domineerides efektiivselt takistama, haarates energiliselt ja jõuliselt. Koer võib hammustada ainult varrukamehe kaitsevarrukast. Kohtuniku märguandel jääb varrukamees seisma. Pärast varrukamehe paigalejäämist peab koer **pärast üleminekufaasi** varrukast lahti laskma. Koerajuht võib anda ühe käskluse *lahtilaskmiseks* iseseisvalt mõistliku ajavahemiku jooksul.

Kui koer ei lase pärast esimest lubatud käsklust lahti, võib koerajuht kohtuniku märguandel anda veel kuni kaks lisakäsklust *lahtilaskmiseks*. Juhul kui koer ei lase lahti ka pärast kolmandat käsklust (üks lubatud käsklus ja kaks lisakäsklust), järgneb diskvalifitseerimine. *Lahtilaskmise* käsklust andes peab koerajuht seisma rahulikult ilma koera mõjutamata. Pärast lahtilaskmist peab koer jääma tihedalt varrukamehe juurde ning teda tähelepanelikult valvama.

c) Hindamine: Puudujääke oluliste hindamiskriteeriumide osas – domineeriv käitumine, kiire ja energiline reageerimine ja järgimine, jõuline haaramine ja efektiivne põgenemiskatse takistamine rahuliku haardega, mis püsib kuni lahtilaskmiseni, tähelepanelik valvamine tihedalt varrukamehe juures – hinnatakse vastavalt.

Juhul kui koer jääb lamama või ei takista põgenemist varrukast kinni haarates ja haardes püsides umbes 20 sammu jooksul, C-osa katkestatakse.

Kui koer järgneb põgenevale varrukamehele ilma koerajuhi käskluseta, alandatakse harjutuse hinnet ühe hinde võrra (-1 punkt). Kui koer on valvamisfaasis veidi tähelepanematu ja/või segab kergelt varrukameest, alandatakse hinnet ühe hinde võrra; juhul kui koer valvab varrukameest väga tähelepanematult või segab teda tugevalt, alandatakse hinnet kahe hinde võrra. Kui koer ei valva varrukameest, kuid püsib tema juures, alandatakse hinnet kolme hinde võrra. Juhul kui koer tuleb varrukamehe juurest ära või koerajuht annab käskluse, et koer varrukamehe juurde jääks, C-osa katkestatakse.

4. Rünnaku tõrjumine valvamise ajal

20 punkti

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *lahtilaskmine, algasendisse minek* (nt "anna", "kõrval(e)")

b) Harjutuse sooritamine: pärast umbes 5-sekundilist valvamisfaasi ründab varrukamees kohtuniku märguandel koera. Ilma ühegi koerajuhipoolse mõjutuseta peab koer ennast energilise ja jõulise haardega efektiivselt kaitsma. Koer võib haarata ainult kaitsevarrukast. Varrukamees peab koera koormama oma liikumisega kandmisel ja pehme nuudiga ähvardades. Koormamise ajal tuleb eralist tähelepanu pöörata koera aktiivsusele ning stabiilsusele. Viiakse läbi kaks nuudiga koormamise testi. Koer võib sel ajal haarata ainult varrukamehe kaitsevarrukast. Nuudiga koormamise test on lubatud ainult puutega õlgade ja turja piirkonda. Koer ei tohi lasta ennast koormamisest mõjutada ja peab näitama kogu kaitseharjutuse jooksul täielikku, energilist ja eelkõige püsivat haaret. Kohtuniku märguandel jääb varrukamees seisma. Pärast varrukamehe paigalejäämist peab koer **pärast üleminekufaasi** varrukast lahti laskma. Koerajuht võib anda ühe käskluse *lahtilaskmiseks* iseseisvalt mõistliku ajavahemiku jooksul

Kui koer ei lase pärast esimest lubatud käsklust lahti, võib koerajuht kohtuniku märguandel anda veel kuni kaks lisakäsklust *lahtilaskmiseks*. Juhul kui koer ei lase lahti ka pärast kolmandat käsklust (üks lubatud käsklus ja kaks lisakäsklust), järgneb diskvalifitseerimine. *Lahtilaskmise* käsklust andes peab koerajuht seisma rahulikult ilma koera mõjutamata. Pärast lahtilaskmist peab koer jääma tihedalt varrukamehe juurde ning teda tähelepanelikult valvama. Kohtuniku märguande peale läheb koerajuht tavapärasel sammul otseteed pidi koera juurde ning võtab ta käsklusega *algasendisse minekuks* algasendisse. Varrukamehelt pehmet nuuti ära ei võeta.

c) Hindamine: Puudujääke oluliste hindamiskriteeriumide osas – kiire ja jõuline haaramine, täielik ja rahulik haare, mis püsib kuni lahtilaskmiseni, pärast lahtilaskmist tähelepanelik valvamine tihedalt varrukamehe juures – hinnatakse vastavalt. Juhul kui koer ei kannata koormust välja, laseb kaitsevarrukast lahti ja laseb ennast eemale tõrjuda, C-osa katkestatakse.

Kui koer on valvamisfaasis veidi tähelepanematu ja/või segab kergelt varrukameest, alandatakse hinnet ühe hinde võrra; juhul kui koer valvab varrukameest väga tähelepanematult või segab teda tugevalt, alandatakse hinnet kahe

hinde võrra. Kui koer ei valva varrukameest, kuid püsib tema juures, alandatakse hinnet kolme hinde võrra. Juhul kui koer tuleb lähenevale koerajuhile vastu, hinnatakse harjutus "mitterahuldavaks". Juhul kui koer lahkub varrukamehe juurest enne, kui kohtunik on koerajuhile andnud märku koera juurde minna või koerajuht annab käskluse, et koer varrukamehe juurde jääks, C-osa katkestatakse.

5. Selja tagant konvoeerimine

5 punkti

- a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *kõrvalkäimine* (lubatud on ka käsklus *konvoeerimiseks*) (nt "kõrval"/"transport")
- b) Harjutuse sooritamine: pärast 4. harjutuse lõpetamist järgneb varrukamehe selja tagant konvoeerimine umbes 30 sammu pikkusel distantsil. Konvoeerimisteedonna pikkuse määrab kohtunik. Koerajuht annab varrukamehele korralduse enda ees liikuma hakata ning järgneb talle rihmata kõrval käiva koeraga viie sammu kaugusel. Koer peab varrukameest tähelepanelikult jälgima. 5-sammulist vahemaad tuleb hoida kogu harjutuse jooksul.
- c) Hindamine: Puudujääke oluliste hindamiskriteeriumide osas – varrukamehe tähelepanelik jälgimine, täpne kõrvalkäik, 5-sammulise vahemaa hoidmine – hinnatakse vastavalt.

6. Rünnak koerale selja tagant konvoeerimisel

15 punkti

- a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *lahtilaskmine*, *kõrvalkäimine* (nt "anna", "kõrval")
- b) Harjutuse sooritamine: selja tagant konvoeerimise ajal ründab varrukamees kohtuniku märguandel liikumise pealt koera. Ilma ühegi koerajuhipoolse mõjutusega peab koer ennast energilise ja jõulise haardega efektiivselt kaitsma. Koer võib haarata ainult kaitsevarrukast. Kohe, kui koer on kaitsevarrukast haaranud, peab koerajuht seisma jääma. Kohtuniku märguandel jääb varrukamees seisma. Pärast varrukamehe paigalejäämist peab koer **pärast üleminekufaasi** varrukast lahti laskma. Koerajuht võib anda ühe käskluse *lahtilaskmiseks* iseseisvalt mõistliku ajavahemiku jooksul.

Kui koer ei lase pärast esimest lubatud käsklust lahti, võib koerajuht kohtuniku märguandel anda veel kuni kaks lisakäsklust *lahtilaskmiseks*. Juhul kui koer ei lase lahti ka pärast kolmandat käsklust (üks lubatud käsklus ja kaks lisakäsklust), järgneb diskvalifitseerimine. *Lahtilaskmise* käsklust andes peab koerajuht seisma rahulikult ilma koera mõjutamata. Pärast lahtilaskmist peab koer jääma tihedalt varrukamehe juurde ning teda tähelepanelikult valvama. Kohtuniku märguande peale läheb koerajuht tavapärasel sammul otseteed pidi koera juurde ning võtab ta käsklusega *algasendisse minekuks* algasendisse. Pehmet nuut võetakse varrukamehelt ära.

Järgneb umbes 20 sammu pikkune varrukamehe küljelt konvoeerimine kohtuniku juurde. Lubatud on anda üks käsklus *kõrvalkäimiseks*. Koer peab liikuma varrukamehe ja koerajuhi vahel. Konvoeerimise ajal peab koer varrukameest tähelepanelikult jälgima. Seejuures ei või ta varrukameest segada, tema vastu üles hüpata ega temast kinni haarata. Kohtuniku ette jõudes grupp peatub, koerajuht annab pehme nuudi kohtunikule üle ja raporteerib C-osa 1. osa sooritamise lõpetamisest.

- c) Hindamine: Puudujääke oluliste hindamiskriteeriumide osas – kiire ja jõuline haaramine, täielik ja rahulik haare, mis püsib kuni lahtilaskmiseni, pärast lahtilaskmist tähelepanelik valvamine tihedalt varrukamehe juures – hinnatakse vastavalt.

Kui koer on valvamisfaasis veidi tähelepanematu ja/või segab kergelt varrukameest, alandatakse hinnet ühe hinde võrra; juhul kui koer valvab varrukameest väga tähelepanematult või segab teda tugevalt, alandatakse hinnet kahe hinde võrra. Kui koer ei valva varrukameest, kuid püsib tema juures, alandatakse hinnet kolme hinde võrra. Juhul kui koer tuleb lähenevale koerajuhile vastu, hinnatakse harjutus "mitterahuldavaks". Juhul kui koer lahkub varrukamehe juurest enne, kui kohtunik on koerajuhile andnud märku koera juurde minna või koerajuht annab käskluse, et koer varrukamehe juurde jääks, C-osa katkestatakse.

7. Rünnak koerale liikumise pealt**20 punkti**

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *istumine*, *rünnaku tõrjumine*, *lahtilaskmine*, *algasendisse minek*, *kõrvalkäimine* (nt "istu", "võta", "anna", "kõrval(e)", "kõrval")

b) Harjutuse sooritamine: koerajuht läheb koos koeraga tähistatud punkti, mis asub platsi keskjoonel esimese varjega kohakuti. Rihmata kõrval käies peab koer olema koerajuhi suhtes tähelepanelik, rõõmus ja keskendunud. Koer püsib korrektses asendis otse koerajuhi põlve kõrval. Esimese varjega kohakuti jõudes jääb koerajuht seisma ning pöörab ümber. Käsklusega *istumiseks* võetakse koer algasendisse. Koer peab istuma otse, rahulikult ning varrukamehe suhtes tähelepanelikult. Koerajuht võib koera kaelarihmast kinni hoida, kuid ei tohi teda seejuures ergutada. Kohtuniku märguandel astub pehme nuudiga varustatud varrukamees varjest välja ja jookseb platsi keskjooneni.

Keskjoonele jõudes pöördub varrukamees koerajuhi poole ning ründab jooksutempot muutmata ähvardavalt karjades ja selgelt ähvardavaid liigutusi tehes koerajuhti ja koera. Niipea, kui varrukamees on jõudnud koerajuhist ja koerast umbes 60 kuni 50 sammu kaugusele, laseb koerajuht kohtuniku märguandel koera käsklusega *rünnaku tõrjumiseks* lahti. Koer peab ühekordse *rünnaku tõrjumise* käskluse peale varrukamehe rünnaku kõhklematult, domineerivalt ja efektiivselt peatama.

Koer võib haarata ainult varrukamehe kaitsevarrukast. Koerajuht ei tohi oma kohalt lahkuda.

Koer ei tohi lasta ennast koormamisest mõjutada ja peab näitama kogu kaitseharjutuse jooksul täielikku, energilist ja eelkõige püsivat haaret. Kohtuniku märguandel jääb varrukamees seisma. Pärast varrukamehe paigalejäämist peab koer **pärast üleminekufaasi** varrukast lahti laskma. Koerajuht võib anda ühe käskluse *lahtilaskmiseks* iseseisvalt mõistliku ajavahemiku jooksul

Kui koer ei lase pärast esimest lubatud käsklust lahti, võib koerajuht kohtuniku märguandel anda veel kuni kaks lisakäsklust *lahtilaskmiseks*. Juhul kui koer ei lase lahti ka pärast kolmandat käsklust (üks lubatud käsklus ja kaks lisakäsklust), järgneb diskvalifitseerimine. *Lahtilaskmise* käsklust andes peab koerajuht seisma rahulikult ilma koera mõjutamata. Pärast lahtilaskmist peab koer jääma tihedalt varrukamehe juurde ning teda tähelepanelikult valvama.

c) Hindamine: Puudujääke oluliste hindamiskriteeriumide osas – energiline kaitsmine jõulise haaramisega, täielik ja rahulik haare, mis püsib kuni lahtilaskmiseni, pärast lahtilaskmist tähelepanelik valvamine tihedalt varrukamehe juures – hinnatakse vastavalt.

Kui koer on valvamisfaasis veidi tähelepanematu ja/või segab kergelt varrukameest, alandatakse hinnet ühe hinde võrra; juhul kui koer valvab varrukameest väga tähelepanematult või segab teda tugevalt, alandatakse hinnet kahe hinde võrra. Kui koer ei valva varrukameest, kuid püsib tema juures, alandatakse hinnet kolme hinde võrra. Juhul kui koer tuleb lähenevale koerajuhile vastu, hinnatakse harjutus "mitterahuldavaks". Juhul kui koer lahkub varrukamehe juurest või koerajuht annab käskluse, et koer varrukamehe juurde jääks, C-osa katkestatakse.

8. Rünnaku tõrjumine valvamise ajal**20 punkti**

a) Üks käsklus iga järgneva tegevuse jaoks: *lahtilaskmine*, *algasendisse minek*, *kõrvalkäimine* (nt "anna", "kõrval(e)", "kõrval")

b) Harjutuse sooritamine: pärast umbes 5-sekundilist valvamisfaasi ründab varrukamees kohtuniku märguandel koera. Ilma ühegi koerajuhipoolse mõjutuseta peab koer ennast energilise ja jõulise haardega efektiivselt kaitsma. Koer võib haarata ainult kaitsevarrukast. Varrukamees peab koera koormama oma liikumisega kandmisel ja pehme nuudiga ähvardades. Koormamise ajal tuleb erilist tähelepanu pöörata koera aktiivsusele ning stabiilsusele. Viiakse läbi kaks nuudiga koormamise testi. Koer võib sel ajal haarata ainult varrukamehe kaitsevarrukast. Nuudiga koormamise test on lubatud ainult puutega õlgade ja turja piirkonda. Koer ei tohi lasta ennast koormamisest mõjutada ja peab näitama kogu kaitseharjutuse jooksul täielikku, energilist ja eelkõige püsivat haaret. Kohtuniku märguandel jääb varrukamees seisma. Pärast varrukamehe paigalejäämist peab koer **pärast üleminekufaasi** varrukast lahti laskma. Koerajuht võib anda ühe käskluse *lahtilaskmiseks* iseseisvalt mõistliku ajavahemiku jooksul

Kui koer ei lase pärast esimest lubatud käsklust lahti, võib koerajuht kohtuniku märguandel anda veel kuni kaks lisakäsklust *lahtilaskmiseks*. Juhul kui koer ei lase lahti ka pärast kolmandat käsklust (üks lubatud käsklus ja kaks lisakäsklust), järgneb diskvalifitseerimine. *Lahtilaskmise* käsklust andes peab koerajuht seisma rahulikult ilma koera mõjutamata. Pärast lahtilaskmist peab koer jääma tihedalt varrukamehe juurde ning teda tähelepanelikult valvama. Kohtuniku märguande peale läheb koerajuht tavapärasel sammul otseteed pidi koera juurde ning võtab ta käsklusega *algasendisse minekuks* algasendisse. Pehmet nuut võetakse varrukamehelt ära.

Järgneb umbes 20 sammu pikkune varrukamehe küljelt konvoeerimine kohtuniku juurde. Lubatud on anda üks käsklus *kõrvalkäimiseks*. Koer peab liikuma varrukamehe ja koerajuhi vahel. Konvoeerimise ajal peab koer varrukameest tähelepanelikult jälgima. Seejuures ei või ta varrukameest segada, tema vastu üles hüpata ega temast kinni haarata. Kohtuniku ette jõudes grupp peatub, koerajuht annab pehme nuudi kohtunikule üle ja raporteerib C-osa sooritamise lõpetamisest.

Pärast lõppraportit eemaldub koerajuht kohtuniku märguandel koos koeraga seisvast varrukamehest umbes 5 sammu, võtab algasendi, paneb koera rihma otsas ja läheb temaga kohale, kus kohtunik annab sooritusele kommentaarid. Seejärel lahkub varrukamees kohtuniku märguandel platsilt.

c) Hindamine: Puudujääke oluliste hindamiskriteeriumide osas – kiire ja jõuline haaramine, täielik ja rahulik haare, mis püsib kuni lahtilaskmiseni, pärast lahtilaskmist tähelepanelik valvamine tihedalt varrukamehe juures – hinnatakse vastavalt. Juhul kui koer ei kannata koormust välja, laseb kaitsevarrukast lahti ja laseb ennast eemale tõrjuda, C-osa katkestatakse.

Kui koer on valvamisfaasis veidi tähelepanematu ja/või segab kergelt varrukameest, alandatakse hinnet ühe hinde võrra; juhul kui koer valvab varrukameest väga tähelepanematult või segab teda tugevalt, alandatakse hinnet kahe hinde võrra. Kui koer ei valva varrukameest, kuid püsib tema juures, alandatakse hinnet kolme hinde võrra. Juhul kui koer tuleb lähenevale koerajuhile vastu, hinnatakse harjutus "mitterahuldavaks". Juhul kui koer lahkub varrukamehe juurest enne, kui kohtunik on koerajuhile andnud märku koera juurde minna või koerajuht annab käskluse, et koer varrukamehe juurde jääks, C-osa katkestatakse.

Jäljekoerte katse 1 FH1

Võõras jälg, umbes 1200 sammu, 7 sirget, 6 nurka, 4 jäljeaset, umbes 180 minutit vana, ristuvad jäljed, jälje läbitöötamiseks aega 30 minutit

Jäljel püsimine: 79 punkti
Esemed: 21 punkti (3x5 /1x6)
Kokku: 100 punkti

Juhul kui koer ei leia ühtegi eset, võib soorituse maksimumhindeks olla „rahuldav“.

Osalemistingimused:

Eksami või võistluse toimumise päevaks peab koer olema jõudnud nõutud vanusesse. Erandid selles osas ei ole lubatud. Eksamil või võistlusel osalemise eeltingimuseks on edukalt sooritatud BH test vastavalt rahvusliku kennelorganisatsiooni poolt kehtestatud nõuetele.

Üldised nõuded:

Kohtunik või jäljekoordinaator määrab olemasoleva jäljepõllu asetust arvestades kindlaks jälje kulgemise. Jälje alguspunkt tuleb selgelt tähistada algusmärgiga, mis torgatakse maasse jälje alguspunktist vahetult vasakule.

1. Jäljetöö sooritamine

Koer peab näitama oma jäljetöö kindlust vähemalt 1200 sammu pikkusel ja vähemalt 3 tundi vanal võõral jäljel, millel peab olema 6 maastikule sobivat täisnurka (vaata joonist) ja millega ristuvad vähemalt kahes teineteisest eemalasuvast punktis värskemad võõrad jäljed.

Jäljel on korrapärase vahemaadega 4 jäljeaset, mida jäljetegija on tugevalt lõhnastanud, hoides neid eelnevalt vähemalt 30 minutit oma taskus. Ühel jäljel tuleb kasutada erinevaid jäljeaseteid (materjal: nt nahk, tekstiil, puit). Esemed peavad olema umbes 10 cm pikad, 2-3 cm laiad ja 0,5-1 cm paksud. Nende värv ei tohi maastiku omast silmatorkavalt erineda.

Kõik esemed tuleb nummerdada selliselt, et jäljemärgil ja jäljel olevatel esemetel oleks sama number. Need esemed peab koer leidma ja neid kas üles võtma või näitama.

Enne soorituse algust peab koerajuht kohtunikule raporteerima ja teada andma, kas koer võtab esemed üles või näitab neid. Kui koer võtab eseme üles ja näitab seda, siis see on viga. Hinnatakse vaid neid esemeid, mis vastavad koerajuhi poolt raporteerimisel öeldule (ülesvõtmine või näitamine).

Koerajuht võib valida, kas koer töötab jäljel vabalt (ilma rihmata) või jäljenööri otsas.

Jäljenöör võib lõdvalt rippuda, kui koerajuht seda käest ei lase.

2. Jälje tegemine

Jäljetegija saab kohtniku või jäljekoordinaatori käest maastikukaardi. Kohtunik/jäljekoordinaator kirjeldab jäljetegijale maastikumärkide abil (nt üksikud puud, elektripostid, ehitised jne), kuidas jälg peab kulgema. Enne alustamist näitab jäljetegija kohtunikule nelja IPO eeskirjadele vastavat eset. Jälje alguspunkt tuleb korralikult algusmärgiga tähistada.

Algusmärk torgatakse maasse jälje alguspunktist vahetult vasakule ja peab jääma sellele kohale kogu jäljetöö ajaks. Pärast jälje alguspunktis seisatamist läbib jäljetegija kohtuniku poolt ettenähtud teekonna.

Esemed tuleb jäljele asetada korrapäratute vahedega ja neid ei tohi panna lähemale kui 20 sammu enne ega 20 sammu pärast nurka. Esimene ese ei tohi asetada alguspunktist loetuna esimese 250 sammu sees. Neljas ja ühtlasi viimane ese pannakse jälje lõppu. Esemete panek nurkadesse või nende vahetusse lähedusse on keelatud. Esemeid ei tohi asetada jälje kõrvale, vaid need tuleb panna jälje peale. Kohad, kuhu esemed maha pannakse, märgib jäljetegija kaardile ristiga.

Tuleb kindlasti jälgida, et jälg kulgeks mööda vahelduvat aluspinnast. Kasutuses oleva kõva kattega tee ületamine ei ole tingimata nõutav. Jälg tuleb teha nii, et see järgiks maastikul loomulikult viisil kulgemist. Skemaatilisust tuleb vältida.

30 minutit pärast jälje mahapanekut antakse teisele jäljetegijale ülesanne teha eksitav jälg, mis ristub varem maha pandud jäljega kahes kohtuniku poolt ettenähtud kohas (mitte esimesel ega viimasel sirgel ja mitte 40 sammu enne ega 40 sammu pärast nurka).

3. Jälje läbitöötamine

Kohtuniku kutsel läheb koerajuht koos jäljetööks valmis oleva koeraga kohtuniku juurde raporteerima. Raporteerimise ajal peab koer olema algasendis. Kohtuniku märguandel tuuakse koer aeglaselt alguspunkti ja pannakse jäljele. Koera lühidalt istuma panemine enne jäljealgust (u. 2 m) on lubatud.

Jäljealguse kontrollimisel ei ole ajalist piirangut; kohtunik peab otsustama lõhna ülesvõtmise intensiivsuse üle selle järgi, kuidas koer esimese sirge algusosas käitub.

Koer peab suutma alguspunktis piisavalt jälje lõhna võtta. Ta peab olema koolitatud selliselt, et ta võtab jälje üles rahulikult ja võimalikult vähesel koerajuhipoole abiga (lubatud on käsklus *otsimiseks*, nt „jälg“). Koerajuht ei tohi mingil juhul käega jälge näidata. Kui koerajuhile tundub, et koer ei ole jälge õigesti üles võtnud, on tema otsustada, kas ta saadab koera uuesti jäljele. See on võimalik juhul, kui koer ei ole jõudnud alguspunktist üle 15 sammu eemalduda. Sellisel juhul on kohtunik kohustatud 4 punkti maha arvestama.

Jälg tuleb töötada läbi rahulikult, nii et koerajuhil on võimalik järgneda kõndides. Leides eseme, peab koer selle kohe üles võtma või seda veenvalt näitama. Näitamine võib toimuda istudes, lamades või seistes. Koerajuht peab koheselt koera juurde minema, tõstma eseme kõrgele üles ja selle siis endale võtma. Eset üles võttes on koeral lubatud seista, istuda või tuua see koerajuhile. Jäljeesemega edasiliikumine või selle üles võtmine lamades on viga. Koerajuht võib koera eseme juures kiita ja saadab ta seejärel kohtuniku märguandel uuesti jälge ajama. Leides jäljelt eseme, mis ei ole sinna jäljetegija poolt pandud, ei tohi koer seda üles võtta ega näidata. Koer võib ristuvale jäljele reageerida ja seda kontrollida – kui ta seda tehes jäljelt ei lahku, ei ole see viga. Kui koer vahetab jälje ristuva jälje vastu ja ajab seda umbes ühe jäljenööri pikkuse võrra, tuleb jäljetöö katkestada. Kui koer ei jõua jälje lõppu 30 minuti jooksul alates jäljetöö alustamisest, katkestab kohtunik jälje ajamise.

4. Hindamine

Kõrgeima punktisumma – 100 punkti – võib anda vaid siis, kui koer näitab jälje algusest lõpuni veenvat jäljetööd ja võtab üles või näitab kõiki nelja eset. Kõik nurgad tuleb läbi töötada kindlalt. Koer ei tohi lasta ristuvatel jälgedel oma tööd mõjutada. Leidmata jäänud esemete eest punkte ei anta. Juhul kui koer ei leia ühtegi jäljetegija poolt jäljele asetatud eset, võib soorituse maksimumhindeks olla „rahuldav“. Kui koer teeb valenäitamise (eset ei ole või leitud ese ei ole jäljetegija pandud), võetakse üldjuhul maha 2 punkti.

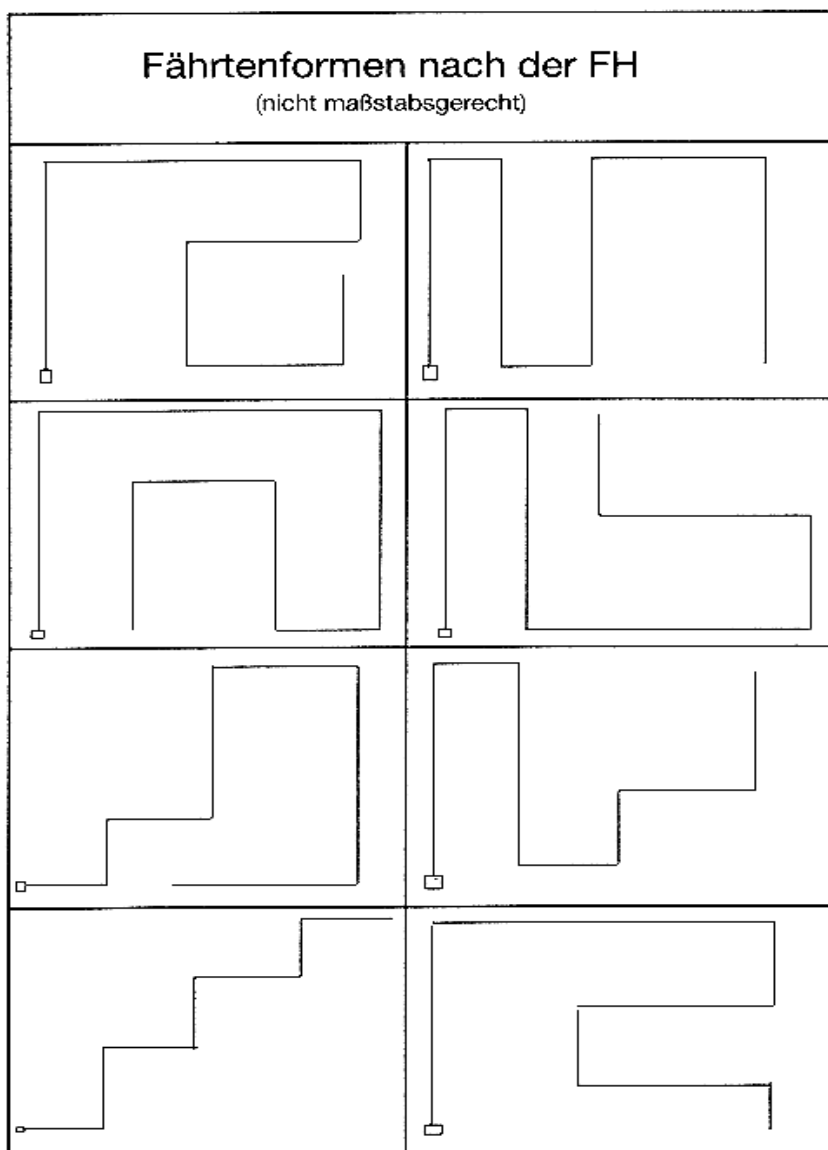
5. Jäljekoerte katse 1. astme koolitustulemuse (FH1) andmine

Koolitustulemuse FH1 saab anda vaid siis, kui koer on saavutanud vähemalt 70 punkti.

Hindamine:

Maksimumpunktid	Võrratu	Väga hea	Hea	Rahuldav	Mitterahuldav
100 punkti	96 – 100	90 – 95	80 – 89	70 – 79	0 - 69

FH 1:

Jäljekoerte katse 2 FH2

Võõras jälg, umbes 1800 sammu, 8 sirget, 7 nurka, 7 jäljeeset, umbes 180 minutit vana, ristuvad jäljed, jälje läbitöötamiseks aega 45 minutit

Jäljel püsimine: 79 punkti
Esemed: 21 punkti (7 x 3)
Kokku: 100 punkti

Juhul kui koer ei leia ühtegi eset, võib soorituse maksimumhindeks olla „rahuldav“.

Osalemistingimused:

Eksami või võistluse toimumise päevaks peab koer olema jõudnud nõutud vanusesse. Erandid selles osas ei ole lubatud.

Üldised nõuded:

Kohtunik või jäljekoordinaator määrab olemasoleva jäljepõllu asetust arvestades kindlaks jälje kulgemise. Jälje alguspunkt tuleb selgelt tähistada algusmärgiga, mis torgatakse maasse jälje alguspunktist vahetult vasakule.

Stardijärjekord loositakse pärast jälgede mahapanemist kohtuniku juuresolekul.

Jäljetegija peab enne jälje mahapanekut jäljeesemeid kohtunikule või jäljekoordinaatorile näitama. Kasutada tohib ainult tugevat jäljetegija lõhna omavaid esemeid (olnud vähemalt 30 minutit jäljetegija käes). Jäljetegija jääb hetkeks alguspunkti (lõhnapadjale) seisma ja läheb seejärel tavapärase sammuga ettenähtud suunas. Sirged ja nurgad tehakse tavapärase sammuga (vaata joonist). Esimene jäljeese asetatakse jäljele vähemalt 100 sammu järel esimesel või teisel sirgel, järgnevad esemed võib paigutada vastavalt soovile, ühel sirgel võib olla ka kaks eset ja seitsmes ese peab olema jälje lõpus. Sirged tuleb sobitada jäljepõllu kujuga. Üks sirge peab olema maha pandud poolkaarena, mille raadius on vähemalt kolm jäljenööri pikkust (umbes 30 meetrit). Poolkaar algab ja lõppeb parema nurgaga. Vähemalt kaks nurkadest peavad olema teravnurgad vahemikus 30 kuni 60 kraadi (vaata joonist). Erinevad jäljeesemed (materjal: näiteks nahk, tekstiil ja puit) võivad asetseda jäljel korrapäraselt kõigil sirgetel, kuid neid ei tohi panna lähemale kui 20 sammu enne ega 20 sammu pärast nurka. Viimane ese peab olema paigutatud viimase sirge lõppu. Esemed tuleb asetada jäljele liikumise pealt. Pärast viimase eseme mahapanekut peab jäljetegija liikuma veel mõned sammud otse edasi. Esemed peavad olema umbes 10 cm pikad, 2-3 cm laiad ja 0,5-1 cm paksud. Nende värv ei tohi mastiku omast silmatorkavalt erineda. Kõik esemed peavad olema nummerdatud selliselt, et esemete numbrid vastavad jälje numbrile. Koer ja koerajuht ei tohi jälje mahapanekut näha. 30 minutit enne koera jäljele minekut peab teine jäljetegija tegema ristuva jälje, mis peab ristuma kahe sirgega üle 60-kraadise nurga all. Ristuv jälg ei või asuda lähemal kui 40 sammu enne ega 40 sammu pärast nurka ning see ei tohi ristuda esimese ega viimase sirgega ega läbida ühte sirget kaks korda. Koera jäljel töötamise ajal ei ole jäljetegijal, kohtunikul ega teda saatvatel isikutel lubatud minna piirkonda, kus koerajuhil ja koeral on õigus jäljel töötada.

a) Suuline käsklus: *otsimiseks* (nt: „jälg“)

Käsklust on lubatud anda jälje alguses ja pärast igat eset. Mõõdukas kiitmine ja mõned lisakäsklused *otsimiseks* on lubatud, välja arvatud nurkade ja esemete läheduses.

b) Sooritamine: koerajuht valmistab koera jäljetööks ette. Koer võib töötada ilma rihmata või 10 m pikkuse jäljenööri otsas. Jäljeajamise ajal võib 10 m pikkune jäljenöör kulgeda üle koera selja, küljelt või esi- ja/või tagajalgade vahelt läbi. Jäljenööri võib kinnitada otse mittepoovas asendis oleva kaelarihma külge või jäljerakmete kinnitusaasa külge

(lubatud on rinnarakmed või Böttger-rakmed ilma lisarihmadeta). Kohtuniku kutsel läheb koerajuht koos koeraga kohtuniku juurde raporteerima. Raporteerimise ajal peab koer olema algasendis. Koerajuht teavitab kohtunikku, kas koer võtab jäljeeseme üles või näitab seda. Kohtuniku märguandel tuuakse koer aeglaselt ja rahulikult alguspunkti ja pannakse jäljele. Koera lühidalt istuma panemine enne jäljealgust (u. 2 m) on lubatud.

Lõhnapadja kontrollimisel ei ole ajalist piirangut; kohtunik peab otsustama lõhna ülesvõtmise intensiivsuse üle selle järgi, kuidas koer esimese sirge algusosas käitub.

Enne jäljetööd, jäljetööd alustades ja jäljetöö kestel peab vältima igasugust jõulist mõjutamist. Koer peab võtma lõhna jäljealgusest intensiivselt ja rahulikult, nina maapinna lähedal. Koer peab seejärel ajama jälge ühtlases tempos, intensiivselt, nina maapinna lähedal. Koerajuht järgneb koerale 10 meetri kaugusel jäljenööri lõpus. Vabalt (rihmata) töötava koera puhul tuleb samuti 10-meetrist vahemaad säilitada. Jäljenöör võib lõdvalt rippuda, kui koerajuht seda käest ei lase. Pärast nurga läbimist peab koer jätkama jäljetööd eelneva jäljeajamisega samas tempos.

Leides eseme, peab koer selle ilma koerajuhipoolse mõjutuseta kohe üles võtma või seda veenvalt näitama. Eset üles võttes on koeral lubatud seista, istuda või tuua see seismajäänud koerajuhile. Jäljeesemega edasiliikumine või selle üles võtmine lamades on viga. Jäljeesemete näitamine võib toimuda seistes, istudes või lamades. Näitamisasendite vaheldumine erinevate esemete näitamisel on lubatud. Kui koer on eset näidanud või selle üles võtnud, asetab koerajuht jäljenööri maha ja läheb koera juurde. Jäljeeset üles tõstes näitab koerajuht, et koer on eseme leidnud. Seejärel võtab koerajuht jäljenööri uuesti üles ja jätkab koeraga jäljetööd. Pärast jäljeajamise lõppu peab koerajuht leitud esemeid kohtunikule näitama.

Jäljel olles koerale toidu andmine on keelatud. Koerajuhil on lubatud, saades selleks eelnevalt kohtunikult nõusoleku, katkestada jäljetöö lühikeseks ajaks, kui ta arvab, et koer või ta ise vajab lühikest pausi lähtuvalt füüsiliselt rasketest tingimustest või ilmastikuoludest (näiteks kuumus). Selliseks pausiks võetud aeg läheb arvesse kogu jäljetöös ettenähtud aja hulka. Koerajuht võib pausi ajal või esemetel puhastada koera pead, silmi või nina. Selleks otstarbeks võib koerajuht kanda kaasas niisket lappi või švamm, mida tuleb kohtunikule enne jäljele minekut näidata. Muud abivahendid ei ole lubatud.

c) Hindamine: selleks, et saada koolitustulemust, peab jälje eest antav punktisumma olema vähemalt 70 punkti. Jälje läbitöötamise kiirus ei ole hindamiskriteeriumiks seni, kuni koer töötab jäljel intensiivselt, ühtlaselt ja veenvalt ning ilmutab positiivset suhtumist jäljetöösse. Kui koer kontrollib jälje asetust jäljelt lahkumata, siis seda ei loeta veaks. Koer võib ristuvale jäljele reageerida ja seda kontrollida – kui ta seda tehes jäljelt ei lahku, ei ole see viga. Koer võib ristuvat jälge ajada maksimaalselt 10 meetrit (punktide maha arvamine), kui ta läheb mööda ristuvat jälge kaugemale, järgneb katkestamine.

Korduv alustamine, jäljel ekslemine, maapinnast kõrgel asetsev nina, loomulike vajaduste rahuldamine, nurkades keerutamine, koera pidev julgustamine koerajuhi poolt, koerajuhipoolne abi koerale jäljeajamisel või esemete näitamisel (jäljenööri kaudu või suuliselt), vigane jäljeesemete ülesvõtmine, vigane jäljeesemete näitamine ning valenäitamine (eset ei ole või leitud ese ei ole jäljetegija pandud) on vead ning neid hinnatakse vastavalt. Jäljetöö katkestatakse, kui koer eemaldub jäljest rohkem kui ühe jäljenööri pikkuse võrra.

Kui koer soovib jäljelt lahkuda ning koerajuht teda selles osas takistab, annab kohtunik koerajuhile korralduse koerale järgneda. Koerajuht peab kohtuniku korraldusele alluma. Kui koerajuht keeldub kohtuniku korraldust täitmast, jäljetöö katkestatakse. Juhul kui koer ei jõua jälje lõppu 45 minuti jooksul alates jäljetöö algusest, katkestab kohtunik jäljetöö. Erand tehakse sellisel juhul, kui koer töötab viimasel sirgel. Sellisel juhul ei tohi jäljeajamist ajalimiidi ületamise tõttu katkestada. Katkestamise hetkeni toimunud jäljetööd hinnatakse.

Juhul kui koer näitab ühe jälje kestel mõlemat võimalikku liiki esemetööd, st võtab esemeid üles ja näitab esemeid, siis see on viga. Hinnatakse vaid neid jäljeesemeid, mis on näidatud/üles võetud koerajuhi poolt raporteerimisel ettekantud viisil. Valenäitamist arvestatakse vastava sirge hindamisel. Koera poolt leidmata jäänud esemeid ei tohi koerajuhile jäljetöö sooritamise ajal näidata.

Esemete eest, mida ei näidata/üles ei võeta, punkte ei anta.

Igat sirget hinnatakse punktide ja hinnetega. Punktide/hinnete jaotamine jäljel püsimise eest iga üksiku sirge peale peab peegeldama vastava sirge pikkust ja raskusastet. Kui koer ei aja jälge (koer seisab pikalt ühel kohal ja ei otsi jälge), võib kohtunik jäljetöö katkestada ka siis, kui koer asub veel jälje peal.

Rahvusvaheline jäljekoerte katse IPO-FH

Kaks võõrast jälge, kumbki umbes 1800 sammu, 8 sirget, 7 nurka, 7 jäljeeset, umbes 180 minutit vana, ristuvad jäljed, jälje läbitöötamiseks aega 45 minutit

Punktide jagunemine:

	1. päev	2. päev	Kokku
Jäljel püsimine	79	79	158
Esemed 7 x 3	21	21	42
Kokku	100	100	200

Juhul kui koer ei leia ühtegi eset, võib soorituse maksimumhindeks olla „rahuldav“.

Osalemistingimused:

Eksami või võistluse toimumise päevaks peab koer olema jõudnud nõutud vanusesse. Erandid selles osas ei ole lubatud. Eksamil või võistlusel osalemise eeltingimuseks on edukalt sooritatud jäljekoerte katse 1. aste (FH1).

Üldised nõuded:

Kohtunik või jäljekoordinaator määrab olemasoleva jäljepõllu asetust arvestades kindlaks jälje kulgemise. Jäljed tuleb maha panna kahel päeval ja need peavad olema erinevad. Ei ole lubatud, et näiteks esemed ja nurgad paikneksid igal jäljel üksteisest samal kaugusel. Jälje alguspunkt tuleb selgelt tähistada algusmärgiga, mis torgatakse maasse jälje alguspunkti vahetult vasakule.

Iga osaleja kaks võõrast jälge tuleb maha panna kahel erineval eksami või võistluse päeval, kahte erinevasse asukohta ja erinevate jäljetegijate poolt. Osalejate stardijärjekord loositakse peale jälje mahapanekut kohtuniku juuresolekul.

Jäljetegija peab enne jälje mahapanekut jäljeesemeid kohtunikule või jäljekoordinaatorile näitama. Kasutada tohib ainult tugevat jäljetegija lõhna omavaid esemeid (olnud vähemalt 30 minutit jäljetegija käes). Jäljetegija jääb hetkeks alguspunkti (lõhnapadjale) seisma ja läheb seejärel tavapärase sammuga ettenähtud suunas. Sirged ja nurgad tehakse tavapärase sammuga (vaata joonist). Esimene jäljeese asetatakse jäljele vähemalt 100 sammu järel esimesel või teisel sirgel, järgnevad esemed võib paigutada vastavalt soovile, ühel sirgel võib olla ka kaks eset ja seitsmes ese peab olema jälje lõpus. Sirged tuleb sobitada jäljepõllu kujuga. Üks sirge peab olema maha pandud poolkaarena, mille raadius on vähemalt kolm jäljenööri pikkust (umbes 30 meetrit). Poolkaar algab ja lõppeb parema nurgaga. Vähemalt kaks nurkadest peavad olema teravnurgad vahemikus 30 kuni 60 kraadi (vaata joonist). Erinevad jäljeesemed (materjal: näiteks nahk, tekstiil ja puit) võivad asetseda jäljel korrapäratult kõigil sirgetel, kuid neid ei tohi panna lähemale kui 20 sammu enne ega 20 sammu pärast nurka. Viimane ese peab olema paigutatud viimase sirge lõppu. Esemed tuleb asetada jäljele liikumise pealt. Pärast viimase eseme mahapanekut peab jäljetegija liikuma veel mõned sammud otse edasi. Esemed peavad olema umbes 10 cm pikad, 2-3 cm laiad ja 0,5-1 cm paksud. Nende värv ei tohi mastiku omast silmatorkavalt erineda. Kõik esemed peavad olema nummerdatud selliselt, et esemete numbrid vastavad jälje numbrile. Koer ja koerajuht ei tohi jälje mahapanekut näha. 30 minutit enne koera jäljele minekut peab teine jäljetegija tegema ristuva jälje, mis peab ristuma kahe sirgega üle 60-kraadise nurga all. Ristuv jälg ei või asuda lähemal kui 40 sammu enne ega 40 sammu pärast nurka ning see ei tohi ristuda esimese ega viimase sirgega ega

läbida ühte sirget kaks korda. Koera jäljel töötamise ajal ei ole jäljetegijal, kohtunikul ega teda saatvatel isikutel lubatud minna piirkonda, kus koerajuhil ja koeral on õigus jäljel töötada.

a) Suuline käsklus: *otsimiseks* (nt: „jalg“)

Käsklust on lubatud anda jälje alguses ja pärast igat eset. Mõõdukas kiitmine ja mõned lisakäsklused *otsimiseks* on lubatud, välja arvatud nurkade ja esemete läheduses.

b) Sooritamine: koerajuht valmistab koera jäljetööks ette. Koer võib töötada ilma rihmata või 10 m pikkuse jäljenööri otsas. Jäljeajamise ajal võib 10 m pikkune jäljenöör kulgeda üle koera selja, küljelt või esi- ja/või tagajalgade vahelt läbi. Jäljenööri võib kinnitada otse mittepoovas asendis oleva kaelarihma külge või jäljerakmete kinnitusaasa külge (lubatud on rinnarakmed või Böttger-rakmed ilma lisarihmadeta). Kohtuniku kutsel läheb koerajuht koos koeraga kohtuniku juurde raporteerima. Raporteerimise ajal peab koer olema algasendis. Koerajuht teavitab kohtunikku, kas koer võtab jäljeeseme üles või näitab seda. Kohtuniku märguandel tuuakse koer aeglaselt ja rahulikult alguspunkti ja pannakse jäljele. Koera lühidalt istuma panemine enne jäljealgust (u. 2 m) on lubatud.

Lõhnapadja kontrollimisel ei ole ajalist piirangut; kohtunik peab otsustama lõhna ülesvõtmise intensiivsuse üle selle järgi, kuidas koer esimese sirge algusosas käitub.

Enne jäljetööd, jäljetööd alustades ja jäljetöö kestel peab vältima igasugust jõulist mõjutamist. Koer peab võtma lõhna jäljealgusest intensiivselt ja rahulikult, nina maapinna lähedal. Koer peab seejärel ajama jälge ühtlases tempos, intensiivselt, nina maapinna lähedal. Koerajuht järgneb koerale 10 meetri kaugusel jäljenööri lõpus. Vabalt (rihmata) töötava koera puhul tuleb samuti 10-meetrist vahemaad säilitada. Jäljenöör võib lõdvalt rippuda, kui koerajuht seda käest ei lase. Pärast nurga läbimist peab koer jätkama jäljetööd eelneva jäljeajamisega samas tempos.

Leides eseme, peab koer selle ilma koerajuhipoolse mõjutuseta kohe üles võtma või seda veenvalt näitama. Eset üles võttes on koeral lubatud seista, istuda või tuua see seismajäänud koerajuhile. Jäljeesemega edasiliikumine või selle üles võtmine lamades on viga. Jäljeesemete näitamine võib toimuda seistes, istudes või lamades. Näitamisasendite vaheldumine erinevate esemete näitamisel on lubatud. Kui koer on eset näidanud või selle üles võtnud, asetab koerajuht jäljenööri maha ja läheb koera juurde. Jäljeeset üles tõstes näitab koerajuht, et koer on eseme leidnud. Seejärel võtab koerajuht jäljenööri uuesti üles ja jätkab koeraga jäljetööd. Pärast jäljeajamise lõppu peab koerajuht leitud esemeid kohtunikule näitama.

Jäljel olles koerale toidu andmine on keelatud. Koerajuhil on lubatud, saades selleks eelnevalt kohtunikult nõusoleku, katkestada jäljetöö lühikeseks ajaks, kui ta arvab, et koer või ta ise vajab lühikest pausi lähtuvalt füüsiliselt rasketest tingimustest või ilmastikuoludest (näiteks kuumus). Selliseks pausiks võetud aeg läheb arvesse kogu jäljetööks ettenähtud aja hulka. Koerajuht võib pausi ajal või esemetel puhastada koera pead, silmi või nina. Selleks otstarbeks võib koerajuht kanda kaasas niisket lappi või švamm, mida tuleb kohtunikule enne jäljele minekut näidata. Muud abivahendid ei ole lubatud.

c) Hindamine: selleks, et saada koolitustulemust, peab mõlema jälje eest antav punktisumma olema vähemalt 70 punkti. Jälje läbitöötamise kiirus ei ole hindamiskriteeriumiks seni, kuni koer töötab jäljel intensiivselt, ühtlaselt ja veenvalt ning ilmutab positiivset suhtumist jäljetöösse. Kui koer kontrollib jälje asetust jäljelt lahkumata, siis seda ei loeta veaks. Koer võib ristuvale jäljele reageerida ja seda kontrollida – kui ta seda tehes jäljelt ei lahku, ei ole see viga. Koer võib ristuvat jälge ajada maksimaalselt 10 meetrit (punktide maha arvamine), kui ta läheb mööda ristuvat jälge kaugemale, järgneb katkestamine.

Korduv alustamine, jäljel ekslemine, maapinnast kõrgel asetsev nina, loomulike vajaduste rahuldamine, nurkades keerutamine, koera pidev julgustamine koerajuhi poolt, koerajuhipoolne abi koerale jäljeajamisel või esemete näitamisel (jäljenööri kaudu või suuliselt), vigane jäljeesemete ülesvõtmine, vigane jäljeesemete näitamine ning valenäitamine (eset ei ole või leitud ese ei ole jäljetegija pandud) on vead ning neid hinnatakse vastavalt. Jäljetöö katkestatakse, kui koer eemaldub jäljest rohkem kui ühe jäljenööri pikkuse võrra.

Kui koer soovib jäljelt lahkuda ning koerajuht teda selles osas takistab, annab kohtunik koerajuhile korralduse koerale järgneda. Koerajuht peab kohtuniku korraldusele alluma. Kui koerajuht keeldub kohtuniku korraldust täitmast, jäljetöö katkestatakse. Juhul kui koer ei jõua jälje lõppu 45 minuti jooksul alates jäljetöö algusest, katkestab kohtunik jäljetöö.

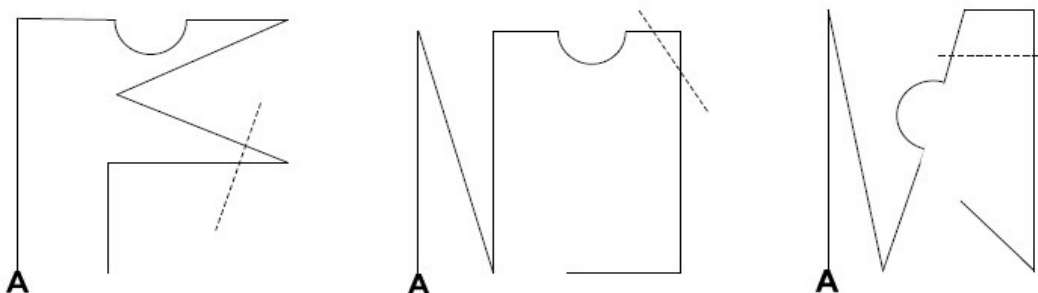
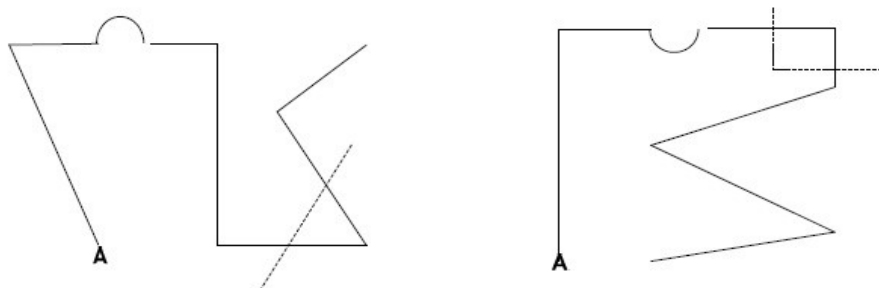
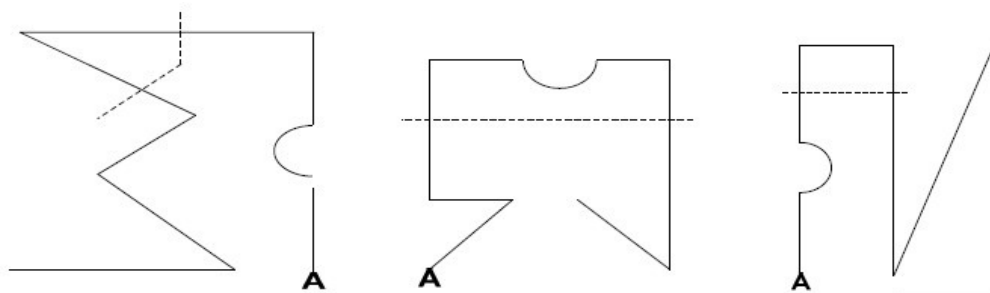
Erand tehakse sellisel juhul, kui koer töötab viimasel sirgel. Sellisel juhul ei tohi jäljeajamist ajalimiidi ületamise tõttu katkestada. Katkestamise hetkeni toimunud jäljetööd hinnatakse.

Juhul kui koer näitab ühe jälje kestel mõlemat võimalikku liiki esemetööd, st võtab esemeid üles ja näitab esemeid, siis see on viga. Hinnatakse vaid neid jäljeesemeid, mis on näidatud/üles võetud koerajuhi poolt raporteerimisel ettekantud viisil. Valenäitamist arvestatakse vastava sirge hindamisel. Koera poolt leidmata jäänud esemeid ei tohi koerajuhile jäljetöö sooritamise ajal näidata.

Esemete eest, mida ei näidata/üles ei võeta, punkte ei anta.

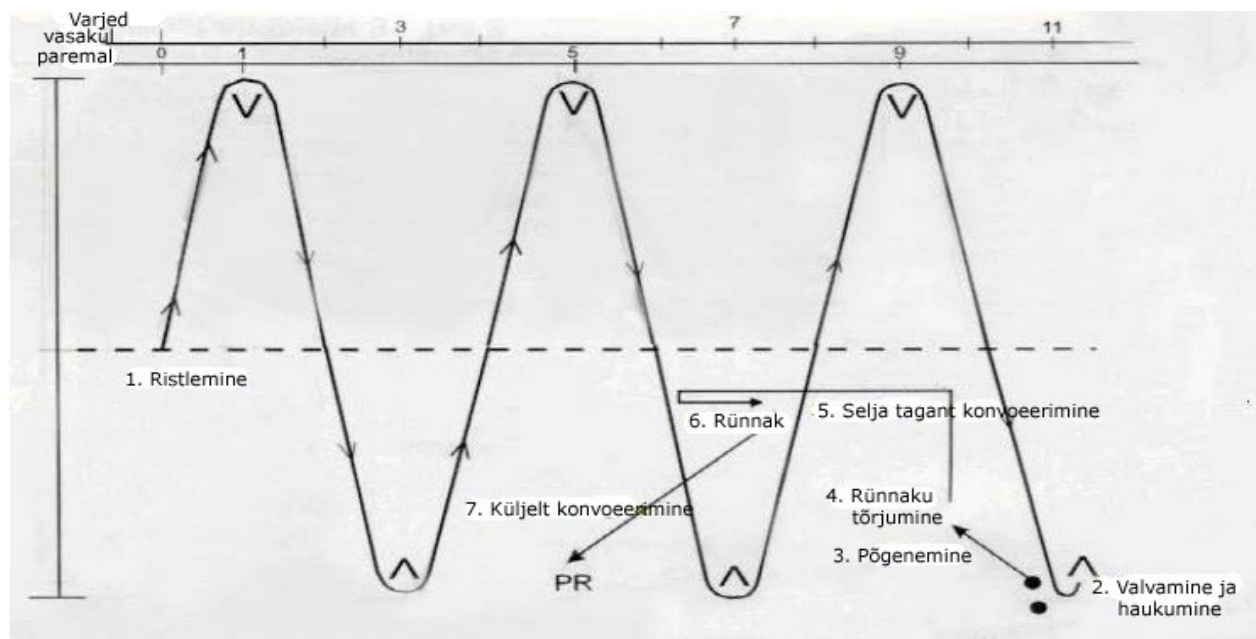
Igat sirget hinnatakse punktide ja hinnetega. Punktide/hinnete jaotamine jäljel püsimise eest iga üksiku sirge peale peab peegeldama vastava sirge pikkust ja raskusastet. Kui koer ei aja jälge (koer seisab pikalt ühel kohal ja ei otsi jälge), võib kohtunik jäljetöö katkestada ka siis, kui koer asub veel jälje peal.

FH2 ja IPO-FH

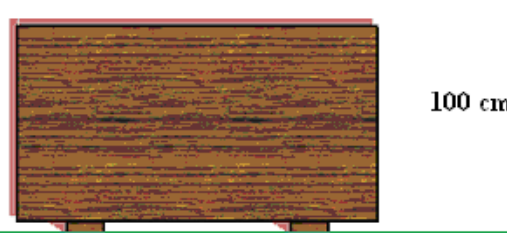

Lisad IPO jaoks

a) Ristlemine

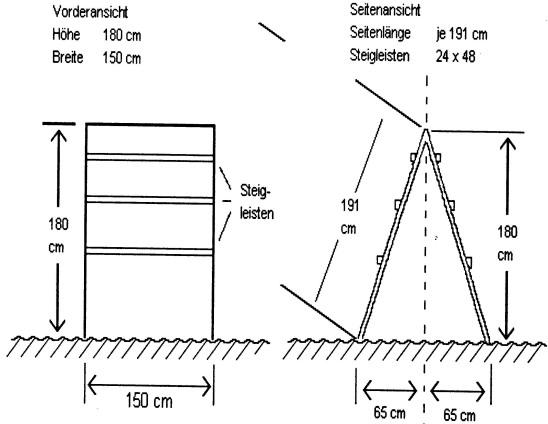
b) Tõke

 150 cm 100 cm	Tõkke kõrgus on 100 cm ja laius 150 cm (vaata joonist) Proovihüpped ei ole kuulekuseosa sooritamise ajal lubatud.
---	---

c) A-töke

Schrägwand

Vorderansicht
Höhe 180 cm
Breite 150 cm

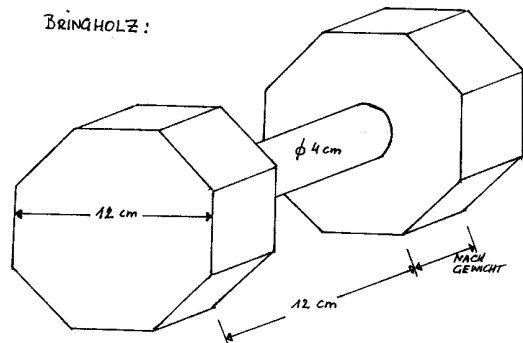

A-töke koosneb kahest ülevallt teineteise külge kinnitatud ronimistugedega seinast, mis peavad kumbki olema 150 cm lai ning 180 cm kõrge. Ronimisseinte maapoolsed otsas peavad teineteisest olema asetatud sellisele kaugusele, et A-tökke kõrguseks oleks 180 cm. A-tökke mõlemad kaldseinad peavad olema kaetud libisemiskindla materjaliga. Kaldseinte ülemisse poolde kinnitatakse 3 ronimistuge (läbimõõduga 24/48 mm). Ühe eksami/võistluse ajal peavad kõik koerad ületama samasid tökkeid.

Proovihüpped ei ole kuulekuseosa sooritamise ajal lubatud.

d) Puust viskehantlid:

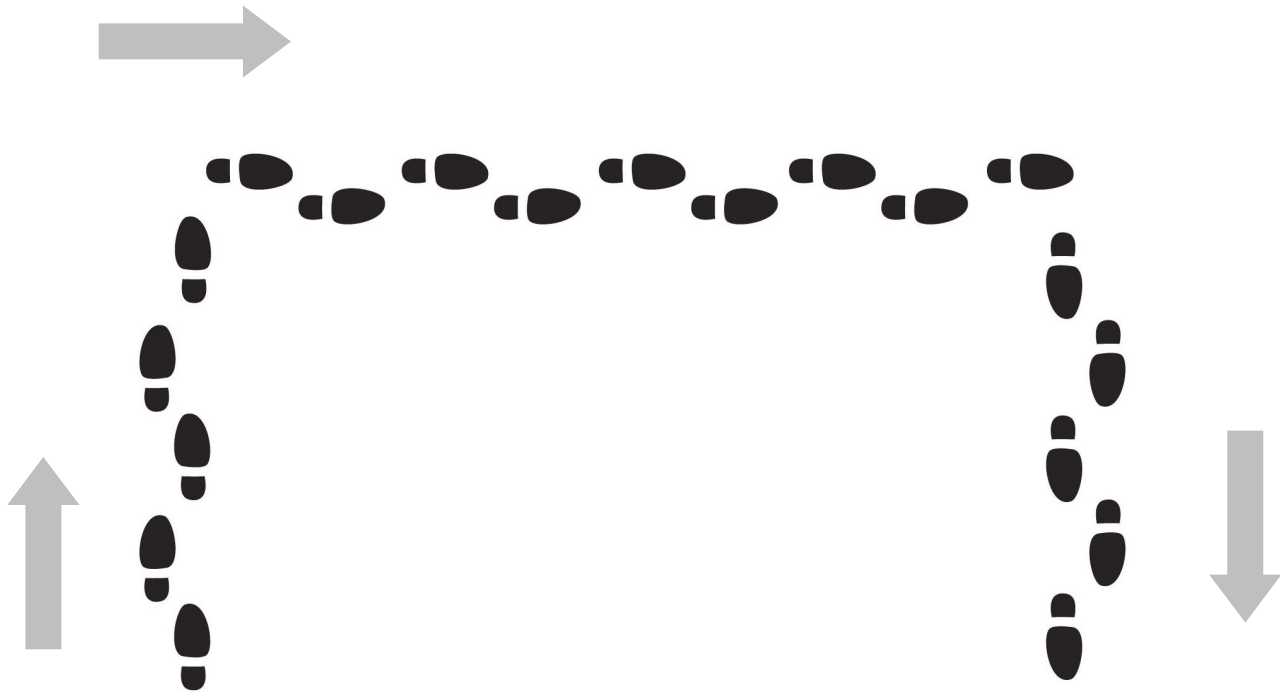
	IPO 1	IPO 2	IPO 3
Tasasel maal	650 gr	1.000 gr	2.000 gr
Üle tökke	650 gr	650 gr	650 gr
Üle A-tökke	650 gr	650 gr	650 gr

Toomisharjutuste sooritamisel on lubatud vaid puust viskehantlid. Kõik osalejad peavad kasutama samasid korraldaja poolt ettenähtud viskehantleid. Koerajuhile kuuluvad viskehantlid **ei ole** lubatud.

IPO eeskirjas toodud viskehantli joonis on ainult näidis. Oluline on, et viskehantli raskus oleks vastavalt eeskirjale, haaramisosa oleks puust ja asuks maast vähemalt 4 cm kõrgusel.

Harjutuse alguses ja lõpus võetakse algasend samas punktis ("G"). Inimrühmas peab koerajuht minema ümber ühe inimese vasakult ja ümber teise paremalt ringi.

Viis, kuidas peavad olema tehtud nurgad.
Nurgad peavad olema suletud.
Jäljel ei tohi tekkida katkestust.

